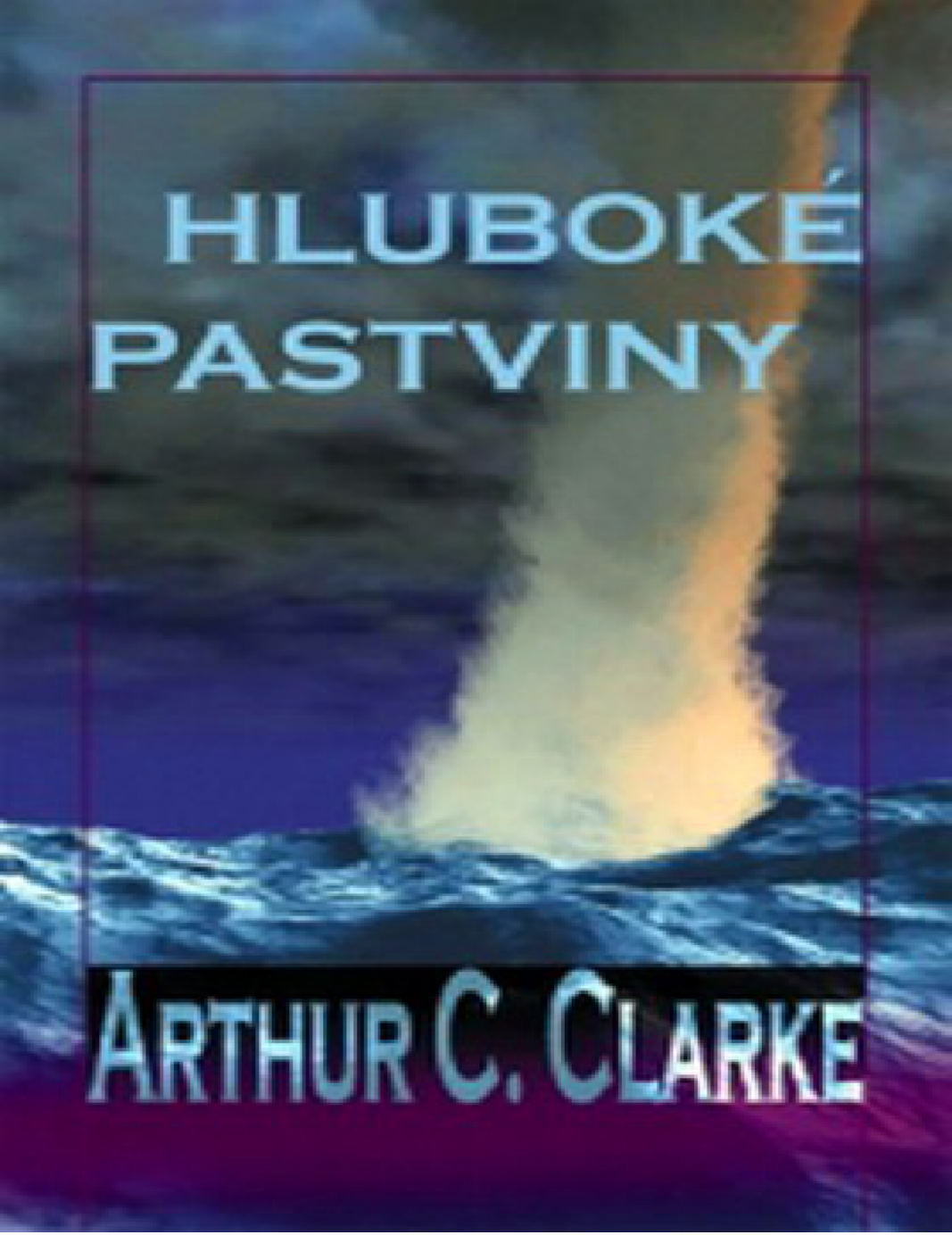
HLUBOKÉ
PASTVINY
ARTHUR C. CLARKE

SHOUT
SHARE
IT

Annotation

V románu Hluboké pastviny autor opustil vesmír, aby čerpal inspiraci ve stejně tajemných a nebezpečných hloubkách oceánů. Vzniklo tak, zejména díky reálnosti příběhu, jedno z jeho nejlepších děl. Přelidněné lidstvo hledá nové možnosti obživy i v oceánech, kde obrovské plantáže slouží k hromadnému chovu velryb. Zde farmaří i Franklin, astronaut, který musel změnit zaměstnání a jehož strmou kariéru román sleduje. Při své práci zažívá v neprozkoumaných hlubinách mnohá dobrodružství, která jsou mnohdy nebezpečnější než ta v kosmu.

- Artur C. Clarke
- AUTOROVA POZNÁMKA
- PRVNÍ ČÁST
- První kapitola
- Druhá kapitola
- Třetí kapitola
- Čtvrtá kapitola
- Pátá kapitola
- Šestá kapitola
- Sedmá kapitola
- Osmá kapitola
- Devátá kapitola
- Desátá kapitola
- Jedenáctá kapitola
- DRUHÁ ČÁST
- Dvanáctá kapitola
- Třináctá kapitola
- Čtrnáctá kapitola
- Patnáctá kapitola
- Šestnáctá kapitola
- Sedmnáctá kapitola
- TŘETÍ ČÁST
- Osmnáctá kapitola
- Devatenáctá kapitola
- Dvacátá kapitola
- Dvacátá první kapitola
- Dvacátá druhá kapitola
- Dvacátá třetí kapitola
- Dvacátá čtvrtá kapitola
- Dvacátá pátá kapitola

Artur C. Clarke
Hluboké pastviny

Mikeovi, který mě přivedl k moři

Artur C. Clarke
The Deep Range
přeložila Ivana Nuhlíčková

AUTOROVA POZNÁMKA

V tomto románu jsem si dovolil jistou nadsázku v rozměrech některých vodních živočichů, kterou by někdo z biologů mohl chápat jako neznalost. Přesto si myslím, že ze strany výzkumníků mořských hlubin, kteří často zahlédli rybu *několikrát větší* než je největší známý exemplář, kritika nehrozí.

Co se týče současné podoby ostrova Heron, šedesát pět let před chvílí, kdy román začíná, odkazuji čtenáře na dílo *The Coast of Coral* a doufám, že Univerzita v Queenslandu ocení mé vylepšení jejího tehdejšího vybavení.

PRVNÍ ČÁST
UČEDNÍK

První kapitola

Po pastvinách se volně potuloval zabiják. Letecká hlídka zahlédla nad jižním Pacifikem obrovské tělo pohupující se na vlnách. Za ním se táhla rudá skvrna. Propracovaný poplašný systém vyhlásil během několika vteřin pohotovost. Od San Franciska po Brisbane zakreslovali muži do map kruhy kolem pastvin. Don Burley si ještě mnul ospalé oči, ale už se skláněl nad palubní deskou ponorky číslo 5, která se nořila do hloubky třiceti sedmi metrů.

Byl rád, že poplach byl vyhlášen právě v jeho oblasti. Po několika měsících klidu konečně nějaké vzrušení. Sledoval přístroje, na kterých závisí jeho život, ale v myšlenkách směřoval jinam. Co se mohlo stát? Krátká zpráva neuváděla žádné podrobnosti. Obsahovala jen informace o nedávno zabité velrybě ležící na hladině asi šestnáct kilometrů za hlavním hejnem, které se v panice řítí směrem na sever. Usoudil, že se zřejmě stádu zabijáckých velryb podařilo proniknout ohradami kolem pastvin. Pokud je tomu skutečně tak, Dona a jeho kolegy čekají rušné chvíle.

Zelená světla kontrolních zřízení na palubní desce představovala symbol bezpečí. Pokud vytvářela obvyklý vzor a žádná ze smaragdových hvězd nezměnila barvu na rudou, bylo s Donem a jeho malým plavidlem všechno v pořádku. Vzduch — palivo — dostatek energie — to byla trojice rozhodující o jeho životě. Pokud jedna z jejích součástí zklame, bude se v kovové rakvi snášet k mořskému dnu. Předloni tak skončil Johnnie Tyndall. Ale k selhání není důvod, ujistil se Don v duchu, k nehodám, které člověk čeká, nikdy nedojde.

Naklonil se nad úzkou palubní desku k mikrofonu. Ponorka je stále ještě v dosahu vysílačky mateřské lodi. Později bude muset přepnout na ultrazvukové zařízení.

„Nabírám kurs 255, rychlost padesát uzlů, hloubka třicet pět metrů, plně v dosahu sonaru. Předpokládaná doba k dosažení cíle je čtyřicet minut. Hlásit se budu v desetiminutových intervalech. To je všechno. Končím.“

Odpověď z lodi *Rorqual* byla stěží slyšitelná a Don vysílačku vypnul. Bylo na čase rozhlédnout se kolem.

Ztlumil světla v kabině, aby zřetelněji viděl na obrazovku radaru, nasadil si polarizační brýle a ponořil se do hlubin. Chvíli trvalo, než si zvykl na nový pohled. Potom displej ožil trojrozměrným životem.

Don si v takových chvílích připadal jako bůh. Měl pocit vlády nad třicetikilometrovým okruhem Pacifiku, jehož hlubiny zůstávají stále ještě z velké části neprobádané. Pomalu rotující svazek paprsků neslyšitelného zvuku prohledával oblast, ve které se Don vznášel a snažil se vyhledat v neproniknutelných temnotách, kam se světlo

nikdy nedostane, přítele nebo soka. Soustava zvuků tak vysokých frekvencí, že je nedokáží rozeznat ani netopýři, kteří vytvořili sonar miliony let před člověkem, protínala podmořskou tmu. Pokud na něco narazily, vracely se zpátky a po zachycení a zesílení se objevily na obrazovce v podobě zelenomodrých skvrn.

Don je dokázal díky dlouhé praxi bez potíží přečíst. V hloubce sto sedmdesát metrů se na celé sledované ploše nacházela úrodná plocha — koberec živé hmoty, pokrývající polovinu světa. Podmořské pastviny se vynořovaly a potápěly v závislosti na slunečním světle. Pohybovaly se na okraji neproniknutelné tmy. Během noci stoupaly k hladině, ale s rozbřeskem se nořily zpátky do hlubin.

Pro sonar tato vrstva nepředstavovala překážku. Zvuk pronikal tenkou vrstvou bez potíží a Don viděl na obrazovce až na samé dno oceánu. To ale nebylo jeho starostí. Hejna, která hlídal, i vetřelci, před kterými je chránil, se pohybovali v horních vrstvách.

Přepnul hloubkoměr a sonar se zaměřil na oblast, ve které se ponorka pohybovala. Odrazy dna v hlubinách zmizely a na displeji se zřetelněji objevily objekty v jeho okolí. Blikající mrak asi tři kilometry před ním představuje nezvykle velké hejno ryb. Uvažoval, jestli o něm na základně vědí, ale pro jistotu ohlásil jeho polohu. Na okraji hejna se rýsovaly větší body — masožravci, pronásledující chovná zvířata, zajišťují neustálý koloběh života a smrti. Ale to teď Dona nezajímá, má na starosti důležitější problém.

Ponorka č. 5 plula na sever. Připomínala ocelovou jehlu a byla svižnější a nebezpečnější než všechna stvoření brázdící moře. Těsná kabina osvětlená jen blikajícími kontrolkami palubní desky se lehce chvěla, jak otáčející se turbiny rozháněly vodu do stran. Don pohlédl na mapu a zjistil, že je v polovině cesty k cíli. Uvažoval, jestli se má vynořit na hladinu a mrtvou velrybu prohlédnout. Z jejích zranění by mohl usoudit, kdo ji napadl. Ale to by znamenalo značné zdržení a jemu jde o čas.

Citlivý výkonný přijímač zapípal a Don přepnul přístroj na přepis. Nikdy se nenaučil porozumět zprávě jen po sluchu, jak to dokázali někteří kolegové, ale proužek papíru nořící se z přístroje mu situaci usnadnil.

LETECKÁ HLÍDKA HLÁSÍ 50 — 100 VELRYB SMĚŘUJÍCÍCH POD ÚHLEM 90 STUPŇŮ K BODU X186593 Y432011 STOP PO ZMĚNĚ KURSU ZVÝŠILY RYCHLOST STOP KOSATKY ZATÍM NEZAHLÉDLA ALE PŘEDPOKLÁDÁ JE V BLÍZKÉM OKOLÍ STOP RORQUAL

Poslední část zprávy považoval Don za velice nepravděpodobnou. Kdyby na hejno skutečně zaútočily kosatky, hrůzu nahánějící zabijácké velryby, určitě by je už z letadla zahlédli, protože by se

musely vynořit nadechnout. Navíc by se nenechaly od kořisti zaplašit a hodovaly by tak dlouho, dokud by nebyly syté.

V jedné věci má výhodu. Vyděšené hejno směřuje přímo k němu. Začal zadávat koordináty mřížky, ale vzápětí zjistil, že to už není potřeba. Na okraji obrazovky se objevila flotila nezřetelných hvězdiček. Upravil kurs a vyrazil k blížícímu se hejnu.

Část zprávy byla pravdivá. Velryby se pohybovaly nezvykle rychle. Při tomto tempu se během pěti minut ocitne mezi nimi. Vypnul motory a cítil, jak ho odpor vody brzdí.

Don Burley, rytíř v brnění, seděl ve své těsné, spoře osvětlené kabině třicet metrů pod hladinou Pacifiku a připravoval se na blížící se střetnutí. V podobných chvílích očekávání, těsně před začátkem akce, si často sám sebe představoval, i když by to před nikým na světě nepřipustil. Zároveň cítil spřízněnost se všemi pastevci, kteří se od úsvitu časů starali o svá stáda. Byl sirem Lancelotem, ale také Davidem, který mezi pradávnými palestinskými pahorky pátrá po pumách, ohrožujících stáda jeho otce.

Daleko blíž v čase i duchem mu byli muži, kteří hnali obrovská stáda dobytka po amerických pláních. To bylo před necelými třemi generacemi. Jeho práci by rozuměli, i když jeho vybavení by pro ně bylo záhadou. Skutečnost, že zvířata, o která se stará, váží stovky tun a prohání se po nekonečných mořských pastvinách, na věci příliš neměnila.

Hejno se pohybovalo necelé tři kilometry vpředu a Don se přesvědčil, že radar sektor před ním kontroluje. Na obrazovce se objevil klín podobný vějíři, jak se paprsek radaru přesunoval z jedné strany na druhou. Teď bude možné spočítat jednotlivé kusy hejna a přibližně odhadnout jejich velikost. Cvičeným okem začal hledat zvířata mimo hlavní skupinu.

Don by nedokázal vysvětlit, čím ho upoutaly čtyři body na jižním okraji hejna. Zůstaly sice kousek mimo, ale stejně daleko zaostaly i další kusy. Zřejmě je to šestý smysl vypěstovaný dlouhou prací s radarem — jakési tušení umožňující vyčíst z pohybujících se bodů víc, než je běžné. Don podvědomě sáhl po ovladačích a znovu zapnul motory.

Hlavní část skupiny proplouvala kolem něho na východ. Ze srážky obavy neměl. Obrovská zvířata ho i v panice dokázala vnímat stejně jako on je. I prostředky měli podobné. Uvažoval, jestli má zapnout výstražný maják. Zvířata by ho poznala po zvuku a zklidnila by se. Ale neznámý útočník by ho mohl poznat také a dostal by tak varování.

Čtyři odražené signály, které upoutaly jeho pozornost, se zatím dostaly téměř do středu obrazovky. Don se sklonil k displeji radaru, jako by z něj chtěl silou vůle vytáhnout každý kousek informace, jaký je přístroj schopný poskytnout. Poněkud stranou se pohybovaly dva

velké body a jeden z nich doprovázely ještě dva menší. Don přemýšlel, jestli už není pozdě. V duchu si představil, jak necelé dva kilometry před ním probíhá boj o život. Dva menší body na obrazovce představují útočníky ohrožující velrybu, jejíž družka může jen bezmocně přihlížet, protože krom mohutného ocasu nemá nic, čím by se mohla bránit.

Ponorka se přiblížila už téměř na dohled. Kamera se snažila proniknout temnotou, ale zpočátku nebylo vidět nic jiného než plankton. Vzápětí se ale ve středu obrazovky objevil velký stín. Pod ním se rýsovaly dva menší. Don si na obrazovce potvrdil to, co mu ukázal už radar.

Vzápětí si ale uvědomil, že se zmýlil. Dva menši stíny byla mláďata. Bylo to poprvé, co se u velryb setkal s dvojčaty. Vícečetné porody nebyly sice vzácné, ale mláďata obvykle nepřežila. Za normálních okolností by ho ten pohled upoutal, ale teď mu bylo jasné, že se vydal špatným směrem a ztratil drahocenné minuty. Musí začít s pátráním znovu.

Ještě automaticky zaměřil kameru na čtvrtý bod na obrazovce radaru — podle rozměru by to měla být další dospělá velryba. Je zvláštní, jak utkvělá představa dokáže ovlivnit i to, co člověk vidí. Trvalo několik vteřin, než zjistil, co se mu skutečně odehrává před očima, než zjistil, že se přece jen dostal na pravé místo.

„Ježíši!“ vyhrkl tiše. „Něco tak obrovskýho jsem ještě neviděl.“ Byl to žralok, největší, jakého kdy spatřil. Detaily nebyly sice zřetelné, ale existoval jediný druh, o který mohlo jít. Žralok obrovský nebo žralok velrybí by sice mohli dosahovat takových rozměrů, ale to byli neškodní býložravci. Tohle je král všech žralokovitých, *Carcharodon* — obrovský žralok bílý. Don se pokusil vzpomenout na rozměry největšího nalezeného exempláře. Kolem roku 1990 bylo na Novém Zélandě uloveno sedmnáctimetrové zvíře, ale tenhle je minimálně o polovinu větší.

Myšlenky mu bleskově vířily hlavou, když si všiml, že obrovský zabiják se chystá k útoku. Směřoval k jednomu z mláďat. Zoufalé matky si vůbec nevšímal. Těžko říct, jestli to byla zbabělost nebo rozumný přístup, takové pocity byly zřejmě žralokovu způsobu uvažování cizí.

Zbývalo jediné. Don tak sice přijde o možnost žraloka rychle vyřídit, ale mládě je potřeba zachránit. Stiskl tlačítko sirény a ticho kolem prořízlo krátké zaječení.

Ohlušující jekot vyděsil žraloka i velryby. Zabiják se mihl těsně kolem ponorky a Don téměř vyletěl ze sedadla, když automatický pilot stočil ponorku do nového kursu. Ponorka se dokázala pohybovat stejně obratně jako kterýkoli mořský živočich. Elektronické řízení automaticky sledovalo informace z radaru a ponorka vyrazila za

žralokem, Don se mohl soustředit na přípravu zbraní. Následující akce nebude jednoduchá, protože ponorka neustále mění kurs. V případě krajní nouze by mohl použít malé výbušné torpédo. Kdyby se před ním objevilo hejno kosatek, určitě by to podnikl. Ale byl to krvavý a brutální způsob a existuje i obratnější a méně odpudivá možnost. Don dával vždycky přednost rapíru před ručním granátem.

Teď byl jen necelých dvacet metrů od žraloka a stále se k němu přibližoval. Lepší příležitost by se už nemusela naskytnout. Stiskl tlačítko.

Pod břichem ponorky se objevilo zařízení připomínající dopředu se ženoucího drátěného rejnoka. Don zkontroloval rychlost ponorky. Nebylo potřeba přibližovat se na kratší vzdálenost. Malá mořská raketa ve tvaru šípu se bude pohybovat daleko větší rychlostí a za několik vteřin zasáhne cíl. Když raketa vyrazila, odvíjel se za ní tenký kabel. Vypadalo to, jako by nějaký podmořský pavouk spřádal síť. Kabel dodával střele potřebnou energii a naváděl ji přesně na cíl. Zbraň reagovala okamžitě na všechny povely a Don měl pocit, jako by řídil citlivého inteligentního koně.

Žralok si uvědomil nebezpečí asi vteřinu před zásahem. Zbraň ale vypadala jako rejnok a to ho zmátlo. Právě to měli konstruktéři rakety v úmyslu. Než si žralokův drobný mozek uvědomil, že rejnok se takhle nechová, střela zasáhla. Kovová mořská raketa, hnaná výbušnou náloží, pronikla rohovitou kůží a ryba se vzepjala. Don okamžitě uhnul stranou, protože úder ocasu obrovského žraloka by ponorku roztočil jako káču a mohl by ji poničit. Nezbývalo mu než počkat, až jed dokoná své dílo.

Ryba se ve smrtelných křečích snažila stočit tak, aby jedovatý osten mohla vytáhnout. Don už navinul kabel a byl rád, že se mu podařilo vystřelit střelu aniž by poškodil nosič. S úctou a lítostí sledoval, jak obrovské zvíře ochabuje.

Jeho boj o život slábl. Ryba už jen bezcílně plavala sem a tam a jednou musel Don rychle zareagovat, aby zabránil srážce. Jak žralok ztrácel orientaci, vystoupal k hladině. Don se za ním nevydal, to může počkat, dokud nevyřídí důležitější věci.

Ve vzdálenosti necelých dvou kilometrů našel velrybu se dvěma mláďaty a pečlivě je prohlédl. Všechna tři zvířata byla v pořádku, takže nebylo potřeba volat veterináře ve zvlášť vybavené dvoumístné ponorce. Posádka se dokázala vypořádat s jakýmkoli problémem od žaludečních potíží až po porod císařským řezem.

Velryby se uklidnily a na obrazovce radaru Don zjistil, že hlavní hejno zpomalilo tempo. Uvažoval, jestli už všechny velryby vědí, co se stalo. O jejich způsobu dorozumívání už se vědělo hodně, ale větší část zůstávala záhadou.

„Doufám, že oceníte, co jsem pro vás udělal, stará dámo,“

zamumlal. Pohled na padesát tun mateřské lásky vzbuzoval úctu. Don vypustil nádrže a vynořil se na hladinu.

Moře bylo klidné, a tak otevřel poklop a vystrčil hlavu. Voda mu sahala několik centimetrů pod bradu a čas od času se zdálo, že ho některá z vlnek postříká. Žádné nebezpečí ale nehrozilo, protože byl v průlezu tak natěsnaný, že by se kolem něj voda dovnitř nedostala.

Necelých dvacet metrů od něho se na hladině vzdouval podlouhlý šedivý pahorek připomínající převrženou loď. Don si ho zamyšleně prohlížel a uvažoval, kolik vzduchu do těla napumpovat, aby se nepotopilo, dokud se na místo nedostane zásobovací loď. Za chvíli podá hlášení, ale teď s radostí dýchal čerstvý vzduch, vnímal nebe nad sebou a sledoval, jak se slunce blíží k poledni.

Don Burley se cítil jako spokojený válečník odpočívající po jedné z bitev, jakých člověka čeká bezpočet. Chránil lidstvo před hladomorem, který je kdysi sužoval, ale dokud budou existovat obrovské planktonové farmy, produkující miliony tun proteinů a hejna velryb budou poslouchat své nové pány, nic podobného už nehrozí. Lidstvo se po dlouhém vyhnanství vrátilo k moři, svému dávnému domovu. Pokud oceány nezamrznou, už mu nikdy nehrozí hlad…

Don si ale nenamlouval, že je to jediné uspokojení, které mu jeho práce poskytuje. I kdyby to, co dělá, nemělo žádné praktické využití, stále by o tu práci stál. Jen sám život dokáže člověku poskytnout takové uspokojení a pocit síly, které se ho zmocňují pokaždé, když se vydává na podobnou výpravu. Síla? Ano, to je to pravé slovo. Ale je to síla, kterou není možné zneužít. Cítil sounáležitost se všemi stvořeními, s nimiž mořské hlubiny sdílí — i s těmi, které musel zahubit.

Don se tvářil spokojeně a uvolněně, ale kdyby ho kterýkoli z množství ciferníků a kontrolek v zorném poli upozornil na něco nezvyklého, okamžitě by byl připravený jednat. V duchu byl už zpátky na *Rorqualu* a zjistil, že mu dělá stále větší potíže myslet i na něco jiného než jen na opožděnou snídani. Aby mu čas lépe utíkal, začal si v duchu stylizovat hlášení. Zřejmě překvapí jen málokoho z lidí, se kterými pracuje. Technici zajišťující funkci neviditelných zvukových a elektrických ohrad, které rozdělují obrovský Pacifik na menší díly, začnou hledat závadu. Mořští biologové, kteří s jistotou tvrdí, že žraloci velryby nikdy nenapadají, si budou muset vymyslet nějaké výmluvy. Don si byl jistý, že oba problémy se brzy vyřeší a všechno se vrátí do normálních kolejí, dokud jim moře nepřipraví další překvapení.

Překvapení, ke kterému se teď Don blížil, připravili lidé, zorganizovala ho dokonce nejvyšší místa. Všechno začalo návrhem Ministerstva vesmírných projektů, které ho předalo Světovému

sekretariátu. Návrh postupoval stále výš, až se dostal do samotné Světové rady k uším zainteresovaných senátorů. Z návrhu se stal příkaz a ten se přes sekretariát Světové organizace pro výživu a Úřad pro moře a oceány dostal nakonec do Úřadu pro chov velryb. Celý proces proběhl v neuvěřitelně krátké době čtyř týdnů.

Don o tom samozřejmě neměl nejmenší tušení. Pro něj se výsledek dlouhé práce úřední mašinerie ztenčil do poznámky, kterou k němu prohodil kapitán, když vešel na *Rorqualu* do jídelny na opožděnou snídani.

„Jakou práci?“ zeptal se Don podezíravě. Okamžitě se rozpomněl na jednu nepovedenou výpravu, kdy se měl starat o nějakého náměstka. Ten člověk vypadal jako podivín a Don se k němu podle toho i choval. Později se ale zjistilo, že náměstek — jak se ostatně dalo usuzovat i podle jeho postavení — byl pěkně prohnaný a moc dobře pochopil, co Don dělá.

„Nic bližšího mi neřekli,“ odpověděl kapitán. „Nejsem si jistý, jestli to vědí oni sami. Pozdravuj ode mě Queensland a drž se stranou od heren na Zlatém pobřeží.“

„To je při *mém* platu velice pravděpodobné,“ odsekl Don. „Posledně jsem se vypravil do Ráje surfařů a byl jsem rád, že mi zbyla aspoň košile.“

„Ale z první návštěvy sis přivezl několik tisícovek.“

„To bylo jen začátečnické štěstí — to člověka potká jen jednou. Od tý doby jsem vždycky prohrál. S hazardníma hrama jsem skončil.“

„Myslíš to vážně? Vsadil bys na to pět babek?“

„Jasně.“

„Tak zaplať — prohrál jsi už jen tím, žes sázku přijal.“

Lžíce s upraveným planktonem zůstala na polovině cesty a Don uvažoval, jak z pasti uniknout.

„Tak se pokus je ze mě dostat,“ navrhl. „Svědky nemáš a já mám ke gentlemanovi daleko.“ Rychle dopil kávu, odsunul židli a vstal.

„Myslím, že bych měl jít balit. Nashle, kapitáne — uvidíme se později.“

Kapitán *Rorqualu* sledoval, jak jeho první důstojník vyrazil rychlostí hurikánu z jídelny. Chvíli se z chodby ozýval zvuk Donových kroků, ale za chvíli se rozhostilo znovu ticho.

Kapitán se vydal zpátky na můstek. „Dejte si v Brisbane pozor,“ zamumlal si pro sebe, seřídil si hodinky a začal stylizovat dopis na velitelství. Hlavním bodem byl dotaz, jak má řídit loď, když třetina posádky stále chybí. Lidé jsou buď na dovolené nebo plní jiné úkoly. Než došel na můstek, usoudil, že s rezignací ještě počká, protože ať uvažoval sebevíc, nedokázal přijít na žádnou práci, která by ho bavila víc.

Druhá kapitola

Walter Franklin čekal teprve několik minut, ale už netrpělivě rázoval po přijímací hale. Zběžně si prohlédl na stěnách fotografie z mořských hlubin, na chvíli se posadil na okraj stolu a prolistoval hromádku časopisů, přehledů a zpráv, které se na takových místech obvykle nahromadí. Populární časopisy znal, protože posledních několik týdnů toho měl na práci jen velice málo, takže hodně četl. Ostatní mu nepřipadaly příliš zajímavé, ale někdo zřejmě musí tyhle marnotratně kvalitně tištěné zprávy o produkci potravin číst. Nechápal, jak někoho mohou nekonečné sloupce statistických údajů tak fascinovat. *Neptun*, časopis Ministerstva pro moře a oceány, vypadal trochu slibněji, ale jména lidí, o kterých se tam psalo, mu nic neříkala a za chvíli se začal nudit. I méně odborné články se ukázaly nad jeho možnosti, protože vycházely ze znalosti technických termínů, které jemu byly cizí.

Recepční na něj upírala pohled. Určitě si všimla jeho netrpělivosti a zřejmě hledala možné příčiny v nervozitě a nejistotě. Franklin vynaložil značné úsilí, aby se přinutil usednout a soustředit se na včerejší výtisk brisbaneského *Couriera*. Když se zahloubal do článku o tragickém stavu australského kriketu, založeném na výsledcích posledních testů, dívka, která hlídala ředitelovu kancelář, se na něj sladce usmála a pronesla: „Šel byste laskavě dovnitř, pane Frankline?“

Očekával, že bude s ředitelem hovořit o samotě, možná v přítomnosti jeho sekretářky. Ve druhém křesle ale seděl mladík, který v kanceláři působil nepatřičně a upíral na něj zvědavý pohled beze stopy náklonnosti. Franklin pochopil, že o něm hovořili. Ztuhl a okamžitě zaujal obranný postoj.

Ředitel Cary, který toho věděl o lidech skoro tolik jako o mořských savcích, ucítil napětí a snažil se je uvolnit.

„Á, tak tady jste, Frankline,“ začal s přehnanou srdečností. „Doufám, že se vám pobyt u nás líbil. Starali se o vás moji lidé dobře?“

Franklin se nemusel potýkat s odpovědí, protože ředitel hned pokračoval sám.

„Rád bych vám představil Dona Burleye. Je prvním důstojníkem na *Rorqualu* a patří k našim nejlepším lidem. Rozhodli jsme, že se o vás bude starat. Done, to je Walter Franklin.“

Muži si potřásli rukama a navzájem se hodnotili. Nakonec se na Donově tváři objevil váhavý úsměv. Byl to úsměv člověka pověřeného úkolem, o který nestál, ale rozhodl se, že se ho zhostí co nejlépe.

„Rád vás poznávám, Frankline,“ pronesl. „Vítejte u strážců mořských panen.“

Franklin se pokusil jeho vtipu usmát, ale výsledek působil nepřesvědčivě. Věděl, že by se měl chovat přátelsky, že ti lidé se mu ze všech sil snaží pomoct. Jenomže jeho chování řídil rozum, nevycházelo ze srdce. Nedokázal se uvolnit a vyjít jim vstříc. Strach, že ho budou litovat a podezření, že se o jeho problému přes všechny sliby za jeho zády bavili, mu znemožňovaly vstřícnost.

Don Burley nic z toho nepoznal. Vnímal to tak, že ředitelova kancelář není nejlepším místem k seznámení s novým kolegou a než si Franklin stačil uvědomit, co se děje, byl venku a Don ho vedl davem na George Street do malého baru naproti nové budově pošty.

Ruch města se sice ztišil, ale zabarvenými skleněnými stěnami Franklin viděl obrysy pohybujících se chodců. Po rozpálených ulicích tu bylo příjemně chladno. Místní politici se stále dohadovali, jestli má město Brisbane být vybaveno klimatizací a kdo by měl tak obrovskou zakázku dostat, zatímco lidé na ulicích se nadále každé léto topili v potu.

Don Burley počkal, až Franklin dopije první pivo a objednal další. Jeho nového žáka obestíralo nějaké tajemství a Don měl v úmyslu je co nejdřív odhalit. Tohle zorganizoval někdo hodně vysoce postavený — možná dokonce někdo ze sekretariátu Světové rady. První důstojník nebývá jen tak odvolán od svých povinností, aby se postaral o někoho, kdo je na první pohled příliš starý, aby prošel běžným výcvikem. Don odhadoval, že Franklinovi je dost přes třicet a ještě nikdy neslyšel o nikom, o koho by se tak starali.

Jedna věc byla jasná na první pohled a záhadu jen prohlubovala. Franklin byl astronaut. Bylo to na něm patrné na míle daleko. Mohlo by to být dobré východisko pro sblížení. Vzápětí se ale rozpomněl, jak ho ředitel varoval: „Nedávej Franklinovi moc otázek. Nevím, co v minulosti zažil, ale důrazně nás upozornili, abychom se na to nevyptávali.“

Možná provedl jako pilot něco neomluvitelného, pomyslel si Don. Třeba přistál na Venuši a přitom se měl dostat na Mars.

„Jste v Austrálii poprvé,“ zeptal se Don opatrně. Nebyl to šťastně zvolený začátek konverzace a zdálo se, že tím rozhovor i skončí, když Franklin odpověděl: „Narodil jsem se tu.“

Don nepatřil k lidem, které je snadné odradit. Zasmál se a napůl omluvně dodal: „Nepatřím k těm, kterým se ostatní svěřují a mluvení není moje nejsilnější stránka. Narodil jsem se na opačném konci světa — v Irsku. Co mě přidělili k Úřadu pro chov velryb, přijal jsem Austrálii za svůj druhý domov. Ale na břehu jsem moc času neprožil. Při týhle práci je člověk osmdesát procent času na moři. Spoustě lidí to nevyhovuje.“

„Mně se to hodí,“ prohodil Franklin a nechal svou poznámku viset ve vzduchu. Don začínal být podrážděný. Vyrazit z toho chlápka slovo

bylo nad lidské síly. Představa, že s ním bude trávit několik následujících týdnů, nevypadala lákavě a Don uvažoval, co provedl, že si zasloužil takový osud. Nicméně se mužně pustil do dalšího boje.

„Inspektor říkal, že máte dobré vědecké základy a vyznáte se i v technice. Z toho usuzuju, že většinu věcí, které se naši lidé učí první rok výcviku, budete znát. Nahustili do vás i administrativní požadavky?“

„V hypnóze jsem se dozvěděl spoustu údajů a čísel, takže bych vás mohl několik hodin školit o Ministerstvu pro moře a oceány — o jeho historii, organizační struktuře, současných projektech i o Úřadu pro chov velryb. Jenomže nevím, jestli mi to k něčemu bude.“

Tak konečně jsme se pohnuli z místa, pomyslel si Don. Je jisté, že ten chlapík umí mluvit. Ještě pár piv a bude z něho člověk.

„To je potíž s učením v hypnóze,“ souhlasil Don. „Do člověka pumpujou informace, až mu lezou ven i ušima, ale nikdy nemá jistotu, co vlastně umí. Nedokážou vás naučit manuálním zručnostem, návykům nebo správným reakcím v případě ohrožení. Existuje jedinej způsob, jak to skutečně zvládnout — při práci.“

Na chvíli se odmlčel, protože ho upoutala zajímavá silueta na druhé straně skleněné stěny. Franklin si všiml, kterým směrem Don upírá pohled a lehce se usmál. Poprvé se napětí uvolnilo a Don začal doufat, že bude možné s tímto záhadným člověkem, za kterého ponese odpovědnost, navázat kontakt.

Namočil si ukazováček do piva a začal na plastikové desce stolu kreslit mapy.

„Tohle je rozmístění našich zařízení,“ začal. „Hlavní výcvikovou základnu pro operace v malých hloubkách máme asi šest set padesát kilometrů od Brisbane a sedmdesát kilometrů od pobřeží na ostrovech Capricorn. Začíná tam jedna z ohrad v jižním Pacifiku, která potom pokračuje na východ k Nové Kaledonii a na Fidži. Když velryby táhnou z polárních pastvin do tropických oblastí porodit mláďata, musí proplout otvory, které jsme jim v ohradách nechali. Nejdůležitější z nich je brána poblíž pobřeží Queenslandu při jižním vstupu k Velkému bariérovému útesu. Útesy vytvářejí asi osmdesát kilometrů široký přírodní kanál sahající téměř k rovníku. Jakmile se nám podaří dostat tam velryby, máme je plně pod kontrolou. Moc práce s nima není. Spousta z nich tamtudy putovala daleko dřív, než jsme se na scéně objevili my. Většina z nich je už tak navyklá, že kdybychom ohrady vypnuli, jejich tahy by to nijak neovlivnilo.“

„Mimochodem,“ přerušil ho Franklin. „Ohrady jsou elektrické?“

„Ne. Elektrické ohrady se osvědčily pro ryby, ale v případě obrovských savců, jako jsou velryby, s nimi moc dobré výsledky nejsou. Ohrady jsou ultrazvukové — clona zvuků z řetězu generátorů v hloubce osm set metrů pod hladinou. U vpustí můžeme vysílat i

specifické příkazy. Celé stádo můžete vyslat určeným směrem, když pustíte nahrávku zvuku velryby v tísni. Ale takové drastické pomůcky používáme málokdy. Jak říkám, dneska už jsou velryby vycvičené.“

„To je obdivuhodné,“ podotkl Franklin. „Někde jsem zaslechl, že ohrady slouží především k tomu, aby udržely ostatní zvířata mimo pastviny.“

„Ano, částečně tomu tak skutečně je. Stále ale potřebujeme shromaždovat zvířata při sčítání a výběru na porážku. Ani tak není ohrada bezchybná. Jsou místa, kde se generátorová pole překrývají a občas musíme jednotlivé sekce vypnout, abychom umožnili migraci ryb. Potom se dovnitř může dostat velký žralok nebo zabijácká velryba a vypukne peklo. Zabijáci jsou naším nejvážnějším problémem. Napadají velryby na pastvinách na severu a někdy máme až desetiprocentní ztráty. Všichni touží zabijáky vyhubit, ale nikdo nezná úsporný způsob, jak toho dosáhnout. Nemůžeme hlídat celou zamrzlou oblast, ačkoli když jsem viděl, jak dokáže takový zabiják velrybu zřídit, byl bych rád, kdybychom to dokázali.“

Donův hlas prozrazoval skutečné zaujetí a Franklin k němu překvapeně vzhlédl. Velrybářům, jak si tyto muže pokřtila veřejnost v touze po skutečných hrdinech, nepříslušely myšlenky ani emoce. Ačkoli bylo Franklinovi jasné, že tvrdí prostomyslní chlapi procházející se stisknutými rty novodobými ságami o ponorkách mají k realitě daleko, nedokázal se zbavit vžitých představ. Don Burley sice neměl sevřené rty, ale zdálo se, že ostatním kritériím by vyhovoval.

Franklin uvažoval, jak bude se svým novým instruktorem vycházet a jak se vyrovná s novou prací. Stále necítil žádné zaujetí. Až čas ukáže, jestli se pro novou práci dokáže nadchnout. Bylo jasné, že poskytuje zajímavé, dokonce fascinují problémy a možnosti. Doufal, že ho zaujme a poskytne mu možnost uplatnit své schopnosti. Chuť k životu mu vzala noční můra, která ho pronásleduje už celý rok a připravila ho i o schopnost plně se soustředit na práci.

Zdálo se mu málo pravděpodobné, že by se mu vrátilo nadšení, jež ho kdysi přivedlo na cestu, kterou už se nikdy vydat nemůže. Pohlédl na Dona, který stále mluvil s přesvědčivostí člověka, jenž své práci rozumí a miluje ji. Franklina se zmocnil provinilý pocit. Je férové odvést Burleyho od jeho práce a přimět ho, ať už s jeho vědomím nebo bez něj, k roli ošetřovatelky a učitelky v mateřské škole? Kdyby Franklin tušil, že podobné myšlenky se honí hlavou i Barleymu, Don by si okamžitě získal jeho sympatie.

„Je čas vyrazit, abychom stihli autobus na letiště,“ oznámil Don a s pohledem upřeným na hodinky dopil pivo. „Ranní letadlo startuje za půl hodiny. Doufám, že vaše věci už poslali.“

„V hotelu mi řekli, že se o to postarají.“

„No, na letišti si to ověříme. Pojďme.“

O půl hodiny později si Franklin mohl znovu oddechnout. Brzy zjistil, že pro Burleye je typické si až do posledního okamžiku z věcí nic nedělat a potom propuknout v překotnou aktivitu. Právě takový výbuch činorodosti je dopravil z tichého baru do ještě klidnějšího letadla. Když si šli sednout, odehrál se incident, který Don nedokáže rozluštit ani v budoucích několika týdnech.

„Sedněte si k oknu," navrhl Franklinovi. „Já už tu letěl mockrát."

Franklinovo odmítnutí pochopil jak projev zdvořilosti a trval na svém. Franklin jeho nabídku několikrát odmítl se stále větším důrazem a s narůstajícím rozhořčením. Burley si konečně uvědomil, že chování jeho společníka má ke zdvořilosti daleko. Připadalo mu to hrozné, ale přísahal by, že Franklin se bojí. Co je to za člověka, uvažoval, když má hrůzu sednout si v obyčejném letadle k okénku? Všechny chmurné představy o jeho novém úkolu, které při rozhovoru v baru trochu rozptýlil, se s novou naléhavostí vrátily.

Letadlo vzlétlo a město i sluncem zalité pobřeží zůstalo pod nimi. Franklin upíral soustředěný pohled do novin, ale Dona ani na chvíli neoklamal. Rozhodl se chvíli počkat a později během letu vyzkoušet několik testů.

Přelétli nad Skleníkovými horami — podivně tvarovanými tesáky tyčícími se z vyprahlé planiny. Potom se přiblížila pobřežní městečka, jejichž prostřednictvím se bohatství nedozírných pozemků ve vnitrozemí dostávalo do světa předtím, než se zemědělství přemístilo do moře. A potom — zdálo se, že od startu uběhlo jen pár minut — se už objevily první ostrovy Velkého bariérového útesu. Vypadaly jako stíny v modré mlze na obzoru.

Slunce mu svítilo přímo do očí, ale Don dokázal jednotlivé ostrovy popsat i s detaily skrytými pod hladinou. Viděl zelené ostrovy, obklopené úzkým kruhem písku a daleko širším lemem potopených korálů. Do každého z nich budou navěky narážet vlny Pacifiku, takže několik set kilometrů na sever se budou na hladině objevovat sněhově bílé srpky pěny.

Před stovkou let, možná i před padesáti lety, bylo ze stovek ostrovů obydlených sotva deset. Dnes, v době celosvětového leteckého spojení, laciné energie a rostlin obnovujících čistotu vody, se stát i jednotlivci vrhli na starobylou osamělost útesů. Několika šťastlivcům se za prostředky nejasného původu podařilo získat některé menší ostrovy do osobního vlastnictví. Výsadní postavení získala zařízení pro turisty, ale jejich pojetí zábavy a odpočinku nebylo vždy přírodě k užitku. Největším vlastníkem pozemků na bariéře byla ale Světová organizace pro výživu se svou složitou hierarchií oblastí pro rybolov, mořských farem a výzkumných stanic, jejichž rozlohu nedokázal obyčejný člověk obsáhnout.

„Za chvíli tam budeme," ozval se Burley. „Právě jsme minuli

ostrov Lady Musgrave — jsou tu hlavní generátory západního konce ohrady. Pod námi je souostroví Capricorn — Masterhead, One Tree, North-West, Wilson — a Heron, to je ten uprostřed se spoustou budov. Ta vysoká věž je administrativní budova — vedle bazénu je velké akvárium. A podívejte, u dlouhého mola na okraji ostrova je vidět několik ponorek.“

Don mluvil a koutkem oka stále sledoval Franklina. Ten byl sice otočený k okénku a tvářil se, že jeho výklad sleduje, ale Don by odpřísáhl, že panorama ostrovů pod nimi nevnímá. Jeho tvář působila napjatě a v očích měl nepřítomný výraz, jako by se nutil nic nevidět.

Don se smíšenými pocity lítosti a uspokojení vnímal projevy kolegova strachu, ale příčinu neznal. Franklin má hrůzu z výšek. S takovou fobií by mohl být jen těžko astronautem. Ale čím tedy byl? Ať už dělal dřív cokoli, nezdálo se, že byl typem kolegy, s jakým by člověk toužil sdílet stísněné prostory dvoumístné výcvikové ponorky…

Letadlo měkce dosedlo na upravený obdélník korálového ostrova, což byla přistávací plocha ostrova Heron. Jakmile se ocitli venku, oslnilo je slunce a Franklin se jako zázrakem vzpamatoval. Don zažil mnoho lidí, kteří se s návratem na pevnou zem stejně rychle zbavili mořské nemoci. Jestli je na tom Franklin stejně ve vodě jako ve vzduchu, potrvá tohle bláznivé dobrodružství jen pár dnů a budu se moct vrátit ke své práci, pomyslel si Don. Ne že by Don nějak zvlášť s návratem spěchal, ostrov Heron byl příjemným místem, kde si člověk mohl užívat, pokud byl dostatečně schopný, aby dokázal obejít nařízení ředitelství.

Z letiště je i s jejich věcmi odvezl malý náklaďák. Vjeli do aleje, kde je před sluncem chránily husté větve stromů. Cesta byla dlouhá necelých čtyři sta metrů a spojovala přístavní hráz na západní straně s administrativními budovami na východní straně ostrova. Dvě části ostrova rozděloval úzký pruh džungle, pečlivě uchovávaný v původní podobě. Don si se sentimentem vzpomněl na spoustu opuštěných pěšinek a mýtinek, které skrývá.

Na vedení už pana Franklina očekávali a zařídili pro něj všechno potřebné. Ocitl se v privilegovaném postavení. Byl sice o stupínek níž než Don a jeho kolegové, ale o několik stupínků výš než ostatní muži ve výcviku s instruktorem. Překvapivě dostal samostatný pokoj — to bylo něco, v co nemohli doufat při návštěvě ostrova ani významní pracovníci Úřadu. Donovi se ulevilo, protože se obával, že bude s tím záhadným člověkem sdílet společné ubytování. To by navíc hrubě narušilo jeho romanticky laděné plány.

Doprovodil Franklina do jeho malého, ale pohodlného pokoje ve druhém patře výcvikového křídla. Výhled měl na kilometry korálů, táhnoucích se na východ až k obzoru. Dole na dvoře se skupina studentů bavila o přestávce s instruktorem, kterého Don znal z

dřívějška, ale nevzpomínal si, jak se jmenuje. Je příjemné vrátit se do školy v době, kdy už člověk zná odpovědi na všechny otázky, pomyslel si.

„Vypadá to tu pohodlné," prohodil k Franklinovi, který si začal vybalovat své věci. „Nádherný výhled, co?"

Podobné poetické výlevy byly Donovi cizí, ale nedokázal odolat pokušení zjistit, jak se bude Franklin tvářit na korály posetý oceán před sebou. Zklamalo ho, že Franklin reagoval naprosto konvenčním způsobem. Desetimetrová výška mu hrůzu nenaháněla. Vyklonil se z okna a kochal se výhledem na modř a zeleň rozprostírající se všude, kam oko dohlédlo.

Dobře mi tak, řekl si Don v duchu — nemá smysl pokoušet osud. Ať trpí čímkoli, nebude zřejmě snadné s tím žít.

„Nechám vás, abyste měl čas se zabydlet," oznámil a couval ke dveřím. „Oběd se podává za půl hodiny v jídelně — to je ta budova, kterou jsme míjeli cestou sem. Setkáme se tam."

Franklin přikývl a dál si rovnal věci na postel. Chtěl být sám, aby si mohl zvyknout na život, který se bez zvláštního nadšení rozhodl přijmout za svůj.

Asi deset minut po Burleyově odchodu se ozvalo zaklepání na dveře a ozvalo se: „Mohu dál?"

„Kdo je?" zeptal se Franklin, sbíral zbytky svých věcí a pokoušel se pokoj uvést do přijatelného stavu.

„Doktor Myers."

Jméno Franklinovi nic neříkalo, ale tváří se mu mihl pokřivený úsměv, když si uvědomil, jak příznačné je, že jeho prvním návštěvníkem bude lékař. Bylo mu jasné, jaká je jeho specializace.

Myers byl podsaditý muž lehce po čtyřicítce. Nebyl žádný krasavec, ale měl příjemný přímý pohled a přátelské způsoby.

„Promiňte, že se na vás vrhám hned jak jste přijel," omlouval se. „Nic jiného mi ale nezbývá, protože odlétám dnes odpoledne do Nové Kaledonie a vrátím se až za týden. Profesor Stevens mě požádal, abych vás vyhledal a vyřídil vám od něj pozdravy. Pokud byste něco potřeboval, zavolejte do mé ordinace a my se budeme snažit vám pomoct."

Na Franklina zapůsobil věcný způsob, jakým se Myersovi podařilo předejít všem nepříjemnostem. Neřekl — ačkoli tomu tak nepochybně bylo — že diskutovali s profesorem Stevensem jeho případ. Nenabídl mu pomoc přímo. Snažil se dát najevo, že Franklin ji s největší pravděpodobností nebude potřebovat a dokáže se o sebe postarat sám.

„Děkuji a cením si toho," odpověděl Franklin. Doktor Myers se mu začínal líbit a rozhodl se, že jeho péči neodmítne. „Řekněte mi," pokračoval vzápětí, „co tu lidé o mně vědí?"

„Nic, jen to, že vám pomáháme získat co nejrychleji kvalifikaci

strážce. Není to poprvé, co se něco podobného stalo, víte — rychlé přeškolení občas provádíme. Nicméně počítejte s tím, že vzbudíte zvědavost. To bude zřejmě váš největší problém.“

„Burley už zvědavostí umírá.“

„Vadilo by vám, kdybych vám poskytl jednu radu?“

„Samozřejmě že ne — jen do toho.“

„S Donem budete pracovat i po ukončení výcviku. Bylo by fér k němu i k vám, abyste mu ve chvíli, kdy to budete považovat za vhodné, všechno vysvětlil. Jsem si jistý, že u něj najdete pochopení. Nebo, pokud byste o to stál, s ním mohu promluvit sám.“

Franklin zavrtěl hlavou, ale raději mlčel. Bylo mu jasné, že Myersův návrh je rozumný. Dřív nebo později bude muset s pravdou ven a zbytečným odkládáním nevyhnutelného si nijak nepomůže. Necítil se ale ještě natolik vyrovnaný, aby se dokázal vypořádat s představou, že bude pracovat s člověkem, který bude jeho tajemství znát. I když je sympatický.

„Dobře. Záleží jen na vás a my vaše rozhodnutí budeme respektovat. Hodně štěstí — doufejme, že naše styky zůstanou výhradně společenské.“

Po Myersově odchodu seděl Franklin dlouho na okraji postele a zíral na moře, které se teď stane jeho domovem. Štěstí, které mu někteří přáli, bude určitě potřebovat, i když začínal znovu pociťovat zájem a chuť do života. Nešlo jen o to, že okolí se mu snažilo vyjít vstříc, pomoci si za poslední půlrok užil víc než dost. Konečně začínal mít pocit, že vidí způsob, jak si pomoci sám a najít nový smysl života.

Probral se z úvah a zadíval se na hodinky. Zjistil, že na oběd má už deset minut zpoždění. To není dobrý start do nového života. Představil si, jak na něj Don Burley netrpělivě čeká v jídelně a možná si dělá starosti, co se mu přihodilo.

„Už jdu, pane učiteli,“ zamumlal, oblékl si sako a vyrazil. Poprvé za dlouhou dobu si dokázal dělat legraci sám ze sebe.

Třetí kapitola

Když Franklin zahlédl Indru Langenburgovou poprvé, měla ruce až po lokty od krve. Vytahovala vnitřnosti z třímetrového žraloka, kterého právě kuchala. Velké zvíře leželo bílým břichem otočené ke slunci na písečné pláži, po které se Franklin vydal na ranní procházku. K háčku v jeho tlamě byl stále ještě připevněný silný řetěz. Zřejmě se chytil v noci a po opadnutí vody po odlivu zůstal ležet na suchu.

Franklin se zastavil a chvíli sledoval zvláštní spojení krásné dívky a mrtvého zvířete. Potom zamyšleně prohodil: „Víte, tohle je přesně to, na co se rád před snídaní podívám. Co to vlastně děláte?“

Dívka k němu zvedla opálenou oválnou tvář s vážnýma očima. Třiceticentimetrovým ostrým nožem, který způsobil tu spoušť kolem, dál pokračovala v práci a odborně se prořezávala chrupavkou a vnitřnostmi.

„Píšu studii,“ ozval se hlas stejně vážný jako oči. „Týká se obsahu vitamínů v žraločích játrech. To znamená ulovit spoustu žraloků. Tohle je tento týden můj třetí. Chtěl byste nějaké zuby? Mám jich spoustu. Jsou to hezké suvenýry.“

Přesunula se k hlavě a vsunula nůž mezi čelisti, zajištěné dřevěným špalíkem. Stačil jeden rychlý pohyb zápěstí a z žraločích úst se uvolnil náhrdelník nebezpečných trojúhelníků, připomínajících kostěnou pásovou pilu.

„Ne, díky,“ odmítl Franklin a doufal, že se dívky nedotkne. „Nenechte se mou přítomností rušit.“

Odhadoval, že je jí sotva dvacet. Nijak ho nepřekvapilo, že na tak malém ostrůvku potkává neznámou tvář, protože vědečtí pracovníci z výzkumné stanice se s úředníky a pracovníky výcvikového střediska vídali jen zřídka.

„Jste tady nový, že?“ prohodila bioložka a spokojeně hodila do kbelíku velký kus jater. „Na posledním večírku j sem vás neviděla.“

Franklina její vyzvídání pobavilo. Byl rád, že se setkal s někým, kdo ho nezná, nic o něm neví a jeho přítomnost tady v něm nevyvolává žádné spekulace. Poprvé od přistání na ostrově Heron měl pocit, že může hovořit volně a bez zábran.

„Ano — právě jsem zahájil zvláštní výcvikový kurs. Jak dlouho jste tady vy?“

Dal se s ní do řeči, protože mu v její společnosti bylo dobře. Ona to nepochybně věděla.

„Asi měsíc,“ odpověděla bezstarostně. Do kbelíku spadl s mlasknutím další kus jater. „Vyslala mě sem univerzita v Miami.“

„Takže jste Američanka?“ ujistil se.

„Ne,“ odpověděla dívka vážně. „Mí předkové pocházejí z

Holandska, Barmy a ze Skotska. A aby to nebylo tak jednoduché, narodila jsem se v Japonsku.“

Franklin přemýšlel, jestli si z něj tropí žerty, ale z jejího výrazu usoudil, že to myslí vážně. Dívka byla hezká a příjemná, ale nemůže s ní trávit na pláži celý den. Do snídaně zbývalo čtyřicet minut a v devět hodin mu začíná dopolední výuka navigace v ponorce.

Na setkání brzy zapomněl, protože se setkával stále s novými tvářemi a okruh jeho známých se rozšiřoval. Intenzivní kurs mu neposkytoval moc času na společenský život a Franklin za to byl vděčný. Mysl měl plně zaměstnanou, ale snadnost, s jakou se učil, ho překvapila i uspokojovala. Ti, kdo ho sem poslali zřejmě moc dobře věděli, co dělají.

Mechanické znalosti — statistiky, nejrůznější fakta a údaje o vstupech a výstupech pro úřední zpracování — do něj nahustili v mírné hypnóze. Při pozdějších zkouškách, kdy se na magnetofonu zaznamenávaly správné odpovědi, se potvrdilo, že informace mu uvízly v mysli a nedošlo k tomu, co se občas přihodilo, kdy údaje prošly myslí, aniž by zanechaly trvalou stopu.

S touto součástí Franklinova výcviku neměl Don Burley nic společného, ale přestože jeho svěřenec byl v péči jiných kolegů, volno neměl. Vrchní instruktor využil možnost uchvátit Dona do svých spárů a s velkým taktem a neodolatelným šarmem mu nabídl, že když mu to jeho další povinnosti umožňují, jistě by rád učil ve třech právě probíhajících kurzech. Don neměl možnost odmítnout a jeho představa o příjemné dovolené se neodvratně rozplývala.

V jednom směru se ale jeho obavy nesplnily. Ukázalo se, že s Franklinem není tak obtížné vyjít, pokud se člověk vyvaruje všech osobních záležitostí. Byl velice inteligentní a jeho technické vzdělání v některých oblastech převyšovalo Donovo. Jen zřídkakdy bylo nutné mu něco vysvětlovat víc než jednou a dlouho před začátkem výcviku na trenažéru bylo Donovi jasné, že jeho žák má ty nejlepší předpoklady ponorku výborně ovládat. Měl šikovné ruce, rychle a přesně reagoval a vyzařoval z něj klid a jistota, kterými se odlišuje prvotřídní strážce od dobrého.

Don samozřejmě věděl, že jen znalosti a dovednosti nestačí. Zbývalo ještě něco a Don zatím nedokázal poznat, jestli to Franklin má. Teprve ve chvíli, kdy se ponoří do hloubky, bude možné podle Franklinových reakcí usoudit, jestli celý výcvik nebyl marný.

Franklin se toho musel naučit ještě tolik, že se zdálo nemožné, aby to jeden člověk dokázal všechno vstřebat během dvou měsíců, jak vyžadoval program. Don absolvoval obvyklý šestiměsíční výcvik a vnitřně se bránil přijmout skutečnost, že někdo dokáže totéž zvládnout za třetinu času, třeba i pod zvláštním vedením. Vždyť jen technická stránka věci — konstrukce a vybavení různých typů ponorek —

zabrala i při využití nejlepších technických pomůcek minimálně dva měsíce. A Franklin musí za tu dobu zvládnout ještě principy lodní a podmořské navigace, základy oceánografie, signalizaci a komunikaci v ponorce, základy ichtyologie, psychologii a v neposlední řadě i cetologii, nauku o velrybách. Franklin zatím žádnou velrybu neviděl, živou ani mrtvou. Na jeho první setkání s obrovskými zvířaty se Don těšil; v takové chvíli se ukáže, jestli se člověk pro práci strážce hodí.

Po dvou týdnech společné tvrdé práce vzal Don Franklina poprvé pod vodu. Tou dobou se jejich vztah ustálil v rezervovaně přátelské poloze, přestali se oslovovat příjmeními, ale u oslovení Done a Walte důvěrnost končila. Burley o Franklinově minulosti stále nic nevěděl, i když o ní hodně uvažoval a vymyslel několik teorií. Nejvíc se mu zamlouval předpoklad, že jeho žák je talentovaný rehabilitovaný zločinec po dokončeném léčení. Lákala ho představa, že má co do činění s vrahem a napůl doufal, že by ta vzrušující představa mohla být skutečností.

Franklin od jejich prvního setkání žádné další zvláštnosti nedal najevo, ale nepochybně byl nervóznější a napjatější než bývá zvykem. Don si s tím ale starosti nedělal, protože s některými z nejlepších strážců to bylo při výcviku stejné. Don měl tolik práce, že se zmírnil i jeho zájem o Franklinovu minulost. Pokud nebyla jiná možnost, naučil se být trpělivý a nepochyboval, že dřív nebo později celá historie vyjde najevo. Několikrát měl pocit, jako by se mu Franklin chtěl svěřit, ale vzápětí se stáhl zpátky. Don se pokaždé tvářil, jako by se nic nestalo a zůstávali u svých starých neosobních vztahů.

Bylo jasné ráno a klidnou hladinu narušoval jen pomalý příboj. Kráčeli po úzkém molu, táhnoucím se od západního okraje ostrova k okraji bariéry. Byl sice příliv a korály se ukrývaly pod vodou, ale velká planina nebyla nikde víc než dva metry pod hladinou a křišťálově čistou vodou byl jasně vidět každý detail. Franklin ani Burley nevěnovali přírodnímu akváriu, nad kterým kráčeli, víc než jen zběžný pohled. Oba je už důvěrně znali a věděli, že skutečná krása útesů leží dál v moři, hluboko pod vodou.

Sedmdesát metrů od břehu ostrova se korály začaly strmě svažovat do hlubin, ale molo na vysokých kůlech pokračovalo dál a na jeho konci stálo několik přístřešků a kanceláří. Vedení Světové organizace pro výživu podniklo chrabrý a poměrně úspěšný pokus zabránit tomu, aby přístav ovládl jinde obvyklý nepořádek a špína. Dokonce i jeřáby byly navrženy tak, aby nerušily. Jedna z podmínek, pod kterou vláda Queenslandu zdráhavě souostroví Capricorn Světové organizaci pro výživu pronajala, bylo zachování přírodní krásy ostrovů. V tomto bodě byla smlouva plněna do puntíku.

„Objednal jsem v garážích dvě torpéda," oznámil Burley, když

sešli po schodech z mola a dostali se ke dvojitým dveřím vyrovnávací komory. Franklin cítil cvaknutí, jak uši reagovaly na zvyšující se tlak. Předpokládal, že mohou být přibližně deset metrů pod hladinou. Ocitli se v jasně osvětlené hale plné nejrůznějších přístrojů pro práci pod vodou — od obyčejných dýchacích přístrojů až po různá zařízení s vlastním pohonem. Dvě torpéda, která Don požadoval, stála na podstavcích na šikmé rampě vedoucí ke klidné vodě na opačném konci haly. Byla natřená nažluto jako všechna ostatní zařízení, určená k výcviku. Don na ně pohlédl s nechutí.

„Je to už pár let, co jsem tyhle věci používal naposledy," poznamenal k Franklinovi. „Možná na nich budete lepší než já. Když už se mám namočit, ovládám svůj pohyb raději sám."

Oblékli si neoprén a připevnili si dýchací přístroje. Don zvedl jeden z malých, ale překvapivě těžkých plastových válců a podal ho Franklinovi.

„Tak tohle je jedna z těch vysokotlakých věcí, o kterých jsem vám vyprávěl," začal. „Jsou natlakované na tisíc atmosfér, takže vzduch v nich má větší hustotu než voda. Kvůli rovnováze musí být upevněné na obou stranách. Automatické vyrovnávání funguje celkem spolehlivě. Jak se vzduch spotřebovává, nádoby se plní vodou a udržují si stále stejnou váhu. Jinak byste vyletěl na hladinu jako korkový špunt, ať byste o to stál nebo ne."

Don pohlédl na ukazatele tlaku na nádobách a spokojeně přikývl.

„Jsou naplněné přibližně zpoloviny. To nám bude bohatě stačit. Když je ta nádoba plná, vydržíte s ní dole celý den. My vyrážíme jen na hodinu."

Nasadili si nové celoobličejové masky vybrané přesně na míru. Masky se stanou po dobu pobytu ve výcvikovém středisku jejich osobním vlastnictvím stejně potřebným jako třeba kartáček na zuby, protože dva lidé nemají identické obličeje a i nepatrná štěrbina by ohrožovala život.

Když zkontrolovali zásoby vzduchu a krátkovlnné podvodní vysílačky, položili se na vodu vedle štíhlých torpéd hlavou za průhledný štít, který je bude chránit před vodou proudící rychlostí až třicet uzlů. Franklin umístil chodidla do třmenů a ucítil pod nimi ovladače akcelerace a zpětného chodu. Přímo před sebou, uprostřed palubní desky, měl malou řídicí páku, kterou je možné torpédo ovládat jako letadlo. Palubní deska zahrnovala už jen několik vypínačů, kompas, tachometr, hloubkoměr a indikátor nabití baterií.

Don vydal poslední instrukce a ukončil je slovy: „Držte se asi sedm metru ode mě napravo, abych na vás stále viděl. *Kdyby* se něco přihodilo a musel byste torpédo nechat potopit, snažně vás prosím, nezapomeňte vypnout motor. Nerad bych, aby nám lítalo podél celé bariéry. Všechno jasný?"

„Ano — jsem připraven," odpověděl Franklin do malého mikrofonu.

„Dobře, jdeme na to."

Torpéda lehce sklouzla z rampy a nad hlavami se jim zavřela voda. Pro Franklina to byla nová zkušenost. Jako většina ostatních lidí se občas potápěl, někdy i s dýchacím přístrojem. Když se motor rozběhl a stěny sálu se daly do pohybu, zmocnil se ho příjemný pocit očekávání.

Když vypluli do vody a minuli podstavce mola, voda se projasnila. Viditelnost nebyla příliš dobrá, nanejvýš a deset metrů, ale až se dostanou níž, bude to lepší. Don stočil svůj stroj kolmo k okraji útesu a rychlostí pět uzlů se vydal do moře.

„Největším nebezpečím těch hraček," ozval se z reproduktoru u Franklinova ucha Donův hlas, „je vyrazit moc rychle a do něčeho narazit. Odhadnout dobře vzdálenost pod vodou vyžaduje zkušenost. Podívejte."

Před nimi se najednou tyčila masa korálů. Jestli to měl naplánované, pomyslel si Franklin, bezvadně mu to vyšlo. Když míjeli živoucí horu, nebyla dál než tři metry, zachytil pohledem spousty pestrobarevných ryb, které se na ně bez zájmu dívaly. Zřejmě jsou už na torpéda a ponorky zvyklé a pohled na ně je neděsí. Protože žijí v dobře chráněné oblasti, nemusí mít z lidí strach.

Za několik minut se dostali do průlivu mezi ostrovem a útesy. Tady už měli prostor na manévrování a Franklin následoval svého instruktora v nejrůznějších obratech a výkrutech a ostrých zatáčkách nahoru a dolů a jízda ho za chvíli zcela pohltila. Někdy se ponořili až ke dnu a vzápětí vylétli na hladinu jako létající ryby, aby zkontrolovali svou polohu. Celou dobu Don doprovázel jízdu komentářem prokládaným otázkami, aby zjistil, jak Franklin reaguje.

Pro Franklina byla jízda jednou z nejradostnějších zkušeností, jakou kdy prožil. Voda tu byla čistá a viditelnost byla kolem třiceti metrů. Jednou se dostali do hejna makrel, které se je rozhodly doprovázet, dokud Don nezvýšil rychlost a nenechali je za sebou. Cestou nezahlédli jediného žraloka. Franklin to sice očekával, ale zeptal se Dona, jestli je to typické.

„Na torpédu jich moc nezahlédnete," ozvala se odpověď. „Zvuk motorů jim nahání strach a vyplaší je. Pokud se chcete seznámit s místními žraloky, musel byste se potápět klasicky — nebo vypnout motor a počkat, až si vás připlavou prohlédnout."

Pak se před nimi vztyčila ze dna tmavá masa korálů. Zvolnili a přiblížili se k přibližně deset metrů vysokému útesu.

„Tady bydlí jeden můj starý známý," ozval se Don. „Zajímalo by mě, jestli je doma. Naposledy jsem ho viděl snad před čtyřmi roky, ale pro něj to nic neznamená. Potlouká se tu už pár století."

Pohybovali se při okraji velkého trsu korálů a Franklin nakukoval do stinných míst pod ním. Zahlédl několik balvanů a pár elegantních žraloků křídlatých, kteří se k němu natočili tak, že je téměř nerozeznal od okolí. Stále neviděl nic, co by potvrzovalo Burleyův zájem.

Zaskočilo ho, když se několik balvanů dalo do pohybu přímo k němu. Velkýma vypoulenýma očima na něj zírala největší ryba, jakou kdy viděl. Byla dlouhá jako torpédo, ale plochá. Nečekaně otevřela tlamu, jako by se jí chtělo zívat, a Franklin se najednou cítil jako Jonáš v nejdůležitějším okamžiku života. Před sebou měl masité rty, skrývající překvapivě drobné zoubky. Potom se obrovské čelisti zavřely a Franklin téměř cítil náraz vyplivnuté vody.

Zdálo se, že Dona to setkání potěšilo, zřejmě mu připomnělo dobu, kdy se tu sám učil.

„Moc rád starého Slintala zase vidím. Není nádherný? Může mít tak tři sta sedmdesát kilo. Poznali jsme ho na fotografiích, které tu pořídili před osmdesáti lety, a musím říct, že tenkrát nebyl o mnoho menší. Není divu, že unikl rybářům v době, kdy tahle oblast ještě nebyla chráněná."

„Řekl bych," poznamenal Franklin, „že je div, že rybáři unikli před ním."

„Ale ne, on není nebezpečný. Kanic musí potravu polykat vcelku — ty drobné zoubky se na kousání moc nehodí. A celý člověk by byl i na něj příliš. Na to bude potřebovat ještě tak sto let."

Opustili obrovského kanice hlídkujícího u vchodu své jeskyně a pokračovali v plavbě po okraji útesu. Následujících deset minut nezahlédli nic zajímavého, snad jen velkého rejnoka ležícího na dně. Jakmile je zaregistroval, zamával křídly a vznesl se. Z dálky připomínal repliku letadla s křídly deltovitého tvaru, které přibližně před sedmdesáti lety ovládalo vzduch. Je zvláštní, pomyslel si Franklin, jak příroda předjala množství lidských objevů — například i tvar přístroje, na kterém se pohybuje a dokonce i princip jeho pohonu.

„Obeplujeme útes," ozval se Don. „Asi za čtyřicet minut budeme zpátky. Jste v pořádku?"

„Ano, je mi dobře."

„Nemáte potíže s ušima?"

„Levé ucho mě chvíli zlobilo, ale teď už se to uklidnilo."

„Dobře — tak jedem. Držte se za mnou, abych vás viděl ve zpětném zrcátku. Když jsem vás měl napravo, bál jsem se, abych do vás nenarazil."

V nové formaci se svižnou rychlostí deseti uzlů vydali na východ a opisovali nepravidelný obrys útesu. Don byl s výletem spokojen. Franklin se očividně cítí pod vodou jako doma — i když skutečný stav věcí se projeví až v nějaké napjatější situaci. To bude součástí příští lekce. Franklin to ještě netuší, ale nepředvídaná událost je už

připravena.

Čtvrtá kapitola

Na ostrově dny splývaly a bylo obtížné jeden od druhého odlišit. Počasí se ustálilo a slunce vycházelo na jasnou oblohu bez jediného mráčku. Nuda ale nehrozila, protože všichni měli hodně práce i učení.

Franklin si postupně osvojoval vědomosti, dovednosti a návyky a současně se zbavoval zlého snu, který ho v minulosti pohltil. Don měl někdy pocit, že jeho žák je jako přetažené pero, které se konečně začíná uvolňovat. Občas stále ještě podléhal nervozitě a netrpělivosti i ve chvílích, kdy k tomu nebyl zjevný důvod. Několikrát došlo i k výbuchům, které na krátkou dobu přerušily výcvikový program. Jednou to byla částečně Donova vina a vzpomínka na tu situaci ho stále znepokojovala.

To ráno nebyl Don ve formě. Bylo to díky dlouhé noci s chlapci, kteří právě dokončili kurs a stali se z nich čerství strážci třetí třídy (ve zkušební době). Byli hrdí na stříbrné delfíny na košilích. Nedalo se říct, že by měl přímo kocovinu, ale nebyl ve své kůži a jako na potvoru se právě ten den zabývali šířením zvuku pod vodou. I za normálních okolností to Don přecházel co nejrychleji s poznámkou: „Matematika mi nikdy moc nešla, ale zdá se, že pokud vezmete v úvahu stlačitelnost a teplotní křivky, dojdete k cíli…“

Většina studentů se s tím spokojila, ale Franklin měl nepříjemnou slabost babrat se v nepodstatných detailech. Začal kreslit křivky a sestavovat rovnice, zatímco Don ve snaze zakrýt svou indispozici za ním běsnil. Za chvíli bylo jasné, že si Franklin tentokrát ukrojil větší sousto, než byl schopný sám sežvýkat a obrátil se ke svému instruktorovi o pomoc. Don, který byl to ráno upjatý a bez nálady, nechtěl připustit, že neví a vzbuzoval dojem, že pomoc odmítá. Franklin se přestal ovládat, urazil se a odešel. Don se vypravil na ošetřovnu, protože zjistil, že prášky na zmírnění následků kocoviny přestaly účinkovat.

Takových situací ale naštěstí nastalo málo, protože oba muži dokázali ocenit schopnosti toho druhého a soustředili se na vlastnosti, které jsou pro partnerství nejdůležitější. Nicméně mezi vyučujícími ani ostatními studenty nebyl Franklin v oblibě. Částečně to bylo proto, že on sám o přátelství nejevil zájem, čímž si na malém ostrově získal pověst namyšlené netýkavky. Ostatním frekventantům kursů se nezamlouvaly ani jeho zvláštní výhody — především skutečnost, že bydlel sám v pokoji. Vyučující sice brblali, že dostali práci navíc, ale daleko víc jim vadilo, že o něm nic nevědí. Don se k vlastnímu překvapení občas přistihl, jak Franklina před kolegy obhajuje.

„Když ho poznáte blíž, zjistíte, že to není špatnej chlap,“ říkal. „Nechce o sobě mluvit, ale to je jeho věc. Stačí mi, že se za něj zaručili

nahoře. Mimochodem, až ukončí výcvik, bude z něj lepší strážce než polovina lidí v týhle místnosti.“

Ozvalo se několik nesouhlasných zamručení a někdo se zeptal: „Už jsi na něj vyzkoušel nějaké fígle?“

„Ještě ne, ale chystám se na to. Připravil jsem mu skutečnou lahůdku. Dám vám vědět, jak obstál.“

„Pět ku jedné, že podlehne panice.“

„To beru. Začněte si šetřit peníze.“

Franklin o své finanční zodpovědnosti neměl tušení, a když vyjížděli s Donem podruhé na torpédech, neměl žádný důvod k podezření, že se na něj něco chystá. Tentokrát se hned od mola vydali na jih. Pluli asi deset metrů pod hladinou. Během několika minut minuli průplav prokopaný útesem, kterým se malá plavidla mohla dostat k výzkumné stanici, a propluli kolem pozorovací stanice, ze které mohli vědci v pohodlí zkoumat obyvatele moře. Silnými skleněnými okny bylo vidět dovnitř, ale v tu chvíli tam nikdo nebyl. Franklin si nečekaně uvědomil, že uvažuje, co právě dělá nadšená chovatelka žraloků.

„Vyrazíme k útesu Wistari,“ oznámil Don. „Rád bych vás procvičil v navigaci.“

Don stočil torpédo k západu a vydal se do větší hloubky. Viditelnost nebyla dobrá — méně než deset metrů — a držet se instruktora nebylo jednoduché. Don vzápětí zpomalil a kroužil na místě, aby dal Franklinovi instrukce.

„Rychlostí deset uzlů budete minutu sledovat kurs 250 a potom po stejnou dobu a stejnou rychlostí kurs 010. Tam se setkáme. Je vám to jasné?“

Franklin zopakoval instrukce a porovnali si čas na hodinkách. Franklinovi bylo jasné, že instruktor mu zadal trasu po dvou stranách rovnostranného trojúhelníku a sám se na místo vydá pomalu po třetí straně.

Franklin pečlivě nastavil kurs, stiskl pedál a ucítil sílu, s jakou se torpédo vydalo do modravé mlhy. Proud vody mezi mírně rozkročenýma nohama byl jediný vjem, který mu rychlost poskytovala. Bez štítu by ho voda okamžitě smetla. Občas se podíval na dno — v průlivu mezi ostrovem a útesy bylo jednotvárné a bez výrazných rysů — a jednou se ocitl nad hejnem vyplašených ryb, které se ve strachu rozprchly.

Franklin si poprvé uvědomil, že je pod vodou sám, obklopen živlem, který se teď stane jeho doménou. Voda ho bude podporovat a chránit, ale pokud by udělal chybu, nebo mu selhalo vybavení, během dvou, maximálně tří minut by ho zabila. To vědomí ho neděsilo. Ve srovnání se vzrůstající sebedůvěrou a pocitem zvládnutí všeho potřebného, které den ode dne narůstaly, nic neznamenalo. Začínal

výzvu moře chápat a rozumět jí a zjistil, že ji touží přijmout. S radostí si uvědomil, že znovu našel smysl života.

První minuta uplynula. Zpomalil na čtyři uzly. První stranu trojúhelníku má za sebou a vydá se na další. Na jejím konci se setká s Donem.

Ve chvíli, kdy zatlačil ovládací páku do palubní desku, zjisti, že něco není v pořádku. Torpédo se zmítalo jako divoký kůň a bylo zcela neovladatelné. Snížil rychlost na nulu a plavidlo se začalo potápět ke dnu.

Franklin ležel nehnutě na vzdorovitém hřebci a v duchu analyzoval situaci. Nebyl nijak vyděšený, spíš mu vadilo, že nedokončí cvičení v navigaci. Volat Dona nemělo smysl, byl už mimo dosah vysílačky. Tyhle malé přístroje pracovaly na vzdálenost nanejvýš několika set metrů. Co podniknout?

V mysli se mu rojilo jedno řešení za druhým, ale většinu okamžitě zavrhl. Torpédo opravit nedokáže, protože všechny kontrolky jsou zapečetěné a navíc nemá žádné nářadí. Protože je mimo provoz kormidlo i výškové kormidlo, závada bude závažná a Franklin nedokázal odhadnout, jak mohlo k takové poruše dojít.

Byl necelých dvacet metrů pod hladinou a stále rychleji se blížil ke dnu. Ploché písčité dno už bylo vidět a Franklin na chvíli pocítil nutkání stisknout tlačítko, kterým by se vypustily nádrže torpéda a to by ho pak vyneslo na hladinu. Vzápětí si ale uvědomil, že to by bylo nejhorší řešení, ačkoli snaha dostat se v případě potíží pod vodou za vzduchem a sluncem je zcela přirozená. Další možností bylo klesnout až na dno a v klidu rozvážit, co podnikne. Kdyby se rozhodl vynořit, proud by ho mohl zanést do několikakilometrové vzdálenosti. Bylo mu jasné, že vysílačka ze stanice by ho brzy našla, ale on se chtěl z nepříjemné situace dostat vlastními silami bez vnější pomoci.

Torpédo přistálo na dně a zvířilo oblak písku, který ale proud vzápětí odnesl. V blízkosti se objevil malý kanic a zíral na vetřelce vykulenýma očima. Franklin neměl čas zabývat se čumily. Opatrně se spustil z torpéda a vydal se prozkoumat záď. Bez ploutví se pohyboval pod vodou s obtížemi, ale naštěstí bylo vozidlo vybaveno držadly, za která se mohl přitáhnout a bez problémů se pohybovat kolem celého torpéda.

Ujistil se, že jeho předpoklad byl správný. Obě kormidla bezvládně povlávala. Nebylo mu jasné, jak se to mohlo stát. Když za lopatky kormidla zatáhl, nekladly žádný odpor. Uvažoval, jestli by dokázal vyvést dráty ven a ovládat kormidlo i výškové kormidlo ručně. V kapse u opasku měl nylonový vlasec a nůž, ale nenašel způsob, jak vlasec připevnit k hladké lopatce kormidla.

Zdálo se, že bude muset domů po svých. Nebude na tom nic obtížného. Stačí zapnout motor, nastavit ho na nízké obrátky, nechat

se táhnout těsně u dna a potom torpédo silou otočit správným směrem. Je to sice neohrabané, ale teoreticky je to možné a na nic lepšího nepřišel.

Podíval se na hodinky. Od chvíle, kdy chtěl změnit směr, uplynulo jen několik minut, takže se ve splnění úkolu příliš nezpozdi. Don je ještě klidný, ale za chvíli začne ztraceného žáka hledat. Možná by bylo nejlepší počkat tady, dokud se Don neobjeví, to jistě nepotrvá dlouho…

Tou dobou pojal Franklin podezření, které se vzápětí změnilo v přesvědčení. Vzpomněl si na řeči, které zaslechl a uvědomil si, že Don se před vyplutím choval — no, poněkud rozverně, jako by se chystal k nějakému žertíku.

Tak o tohle se jedná. To torpédo někdo poškodil. Don se možná teď potuluje těsně za hranicí viditelnosti, čeká, jak se zachová, a kdyby se ocitl ve vážných potížích, přispěchal by mu na pomoc. Franklin se rozhlédl kolem sebe a zkoumal, jestli nezahlédne obrys druhého torpéda. Nezahlédl nic, ale nijak ho to nepřekvapilo. Burley je chytrý, nenechá se tak snadno nachytat. Tohle ale zcela mění situaci, pomyslel si Franklin. Nejenže se musí dostat z potíží sám, ale musí ještě navíc zamotat hlavu Donovi.

Vrátil se k ovládacímu panelu, zapnul motor, zvýšil lehce otáčky a torpédo začalo neklidně poskakovat. Ode dna se zvedala oblaka písku. Chvíli zkoušel různé možnosti a zjistil, že stroj je možné ovládnout, ale je nutné neustále kontrolovat a upravovat vyvážení, aby se torpédo nemohlo vznést k hladině nebo zavrtat do dna. Franklinovi bylo jasné, že cesta zpátky mu bude tímto způsobem „chůze“ trvat dlouho, ale jinou možnost nemá. Určitě to dokáže.

Když urazil několik kroků pod dohledem překvapených ryb, napadla ho další myšlenka. Zdálo se to až příliš jednoduché, aby to bylo možné, ale za pokus to stojí. Lehl si na torpédo do normální polohy a vyvážení se snažil upravit pohyby těla dopředu a dozadu. Potom namířil přídí k hladině, natáhl ruce do proudu vody kolem, zapnul motor a nastavil rychlost.

Byl to záběr na zápěstí a neustále musel reagovat na pohyby torpéda. Po chvíli ale zjistil, že dokáže torpédo řídit rukama, i když to nebylo jednoduché. Připomínalo to řízení kola zkříženýma rukama. Při rychlosti pěti uzlů byl rozměr dlaní vhodný jako náhrada kormidel.

Uvažoval, jestli už někdo před ním řídil torpédo podobným způsobem a cítil se sám se sebou spokojený. Zkusil zvýšit rychlost na osm uzlů, ale tlak na dlaně a předloktí byl příliš silný, takže raději zpomalil dřív, než ztratil nad plavidlem kontrolu.

Franklin usoudil, že není důvod nedodržet místo dohodnuté schůzky. Zjistí, jestli tam na něj Don čeká. Dorazí sice o pět minut později, ale dokáže, že i přes nečekané překážky dokáže splnit úkol.

Když se dostal na místo, Dona tam nenašel. Instruktor zřejmě nepředpokládal, že by dokázal plavidlo řídit a ztratil ho z dohledu. Franklin se rozhodl, že se ještě rozhlédne kolem. Pokusil se o spojení vysílačkou, ale Burley neodpovídal. „Jedu domů!“ zakřičel do vodního světa kolem sebe, ale všude panovalo ticho. Don je zřejmě někde v okruhu pěti set metrů a se vzrůstajícím znepokojením svého žáka hledá.

Usoudil, že nemá smysl zůstávat pod hladinou a ztěžovat si navigaci a kontrolu polohy. Franklin vyjel se svým plavidlem na hladinu a zjistil, že se nachází necelých tři sta metrů od mola opravářské sekce. Když zatížil torpédo vzadu a vpředu ho naopak zvedal, mohl se plavit po hladině bez nejmenších potíží jako motorový člun. Během pěti minut se dostal zpátky na základnu.

Jakmile prošlo torpédo antikorozním nástřikem, který se používal pro všechna zařízení přicházející do styku se slanou vodou, Franklin se dal do práce. Vytáhl panel kontrolní jednotky a zjistil, že je to skutečně velice nezvyklé zařízení. Bez schématu ale nedokázal přesně určit, co rádiem ovládané relé, které ho zaujalo, dokáže. Nepochybně to budou zajímavé věci. Jistě jím bude možné vypnout motor, naplnit nebo vypustit vztlakové nádrže a změnit polohu obou kormidel. Franklin měl podezření, že v případě potřeby je jím možné vyřadit z činnosti i kompas a hloubkoměr. Někdo si dal hodně práce, aby s láskou upravil toto torpédo na vhodného koně pro důvěřivé studenty…

Vrátil panel na místo a oznámil službě návrat. „Viditelnost je mizerná,“ poznamenal. „Někde jsme se s Donem ztratili, tak jsem usoudil, že nejlepší bude vrátit se. Myslím, že každou chvíli se objeví i on.“

V jídelně zavládlo všeobecné překvapení, když se Franklin vrátil bez instruktora, v klidu se posadil a začetl se do nějakého časopisu. O čtyřicet minut později se s rámusem rozrazily dveře a objevil se Don. Rozhlédl se, a když našel svého ztraceného žáka, na tváři se mu zračila úleva a překvapení. Franklin na něj upřel nevinný pohled a zeptal se: „Co vás tak zdrželo?“

Burley se otočil ke kolegům a nastavil dlaně.

„Budeme platit, hoši,“ oznámil.

Dlouho mu trvalo, než si to uvědomil, ale bylo mu jasné, že začíná mít Franklina rád.

Pátá kapitola

Indra považovala dva muže opřené o zábradlí kolem hlavního bazénu akvária zpočátku za obvyklou návštěvu vědců, kteří tu přechodně pracují. Když ale přišla blíž, zjistila, že tomu tak není. Ten vysoký chlapík je vrchní strážce Burley, takže vedle něj stojí určitě ten záhadný muž, který s ním absolvuje intenzivní výcvik. Jeho jméno sice zaslechla, ale neutkvělo jí, protože činnost výcvikového střediska šla mimo ni. Z pozice vědce se na praktickou činnost Úřadu pro chov velryb dívala s despektem. Kdyby ji ale někdo z tohoto intelektuálního snobismu nařkl, rozhořčeně by to popřela.

Byla už téměř u nich, když si uvědomila, že menšího z mužů zná. Franklin na ni upíral tázavý pohled s výrazem: Neviděli jsme se už někde?

„Dobrý den," pozdravila a zastavila se vedle nich. „Vzpomínáte si na mě? Já jsem ta sběratelka žraloků."

Franklin se usmál. „Samozřejmě, že si vzpomínám. Někdy se mi přitom i zvedne žaludek. Doufám, že jste našla spoustu vitamínů."

V očích mu ale zůstával zamyšlený výraz typický pro muže, který se snaží rozpomenout na něco, co už je dávno pryč. Vypadal přitom ztracený a plný obav a Indru k jejímu překvapení zaplavila sympatie. Několik vybočení z citové rovnováhy už na ostrově zažila a odhodlaně si zopakovala své předsevzetí: Žádné další vztahy, *dokud* neobhájím doktorát…

„Tak vy už se znáte," poznamenal Don smutně. „Mohl byste nás představit?" S Donem je to v pořádku, usoudila. Začne s ní okamžitě flirtovat, jako všichni strážci, pro ně je to věc cti. Nevadilo jí to, protože vysocí průbojní blonďáci nejsou její typ. Je příjemné vědět, že budí zájem, ale z Donovy strany nic vážného nehrozí. V souvislosti s Franklinem si ale zdaleka tak jistá nebyla.

Příjemně klábosili, zaznělo i několik škádlivých poznámek a sledovali, jak v oválném bazénu krouží velké ryby a sviňuchy. Hlavní nádrž v laboratořích byla skutečně uměleckým dílem, vypadala jako laguna. Dvakrát denně, při přílivu a odlivu, se v ní pomocí čerpadel vyměnila voda. Drátěné sítě dělily nádrž na několik částí a druhy, které se navzájem nesnášejí, na sebe upíraly oky sítě hladové pohledy. Malý žralok s nezbytným štítonošem lodním na hřbetě si hlídal svou klec a nedokázal odtrhnout pohled od šťavnaté ryby, prohánějící se na druhé straně sítě. V některých částech nádrže se vytvořily zvláštní vztahy. Pestře zbarvený rak, vypadající jako přerostlý garnát postříkaný barevnými spreji, se pohyboval několik centimetrů od neustále se pohybujících čelistí velkého škaredého úhoře. Kolem skupinky kaniců klidně proplouvalo hejno rybek, které vypadaly jako

sardinky uprchlé z konzervy. Kdyby kanicové chtěli, vypořádali by se s nimi jediným polknutím.

Byl to klidný malý svět, na hony vzdálený bojišti za útesy. Kdyby se ale osazenstvu laboratoře někdy nepodařilo zajistit krmení, křehká harmonie by se okamžitě narušila a během několika hodin by se počet obyvatel nádrže výrazně snížil.

Většinu hovoru obstaral Don. Zdálo se, jako by úplně zapomněl, že původně s Franklinem přišli zhlédnout několik filmů o rozlišovacích znacích velryb. Očividně se snažil udělat na Indru dojem a vůbec nezaznamenal, že se snaží zbytečně. Franklin vnímal obě strany a dobře se bavil. Jednou na něj Indra pohlédla právě ve chvíli, kdy Don líčil těžký život průměrného strážce. Usmáli se na sebe a vyměnili si pohled lidí sdílejících společné tajemství. V tu chvíli dívka usoudila, že doktorát konec konců není tou nejdůležitější věcí na světě. Stále ještě byla rozhodnutá nenavazovat vážný vztah, ale o Franklinovi by se ráda dozvěděla víc. Jak se jmenuje křestním jménem? Walter. Nepatří sice k jejím oblíbeným, ale mohlo by to být i horší.

Don si ve své sebedůvěře, že právě dobývá další ženské srdce, vůbec nevšiml, že tu sice probíhají proudy citů, ale zcela mimo něj. Když mu došlo, že už na ně v promítací místnosti dvacet minut čekají, tvářil se, že za to může Franklin. Ten výtku přijal, ale v mysli byl už jinde. Zbytek dopoledne se Franklin nedokázal na studium soustředit, ale Don si ničeho nevšiml.

První část výcviku se chýlila ke konci. Franklin zvládl základy profese strážce, ale potřeboval získat zkušenosti, které ovšem poskytne až čas. Téměř ve všech ohledech Burleyho očekávání předčil, částečně díky původnímu vědeckému vzdělání, částečně díky vrozené inteligenci. A to nebylo všechno. Franklin vládl vůlí a odhodláním, které občas naháněly strach. Zdálo se, jako by pro něj byl úspěch ve výcviku otázkou života a smrti. Ano, zpočátku se rozbíhal pomalu, několik prvních dnů se zdál netečný, jako by ho jeho nová kariéra příliš nezajímala. Potom ale procitl, svůj cíl vzal jako výzvu a všechno mu podřídil. Don nebyl sice příliš nakloněný přirovnáním, ale připadalo mu, jako by se Franklin probral z dlouhého nepříjemného spánku.

První zkouškou byla jejich první plavba na torpédech. Franklin už možná torpédo nikdy nepoužije — snad jen pro zábavu. Pro práci se nehodí, jsou vhodná jen pro malé hloubky a krátké vzdálenosti. Jako strážce bude Franklin trávit pracovní dobu v suchu a pohodlí za ochrannými stěnami ponorky. Ale pokud člověk není vyrovnaný a nemá sebedůvěru — nikoli přehnanou — může být v ostatních oblastech sebeschopnější, pod vodou mu to není nic platné.

Franklin prošel úspěšně testem z bezpečnostních pravidel,

zkouškou dekomprese a zkouškou vlivu dusíku. Burley ho posadil do „mučicí kabiny“, kde se pod lékařským dohledem pomalu zvyšoval tlak a simulovala situace při ponoru. Do padesáti metrů neměl Franklin potíže. Potom začal reagovat zmateně a nedokázal ani správně sečíst několik čísel. Ve sto metrech se začal chovat jako pod vlivem alkoholu a začal vykřikovat věty, které ho nutily k pláči nebo nekontrolovanému smíchu, ale těm venku nijak vtipné nepřipadaly. Když si je později Franklin přehrál, cítil zahanbení. Ve sto dvaceti metrech byl stále při vědomí, ale odmítal reagovat na Donův hlas, i když na něj instruktor křičel nadávky. V hloubce sto čtyřicet metrů byl úplně odepsaný a technici ho pomalu začali vracet zpátky.

Ačkoli to zřejmě nikdy v praxi nevyužije, prodělal i testy se zvláštními dýchacími směsmi, které umožňují člověku zůstat při vědomí a přiměřeně reagovat i ve velkých hloubkách. On se nebude potápět s dýchacím přístrojem, bude sedět pohodlně v ponorce a dýchat za normálního tlaku normální vzduch. Ale strážce musí zvládnout veškerou činnost pod vodou a nikdy neví, jaké zařízení bude muset v případě nouze použít.

Burley měl na začátku obavy, že bude muset s Franklinem sdílet těsný prostor dvoumístné cvičné ponorky. Teď už z toho obavy neměl. Přes Franklinovu mlčenlivost a tajemství, které ho obklopovalo, se stali partnery a dokázali spolupracovat. Nebylo možné je označit za přátele, ale dosáhli stavu, který by se dal nazvat tolerantní úctou.

Při první plavbě v ponorce se drželi v mělkých vodách mezi pevninou a Velkým bariérovým útesem. Franklin se seznamoval s přístroji na palubní desce a s prostředky pro navigaci. Don mu řekl, že pokud dokáže řídit ponorku v této změti útesů a ostrůvků, dokáže to potom už kdekoli. Krom snahy smést v rychlosti šedesáti uzlů ostrov Masterhead si Franklin vedl výborně. Prsty se pohyboval po páčkách a tlačítkách na palubní desce s pečlivou přesností, která se brzy změní v automatický návyk. Brzy bude kontrolky i obrazovky sledovat podvědomě, nebude si vědom, že se na ně dívá — dokud něco neupoutá jeho pozornost.

Don dával Franklinovi stále obtížnější úkoly. Zadal mu například bez možnosti kontroly nezvyklý kurs a potom měl podle obrazovky radaru zjistit, kde ve skutečnosti jsou. Do větší hloubky za útesem se pustili až ve chvíli, kdy si byl Don zcela jistý, že Franklin zvládl. řízení.

Navigace je v ponorce zásadní věc. Člověk se musí sžít s jejími přístroji, dokázat rozeznat a rozšifrovat údaje z palubní desky, které neustále informují o všem, co se pod vodou děje. Nejdůležitější jsou přístroje fungující na bázi zvuku. V tmavé a zvířené vodě dokáží na vzdálenost patnáct kilometrů rozeznat překážky velice přesně. Informují o obrysu dna, na téměř kilometrovou vzdálenost

zaznamenají každou rybu delší než metr. Velryby a větší vodní živočichy najdou na daleko větší vzdálenost s velkou přesností.

Na světlo bylo možné spoléhat jen v omezené míře. Ve velkých hloubkách daleko od pobřeží s nánosem sedimentů snášejících se z pevniny, byla viditelnost až sedmdesát metrů, ale to bylo vzácné. V mělkých pobřežních vodách bylo možné sledovat kamerou maximálně patnáct metrů, ale v daném okruhu byla spolehlivá a poskytovala informace, kterých jiná zařízení nebyla schopná. Ale orientovat se v ponorce nestačí. V ponorce je třeba jednat. Franklin se musel naučit používat celý arzenál nástrojů a zbraní: vrták na odebírání vzorků mořského dna, měřidla na zjišťování funkčnosti ohrad, zařízení na odběr vzorků, bezbolestné značkovače neposlušných velryb, elektrické sondy na odrazování mořských dravců od přílišné zvědavosti a nejméně užívaná, ale nezbytná malá torpéda a střely s jedem, které během několika vteřin zneškodní i to největší zvíře.

Na každodenních plavbách daleko do Pacifiku se Franklin naučil tyto nástroje používat. Někdy projeli ohradou a Franklin měl pocit, že cítí zvuky o vysokých frekvencích v každičké kosti. Generátory zajišťovaly zvukovými ohradami dosahujícími ze dna až na hladinu polovinu světa.

Franklin uvažoval, co by si o tom myslely generace předků. V určitých ohledech se zdálo, že je to nejodvážnější projekt lidstva. Moře, které od začátku věků dokázalo prosazovat svou vůli, bylo konečně pokořeno. Ani ovládnutí vesmíru nepředstavuje větší vítězství.

Přesto však se jedná o vítězství, které nebude nikdy definitivní. Moře stále vyčkává a každý rok si vybírá oběti. Franklin si na krátké návštěvě na ředitelství všiml pamětní desky. Bylo na ní hodně jmen a mnohá ještě přibudou.

Franklin se pomalu s mořem sžíval, stejně jako ostatní lidé, kteří se v něm pohybují. Neměl sice moc času, ale začetl se do *Moby Dicka*, díla, kterému se napůl žertem, napůl vážně přezdívalo bible Úřadu pro chov velryb. Některé pasáže mu připadaly nudné a pro svět, ve kterém se zatím pohyboval, neměly význam. Občas se ale Melvillova archaická próza dotkla některé ze strun jeho nitra a pomohla mu proniknout blíž k moři, které se i on musí naučit nenávidět a milovat.

Donu Burleovi *Moby Dick* nic neříkal a z těch, kdo ho často citovali, si dělal legraci.

„Melvillovi bychom určitě měli co předvést!“ poznamenal jednou pohrdlivě.

„Určitě,“ souhlasil Franklin. „Ale měl byste odvahu zabodnout z otevřené lodi vorvani obrovskému do těla harpunu?“

Don neodpověděl. Byl natolik čestný, aby připustil, že neví.

Jednu věc ale věděl určitě. Sledoval, jak rychle Franklin získává

nové návyky a bylo mu jasné, že během čtyř, pěti let se z něho stane nejlepší strážce. Stále netušil, čím byl jeho žák původně. Když se rozhodl držet to v tajnosti, je to jeho věc. Dona sice nedostatek důvěry ze strany budoucího kolegy mrzel, ale říkal si, že dřív nebo později se mu Franklin svěří.

Ale nebyl to Don, kdo se pravdu dozvěděl jako první. Shodou náhod se s ní dřív seznámila Indra.

Šestá kapitola

Setkávali se teď alespoň jednou za den v jídelně, ale zásadní krok, jaký tu nemá obdoby, totiž aby se přesunul ke stolu, kde sedali výzkumníci, zatím nepodnikl. Bylo by to vyzývavé přiznání, po kterém by s radostí skočil každý jazyk na ostrově. V každém případě, okolnosti ničemu podobnému nenasvědčovaly. Často zneužívaná fráze: My jsme jen přátelé, byla v případě Franklina a Indry zcela pravdivá.

Měli se ale navzájem moc rádi a všem, kromě Dona, to bylo na první pohled jasné. Několik Indřiných kolegů prohlásilo, že se jí podařilo rozehřát ledovec. Jako kompliment ji to velice těšilo. Několik lidí, kteří se s Franklinem znalo natolik dobře, že s ním žertovali, ho varovalo před Donem a poukázalo na to, že jako hlavní strážce má co dohánět. Franklin reagoval křečovitým úsměvem a snažil se zakrýt city, ve kterých se sám zatím nevyznal.

Pocit osamění, potřeba uniknout před vzpomínkami, spolehlivý ventil proti tlaku, pod kterým pracoval — to byly faktory minimálně stejně důležité jako city každého normálního muže k pohledné a přitažlivé dívce. Sám nevěděl, jestli se z jejich vztahu vyvine něco vážnějšího. Nebyl si ani jistý, jestli o to stojí.

Stejné pocity prožívala i Indra, i když její původní předsevzetí sláblo. Někdy začínala mít dojem, jako by se její kariéra dostávala až na druhé místo. Jednoho dne se samozřejmě vdá a muž, kterého si zvolí za životního partnera, se bude hodně podobat Franklinovi. Ale že by to mohl *být* Franklin, to byla myšlenka, kterou stále odsouvala do pozadí.

Zásadním problémem milostných vztahů na ostrově Heron byla skutečnost, že tu bylo příliš mnoho lidí koncentrovaných na příliš malé ploše. Ani zbytky původního lesa neposkytovaly dostatek soukromí. Když tudy člověk procházel v noci a svítil si na cestu baterkou, musel se chovat velice taktně. Nejoblíbenější mýtiny a zákoutí byly už obsazené a pocit, že není jiné místo, kam by se dalo uchýlit, nebyl nijak povzbudivý.

Vědci na výzkumné stanici měli větší štěstí. Měli k dispozici jednu neocenitelnou únikovou cestu. Všechna plavidla podléhala sice ředitelství, ale laboratoř je měla k dispozici pro pracovní účely. Nějakým nedopatřením měli ale výzkumníci k dispozici i vlastní flotilu, sestávající z jedné lodi a dvou katamaranů. Jejich vlastnictví nebylo jasné, a když se dostavila komise ke každoroční inventarizaci, byly vždycky někde na moři.

Malé katamarany laboratoři dobře sloužily, protože měly ponor jen něco přes deset centimetrů a krom nízkého přílivu mohly bezpečně operovat za jakýchkoli podmínek. S větrem v zádech dokázaly bez

problémů vyvinout rychlost dvaceti uzlů a často docházelo mezi oběma plavidly k měření sil. Pokud plavidel nebylo potřeba k výzkumným úkolům, pracovníci výzkumné stanice je využívali k plavbám na nedaleké ostrovy a útesy. Obvykle s sebou brávali přátele opačného pohlaví a předváděli jim svou srdnatost zkušených mořeplavců.

Zdálo se překvapivé, že plavidla i jejich osazenstva se vždycky v pořádku vrátila. Jediné ztráty byly morálního charakteru. Jeden hlavní strážce, který svou funkci zastával už řadu let, musel být po takovém výletě z plavidla vynesen a přísahal, že k plavbě na *hladině* už ho nikdy nic nepřinutí.

Když Indra Franklinovi navrhla, že by si mohli vyjet na ostrov Masterhead, bez váhání její nabídku přijal. Potom se se zájmem zeptal: „Kdo bude řídit loď?“

Indra se tvářila uraženě.

„Přece já,“ namítla. „Podnikla jsem tu cestu už nejmíň desetkrát.“ Vypadalo to, jako by očekávala, že bude o jejích schopnostech pochybovat, ale Franklin ji už dobře znal. Indra byla velice rozumná a vyrovnaná, možná až příliš, a když řekla, že dokáže plavidlo řídit, nebyl důvod jí nevěřit.

Zbývalo ještě vyřešit jednu věc. Na katamaran se vešly čtyři osoby. Kdo budou ti další dva?

Indra ani Franklin se nechtěli odhodlat ke konečnému řešení. Debatovali o možných společnících. Začali u Dona a prošli i Indřiny spolupracovníky z laboratoře. Rozhovor ale skončil jednou dlouhou odmlkou, k jakým dochází i při hovoru v místnosti plné lidí.

V nečekaném tichu si uvědomili, že oba uvažují o tomtéž řešení, a že jejich vztah se dostává do nové polohy. Na ostrov Masterhead s sebou nikoho nevezmou. Poprvé zažijí soukromí, které jim ostrov poskytnout nemůže. Ani jeden si nechtěl připustit, že to může vést jen k jedinému logickému rozuzlení, dokonce ani sobě ne. Lidé mají sklony obelhávat sami sebe.

Než zařídili všechno potřebné a mohli vyplout, bylo už odpoledne. Franklin se cítil provinile vůči Donovi a uvažoval, jak bude instruktor reagovat, až zjistí, co se stalo. Zřejmě se bude cítit potupený, ale nepatří k lidem, kteří se dokáží dlouho zlobit a určitě to přijme jako chlap.

Indra myslela na všechno. Jídlo, pití, opalovací krém — nezapomněla na nic, co je na takové výpravě potřeba. Na Franklina udělala její rozvážnost dojem a bavil se představou, jak užitečné by bylo mít tak rozumnou ženu v domě. Potom si připomněl, že schopné ženy bývají šťastné jen tehdy, když mohou život svého manžela řídit jako svůj.

Od pevniny vál svěží vítr a katamaran se pohyboval po vlnách

jako živý. Franklin nikdy předtím v lodi neseděl a zjistil, že je to velice vzrušující zkušenost. Ležel na palubě na staré, ale pohodlné matraci a sledoval, jak se ostrov Heron překvapivě rychle vzdaluje. Uvolněně sledoval dvě zpěněné stopy, které za sebou zanechávali na hladině, a ladné křivky vzdutých plachet. Zalitoval, že všechny lidmi vymyšlené stroje nemohou být tak jednoduché a výkonné. Představil si rozdíl mezi tímto plavidlem a přístroji zaplněnou ponorku, kterou se učil ovládat. Původní myšlenka ho ale vzápětí opustila, protože všeho nelze dosáhnout jednoduchými prostředky a člověk tu skutečnost musí bez reptání přijmout.

Právě míjeli řadu oblých korálových balvanů, které staletí bouří natlačila na břehy ostrova Wistari. Vlny se rozbíjely o ponořené valy s neutuchající silou, která ještě nikdy na Franklina nezapůsobila tak jako teď. Viděl podobné vlny už mnohokrát — ale z takové blízkosti ještě nikdy. A nikdy je nemíjel na tak křehkém plavidle.

Zpěněná masa vody se odrazila zpátky. Teď už zbývalo jen počkat, až je vítr zanese k cíli. Kdyby vítr zklamal — což ale nebylo pravděpodobné — mohli by cestu dokončit pomocí malého pomocného tryskového motoru. Ten by ale použili až v krajním případě. Bylo věcí cti vrátit se s plnou nádrží.

Ačkoli byli snad poprvé od svého seznámení sami, ani jednomu z nich nebylo do řeči. Zdálo se, jako by nechtěli slovy rušit svou tichou komunikaci. Společně sdíleli klid a zázrak otevřeného moře pod modrou oblohou. Ocitli se mezi dvěma průzračně modrými polokoulemi splývajícími v dálce na obzoru. Zbytek světa jako by zmizel. Zdálo se, jako by se čas zastavil. Franklina se zmocnil pocit, že by tak dokázal ležet do konce života a poddávat se houpavému pohybu lodi pohupující se na vlnách.

Těsně nad hladinou se objevil tmavý mrak, ze kterého se ale vzápětí vyklubal stromy porostlý ostrov s úzkou písečnou pláží a s nezbytým lemem korálových útesů. Indra ožila a znovu se začala věnovat řízení. Franklin se zájmem sledoval příbojové vlny, které obklopovaly zřejmě celý ostrov.

„Jak se tam dostaneme?“ zeptal se.

„Ze závětrné strany. Tam to nebude tak drsné a příliv bude natolik vysoko, abychom se mohli dostat přes útesy. Kdyby se nám to nepodařilo, můžeme spustit kotvu a na břeh se přebrodit.“

Franklinovi připadal její přístup k tak vážnému problému velice lehkovážný. Doufal, že Indra ví, do čeho se pouští. Kdyby udělala chybu, čekala by je nepříjemná, i když nijak nebezpečná koupel, po které by následovalo dlouhé čekání na potupnou záchranu, až by je někdo z laboratoří přijel hledat až sem.

Ale buď bylo řízení lodi jednodušší, než nezasvěcenému začátečníkovi připadalo, nebo bylo Indřino mořeplavecké umění na

vysoké úrovni. Obepluli polovinu ostrova a narazili na místo, kde se příbojové vlny ztišily na neškodné vlnky. Potom Indra stočila kormidlo a loďka vyrazila přímo ke břehu.

Katamaran přelétl přes mělkou vodu nad útesy lehce jako pták, aniž by o některý z nich zavadil. Když se dostali přes nebezpečný úsek, následovala klidná hladina zátoky, po které se rychle blížili ke břehu. Okamžik před přistáním Indra spustila hlavní plachtu. Plavidlo se s mírným hrknutím ocitlo na písečné pláži a zastavilo se. Víc než polovinou délky se dostalo na souši.

„Tak jsme tady," oznámila Indra. „Tohle je jeden z mála neobydlených korálových ostrovů." Tak uvolněnou a bezstarostnou ji Franklin ještě neviděl. Uvědomil si, že i ona je vystavena neustálému pracovnímu vypětí a ráda na pár hodin vypadne z každodenní rutiny. Nebo je to jeho společnost, která z vážné studentky vykouzlí energickou dívku? Ať už je důvodem cokoli, ta změna se mu zamlouvala.

Vystoupili z lodi a odnesli věci do stínu kokosových palem. Tyto stromy se na ostrovy dostaly teprve v minulém století jako konkurence místním druhům dřevin. Zdálo se, jako by na místě už někdo byl. Z vody vedly zvláštní klikaté souvislé rýhy a mizely ve vnitrozemí. Člověka, který by nevěděl, že velké želvy chodí na ostrovy klást vejce, by mohly vyděsit.

Jakmile Franklin s Indrou zajistili loď, vydali se na obhlídku ostrova. Korálové ostrovy se lišily jen v detailech, jinak se podobaly jeden druhému jako vejce vejci. Ale i když si toho byl člověk vědom a viděl už deset jiných ostrovů, každý nový vytvářel výzvu, kterou bylo třeba přijmout.

Dali se do zkoumání malého světa, zúženého na úzký písečný pás mezi vodu a hustým stromovím. Když se objevila nějaká mýtinka, podnikli výlet do vnitrozemí a snažili se zabloudit, aby mohli předstírat, že se octli v srdci Afriky, ne sto metrů od moře.

Jednou se zastavili a hrabali na místě, kde na ploché písečné duně končily želví stopy. Když ani téměř v metrové hloubce nebylo po kožnatých měkkých vejcích ani stopy, vzdali to. Želva zřejmě v obavách před nepřáteli mátla stopy. Během následujících deseti minut vytvořili z této fantazie vědeckou teorii o inteligenci plazů, která Indře ale žádné nové poznatky neposkytla a která by ji určitě připravila o diplom.

Nevyhnutelně nastala chvíle, kdy jeden druhému pomáhali přejít pásmo ostrých korálů, a když pěšina byla už zase rovná, drželi se za ruce dál. Mlčky vnímali přítomnost toho druhého intenzivněji než kdy předtím, tiše kráčeli a vychutnávali příjemné pocity.

Beze spěchu si prohlíželi zajímavé rostliny i živočichy a prohlídka malého ostrůvku se tak protáhla na dvě hodiny. K loďce se vrátili

vyhládlí. Franklin začal s nepředstíraným zájmem vybalovat jídlo a Indra se zatím věnovala vařiči.

„Teď ti uvařím ešus pravého australského čaje," poznamenala.

Franklin se na ni rozpačitě usmál, ale jí připadal jeho úsměv přitažlivý.

„Nic nového to pro mě nebude," namítl. „Koneckonců, já se tu narodil."

Upřela na něj překvapený pohled, který vzápětí přešel do roztrpčeného podráždění. „No, tos mi mohl říct dřív!" vyhrkla. „Vlastně, myslím si…" Vtom se zarazila a nedokončená věta zůstala viset ve vzduchu. Franklin by ji bez potíží dokázal dokončit. Chtěla mu říct: Je nejvyšší čas, abys mi o sobě něco řekl. Tohle hloupé tajnůstkářství je k ničemu.

Nevyslovená výčitka se ho dotkla a jeho bezstarostné štěstí, které prožíval poprvé po tak dlouhé době, dostalo pořádný šrám. Pak ho napadlo něco, na co zatím nepomyslel a co by mohlo být hrozbou pro jeho přátelství s Indrou. Indra je žena a navíc se zabývá vědou, takže zvědavost jí určitě nechybí. Jak to, že se ho ještě nezeptala na jeho minulost? Napadlo ho jediné vysvětlení. Určitě s ní mluvil doktor Myers, který na něj nepochybně dohlíží, i když se tváří, že něco takového by ho nikdy nenapadlo.

Přidalo mu, když si uvědomil, že Indra k němu určitě cítí lítost a jako všechny ostatní ji zajímá, co se mu vlastně stalo. Řekl si, že o lásku založenou na lítosti nestojí.

Indra si zřejmě změny jeho nálady ani problému, který se mu v tu chvíli honil hlavou, nevšimla. Právě se snažila uvést do chodu vařič, založený na primitivním způsobu přívodu paliva z tlakové bombičky. Franklin pobaveně sledoval, jak se jí to stále nedaří a na chvilkové podráždění zapomněl. Když se dívce konečně podařilo vařič zapálit, usadili se pod palmami, jedli sendviče a čekali, až se voda začne vařit. Slunce už se sklánělo k obzoru a Franklin si uvědomil, že zpátky na Heron se vrátí až po setmění. Neměl ale obavy, protože měsíc se blížil k úplňku, takže i bez reflektorů se domů vrátí bez problémů.

Čaj z ešusu byl výborný, i když pro starého tuláka poněkud slabý. Dojedli, se spokojenými povzdechy si lehli a jejich dlaně si znovu našly jedna druhou. Franklin si pomyslel, že teď by nemělo ke spokojenosti chybět vůbec nic. Ale věděl, že tomu tak není. Něco, co nedokázal přesně definovat, mu nahánělo strach.

Nepříjemný pocit stále narůstal, ale snažil se nevšímat si ho a zatlačit ho do pozadí. Věděl, že čekat tady, na liduprázdném poklidném ostrůvku nějaké nebezpečí nebo hrozbu je nesmysl. Ale v podvědomí mu stále cinkaly varovné zvonky a on nedokázal jejich sdělení rozluštit.

Z pochmurných úvah ho vyrušila Indřina otázka. Dívka upírala

pohled na oblohu a očividně něco hledala.

„Je to pravda, Waltře," zeptala se, „že když člověk ví, kam se dívat, může zahlédnout Venuši i ve dne? Včera po setmění tak jasně zářila, že bych tomu i uvěřila."

„Je to opravdu tak," odpověděl. „Vlastně to není nic složitého. Jediný problém je určit poprvé správné místo, jakmile se ti to povede, najdeš ji bez potíží."

Opřel se o kmen palmy, zastínil si oči a začal zkoumat západní oblohu. Doufal, že úskočnou stříbřitou tečku, která by tam měla zářit, najde. Všiml si, že Venuše několik posledních týdnů na večerní obloze dominuje, ale nebylo jednoduché odhadnout, jak daleko je vzdálená od Slunce, když se na obzoru ocitnou téměř ve stejnou dobu.

Najednou zářící hvězdu na mléčně modré obloze zahlédl. „Mám ji!" vykřikl a ukazoval na to místo rukou. Indra upřela tím směrem pohled, ale nic nenašla.

„Máš jen mžitky před očima," obvinila ho.

„Ne — nic si nevymýšlím. Dívej se pořádně," namítl a oči upíral stále na hvězdu, protože mu bylo jasné, že kdyby se jen na okamžik podíval jinam, ztratil by ji.

„Ale tam přece Venuše být *nemůže*," trvala na svém Indra. „Je to moc na severu."

Za chvíli Franklin pochopil, že má pravdu. Hvězda, kterou sledoval, se rychle pohybovala po obloze k severu a porušovala tak všechny zákony o pohybu nebeských těles.

To, na co upíral pohled, byla vesmírná stanice, největší ze satelitů, které kroužily kolem Země po tisíce kilometrů vzdálené oběžné dráze. Pokusil se odtrhnout pohled a překonat hypnotické kouzlo lidmi zhotovené hvězdy bez záře. Měl pocit, jako by balancoval na okraji propasti. Hrůza z nekonečného prostoru mezi světy mu zachvátila mysl a začala ohrožovat pracně získanou duševní rovnováhu.

Nebýt náhodné události, přestál by tu bitvu jen s drobným otřesem. Najednou přesně věděl, co v něm vyvolávalo ten nepříjemný pocit před deseti minutami. Byl to pach paliva, kterým Indra plnila vařič — charakteristická, nezaměnitelná vůně syntenu. Po tomto poznání se okamžitě vynořily vzpomínky na chvíli, kdy se s touto známou vůní setkal naposledy.

Synten byl vyvinut jako pohonná hmota pro rakety. Teď už byl stejně dostupný jako ostatní umělá paliva, ale nedal se použít všude. Nebyl třeba vhodný na pohon skafandrů.

Skafandry.

To už bylo nad jeho síly. Útok ze dvou stran nezvládl. Pohled i čichový vjem ho zradily v jediném okamžiku. Během několika vteřin se trpělivě vybudované hráze ochraňující jeho mysl zbortily a přes

jejich zbytky se přelila vlna nekontrolovatelné hrůzy.

Měl pocit, že Země se mu pod nohama otáčí a pluje vesmírem. Zdálo se mu, že její pohyb kolem osy se stále zrychluje a snaží se ho vystřelit jako kamínek z praku. S přerývaným výkřikem se schoulil na zem, tvář zabořil do písku a zoufale svíral kmen palmy. Ale pocit bezpečí se nedostavil, nekonečný pád začal znovu… Hlavní inženýr Franklin, druhý důstojník na kosmickém dopravníku *Arcturus*, se znovu ocitl ve vesmíru, znovu byl na začátku zlého snu, o němž doufal, že ho už nikdy nepřepadne.

Sedmá kapitola

Než se Indra probrala z prvního šoku, seděla a nevěřícně zírala, jak se Franklin svíjí na písku a naříká jako dítě. Potom jí ale zdravý rozum a instinkt napověděly, jak se zachovat. Sklonila se nad ním a objala ho.

„Waltře!“ křičela. „Nic se neděje, všechno je v pořádku — nemusíš se bát!“

Jakmile ta slova vyslovila, připadala jí bláhová a bezvýznamná, ale nic lepšího mu nabídnout nemohla. Franklin vypadal, jako by ji neslyšel. Neovladatelně se třásl a se zoufalým odhodláním svíral kmen stromu. Na člověka zredukovaného na šílený strach a zbaveného hrdosti a důstojnosti byl hrozný pohled. Jak se nad ním Indra skláněla, uvědomila si, že mezi vzlyky volá nějaké jméno. Ani v tak napjatém okamžiku v sobě nedokázala potlačit žárlivost. Franklin sotva slyšitelně stále dokola šeptal: „Ireno!“ a potom ho znovu pohltil záchvat pláče.

Jeho záchvat byl nad možnosti Indřiných znalostí o medicíně. Po chvíli váhání se ale rozběhla k lodi a otevřela lékárničku. Obsahovala krom jiného lahvičku s tabletkami na tišení bolesti. Bylo na nich výrazně vytištěné upozornění: BRÁT POUZE JEDNU. Nebylo to jednoduché, ale nakonec se jí podařilo vpravit jednu Franklinovi do úst. Držela ho v náručí, chvění pomalu ustupovalo a záchvat zvolna odezníval.

Najít hranici mezi soucitem a láskou není jednoduché. Pokud taková hranice existuje, Indra ji právě překročila. Franklinova ztráta mužnosti ji neodpuzovala. Bylo jí jasné, že se mu v minulosti muselo přihodit něco strašného a že mu to stále ještě působí potíže. Ať se jedná o cokoli, věděla, že i pro její budoucnost je důležité, aby mu pomohla to překonat.

Franklin se zklidnil, ale byl při vědomí a vnímal. Nebránil se, když ho otočila tak, aby neměl tvář zabořenou v písku a pustil se stromu, který tak zoufale svíral. Pohled měl ale prázdný a němě pohyboval rty.

„Vrátíme se domů,“ zašeptala, jako by tišila vyděšené dítě. „Pojď — už je to dobré.“

Pomohla mu vstát a Franklin už se natolik vzpamatoval, že jí pomohl, i když jen mechanicky, sbalit věci a dotáhnout katamaran na vodu. Vypadal už jako obvykle, ale nemluvil a v očích se mu zračil tak pronikavý smutek, že to Indře drásalo srdce.

Ostrov opouštěli za pomoci plachet i motoru, protože Indra nechtěla mařit čas. Ani teď jí nepřipadalo, že by jí něco hrozilo, i když případná pomoc byla několik desítek kilometrů vzdálená a ona tu byla

sama s mužem, který je možná šílenec. Zajímalo ji jediné — aby co nejrychleji zajistila Franklinovi lékařskou pomoc.

Světla rychle ubývalo. Slunce se dotýkalo obzoru a na východě se objevovala tma. Na obydlených ostrovech začala jedno po druhém ožívat světla. A mezi nimi zářila na západě Venuše, která vlastně všechny potíže způsobila…

Najednou Franklin promluvil. Sice s potížemi, ale naprosto rozumně.

„Promiň mi to, Indro," začal. „Bojím se, že jsem ten výlet úplně zkazil."

„Neblázni," ohradila se. „Ty za nic nemůžeš. Nic si z toho nedělej — a nemluv, dokud nebudeš skutečně chtít." Franklin se znovu ponořil do mlčenlivosti a po zbytek cesty už nepromluvil. Když se natáhla, aby ho vzala za ruku, ztuhl a jeho obranný postoj dával jasně najevo, že by byl raději sám. Dotklo se jí to, ale jeho nevyslovené odmítnutí respektovala. Čekal je obtížný úsek cesty mezi útesy a Indra musela připevnit na loď světla. Vítr zesílil a kolem ostrova Wistari se objevovaly a mizely bílé, nadpozemsky zářící příbojové vlny. Dívka jedním okem sledovala dění na vodě a druhým blikající světlo, označující konec heronské přístavní hráze. Nevydechla si, dokud se hráz neobjevila spolu s celým ostrovem přímo před nimi. Teprve pak se uvolnila a mohla se věnovat Franklinovi.

Zdálo se, že je v pořádku. Zakotvili loďku a vydali se k laboratořím. Indra mu neviděla do tváře, protože šel na neosvětlené straně a měsíční světlo zastiňovaly listy palem. Když jí přál dobrou noc, měla pocit, že mluví naprosto přirozeně.

„Díky za všechno, Indro. Zachovala ses skvěle."

„Zavedu tě k doktoru Myersovi. Musíš za ním hned zajít."

„Ne — nic pro mě nemůže udělat. Už jsem v pořádku — už se to nestane."

„Stejně si myslím, že bys za ním měl zajít. Doprovodím tě do tvého pokoje a potom ho zavolám."

Franklin zavrtěl hlavou.

„Nechci, abys něco podnikala. Slib mi, že ho nebudeš volat."

Indra bolestně bojovala s pochybami. Bylo jí jasné, že nejmoudřejší by bylo slíbit mu, co chce a potom slib porušit. To by jí ale Franklin nikdy neodpustil. Nakonec se rozhodla pro kompromis.

„Když ho nezavolám, zajdeš za ním sám?"

Franklin s odpovědí chvíli váhal. Mrzelo ho, že jeho poslední slova s dívkou, kterou mohl milovat, budou lživá. Ale rozhodl se a jinak to nejde.

„Ráno se s ním spojím — a ještě jednou děkuju." Než se Indra vzpamatovala, otočil se a odcházel.

Sledovala, jak mizí na temné cestě vedoucí k výcvikové a řídicí

sekci. V duši se jí mísilo štěstí s obavami — byla šťastná, že našla lásku, ale obávala se sil, které nechápala. Obavy se vzápětí změnily ve strach. Neměla trvat na tom, aby za doktorem Myersem zašel okamžitě, i kdyby to mělo být proti jeho vůli?

Kdyby viděla Franklina, jak jako ve snu kráčí měsíčním světlem zalitým lesíkem k přístavišti a pokračuje dál k moři, okamžitě by se všech pochybností zbavila.

Rozum se u něho stal jen pasivním nástrojem citů, které směřovaly k jedinému cíli. Na to, aby se dokázal ovládat a uvažovat, prožil příliš velký otřes. Byl jako raněné zvíře, které dokáže myslet jen na to, jak se zbavit bolesti. Vydal se k jedinému místu, kde po dlouhé době prožil několik chvil klidu a spokojenosti.

Přístavní hráz byla opuštěná. Vydal se k okraji útesu. V hangáru s ponorkami, asi sedm metrů pod hladinou vody, podnikl poslední přípravy stejně pečlivě, jak to dělal při předešlých plavbách. Zmocnil se ho pocit viny, že své zaměstnavatele připraví o drahé zařízení i o čas, ale nemůže za to, že jinou možnost nemá.

Torpédo tiše proklouzlo vjezdem a Franklin nabral kurs na otevřené moře. Bylo to poprvé, kdy byl pod vodou v noci. Po setmění zůstávaly venku jen uzavřené ponorky. Řízení v noci bylo pro nechráněného člověka nebezpečné. To ale bylo to poslední, co by mu dělalo starosti. Franklin se vydal známým směrem k průplavu, kterým se dostane za útesy.

Bolest částečně povolila, ale odhodlání zůstávalo. Sem patří, tohle je místo, kde může být šťastný. Tady zapomene.

Ocitl se ve tmavomodrém půlnočním světě, kam bledé paprsky měsíce téměř neproniknou. Kolem něho se jako fosforeskující duchové pohybovaly podivné stíny. Byli to obyvatelé útesů, které vyrušil nebo vystrašil. Pod ním se jako stíny v hluboké tmě rýsovaly korálové útvary, kopce a údolí, která dobře znal. S odevzdaným smutkem se s nimi rozloučil.

Teď, když měl před sebou jasný cíl, nebyl důvod váhat. Sešlápl akcelerátor a torpédo vyrazilo kupředu jako ostruhami pobídnutý kůň. Ostrovy Velkého bariérového útesu zůstaly za ním a on se hnal na volné moře rychlostí, jakou žádný jiný mořský tvor nedokáže vyvinout.

Jen jednou se podíval nahoru ke světu, který se rozhodl opustit. Voda byla nádherně průzračná a třicet metrů nad sebou zahlédl na hladině stříbrný odraz měsíčního světla. Něco takového moc lidí před ním nevidělo. Viděl dokonce i zářivou rozmazanou skvrnu, přímý odraz měsíce pronikající do hlubin. Když vlny na chvíli ustaly, přestal se obraz vlnit a zachoval si původní tvar.

Jednu chvíli se za ním pustil veliký žralok — největší, s jakým se kdy setkal. Velký protáhlý obrys za sebou zanechával lesklou stopu

zvířené vody a najednou se objevil přímo před ním. Nijak se nesnažil mu vyhnout. Jak ho ryba míjela, zachytil upřený pohled jejího oka, zahlédl žábry a všiml si i nevyhnutelného doprovodu pilotů pruhovaných a štítovců lodních. Když se ohlédl, zjistil, že žralok je za ním. Netušil, jestli ho k pronásledování nutí zvědavost nebo hlad a ani ho to nezajímalo. Asi minutu se za ním žralok držel, ale potom ho díky značné rychlosti setřásl. S takovou reakcí se u žraloka ještě nesetkal. Obyčejně je zvuk motorů vyplaší. Ale pravidla, kterými se život pod vodou řídí ve dne, zřejmě ve tmě neplatí.

Hnal se jasnou nocí, která teď pokrývá polovinu světa, ukrytý za štítem, jenž ho chránil před náporem vody, kterou rozrážel cestou na otevřené moře. I teď využíval při řízení všech dovedností a neztrácel orientaci. Přesně věděl, kde se nachází, kam míří i jak hluboká je voda v místech, kam vplouval. Za několik minut se začne dno příkře svažovat a nastane čas loučení.

Natočil příď torpéda přímo do hlubin a snížil rychlost na čtvrtinu. Hluk motorů a zvířené vody ztichl a Franklin začal zvolna klouzat po svahu, jehož konec už neuvidí.

Měsíční světlo začalo blednout a voda pod ním houstla. Záměrně se vyhýbal pohledu na hloubkoměr, nechtěl vědět, kolik vody má nad hlavou. Každou minutou cítil na těle zvyšující se tlak, ale nebylo mu to nepříjemné. Skutečně, Franklin ten pocit vítal, stal se vědomou obětí a s radostí se odevzdával do rukou velké matky života.

Tma se stala neproniknutelnou. Byl tu sám. Občas zahlédl v hloubce, kterou nedokázal odhadnout, záblesk těla některého z obyvatel moře, který se vydal za svými tajemnými záležitostmi. Někdy se stane, že se objeví nová galaxie, která během několika vteřin zanikne. Možná ani další galaxie nemají delšího trvání a ve srovnání s věčností nejsou důležité.

Začal se ho zmocňovat narkotický spánek z otravy dusíkem. Žádný člověk s dýchacím přístrojem se z takové hloubky nevrátil, aby mohl vyprávět, jaké to je. Dýchal při tlaku, který převyšoval normální tlak víc než desetkrát a torpédo se nořilo stále níž do temných hlubin. Z mysli se mu vytratily všechny obavy, odpovědnost, strach i zklamání a nahradila je euforie, která zaplavila všechny vrstvy jeho vědomí.

Najednou, úplně na konci, se objevil pocit provinění. Pocítil hluboký smutek nad tím, že Indra bude muset znovu začít hledat štěstí, které jí mohl dát on.

Potom už zbývalo jen moře a stroj, nořící se stále níž ke dnu Pacifiku, jehož hloubka v těch místech dosahovala dvou set metrů.

Osmá kapitola

V místnosti byli čtyři lidé a všichni mlčeli. Hlavní instruktor si nervózně kousal ret, Don Burley seděl a vypadal zaskočený a Indra dusila pláč. Ovládnout se dokázal jen doktor Myers, který tiše klel, jaká nevysvětlitelná smůla jim tuhle situaci přinesla. Byl by přísahal, že Franklin je na nejlepší cestě k uzdravení a všechny vážné krize má už za sebou. A teď tohle!

„Můžeme udělat jediné," ozval se hlavní instruktor. „Vyšleme všechna plavidla na pátrací akci."

Don Burley se pomalu choulil do sebe, jako by mu na zádech spočívala obrovská tíha.

„Uplynulo už dvanáct hodin. Za tu dobu mohl urazit osm set kilometrů. Na stanici je navíc jen šest kvalifikovaných pilotů."

„Já vím — bude to jako hledat jehlu v kupce sena. Ale nic jiného dělat nemůžeme."

„Občas může několik minut přemýšlení nahradit hodiny pátrání," ozval se doktor Myers. „Po celém dni čekání už pár minut nic neznamená. Pokud dovolíte, rád bych si promluvil se slečnou Langenburgovou mezi čtyřma očima."

„Samozřejmě — pokud souhlasí ona."

Indra přikývla. Za to, co se stalo, dávala vinu sobě — za to, že hned po návratu na ostrov nešla za doktorem Myersem. Intuice ji tehdy zklamala a teď jí napovídala, že už není nejmenší naděje. Modlila se, aby se znovu mýlila.

„Indro," oslovil ji Myers, když ostatní odešli z místnosti, „jestli chceme Franklinovi pomoct, musíme dát hlavy dohromady a pokusit se odhadnout, co mohl udělat. Přestaňte si za to dávat vinu — vy za to nemůžete. Mám pocit, že za to nemůže nikdo."

Nebo možná já, dodal v duchu zachmuřeně. Ale kdo to mohl tušit? O astrofobii toho víme ještě tak málo, i dnes… a bůh ví, že to není právě můj obor.

Indře se podařilo vykouzlit na tváři statečný úsměv. Do včerejška měla pocit, že je dospělá a dokáže se o sebe postarat v každé situaci. Ale včerejšek jí připadal nekonečně vzdálený.

„Řekněte mi, prosím vás, co vlastně Walterovi je? Možná by mi to pomohlo pochopit, co se stalo."

Byl to rozumný požadavek a Myers došel ke stejnému závěru dřív, než ho vyslovila.

„Dobře — ale mějte na paměti, že je to velice důvěrné, hlavně kvůli Walterovi. Říkám to jen vám, protože došlo k výjimečné situaci. Když budete znát fakta, mohla byste mu pomoct.

Ještě před rokem byl Walter vysoce kvalifikovaným astronautem.

Zastával místo hlavního inženýra na lince na Mars, což, jak jistě víte, je velice zodpovědné postavení. A to byl teprve na začátku kariéry.

No, při jedné z cest došlo k nějaké závadě a bylo nutno vypnout napájení. Walter se vydal ven do kosmického prostoru v pohyblivém skafandru. Nebylo to nic nezvyklého. Než dokončil práci, skafandr se porouchal. Ne, nešlo o to, že by netěsnil, nebo že by se roztrhl. Zasekla se pohonná jednotka a Franklin nemohl vypnout motory, které mu umožňovaly pohyb v kosmu.

Tak se ocitl miliony kilometrů od lidí a stále rychleji se vzdaloval od lodi. A aby toho nebylo dost, když motory začaly pracovat, narazil na loď a urazil anténu vysílačky. Nemohl tedy s nikým mluvit ani přijímat zprávy — nemohl přivolat pomoc ani zjistit, co pro něj dělají jeho přátelé. Byl zcela sám a během několika minut už loď neviděl.

Nikdo, kdo se v takové situaci neocitl, si nedokáže představit, jaké to je. Můžeme se o to pokusit, ale nikdo neví, co to je ocitnout se v naprosté izolaci obklopený hvězdami, aniž by člověk tušil, jestli se dočká záchrany. Takovým pocitům se nic na Zemi nepřibližuje — ani mořská nemoc v té nejhorší podobě, a to už je něco.

Trvalo čtyři hodiny, než ho zachránili. Ta situace nebyla nijak zvlášť nebezpečná a on to zřejmě věděl, ale to na věci nic nemění. Radar na lodi ho okamžitě zaměřil, ale vydat se za ním mohli až po dokončení opravy. Když ho dopravili na palubu — no, řekněme, že byl v bídném stavu.

Nejlepším psychiatrům trvalo rok, než ho dali trochu dohromady, ale jak vidíte, ani jejich práce nebyla dokonalá. A byla tu jedna věc, kterou nedokázali ovlivnit ani oni.“

Myers se odmlčel a uvažoval, jak to Indra přijme a nakolik to ovlivní její vztah k Franklinovi. Zdálo se, že prvotní šok už zvládla a naštěstí nepatřila mezi hysterky, se kterými bylo velice obtížné něco podniknout.

„Víte, Walter byl ženatý. Manželku a děti měl na Marsu a měl je moc rád. Jeho žena patřila ke druhé generaci osadníků a děti tvořily už třetí generaci. Celý život prožily na Marsu, v jeho gravitačním poli — byly tam počaty a narodily se tam. Na Zemi přijet nemohou, v místních podmínkách by nepřežili.

A Walter se už nemůže vypravit do kosmu. Dokázali jsme jeho mysl záplatovat natolik, že na Zemi dokáže celkem efektivně fungovat. Ale už nikdy nesnese volný pád, pocit, že kolem něj je volný prostor. Tak se stal ve svém vlastním světě vyhnancem, který se už nikdy nemůže setkat se svou rodinou.

Dělali jsme pro něho, co jsme mohli a stále jsem přesvědčený, že se to povedlo. Při práci tady mohl využít své znalosti i dovednosti a z psychologického hlediska jsme měli dost důvodů předpokládat, že by mu to mohlo prospět, a že by si tu mohl vybudovat nový život.

Myslím, že ty důvody jsou vám jasné stejně dobře jako mně, Indro — možná i lépe. Jste mořská biložka a spojení člověka s mořem je vám jasné. S vesmírem takové vazby nemáme, takže se tam nikdy nebudeme cítit jako doma — alespoň dokud zůstaneme lidmi.

Sledoval jsem Franklina po celou dobu pobytu tady. Věděl o tom a nijak mu to nevadilo. Byl na tom stále líp a novou práci si zamiloval. Don byl s jeho pokroky velice spokojen, Franklin byl nejlepším žákem, jakého kdy měl. A když jsem se dozvěděl — a neptejte se odkud — že s vámi začal chodit, byl jsem nadšený. Musel si totiž vybudovat nový život úplně od základů, víte. Doufám, že vám nevadí můj profesionální pohled, ale když jsem se dozvěděl, že volný čas tráví s vámi, a že se dokonce snaží získat nějaký navíc, bylo mi jasné, že se přestal ohlížet do minulosti. A teď — takový zvrat. Přiznám se vám, že to nechápu. Říkáte, že jste se dívali na vesmírnou stanici, ale to mi nepřipadá jako důvod dostatečné. Když sem Walter přišel, trpěl značnou hrůzou z výšek, ale to už se srovnalo. Mimochodem, stanici musel zahlédnout ráno nebo večer už mnohokrát. Muselo v tom být ještě něco jiného, o čem zatím nevíme.“

Doktor na chvíli zmlkl a potom se co nejohleduplněji zeptal: „Řekněte mi, Indro — milovali jste se?“

„Ne,“ odpověděla bez zaváhání a beze studu. „K ničemu takovému nedošlo.“

Bylo sice těžké tomu uvěřit, ale věděl, že dívka mluví pravdu. Z jejího hlasu jasně zaslechl, že toho lituje.

„Uvažoval jsem, jestli důvodem zkratu nebyl pocit viny vůči manželce. Možná si toho není vědomý, ale zřejmě mu ji připomínáte, právě proto jste ho zaujala. Ale ani to by nebylo dostatečným vysvětlením, zapomeňme na to.

Víme, že dostal záchvat, velice těžký. Podání sedativa bylo to nejlepší, co jste za daných okolností mohla udělat. Jste si *naprosto* jistá, že nedal po návratu ani slovem najevo, co má v úmyslu?“

„Naprosto. Řekl mi jen: Doktoru Myersovi nic neříkej. Tvrdil, že byste pro něj nemohl nic udělat.“

Možná měl pravdu, pomyslel si Myers zachmuřeně a nijak ho to netěšilo. Existuje jediný důvod, proč by se člověk bránil setkání s někým, kdo by mu mohl pomoct. Když se ten člověk rozhodne, že jemu už pomoci není.

„Ale slíbil,“ pokračovala dívka, „že za vámi zajde ráno.“

Myers neodpovídal. Oběma bylo jasné, že tento slib byla jen lest.

Indra se zoufale upnula k poslední naději.

„Kdyby měl v úmyslu udělat něco — drastického,“ pronesla třesoucím se hlasem, „nechal by někomu nějakou zprávu.“

Myers na ni smutně pohlédl. Sám měl už ve věci jasno.

„Jeho rodiče jsou po smrti,“ odpověděl. „S manželkou se rozloučil

už dávno. Jakou zprávu měl zanechat?“

Indře bylo jasné, že doktor mluví pravdu. Ona je možná jediný člověk na Zemi, ke kterému Franklin cítil náklonnost. A s ní se rozloučil…

Myers váhavě vstal.

„Nemůžeme dělat nic, jedině zahájit pátrání. Existuje možnost, že jen na plný plyn brázdí vody a během dopoledne se s provinilým výrazem vrátí. Takové věci tu už byly.“

Pohladil Indru po rameni a pomohl jí vstát. „Nepodléhejte smutku, moje milá. Všichni podniknou, co je v jejich silách.“ Ale v duchu mu bylo jasné, že je pozdě. Pozdě už bylo před několika hodinami, ale občas nastaly chvíle, kdy šla logika stranou.

Vydali se společně ke kanceláři hlavního instruktora, kde na ně oba muži čekali. Doktor Myers otevřel dveře — a zůstal jako přimrazený. Chvíli měl pocit, že má další dva pacienty — nebo že sám zešílel. Don s hlavním instruktorem zapomněli na subordinaci, objímali se, poskakovali a hystericky se smáli. Hysterie to skutečně byla a jejím důvodem byla úleva. Nebylo pochyb ani o důvodu jejich smíchu.

Doktor asi pět vteřin zíral na podivný výjev a potom se rozhlédl po místnosti. Všiml si, že na podlaze leží kus papíru. Bez prodlení k němu vykročil a zprávu zvedl.

Musel si ji několikrát přečíst, než pochopil smysl. Vzápětí i jeho zaplavila úleva a nahlas se rozesmál.

Devátá kapitola

Kapitán Bert Darryl se těšil na klidnou plavbu. Jestli existuje na světě nějaká spravedlnost, určitě by si ji zasloužil. Posledně to byla podivná záležitost s policií u ostrova Mackay, předposledně skála u ostrova Lizard, která nebyla zakreslená v mapách, a ještě předtím příhoda s mladým bláznem, který bez váhání vystřelil z harpuny na pětimetrového žraloka. Ten ho potom vláčel po celém mořském dně.

Podle vzhledu svých klientů usoudil, že jsou to rozumní lidé. Sportovní agentura samozřejmě ručila za jejich spolehlivost a bezúhonnost, ale bylo překvapivé, s čím se občas musel vypořádat. No, nějak si člověk na živobytí vydělat musí a udržet tenhle starý pekáč vodotěsný taky něco stojí.

Podivnou shodou náhod se jeho zákazníci jmenovali stále stejně — pan Jones, pan Robinson, pan Brown, pan Smith. Kapitán Bert to považoval za bláhovost, ale agentura to měla ve zvyku. Na druhou stranu bylo ale zábavné odhadovat, kdo s ním skutečně pluje. Někteří z klientů byli tak opatrní, že masku neodložili po celou dobu plavby. Zřejmě to budou vlivní hoši a nechtějí, aby je někdo poznal. To by byl skandál, kdyby se zjistilo, že soudce nebo tajemník Ministerstva vesmírných projektů pytlačí v rezervaci! Kapitán Bret se při té představě málem zakuckal.

Pětimístné sportovní plavidlo se nacházelo šest set padesát kilometrů od okraje útesů. Jistě, operovat tak blízko souostroví Capricorn, přímo na území nepřítele, bylo riskantní. Ale právě tady žily největší ryby, protože byly nejlépe chráněné. Pokud chce člověk klienty uspokojit, nesmí se bát…

Kapitán Bert měl jako obvykle podrobně vypracovanou taktiku. V noci nikde žádné hlídky nejsou, a kdyby náhodou byly, jeho výkonný radar je najde dost brzy, aby stačili zmizet. Je tedy naprosto bezpečné dostat se na místo už v noci, počkat na rozednění a dychtivé bobry vypustit hned po východu slunce. On na ně bude čekat nehnutě na dně a ve spojení budou pomocí vysílaček. Kdyby se dostali mimo jejich dosah, mohou se orientovat podle světelného signálu. A kdyby se dostali tak daleko, že neuvidí ani *ten*, musí se o sebe postarat sami. V jeho bundě v bezpečí spočívají čtyři prohlášení, která stvrzují, že pokud by se něco stalo pánům Smithům, Robinsonům, Jonesům nebo Brownům, on na tom nenese nejmenší odpovědnost. Občas uvažoval, jestli mají ta prohlášení nějakou cenu, když jsou vystavena na falešná jména, ale v agentuře mu vysvětlili, že to není jeho starost. Kapitán Bert není žádný strašpytel, jinak by se musel s touhle prací už před léty rozloučit.

Pánové S., J., R. a B. leželi každý na svém lůžku a dokončovali

úpravy vybavení, které budou potřebovat nejdřív následující den ráno. Nákladné zbraně Smithe a Jonese byly na první pohled úplně nové, ještě se z nich nestřílelo, a na opasku jim zářily všechny možné serepetičky, jaké si je možné představit. Kapitán Bert se na ně díval s despektem. Takové týpky dobře znal. Patří k hochům, kteří jsou tak pyšní na své vybavení, že z něj vůbec nevystřelí — ať už se jedná o pušky nebo o fotoaparáty. Budou se šťastně plácat kolem útesů a budou tropit takový rámus, že všechny ryby v okruhu několika kilometrů budou přesně vědět, o co jim jde. Jejich přepychové zbraně, kterými by mohli na dvacet metrů dostat pětisetkilového žraloka, zůstanou zahálet. Ale jim to bude celkem jedno, budou se dobře bavit.

S Robinsonem je to něco jiného. Jeho zbraně byly trochu otlučené a přibližně pět let staré. Už měly něco za sebou a ten chlapík ví, jak s nimi zacházet. Tenhle člověk nepatří ke katalogy posedlým sportovcům, kteří si musí pořídit nejnovější model hned, jakmile se objeví na trhu. Jako ženy, které by nesnesly pocit, že jejich oblečení vyšlo z módy. Kapitán Bert usoudil, že pan Robinson se vrátí s největším úlovkem.

Robinsonův partner Brown byl pro kapitána záhadou. Nevěděl, kam ho zařadit. Byl to dobře stavěný muž s výraznými rysy, mohlo mu být kolem čtyřicítky, byl z lovců nejstarší a jeho tvář připadala kapitánu Bertovi povědomá. Byl zřejmě vyšším úředníkem nějaké státní instituce, který pocítil nutkání trochu se vybouřit. Kapitán ho chápal, sám si nedokázal představit, že by pracoval pro stát nebo pro jiného zaměstnavatele.

Nad sebou měli víc než tři sta metrů vody a k útesům bylo ještě daleko. Ale při takové práci člověk nikdy neví, co se může stát a kapitán Bert sice sledoval svou posádku, jak se připravuje na ranní zábavu, ale koutkem oka nepřestával sledovat palubní desku. Na obrazovce radaru se objevil nejasný bod.

„Blíží se velký žralok, hoši," oznámil rozverně. Všichni přispěchali k obrazovce.

„Jak víte, že je to žralok?" zeptal se někdo.

„Je to téměř jistý. Velryba to bejt nemůže — ty nemůžou ven z kanálu za útesama."

„Jste si jistý, že to není ponorka?" ozval se znepokojený hlas.

„Ne. Podívejte se na tu velikost. Ponorka by byla daleko výraznější. Nepodléhejte panice."

Tazatel zahanbeně zmlkl. Následujících pět minut nikdo nepromluvil. Odraz vzdáleného předmětu se zatím dostal do středu obrazovky.

„Mineme to tak o půl kilometru," ozval se pan Smith. „Co kdybychom změnili kurs a podívali se na to zblízka?"

„V žádným případě. Jakmile zaslechne naše motory, zmizí.

Kdybychom je vypnuli, mohl by k nám připlout, aby se podíval, co to je. Ale k čemu by to bylo? Dostat ho stejně nemůžete. Je noc a v týhle hloubce je v bezpečí, tady nemůžete nic podniknout.“

Jejich pozornost vzápětí upoutalo velké hejno ryb, zřejmě tuňáků, které se objevilo v jižním sektoru obrazovky. Když hejno zmizelo, významně vyhlížející pan Brown namítl: „Ten žralok by měl změnit směr.“

Kapitán Bert s ním v duchu souhlasil a celá věc ho začala zajímat. „Myslím, že se na to budeme muset podívat,“ oznámil. „To nemůže škodit.“

Neprodleně upravil kurs. Podivný odraz na obrazovce se pohyboval zvolna a zřejmě nebude problém dostat se k němu na dohled, aniž by hrozilo nebezpečí srážky. Když se přiblížili, kapitán zapnul kameru s přístrojem na vidění ve tmě — a naprázdno polkl.

„Objevili nás, chlapci. Je to polda.“

Ozvalo se čtvero zděšených vydechnutí a vzápětí čtyřhlasý sbor: „Ale vy jste nám říkal…“ Kapitán je několika dobře volenými slovy umlčel a dál upíral pohled na obrazovku.

„Je to divný,“ poznamenal. „Měl jsem pravdu. Není to ponorka — je to jenom torpédo. Takže nás nemůže najít — takový vybavení nemá. Ale co tady, k čertu, hledá takhle v noci?“

„Nejlepší bude se vypařit!“ ozvalo se zděšeně.

„Ticho!“ okřikl je kapitán. „Nechte mě přemejšlet.“ Pohlédl na hloubkoměr. „Ježíši,“ zamumlal, ale už se zase ovládal. „Jsme v hloubce sto osmdesát metrů. Jestli ten chlápek nemá nějakou zvláštní dejchací směs, má to za sebou.“

Přiblížil se k obrazovce. Nebyl si sice jist, ale měl pocit, že postava na zvolna se pohybujícím torpédu je nepřirozeně strnulá. Ano — už si byl jist, bylo to jasné podle polohy hlavy. Ten člověk je v bezvědomí, možná mrtvý.

„Je to nepříjemný,“ oznámil, „ale nedá se nic dělat. Musíme toho chlápka vzít dovnitř.“

Jeden z mužů začal protestovat, ale vzápětí si to rozmyslel. Kapitán Bert má samozřejmě pravdu. S případnými pozdějšími následky se budou muset nějak vypořádat.

„Ale jak to chcete udělat?“ zeptal se Smith. „V takové hloubce nemůžeme ven.“

„Nebude to jednoduchý,“ připustil kapitán. „Naštěstí se pohybuje pomalu. Myslím, že ho dokážu votočit.“

Otočil se přídí proti torpédu a upravil údaje na kontrolkách. Najednou se ozval náraz. Všichni vyskočili, jen kapitán, který přesně věděl, kdy k němu dojde, se tvářil klidně.

Protáhl se a úlevně vydechl.

„Vyšel hned první pokus!“ zamumlal spokojeně. Torpédo se

převrátilo a bezmocná postava se ocitla pod ním. Ale namísto cesty do hlubin se vydala nahoru ke vzdálené hladině.

Sledovali ji do hloubky sedmdesát metrů. Potom vydal kapitán příkazy. Sdělil svým pasažérům, že existuje šance, že ten člověk je ještě naživu. Ale pokud by se dostal až na hladinu, stoprocentně by zahynul, protože rychlý přesun z tlaku deseti atmosfér do tlaku jedné atmosféry by nemohl přežít.

„Musíme ho zastavit někde kolem padesáti metrů — vejš už ne — a pak mu vytvoříme podmínky vyrovnávací komory. No, kdopak to zařídí? *Já* nemůžu vod palubní desky."

Nikdo nepochyboval, že kapitán mluví rozumně. Kdyby tu byl někdo, kdo umí ponorku ovládat, bez váhání by se ven vypravil sám. Po krátké chvíli mlčení se ozval Smith: „Byl jsem už ve stometrový hloubce."

„Já taky," přidal se Jones. „Ale samozřejmě to nebylo v noci," dodal zamyšleně.

Nenabídli se sice přímo, ale nedá se nic dělat. Vyslechli kapitánovy instrukce jako muži, kteří se chystají vystoupit na vrchol, potom si oblékli potápěčskou výzbroj a váhavě se přesunuli do vyrovnávací komory.

Naštěstí byli v dobré kondici a kapitán mohl tlak zvyšovat rychle. Za několik minut jim oznámil: „Tak, chlapci, otevírám dveře — jděte na to!"

Za světla by to bylo snazší, ale v tak malé hloubce se báli, aby je nikdo neviděl. Ruční svítilny byly ve srovnání s reflektorem pouhými světluškami. Kapitán sledoval, jak se přibližují ke stále stoupajícímu torpédu. Jones plaval jako první a Smith vytahoval z vyrovnávací komory lano. Obě plavidla se pohybovala rychleji, než byl člověk schopen plavat. Jones povlával na konci lana jako ryba na udici. Musel se dostat za ponorku, aby se mohl přiblížit k torpédu. Kapitán měl pocit, že z toho velkou radost nemá, ale na druhý pokus se mu podařilo torpédo zachytit.

Zbytek záchranné akce proběhl hladce. Jones vypnul motor torpéda a když se obě plavidla zastavila, Smith se dostal tak blízko, že mu mohl pomoct. Uvolnili řidiče torpéda a vydali se s ním k ponorce. Masku na obličeji měl neporušenou, takže měl ještě naději. Dostat bezvládné tělo do těsné vzduchové komory nebylo jednoduché. Smith musel počkat venku a doléhal na něj pocit osamění.

O třicet minut později se Walter Franklin probral k vědomí. Prostředí, ve kterém se nalézal, ho zaskočilo, i když je důvěrně znal. Ležel na palandě v kabině malé ponorky a kolem stálo pět mužů. A co bylo nejpodivnější, čtyři z nich měli přes tvář ovázaný šátek, takže jim byly vidět jen oči…

Pohlédl na pátého z nich — na jeho zachmuřený výraz a šedivou

rozježenou bradku. Obnošená čepice dávala výmluvně najevo, že je to kapitán.

Franklinovi třeštila hlava a nebyl schopen uvažovat střízlivě. Až na několikátý pokus se mu podařilo vypravit ze sebe: „Kde to jsem?“

„Na tom nesejde, kamaráde,“ odpověděl kapitán. „*My* bychom rádi věděli, co děláte v téměř dvousetmetrový hloubce s obyčejným dýchacím přístrojem. Sakra, zase omdlel!“

Když se Franklin probral podruhé, cítil se už výrazně lépe a zajímalo ho, kdo jsou ti lidé kolem. Měl by jim být vděčný, ať je to kdo chce, ale zatím necítil úlevu ani zklamání, že zůstal naživu.

„Co má tohle znamenat?“ zeptal se a ukázal na tváře ukryté za šátky. Kapitán, který seděl u kontrolního panelu, se otočil a lakonicky odpověděl: „Ještě jste nepřišel na to, kde jste?“

„Ne.“

„Chcete snad říct, že mě neznáte?“

„Je mi to líto — ale neznám.“

Následující zabručení bylo možné si vyložit jako výraz nespokojenosti i překvapení.

„Asi patříte k novejm hochům, co? Já sem Bert Darryl a ocitl jste se na palubě *Mořskýho lva*. Ty dva gentlemani za váma riskovali krk, aby vás zachránili.“

Franklin se otočil naznačeným směrem a zahlédl jen trojúhelníky látky.

„Díky,“ začal, ale vzápětí se zarazil, protože ho nenapadalo, co říct. Teď už mu bylo jasné, kde se ocitl a co tomu předcházelo.

Tak tohle je ten slavný — nebo nenapravitelný, to záleží na úhlu pohledu — kapitán Darryl, jehož inzeráty se objevovaly ve sportovních a na lodě zaměřených časopisech. Kapitán Darryl, organizátor úchvatných podmořských safari, neohrožený zkušený lovec — a stejně neohrožený a zkušený pytlák, jehož ochrana před jakýmkoli vyšetřováním byla mezi strážci už dlouho zdrojem ironických poznámek a úvah. Kapitán Darryl — podle jedněch poslední skutečný dobrodruh, podle jiných šašek a tajtrlík…

Franklin konečně pochopil, proč se zbytek posádky skrývá za maskami. Kapitán je na jedné ze svých méně legálních výprav. Franklin slyšel, že jeho zákazníky bývají často příslušníci nejvyšších vrstev. Nikdo jiný by si nemohl dovolit takovou cestu zaplatit. Udržet *Mořského lva* v chodu není laciné, i když o kapitánu Darrylovi se říká, že málokdy platí hotově a že je zadlužený ve všech přístavech od Sydney po Darwin.

Franklin se rozhlédl po anonymních postavách kolem sebe a uvažoval, kdo to může být a jestli někoho z nich zná. Zbraně navršené na vedlejší palandě byly zakryté jen nedbale. Kam kapitán své zákazníky veze a co mají v úmyslu? Za daných okolností bude nejlepší

mít oči zavřené a dozvědět se co nejméně.

Ke stejnému závěru dospěl i kapitán.

„Určitě je vám jasný," prohodil přes rameno a dobře před Franklinem zakrýval kurs plavby, „že vaše přítomnost na palubě nám komplikuje život. Nemohli jsme vás nechat jít ke dnu, i když za takovou pitomost byste si to zasloužil. Otázkou je — co s váma teď."

„Mohli byste mě vyložit u Heronu. Nemůžeme být daleko." Franklin se při řeči usmíval, aby dal najevo, nakolik vážně svůj návrh chápe. Bylo zvláštní, jak se teď cítil vesele a pobaveně. Možná je to psychická reakce — možná je skutečně rád, že dostal ještě jednu šanci na nový život.

„No to určitě!" odfrkl kapitán. „Tihle pánové si zaplatili za den zábavy a nestojej o to, abyste jim ho zničili."

„Klidně mohou ty kapesníky odložit. Vypadá to nepohodlně a mohu slíbit, že pokud bych někoho z nich poznal, nikdo se to nedozví."

Muži odložili váhavě masky a Franklin si oddychl, když zjistil, že ani jednoho z nich osobně ani z fotografií nezná.

„Můžem udělat jedinou věc," pokračoval kapitán. „Budem vás muset někde schovat, než bude po všem." V duchu si vybavil souostroví Capricorn a vzápětí se rozhodl. „No, budem to s váma zatím muset vydržet. Spát budem na směny. Jestli chcete bejt užitečnej, můžete se dát do práce v kuchyni."

„Provedu, pane," odpověděl Franklin.

Právě se rozednívalo, když se dostal na písčitou pláž. Postavil se a svlékl ploutve. („Jsou to mý druhý nejlepší, tak mi je nezapomeňte poslat zpátky," kladl mu na srdce kapitán, když ho vypouštěl z vyrovnávací komory.) Někde za útesem se *Mořský lev* připravoval ke svému pochybnému úkolu a lovci se chystali vyrazit. Ačkoli to bylo v rozporu s jeho zásadami i povinnostmi, nedokázal se ubránit, aby jim nepřál štěstí.

Kapitán Bert slíbil, že během čtyř hodin o něm odešle zprávu do Brisbane. Ta se určitě hned dostane na Heron. Ty čtyři hodiny potřebuje kapitán a jeho zákazníci na lov a bezpečný odjezd z chráněných vod.

Franklin se procházel po pláži, potom si svlékl mokré věci, lehl si na písek a vděčně si vychutnával pohled na východ slunce. Má čtyři hodiny času, aby si urovnal myšlenky a znovu pohlédl životu do tváře. Ale ten čas byl zbytečný. Rozhodl se už před několika hodinami.

Jeho život už nepatří jen jemu, aby ho mohl klidně odhodit. Dostal ho zpátky za cenu velkého rizika mužů, které nikdy neviděl a se kterými se už nesetká.

Desátá kapitola

„Určitě je vám jasné," pronesl doktor Myers, „že jsem jen místní doktor, žádný věhlasný psychiatr. Musím vás tedy poslat zpátky do péče doktora Stevense a jeho lidí."

„Je to skutečně nutné?" zeptal se Franklin.

„Nemyslím, ale nemohu si to vzít na zodpovědnost. Kdybych byl takový dobrodruh jako Don, vsadil bych se, že něco podobného už nezopakujete. Ale doktoři si hazardní hru nemohou dovolit. Navíc si myslím, že vám jen prospěje, když se dostanete na pár dní z Heronu."

„Za pár týdnů ukončím výcvik. Nemohlo by to do té doby počkat?"

„S doktorem se nedohadujte, Walte — stejně nemůžete vyhrát. A pokud umím počítat, měsíc a půl není pár týdnů. Výcvik klidně pár dnů počká. Myslím, že profesor Stevens vás dlouho nezdrží. Nejspíš vám pořádně vydrbe hlavu a pošle vás zpátky. Pokud vás zajímá, co si o tom myslím já, můžeme si promluvit."

„Tak se do toho dejte."

„Zaprvé už víme, *co* váš záchvat vyvolalo. Čich ze všech smyslů nejpronikavěji vyvolává vzpomínky. Když jste mi teď řekl, že vyrovnávací komora tehdy v kosmu byla cítit Syntenem, dává to smysl. Byla smůla, že jste to ucítil právě ve chvíli, kdy jste sledoval vesmírnou stanici. I mě ty zatracený věcičky téměř hypnotizovaly, když jsem sledoval, jak se ženou oblohou jako nějaký šílený meteor.

Ale to není všechno, Waltře. Musel jste být, řekněme, citově rozjitřený, aby vás to tak zasáhlo. Řekněte mi — máte tady fotografii vaší ženy?"

Franklin se zatvářil překvapeně. Takovou otázku skutečně nečekal.

„Ano," odpověděl, „proč se ptáte?"

„Jen tak. Mohl bych se na ni podívat?"

Po dlouhém hledání, podle názoru doktora Myerse zbytečném, vytáhl Franklin kožené pouzdro a podal doktorovi fotografii. Když si doktor prohlížel podobu ženy, kterou od jejího manžela oddělovaly přírodní zákony, které není možné porušit, díval se Franklin jinam.

Byla drobná, tmavovlasá a měla zářivě hnědé oči. Myersovi stačil jediný pohled, aby věděl, co ho zajímalo, ale s výrazem lítosti a zájmu si fotografii prohlížel důkladněji. Jak se s tím vyrovnala ona? uvažoval. Také se snaží vybudovat si na vzdálené planetě, ke které ji navždy váže původ a životní podmínky, nový život? Navždy není přesné určení. Mohla by podniknout cestu na Měsíc, který má podobnou přitažlivost jako její domov. Ale ani to by k ničemu nebylo, protože Franklin by nepřežil ani krátkou cestu ze Země na Měsíc.

Doktor Myers s povzdechem pouzdro sklapl. Ani ten nejlepší sociální systém a svět žijící v míru a spokojenosti nedokáže zabránit lidským tragediím. Lidstvu se podařilo prosadit svůj vliv i na jiné planety, ale zároveň si tím vytvořilo nové problémy, které ho ničí. V podstatě ale nejde o nic nového. Po celou dobu své existence se lidé míjejí. — často navždy — a nemohou žít s těmi, které milují. Důvody mohou být nejrůznější — náhoda, vzdálenost nebo zášť jejich blízkých.

„Poslyšte, Walte," pronesl Myers, když mu podával pouzdro zpátky, „vím o vás pár věcí, které netuší ani profesor Stevens.

Nevím, jestli si to uvědomujete, ale Indra je podobná vaší manželce. To je samozřejmě důvod, proč vás zaujala. Ale díky tomu prožíváte vnitřní konflikt. Nechcete být nevěrný ani člověku — promiňte mi, že mluvím tak otevřeně — který pro vás jako by zemřel. Souhlasíte se mnou?"

Franklin dlouho přemýšlel. Nakonec odpověděl: „Myslím, že na tom něco bude. Ale co s tím mám dělat?"

„Možná to bude znít cynicky, ale říká se, že s věcmi, které člověk nedokáže změnit, se musí vyrovnat. Jakmile si připustíte, že v některých ohledech je váš život omezený a přijmete to, přestanete se proti tomu bouřit. Nebude to porážka, naopak, dodá vám to novou sílu k bitvám, které je ještě potřeba vybojovat."

„Co si o mně Indra skutečně myslí?"

„To bláhové děvče vás miluje, jestli vás to zajímá. Takže ucházet se o ni je to nejmenší, co byste pro ni mohl po všech těch hrůzách udělat."

„Tak vy si myslíte, že bych se mohl znovu oženit?"

„Skutečnost, že se na to ptáte, je dobrým znamením. Ale jednoznačně kladnou nebo zápornou odpověď vám dát nedokážu. Dělali jsme, co jsme mohli, abyste našel novou profesi. Ale s citovým životem si musíte poradit sám. Bylo by samozřejmě dobře, kdybyste dokázal vytvořit nový pevný vztah, aby nahradil ten předešlý. Indra je milá a inteligentní, ale nikdo nedokáže odhadnout, nakolik lze její současné city připsat lítosti. Neunáhlujte se, dopřejte věcem čas. Další chyby si nemůžete dovolit.

To by bylo téměř všechno, zbývá už jen jediná věc. Vaše potíže, Waltře Frankline, vycházejí částečně ze skutečnosti, že jste byl vždycky nezávislý a spoléhal se sám na sebe. Odmítáte si připustit, že máte nějaká omezení, že potřebujete pomoc druhých. Když se postavíte před úkol, který je nad vaše síly, sesypete se a zbytek života budete sám sebe nenávidět. A to už je opravdu všechno. Starý Walt Franklin byl sice trochu srab, ale na druhý pokus by to mohlo být lepší, co říkáte?"

Franklin se křivě usmál. Byl hrozně unavený, ale zároveň cítil, že

se zbavil stínů minulosti. Bylo pro něj těžké přijmout pomoc, ale nakonec se podvolil a cítil se lépe.

„Díky za péči, doktore," promluvil nakonec. „Nevěřím, že by to nějaký specialista zvládl lépe a jsem si naprosto jistý, že cesta k profesoru Stevensovi není nutná."

„Já také — ale to na věci nic nemění. Teď ale zůstaňte v klidu a nechte mě dělat mou skutečnou práci a ošetřit vám odřeniny od korálů."

Franklin byl už napůl ze dveří, když se zarazil a s obavou v hlase se zeptal: „Skoro jsem zapomněl — Don mě chce zítra vzít do ponorky. Nemáte proti tomu nic?"

„Samozřejmě že ne, Don je dost velký, aby se o vás dokázal postarat. Vraťte se tak, abyste stihl polední letadlo."

Cestou ze zdravotního střediska, což byl honosný název pro jednu ordinaci a dvě přilehlé místnosti, Franklin necítil nad příkazem opustit ostrov žádné rozladění. Dostalo se mu daleko víc pochopení a tolerance, než čekal a než si zasloužil. Všechna potlačovaná zloba, kterou cítil ze strany ostatních studentů, zmizela jako mávnutím proutku, ale z této zahanbující atmosféry pochopení a sympatií bude nejlepší na pár dní zmizet. Ani rozhovor s Donem nebo Indrou pro něj nebyl jednoduchý.

Uvažoval o tom, co mu poradil doktor Myers a vzpomněl si, jak mu radostí poskočilo srdce při jeho slovech, že to bláhové děvče je do něj zamilované. Věděl, že by nebylo dobré využívat současné citově rozjitřené situace. Své vzájemné vztahy si mohou ujasnit, pokud budou mít čas si všechno v klidu rozmyslet. Takhle to ale vypadalo jako chladná kalkulace. Pokud je člověk skutečně zamilovaný, může ho zvažování pro a proti odradit?

Odpověď mu byla jasná. Jak říkal Myers, nemůže si dovolit dělat chyby. Je lepší dopřát si čas a získat jistotu, než riskovat štěstí dvou životů.

Don Burley vytáhl Franklina z postele, když slunce sotva vykouklo na východě nad bariéru útesů. Donův vztah k Franklinovi prodělal změnu, kterou bylo ale těžké definovat. To, co se přihodilo, ho vyděsilo a znepokojilo a snažil se, svým poněkud neohrabaným způsobem, dát kolegovi najevo pochopení a sympatie. Zároveň ale dostal těžkou ránu. Nemohl uvěřit, že Indra se o něj nikdy nezajímala, že se soustředila výhradně na Franklina, kterého on nikdy za soka nepovažoval. Z jeho strany to nebyla žárlivost, takovou vlastnost nikdy neměl. Vyděsilo ho ale — jako občas v životě většinu mužů — že byl přesvědčený, jak dobře ženám rozumí, a ono to je zřejmě všechno jinak.

Franklin měl už sbaleno a jeho pokoj vypadal pustě a opuštěně.

Bude sice pryč jen několik dní, ale ve středisku bylo tak málo místa, že nebylo možné nechat pokoj pro nic za nic volný. Franklin si pomyslel, že mu v něm nebylo špatně.

Don spěchal, což u něj nebylo nic neobvyklého, ale zároveň se tvářil tajnůstkářsky. Jako by plánoval Franklinovi nějaké překvapení a snažil se, aby všechno vyšlo tak, jak si usmyslel. Za jiných okolností by měl Franklin podezření, že to bude nějaký žertík, ale v této situaci to bylo velice nepravděpodobné.

Za dobu výcviku se s malou ponorkou výborně sžil. Řídil v kursu, který mu Don udal a usoudil, že mohou být někde v padesát kilometrů širokém průlivu mezi útesem Wistari a pevninou. Jistý si ale nebyl, protože Don z nějakého důvodu, který odmítl osvětlit, vypnul obrazovku radaru a Franklin řídil naslepo. Don mohl všechno sledovat na palubní desce u sedadla pro instruktora v zadní části kabiny. Franklin měl občas chuť se ohlédnout, ale podařilo se mu odolat. Koneckonců, tohle je regulérní součást výcviku. Jednou se mu může stát, že bude nucen díky poruše nucen podobně řídit sám.

„Teď se můžete vynořit," oznámil Don nakonec. Snažil se tvářit, že o nic nejde, ale vzrušení v hlase ho prozradilo. Franklin vypustil nádrže a bez pohledu na hloubkoměr přesně podle chování ponorky odhadl, kdy se vynoří. Pohupování nebylo příjemné a Franklin doufal, že se tu nezdrží dlouho.

Don ještě jednou zkontroloval situaci na své obrazovce radaru a potom ukázal nad hlavu.

„Otevřete poklop," navrhl, „prohlédneme si okolí."

„Mohli bychom nabrat vodu," namítl Franklin. „Zdá se, že moře je neklidné."

„Když budeme oba v otvoru, moc vody se kolem nás nedostane. Tady — nasaďte si to. V tom se nenamočíte."

Vypadalo to jako bláznivý nápad, ale Don měl jistě své důvody. Když se otevřel poklop, objevil se jim nad hlavami ovál modré oblohy. Don se vysoukal po žebříku jako první. Franklin ho následoval a mhouřil oči, protože vítr roznášel vodní tříšť.

Ano, Don dobře věděl, co dělá. Nebylo divu, že se sem chtěl vydat předtím, než Franklin opustí ostrov. Don byl dobrý psycholog a Franklin mu za to byl vděčný. Prožíval jeden z nejkrásnějších okamžiků v životě. Vzpomínal si na jediný, který by k tomu mohl přirovnat a to byla chvíle, kdy poprvé spatřil Zemi v celé její kráse na pozadí vzdálených hvězd. Teď ho pohled ven naplňoval stejně posvátnou úctou, stejným pocitem, že vnímá sílu vesmíru.

Velryby pluly směrem na sever a on byl přímo mezi nimi. V noci musela zvířata proplout Queenslandskou branou, aby se dostala do teplých vod, kde v bezpečí přivedou na svět mláďata. Obklopovala ho živá flotila, která bez potíží obrovskou silou rozrážela vlny. Z vody se

vynořovala velká tmavá těla, která vzápětí znovu mizela pod hladinou. Franklin fascinovaně sledoval jedno ze zvířat, které se objevilo necelých deset metrů od nich. Ozvalo se silné písknutí, jak velryba vypustila vzduch a zápach jejího dechu se dostal až k nim. Zachytil pohled nezvykle malého oka — oka, které se zdálo na obrovské beztvaré hlavě úplně ztracené. Dva savci — jeden dvounohý, který moře opustil a druhý čtyřnohý, který se do něj vrátil — se zdravili přes vývojovou propast, která je oddělovala. Jak vnímá velryba člověka? Franklin se ptal sám sebe a uvažoval, jestli existuje nějaký způsob, jak zjistit odpověď. Potom se obrovské tělo ponořilo, ozval se úder velrybího ocasu a o několik vteřin později voda s hlukem vyplnila propast, která se na hladině objevila.

Vzdálený zvuk hromu ho přiměl pohlédnout směrem k pevnině. Asi osm set metrů od nich si obři hráli. Sledoval, jak se podivné tvary neuvěřitelně pomalu vynořují z vody a na chvíli se zastaví ve vzduchu. Něco takového ještě v žádném filmu neviděl. Ve vrcholném bodě se zdálo, že obrovská zvířata s lehkostí baletek popírají gravitaci a na chvíli se v celé kráse zastaví nad obzorem. Vzápětí se stejně uvolněným pomalým půvabem zmizí ve vodě a nad hladinou se nese ozvěna nárazu masy vody.

Pomalý pohyb při skoku dodával celé scéně neskutečnou atmosféru. Jako by se to všechno odehrávalo ve snu, jako by přestal existovat čas. Franklina nenapadlo k obrovským zvířatům jiné přirovnání než plovoucí ostrovy. Poněkud opožděně začal uvažovat, co by se stalo, kdyby se jedna z velryb vynořila pod ponorkou nebo se rozhodla ji zblízka prozkoumat…

„Nemusíte se bát," uklidňoval ho Don. „Ony dobře vědí, kdo jsme. Občas připlují těsně k ponorce a třou se o ni, aby se zbavily parazitů. To je potom trochu nepříjemné. Ale omylem do nás nenarazí — vědí o nás dřív než my o nich."

Jakoby chtěla potvrdit Donova slova, objevila se těsně vedle nich obrovská hora a důkladně je pocákala. Ponorka se rozkývala a Franklin se chvíli bál, že se převrhne. Brzy se ale uklidnil a všiml si, že může natáhnout ruku a dotknout se hlavy pokryté silnou kůží. Tajuplně tvarovaná ústa se otevřela v ohromném zívnutí a stovky řad velrybích kostic se daly do pohybu jako žaluzie ve větru.

Kdyby tu byl Franklin sám, byl by strachy bez sebe, ale Don vypadal, že má situaci plně pod kontrolou. Vyklonil se a křikl směrem k neviditelnému uchu: „Posuň se kousek, matko. My nejsme tvůj potomek!"

Obrovská ústa se závěsy kostic se zavřela a drobné oko — velice podobné kravskému a zjevně ne o mnoho větší — na ně upřelo pohled, který by bylo možné označit za ublížený. Potom se ponorka znovu otřásla a velryba byla pryč.

„Žádné nebezpečí nehrozí,“ vysvětloval Don. „Jsou to mírumilovná, dobrosrdečná stvoření. Výjimkou je doba, kdy mají u sebe mladé. Je to stejné jako u ostatních zvířat.“

„Přiblížil byste se na takovou vzdálenost i k některému druhu vybavenému zuby — třeba k vorvaňovi?“

„To záleží na okolnostech. Kdyby šlo o starého potulného samce — skutečného Moby Dicka — klidně bych to zkusil. Se zabijáckými velrybami je to stejné. Možná by mě považovaly za dobré sousto, ale houkačka by je vyplašila. Jednou jsem se dostal mezi přibližně desítku vorvaňů, ale dámy se zdály klidné, i když některé měly u sebe mladé. Ale samec se choval úplně jinak. Zřejmě ve mě tušil soka.“ Na chvíli se odmlčel a pak pokračoval: „Bylo to jedinkrát, kdy jsem viděl velryby pářit se. Byla to zkušenost, která ve mně vzbudila komplex méněcennosti a celý týden jsem za nic nestál.“

„Kolik jich tu asi je?“ zeptal se Franklin.

„Něco kolem stovky. Záznam u vrat nám poskytne přesné údaje. Plave tu kolem nás přibližně pět tisíc tun masa a oleje — pár milionů dolarů. Nemáte z toho dobrý pocit?“

„Ne,“ odpověděl Franklin. „A jsem si jistý, že vám je to taky jedno. Teď chápu, proč máte tuhle práci tak rád a není potřeba to zlehčovat.“

Don přijal jeho slova mlčky. Stáli vedle sebe v těsném průlezu, nevnímali vodu na tváři a s podobnými pocity a myšlenkami sledovali, jak největší zvířata na světě putují na sever. V tu chvíli Franklin s jistotou pochopil, že jeho život se vydal novým směrem. Přišel sice o hodně a nikdy toho nepřestane litovat, ale období netečnosti, smutku a samoty má už za sebou. Ztratil sice vesmírnou svobodu, ale pod vodou získal novou.

To musí stačit každému člověku.

Jedenáctá kapitola

DŮVĚRNÉ — PŘECHOVÁVAT V ZAPEČETĚNÉ OBÁLCE

Přiložena je zpráva o zdravotním stavu Waltera Franklina, který úspěšně dokončil výcvik a získal kvalifikaci strážce s nejlepším výsledkem, jakého kdy bylo dosaženo. Vzhledem ke stížnostem některých starších členů Úřadu a personálního oddělení, že předešlé zprávy jsou díky příliš odbornému vyjadřování nesrozumitelné, vypracoval jsem toto shrnutí tak, aby bylo jasné i nižším úředníkům.

Přes řadu poruch osobnosti se W. F. řadí díky svým schopnostem k úzké skupince lidí, ze kterých je třeba vybírat budoucí vedoucí pracovníky. Tato skupinka lidí je tak zoufale malá, že, jak jsem už mnohokrát zdůraznil, pokud se nerozšíří, je ohrožena samotná existence státu. Nehoda, která W. F. vyřadila ze služby v kosmu, kde by ho nepochybně čekala závratná kariéra, nijak neovlivnila jeho talent a schopnosti, které promrhat by byl zločin. Nejenže nám poskytl možnost studovat případ, který se stal učebnicovou ukázkou astrofobie, ale zároveň ukázal, jak se s takovou situací vypořádat. Často se zdůrazňovaly analogie mezi vesmírem a mořem a skutečnost, že člověk, který zvládl jeden z těchto oborů, se snadno adaptuje na druhý. V tomto případě jsou významné i rozdíly mezi nimi. Moře představuje kompaktní prostředí, které umožňuje jen omezenou viditelnost na několik metrů, což W. F. poskytuje pocit bezpečí, o který v kosmu přišel.

Skutečnost, že se na konci výcviku pokusil o sebevraždu, může na první pohled svědčit proti našim závěrům. Ale při bližším zkoumání tomu tak není. Pokus souvisel s kombinací nepředvídatelných skutečností (odstavce 57–86 přiložené zprávy) a výsledkem, jak tomu často bývá, bylo upevnění duševní stability. Význam má i způsob provedení, který jasně svědčí o tom, že novou profesi jsme pro W. F. vybrali správně. Otázkou zůstává i pokus sám — kdyby byl W. F. skutečně rozhodnut spáchat sebevraždu, zvolil by jednodušší a jistější provedení.

Když si teď W. F. úspěšně začal budovat i nový citový život, který vykazuje jen minimální výkyvy, jsem si jistý, že žádné potíže již nehrozí. Důležitá je i skutečnost, že naše zásahy byly zcela minimální. Jeho nezávislost a originalita myšlení — ačkoli se již neprojevují tak přehnaně jako dřív —

zůstávají základní součástí jeho osobnosti a jsou předpokladem pro jeho další rozvoj.

Jen čas ukáže, jestli se zkušenosti a úsilí vložené do tohoto případu vrátí i finančně. Ale i kdyby k tomu nedošlo, ti, kdo se na léčení podíleli, už byli odměněni. Podařilo se jim pomoci najít nový smysl života, který bude jistě užitečný a možná bude mít neocenitelný přínos.

Ian K. Stevens Ředitel odboru aplikované psychiatrie Světové zdravotnické organizace

DRUHÁ ČÁST
STRÁŽCE

Dvanáctá kapitola

Zástupce hlavního strážce Walter Franklin se právě holil, když se ozvalo naléhavé volání. Když jednou za měsíc odstraňoval vousy, vždycky se divil, že ani po tolika letech výzkumů se biochemikům stále ještě nepodařilo najít způsob, jak růst vousů zastavit jednou provždy. No, člověk by neměl být nevděčný, pomyslel si. Ještě před několika generacemi se muži museli holit každý den pomocí složitých, nákladných a někdy i smrtelně nebezpečných pomůcek.

Franklin si dál roztíral po tváři vrstvu krému, když zaslechl pípat poplašný signál. Z koupelny se dostal přes kuchyň do haly těsně poté, co přístroj zmlkl, ale vzápětí se ozval znovu. Stiskl tlačítko *příjem*, obrazovka se rozsvítila a na ní se objevila důvěrně známá, ale obavami zachmuřená tvář operátora velitelství.

„Máte se okamžitě hlásit do služby, pane Frankline," oznámil jedním dechem.

„Co se děje?"

„Jde o farmy, pane. Ohrada se někde prolomila a jedno ze stád se dostalo ven. Právě požírá jarní úrodu a musíme je odtamtud co nejrychleji dostat."

„To je všechno?" ujistil se Franklin. „Za deset minut jsem v přístavu."

Byla to sice výjimečná situace, ale ne tak závažná, aby ho mohla nějak vykolejit. Farmy budou křičet, že jejich produkci požírá několik tisíc půltunových rybek. On sám byl ale v duchu na straně velryb. Jestli se jim podařilo proniknout na planktonové plantáže, ať si ten výlet užijí.

„Co se děje?" vynořila se z ložnice Indra. Její dlouhé tmavé vlasy vypadaly i v tak časnou ranní hodinu krásně a splývaly jí přes ramena jako zářivá opona. Když jí Franklin vysvětlil, co se stalo, zatvářila se ustaraně.

„Je to možná vážnější, než si myslíš," vysvětlila mu. „Pokud si nepospíšíte, budete mít za chvíli co dělat s houfem nemocných zvířat. Jarní úroda je největší, jakou pamatuju, takže tvoji nenasytní miláčci se můžou pořádně přežrat."

Franklin si uvědomil, že má naprostou pravdu. Farmy na plankton nepatřily do jeho kompetence a tvořily v rámci Úřadu pro moře a oceány samostatnou sekci. Ale věděl o nich dost, protože představovaly alternativní a v jistém smyslu i konkurenční způsob získávání potravy z moře. Zastánci planktonu tvrdili, a zřejmě právem, že pěstování zelené stravy je účinnější než péče o velryby, protože zvířata se planktonem živí a tím se v potravinovém řetězci ocitají podstatně níž. Proč vyhodit pět kilo planktonu na získání půl kila

masa, když je možné plankton sklidit přímo?

Debata na toto téma probíhala už nejméně dvacet let a zatím se ani jedné straně nepodařilo získat převahu. Občas se spor přiostřil a připomínal, i když v daleko větším měřítku a na jiné úrovni, rivalitu mezi statkáři a vlastníky stád v době osidlování amerického středozápadu. Naneštěstí pro moderní letopisce však proti sobě stojící sekce Úřadu pro moře a oceány Světové organizace pro výživu bojovaly výhradně prostřednictvím oficiálních memorand a účinných, avšak neviditelných byrokratických zbraní. Nikdo nehájil pastviny se zbraní v ruce a pokud se zhroutila ohrada, bylo to výhradně díky technické poruše, nikoli úmyslné noční sabotáži…

V moři stejně jako na souši závisí všechen život na vegetaci. A množství vegetace souvisí s kvalitou živné půdy, ve které roste — na množství dusičnanů, fosfátů a poměru dalších důležitých složek. V oceánu mají tyto životně důležité substance tendenci klesat ke dnu do hloubek, kam už neproniknou sluneční paprsky a rostliny tam nemohou existovat, natož růst. Zdrojem života je moře do přibližně stometrové hloubky. Všechno, co je níž, těží nějakým způsobem z potravy vyprodukované nahoře.

Každý rok na jaře, když teplo nového roku sestoupí do hlubin, zareaguje na neviditelné slunce i voda ve velké hloubce. Rozpíná se a stoupá vzhůru, aby s sebou přinesla na hladinu miliardy tun solí a ostatních živin, které obsahuje. Plovoucí rostliny tak dostanou zdola živiny a shora světlo a tempo jejich růstu se zněkolikanásobí. Stejně dobře se pak daří i živočichům, kteří se jimi živí. Tak přichází na mořské pastviny jaro.

Tento cyklus se zopakoval bezpočtukrát dávno předtím, než se na scéně objevil člověk. A ten do něj důrazně zasáhl. Nebyl spokojen s nerostnými látkami vyprodukovanými přírodou, které vynášely spodní vody oceánu k hladině a ponořil na strategická místa do hlubin jaderné generátory. Díky jejich žáru tryskaly nahoru gejzíry vody, přinášející s sebou chemické poklady. Toto umělé zvýšení přírodního koloběhu představovalo snad nejoriginálnější a zároveň velice přínosné využití jaderné energie. Tímto způsobem se produkce potravin v mořích zvýšila téměř o deset procent.

A teď se velryby snaží ze všech sil nastolit rovnováhu.

Na zátah bude nutné využít síly na moři i ve vzduchu. Ponorek bylo příliš málo a byly příliš pomalé, než aby dokázaly operaci zvládnout bez pomoci. Tři z nich — včetně Franklinova průzkumného plavidla — dopraví k porušené ohradě nákladní letoun. Spustí je dolů a dál bude sledovat pohyb velryb ze vzduchu, protože je možné, že se zvířata rozptýlí na takové ploše, že radar ponorek je nedokáže zachytit. Dva další letouny se pokusí velryby vyplašit sirénami. Tato taktika se ale nikdy v minulosti příliš neosvědčila, a tak si od ní nikdo

moc nesliboval.

Dvacet minut po vyhlášení poplachu už Franklin sledoval obrovské úrodné plochy Pearl Harboru z dopravního letadla. Stále ještě neměl rád létání a pokud to bylo jen trochu možné, snažil se mu vyhnout. Ale výšky ho už neděsily a dokázal se klidně podívat dolů bez pocitu nevolnosti.

Sto šedesát kilometrů východně od Havaje barva vody přešla nečekaně z modré ve zlatavou. Pohyblivá pole s první úrodou pokrývala hladinu Pacifiku až k obzoru. Letadlo pokračovalo směrem k vycházejícímu slunci, ale planiny se zdály nekonečné. Tu a tam se na hladině vznášely jeden a půl kilometru dlouhé sklízecí stroje, které připomínaly záhadné hračky nějakých obrovských dětí. Vedle nich bylo možné vidět menší pontony a čluny, na kterých se shromažďovalo potřebné vybavení. Vypadalo to velkolepě i v době mamutích strojů, ale Franklina to nijak neohromilo. Nehnul s ním ani pohled na miliardu tun tříděných rozsivek a garnátů — a nic na tom neměnila ani skutečnost, že mohou nasytit polovinu lidstva.

„Právě přelétáme nad havajským koridorem. Za chvíli uvidíme, kudy zmizely," ozval se pilot z reproduktoru.

„Už je vidím," prohodil jeden ze strážců, naklonil se přes Franklina a ukazoval dolů na hladinu. „A zažívají nejlepší okamžiky svého života."

Naskytl se jim pohled, při kterém si farmáři musí rvát vlasy. Franklinovi se najednou vybavila písnička, kterou se učil v mateřské škole a snad třicet let si na ni nevzpomněl.

> Andulko šafářová, husičky nemáš doma,
> husy jsou v ječmeně, Andulko vyžeň je,
> vyžeň je z ječmene ven, dřív než bude bílý den.

Husy jsou nepochybně v ječmeni a Andulce dá pořádnou práci, než je vyžene ven. Dole byla žlutě zbarvená hladina protkaná bezpočtem úzkých pěšinek, jak si žravé, zvolna se pohybující hory prokousávaly cestu bohatými planktonovými poli. Za každou z velryb se táhla modrá čára odhalené vody, jak se obrovská zvířata proplétala oblastí, která jim musela připadat jako ráj kytovců. Franklinova práce spočívá v tom, co nejrychleji je z toho ráje vykázat.

Všichni tři strážci po závěrečné poradě opustili kabinu a vydali se dolů k ponorkám, které už na držácích jeřábu čekaly na spuštění na vodu. Na zahnání velryb nic složitého není, ale mohou nastat potíže s návratem zpátky. Pokud by se moře rozbouřilo, možná se budou muset dopravit zpátky vlastními silami.

Byl to zvláštní pocit sedět v ponorce uvnitř letadla, ale na podobné úvahy Franklinovi při obvyklé přípravě na zanoření moc času

nezbývalo. Potom se z reproduktoru na ovládacím panelu ozvalo: „Jsme v deseti metrech, otevíráme nákladní prostor. Připraví se číslo jedna.“ Franklin měl dvojku. Obrovské nákladní letadlo dokázalo viset nehnutě ve vzduchu a zvedáky se pohybovaly tak plynule, že si ani nevšiml, ve kterém okamžiku se ponorka dostala do svého přirozeného prostředí. Potom se všechna tři plavidla vydala na předem vytyčené trasy. Připomínala mechanické ovčácké psy obíhající kolem stáda.

Za chvíli bylo Franklinovi jasné, že operace nebude tak snadná, jak se zpočátku zdálo. Ponorka se prodírala hustou polévkou, která znemožňovala vidění a omezila dokonce i činnost radaru. A co bylo ještě vážnější, vodní pumpy motorů se potýkaly s hustou kaší s vypětím všech sil. Franklin nemohl dopustit, aby se pohonný systém zahltil. Nejlepší by bylo ponořit se pod vrstvu planktonu a vynořit se jen v případě nejvyšší nutnosti.

Sto metrů pod hladinou byla voda zakalená a viditelnost stále minimální, ale ponorka už mohla vyvinout slušnou rychlost. Uvažoval, jestli o něm velryby hodující nad jeho hlavou vědí a jestli si uvědomují, že idyla se chýlí ke konci. Na obrazovce radaru byly patrné jejich odrazy, jak se zvolna pohybují na hladině, kam ale jeho sirény neproniknou. Bylo zvláštní, že hladina vypadala zdola stejně při pohledu pouhým okem i akustickými čidly radaru.

Charakteristické odrazy dvou dalších ponorek se blížily k roztroušenému hejnu velryb. Franklin se podíval na hodinky — akce začne za necelou minutu. Zapnul venkovní mikrofony a naslouchal zvukům moře.

Jak si někdo může myslet, že pod hladinou je ticho! I omezený lidský sluch tu dokáže rozeznat množství různých zvuků — nárazy chitinových čelistí, sténání obrovských balvanů odolávajících mořskému příboji, vysoké zvuky vydávané sviňuchami a nezaměnitelné šlehnutí žraločího ocasu, když ryba mění směr. A to byly jen zvuky ze slyšitelného spektra. Naslouchat celé škále hudby vyžaduje najít nad i pod lidským uchem slyšitelné frekvence. To pro kmitočtový konvertor ponorky nebylo nic složitého. Když chtěl, mohl si Franklin vyladit jakýkoli zvuk od kmitočtu jednoho megahertzu až po hluboké zvuky, připomínající pomalé otevírání starobylých masivních dveří.

Nastavil přijímač na nejširší pásmo a v duchu si třídil zvuky pronikající do těsné kabiny z vodního světa venku. Okamžitě vyloučil zvuky způsobené lidmi, hluk jeho ponorky i vzdálenějších plavidel kolegů vydělí z velké části speciální filtry. Rozeznal vzdálené signály tří radarů — jeho vlastní ostatní téměř přehlušil — a za nimi se slabě ozývalo pípání havajského koridoru. Dvojitá ohrada, která měla zajistit bezpečnou cestu velryb kolem úrodných mořských farem, vysílala signály v pětisekundových intervalech. Bližší část bariéry byla

mimo provoz, ale vzdálenější část zvukové bariéry byla jasně slyšet. Jednotlivé pulsy byly podivně zkreslené do slabé jednolité ozvěny, jak každý nový zvuk následovaly zpožděné vlny ze vzdálenějších míst ohrady. Franklin slyšel, jak se každý zvuk vytrácí. Připomínalo mu to doznívání hromu na obloze.

Na tomto pozadí vystupovaly přirozené zvuky ostře a jasně. Ze všech stran se nepřetržitě valily hlasy velryb, jak se navzájem domlouvaly nebo jen hlasitě dávaly najevo radost. Franklin dokázal po zvuku rozlišit samce od samic, ale nepatřil mezi odborníky, kteří dokázali rozeznat jednotlivá zvířata a dokonce interpretovat, co se pokoušejí sdělit.

Na světě neexistuje děsivější zvuk než vřískání velryb, když se člověk mezi nimi pohybuje pod mořskou hladinou. Stačilo zavřít oči a Franklin si dokázal představit, že je ztracený v lese plném duchů a útočí na něj strašidla a skřítci. Kdyby Hector Berlioz slyšel tento smrt věštící sbor, bylo by mu jasné, že příroda ho předešla a že jeho skladba Sen o sabatu čarodějnic není původní.

Tajuplnost ale souvisí s neznámem a tyto zvuky se už staly součástí Franklinova života. Už dávno mu nenaháněly hrůzu jako v začátcích jeho působení. Dnes v něm vzbuzovaly především zvědavé pobavení a překvapení, že tak velká zvířata vydávají tak pištivé zvuky.

Ale vzpomínka na pocity, které v něm zvuky moře dokázaly vyvolat dřív, mu zůstala. Už ho nedokázaly vyděsit, ale stále ještě mu dokázaly zaplnit srdce tichým smutkem. Vždycky v něm vyvolaly vzpomínky na chvíle, které trávil ve vesmírných lodích a na vesmírných stanicích a naslouchal rádiovým vlnám, jak monitory pročesávaly automaticky celé spektrum. Občas se ozvaly vzdálené lodě, signální stanice nebo proudy rychlého sledu kódů, jak kolonie komunikovaly se Zemí. A všechno se odehrávalo na pozadí neutichajícího šumu slabých vysílačů a nekonečným ševelením hvězd a galaxií, jejichž radiace zaplavovala celý vesmír.

Hodiny se přiblížily k nule. Ještě neuplynula první sekunda a moře se rozeznělo výbuchem kakofonních zvuků — kolísavý jekot přiměl Franklina okamžitě sáhnout po ovladači hlasitosti. Zvukové bomby byly odpáleny a jemu bylo líto zvířat, která se ocitla v jejich blízkosti. Body na obrazovce se okamžitě daly do pohybu, jak se vyděšené velryby daly v panice na útěk směrem na západ. Franklin dával pozor, aby mohl v případě potřeby vyvést skupinu, která by minula otvor v ohradě a vracela by se zpátky na farmy.

Generátory zvuku musely být od posledního použití vylepšené, nebo jsou tyhle velryby vnímavější. Jen několik osamocených kusů se pokusilo uniknout a během deseti minut se podařilo dostat je do správného směru a sirénami ponorek je přimět k pohybu. Půl hodiny po spuštění bomb se celé hejno vrátilo otvorem do ohrady a

pokračovalo úzkým koridorem dál. Ponorky měly jediný úkol — hlídat na místě, dokud technici ohradu neopraví a zvuková clona nebude zase celistvá.

Nikdo nemohl tvrdit, že šlo o nějaký triumfální úspěch. Byla to jen každodenní práce, další drobná bitva v nekonečném tažení. Vzrušení honu opadlo a Franklin uvažoval, za jak dlouho je nákladní letadlo vyzvedne z vody a odnese na Havaj. Dnes měl mít volno a slíbil Petrovi, že se s ním vypraví na Waikiki a začne ho učit plavat.

Dobrý strážce ale nespouští oči z obrazovky radaru ani v době, kdy se na první pohled nic neděje. Aniž by o tom musel uvažovat, každé tři minuty přepnul radar do režimu dálkového dosahu a nasměroval vysílač ke dnu, aby měl přehled, co se kolem něj děje. Nepochyboval, že kolegové mezi úvahami o tom, za jak dlouho se odsud dostanou, dělají totéž.

Na okraji jeho prostoru, v přibližně šestnáctikilometrové vzdálenosti a tříkilometrové hloubce se na okraji obrazovky pohyboval nejasný bod. Franklin se na něj zahleděl a vzápětí bod vzbudil jeho zájem. Musí to být neobyčejně velký předmět, když je viditelný na takovou vzdálenost — něco minimálně stejně velkého jako velryba. Ale velryba by se v takové hloubce nemohla pohybovat. Vorvani se mohli ponořit až kilometr a půl hluboko, ale tohle je nad jejich možnosti, i když jsou to vynikající potápěči. Že by nějaký hlubinný žralok? Možné to je, pomyslel si Franklin. Neuškodí podívat se na to blíž.

Zaměřil se na vzdálený odraz a zvětšil si ho na největší velikost, kterou mu zařízení umožnilo. Detaily nebyly znatelné, na to byla vzdálenost příliš velká. Zjistil ale, že se jedná o dlouhý tenký předmět, který se pohybuje překvapivou rychlostí. Chvíli ho zkoumal a potom se spojil s kolegy. Při akci byl hovor omezen jen na nutné informace, ale teď se objevila záhada, která ho zaujala.

„Volá dvojka," ohlásil se. „Na 185 stupních mám nějaký velký předmět. Vzdálenost patnáct kilometrů, hloubka tři tisíce metrů. Vypadá to jako další ponorka. Nevíte, jestli tu kromě nás operuje ještě někdo?"

„Jednička volá dvojku," ozvalo se okamžitě. „Je to mimo můj dosah. Mohla by tu být nějaká výzkumná ponorka. Jak velký ten předmět je?"

„Asi třicet metrů dlouhý, možná víc. Pohybuje se rychlostí kolem deseti uzlů."

„Volá trojka. Žádné výzkumné plavidlo tu není.. *Nautilus IV* se opravuje a *Cousteau* je v Atlantiku. Zřejmě jste zaměřil nějakou rybu."

„Tak velké ryby nejsou. Žádám o povolení podívat se blíž. Myslím, že bychom to měli obhlédnout."

„Povoluji," odpovědělo číslo jedna. „My tady zatím tu díru

ohlídáme. Zůstaňte ve spojení.“

Franklin otočil ponorku na jih a vytáhl z malého plavidla maximální rychlost. Bod, který sledoval, byl už příliš hluboko, ale zbývala možnost, že se vrátí zpátky k hladině. A kdyby se tak nestalo, když se přiblíží, odraz na obrazovce radaru bude daleko jasnější.

Po několika kilometrech zjistil, že pronásledování je beznadějné. Zvíře nepochybně zachytilo vibrace motoru nebo radar a hnalo se do hlubin. Podařilo se mu přiblížit na sedm kilometrů, ale potom se signál ztratil ve změti odrazů ode dna. Poslední pohled ho utvrdil v původním předpokladu, že se jedná o dlouhé, ale poměrně štíhlé stvoření, ale žádné podrobnosti nedokázal rozeznat.

„Takže se ti to ztratilo,“ ujistila se jednička. „Předpokládal jsem to.“

„Vy víte, co to mohlo být?“

„Ne — stejně jako všichni ostatní. Ale pokud vám mohu radit, před reportéry o tom nemluvte. Z toho byste se už nedostal.“

Franklin zaskočeně zíral na reproduktor, ze kterého se slova ozvala. Takže oni ho nevodili za nos, jak si celou dobu myslel. Vzpomněl si na vyprávění, která občas zaslechl v baru na ostrově Heron, když se tam strážci po službě sešli. Tehdy se jim smál, ale teď pochopil, že měli pravdu.

Ten podivný bod na obrazovce radaru, který se tak rychle vytratil, byl obrovský mořský had.

Na Indru, která pracovala na částečný úvazek v Havajském akváriu, to neudělalo dojem, jaký očekával. Její první poznámka byla dokonce poněkud znevažující.

„Jistě, ale *který* z mořských hadů? Víš, že existují minimálně tři naprosto odlišné druhy?“

„Ne, o tom jsem neměl tušení.“

„No, první je obrovský úhoř, kterého se podařilo asi třikrát zahlédnout, ale nikdy nebyl řádně identifikován, i když ve čtyřicátých letech dvacátého století byly odchyceny jeho zárodky. Dorůstá dvacetimetrové délky a to většině lidí pro mořského hada stačí. Opravdu zvláštní je ryba *Regalecus glesne*. Hlavou připomíná koně s hřívou rudých ostnů jako čelenka statečného indiánského válečníka a hadí tělo dosahuje až pětadvacetimetrové délky. Když víme o existenci takových stvoření, jak můžeš předpokládat, že by nás zaskočilo, co všechno dokáže moře stvořit?“

„A co ten třetí druh, o kterém jsi mluvila?“

„Ten jsme zatím neurčili ani nepopsali. Dostal označení X, protože v lidech vzbuzují řeči o mořských hadech výsměch. Víme jen, že téměř nepochybně existuje, je neobyčejně prohnaný a žije ve velkých hloubkách. Jednoho dne se nám ho podaří odchytit, ale až k tomu dojde, nebude to naší zásluhou, půjde jen o velkou náhodu a štěstí.“

Franklin byl po zbytek večera zamyšlený. Nerad připouštěl, že i přes vybavení, které má člověk k dispozici, a přes nepřetržité hlídkování pod hladinou má moře stále ještě spoustu tajemství a záhad, která si dokáže ještě dlouho uchovat. A bylo mu jasné, že i kdyby se s ním už nikdy nesetkal, bude ho po zbytek života pronásledovat vzpomínka na vzdálený, fascinující bod na obrazovce radaru, jak rychle mizí v hloubce, kde je doma.

Třináctá kapitola

O lesku povolání strážce koluje mnoho mylných představ. Franklin jim nikdy nepodlehl, takže hodiny trávené na moři na hlídkách, kdy se nic neděje, ho nezklamaly ani nezaskočily. Vlastně je měl rád. Poskytovaly mu čas na přemýšlení a právě na těchto osamělých plavbách v srdci moře se zbavil posledních zbytků obav a strachu.

Rok strážce se řídil rozvrhem migrace velryb, který se ale neustále měnil podle toho, jak se zúrodňovaly a ohrazovaly nové plochy. Léto mohl trávit opatrným pohybem pod arktickým ledem a zimu neustálým přejížděním rovníku. Někdy vyjížděl každý den ze stanic na pobřeží, někdy z pohyblivých základen jako *Rorqual, Pequod* nebo *Cachelot.* Jednu sezónu se může zabývat velrybami s obrovskými kosticemi, které proplouvaly mořem a potravu doslova vysávaly jako hustou planktonovou polévku. V další sezóně se mohl setkat s jejich naprosto odlišnými sestřenicemi, dravými, zubatými kytovci, jejichž nejdůležitějšími reprezentanty jsou kosatky. Tohle nebyli mírní býložravci, ale drsní bojovníci, kteří se na svou kořist vrhali v hloubce osm set metrů pod hladinou, kam ještě pronikaly sluneční paprsky.

Je možné, že strážce celé týdny, dokonce i měsíce nezahlédne jedinou velrybu. Úřad pro chov velryb měl ale i množství jiných úkolů. Všichni, kdo měli co do činění s mořem, se na něj dříve nebo později obrátili s žádostí o pomoc. Některé požadavky byly smutné. Několikrát za rok vyplouvaly ponorky na předem ztracené pátrací akce po utonulých sportovcích nebo výzkumnících.

Objevily se ale i veselé situace. Jednou se nějaký senátor obrátil na úřad v Sydney, aby mu pomohli najít umělý chrup, který ztratil spolu s vládou nad surfem. Říkalo se, že tehdy obratem dostal obrovské žraločí čelisti doprovázené omluvou, že jde o jediné volné zuby na pláži Bondi, o které se nikdo nehlásí.

Některé úkoly byly skutečně oslnivé a když se objevily, byl o ně neobyčejný zájem. Úřad pro rybolov měl malé oddělení s malým počtem lidí, které se zabývalo chovem perel. Během doby sběru byli občas strážci vyčleněni ze své obvyklé práce a pomáhali na perlových polích.

Franklin měl takovou příležitost jednou v Perském zálivu. Byla to práce s jasným cílem, hodně připomínala zahradničení. Potápělo se při ní maximálně do hloubky sedmdesáti metrů, takže stačily dýchací bomby se stlačeným vzduchem a potápěč se pohyboval na torpédu. Nejvhodnější oblasti pro pěstování perel se osazovaly vybranými perlorodkami a hlavním úkolem bylo ochránit je před jejich přirozenými nepřáteli — hlavně hvězdicemi a rejnoky. Když dospěly,

vynesly se na hladinu na prohlídku — byla to jedna z prací, kterou se ještě nikomu nepodařilo zmechanizovat.

Všechny nalezené perly náležely samozřejmě Úřadu pro rybolov. Ale nikomu neuniklo, že manželky strážců, kteří se na tomto úkolu podíleli, začaly zanedlouho po manželově návratu nosit perlový náhrdelník nebo náušnice — výjimkou nebyla ani Indra.

Náhrdelník dostala v den, kdy se narodil Petr. S příchodem syna měl Franklin pocit, že stará kapitola jeho života skončila a jednou provždy se uzavřela. Samozřejmě to nebylo pravda. Nikdy nezapomene, ani po tom netouží, že mu Irena porodila Roye a Ruperta. Ale ti žijí ve světě, který je mu vzdálený jako planeta nejvzdálenější hvězdy. Bolest z odloučení se postupně vytrácela, protože žádný smutek nemůže trvat věčně.

Byl rád, i když toho kdysi hořce litoval, že přímá komunikace s Marsem nebyla ze Země možná. Díky šestiminutovému zpoždění i ve chvíli, kdy k sobě planety měly nejblíž, bylo spojení nemyslitelné. Franklin se tedy nemohl mučit pohledem na Irenu a chlapce na videotelefonu. Každé Vánoce si vyměnili nahrávky a sdělili, co se za předešlý rok událo. Krom občasných dopisů to byl jejich jediný kontakt a Franklinovi úplně stačil.

Irena si v roli vdovy vedla zcela bezúhonně, chlapci jí museli hodně pomáhat, ale Franklin si čas od času přál, aby se znovu provdala. Jí i dětem by se určitě hodně ulevilo. Nikdy jí to ale nedokázal navrhnout a ona sama se o něčem takovém nikdy nezmínila, i když toto téma sám nastolil.

Jak to nese Indra? I to bylo těžké odhadnout. Troše žárlivosti se možná neubrání. Při několika hádkách, ke kterým během jejich manželství došlo, dávala jasně najevo nelibost, že je jen jeho druhou manželkou.

K hádkám u nich ale docházelo málokdy a po Petrově narození byly ještě vzácnější. Manželský pár si vytváří dynamicky nestabilní systém, který se ale po narození prvního dítěte změní z života dvojice na soužití trojice.

Franklin byl teď tak šťastný, jak si vždycky přál. Jeho rodina mu poskytovala citovou jistotu, kterou potřeboval. Díky práci prožíval pocity zaujetí a dobrodružství, jaké kdysi hledal ve vesmíru. V moři bylo víc života a divů než v nekonečném prázdném prostoru mezi planetami a on zjistil, že už jen zřídka touží po pohledu na modrou planetu Zemi, mihotavou stříbřitou mlhu Mléčné dráhy nebo po vzrušení při pohledu na měsíce Marsu na konci dlouhé cesty.

Moře začalo formovat jeho život i myšlení jako všem schopným lidem, kteří ho dokázali poznat a odhalit jeho tajemství. Cítil příbuzenské vztahy ke všem stvořením, která se ve vodě pohybují, i když šlo o nepřátele a jeho povinností bylo je ničit. Především ale cítil

náklonnost a téměř tajemnou úctu, za kterou se částečně styděl, k obrovským stvořením, o jejichž osudech rozhodoval.

Byl přesvědčen, že ten pocit zná většina jeho kolegů, i když se zdráhali dát ho najevo. Nejblíž se k němu v hovoru dostali ve chvíli, kdy někoho obvinili, že se v dané situaci chová víc jako velryba než jako člověk. Bez této formy sblížení se zvířaty by nikdo ze strážců nemohl svou práci dělat skutečně dobře, ale občas se stávalo, že to vypadalo přehnaně. Klasickým příkladem — každý se dušoval, že se to skutečně stalo — bylo chování jednoho ze starších strážců, který měl pocit, že kdyby se každých deset minut s ponorkou nevynořil, udusil by se.

Strážci byli považováni — a sami sebe také považovali — za elitu odborníků pracujících pod vodou. Proto je vždycky zavolali v případě nějakého nezvyklého úkolu, kterého se nikdo jiný nechtěl ujmout. Občas šlo o vyloženě sebevražedné nápady a klientovi, který o ně stál, bylo potřeba vysvětlit, že se musí ze svých potíží dostat jinak.

Občas ale nebylo vyhnutí a bylo nutno riziko podstoupit. Všichni si vzpomínali, jak se hlavní strážce Kircher ve dvaadvacátém roce vydal k obrovským vpustím, kterými proudila chladicí voda do obrovské jaderné elektrárny zásobující energií polovinu Jižní Ameriky. Jeden z filtrů se uvolnil a opravit ho mohl jedině člověk přímo na místě. Kircher, připoutaný silnými lany, aby ho vpust nepohltila, se ponořil do řvoucí temnoty. Udělal, co bylo potřeba a v pořádku se vrátil, ale bylo to naposledy, kdy sestoupil pod vodu.

Franklin zatím plnil jen obvyklé úkoly, nemusel se vyrovnat s ničím tak děsivým jako Kircher. Nebyl si jistý, jak by ve vypjaté situaci reagoval. Úkol, který by mu připadal neúměrně riskantní, by mohl samozřejmě odmítnout, vymezení jeho pracovních povinností bylo zcela jednoznačné. Ale sebevražedné riziko bylo tabu, pouze s výjimkou extrémních okolností. Od nadřízených by takový člověk žádnou nevoli nepocítil, ale jen s velkými obtížemi by potom dokázal vyjít se svými kolegy.

Franklinova první akce nad rámec povinností na sebe nechala čekat téměř pět let — pět rušných, prací naplněných, ale přece jen jednotvárných let. Když k ní ale došlo, přímo si o odmítnutí říkala.

Čtrnáctá kapitola

Hlavní účetní odložil tabulky a grafy na stůl a přes obroučky staromódních brýlí se vítězoslavně rozhlédl po nepočetném publiku.

„Takže, pánové, vidíte," pronesl, „že o tom není pochyb. V této oblasti," a znovu ukázal na mapu, „je nezvykle velké procento ztrát vorvaňů. Už to nemůže být jen otázka náhodných čísel. Za posledních pět let při tazích zmizelo v této malé oblasti minimálně sedm, maximálně jedenáct velryb.

Jistě víte, že vorvaň obrovský nemá přirozené nepřátele. Jedině kosatky občas napadnou malé samice s mládětem. Ale máme ověřeno, že do této oblasti už po léta žádný vetřelec nepronikl, a přesto zmizela tři dospělá zvířata. Podle našeho názoru zbývá jediná možnost.

Mořské dno je v této oblasti v hloubce kolem třinácti set metrů. To znamená, že vorvani se mohou dole zdržet lovem jen několik minut, potom se musí vynořit a nadechnout. Od doby, kdy se zjistilo, že se živí téměř výhradně olihněmi, přírodovědci uvažují, jestli se oliheň dokáže velrybě ubránit. Většinou panuje názor, že ne, protože velryba je daleko větší a silnější.

Nesmíme ale zapomínat, že ani dnes si nikdo není jistý, jakých rozměrů obrovské olihně dorůstají. Z oddělení biologie mi sdělili, že byl nalezen *Bathyteutis Maximus* s chapadly o délce dvacet šest metrů. Navíc olihni by stačilo velrybu zdržet u dna dost dlouho, aby se utopila, protože by nestihla vyplout na hladinu pro vzduch. Před několika lety jsme tedy usoudili, že v této oblasti žije minimálně jeden nezvykle veliký exemplář olihně. Dali jsme mu — ehm — jméno Percy.

Do konce minulého týdne byl Percy pouhou teorií. Potom, jak jistě víte, byla na hladině nalezena mrtvola velryby S.87693. Byla ošklivě pohmožděná a tělo měla pokryté šrámy, jaké způsobují olihně ostrými konci přísavek. Podívejte se, prosím, na tyto fotografie."

Vytáhl z kufříku několik snímků a poslal je kolovat. Každá fotografie zachycovala kousek povrchu velrybího těla, porušeného bílými šrámy a kruhy. Uprostřed každého snímku bylo měřítko, aby bylo možné udělat si představu o skutečných rozměrech.

„Tohle jsou stopy po přísavkách. Mají až devíticentimetrový průměr. Myslím, že můžeme prohlásit, že Percy už není jen teorií. Otázkou je, co s ním podnikneme. Každý rok nás stojí minimálně dvacet tisíc dolarů. Rád bych si poslechl vaše návrhy."

Následovala chvíle ticha, kdy si skupina vedoucích pracovníků zamyšleně prohlížela fotografie. Potom ředitel oznámil: „Požádal jsem pana Franklina, aby přišel a vyslovil svůj názor. Tak co tomu říkáte, Waltře? Myslíte, že byste si s Percym poradil?"

„Pokud bych ho našel, tak určitě. Ale dno je tam hodně členité a hledání by mohlo trvat dost dlouho. Obyčejná ponorka by samozřejmě nestačila — v takové hloubce by to nebylo bezpečné, zvlášť když by se na ni Percy začal lepit přísavkami. Mimochodem, jak je podle vás vlastně velký?“

Hlavní účetní, který se sebejistě pohyboval mezi čísly, odpověděl až po chvíli váhání.

„Není to *můj* odhad,“ pronesl nakonec omluvným tónem, „ale biologové tvrdí, že může být až padesát metrů dlouhý.“

Ozvalo se několik hvízdnutí, ale na ředitele to dojem neudělalo. Už dávno se přesvědčil o pravdivosti tvrzení, že v hlubinách žijí daleko větší ryby, než jaké se dostanou k hladině. Věděl, že v prostředí, kde růst neomezuje gravitace, mohou někteří tvorové růst téměř bez ustání, pokud se vyhnou předčasné smrti. A obrovská oliheň má ze všech mořských živočichů nejlepší předpoklady se ubránit. I její jediný nepřítel, vorvaň obrovský, se za ní může potopit jen do hloubky tisíc pět set metrů.

„Existuje řada možností, jak Percyho zneškodnit, ale musíme ho napřed najít,“ vložil se do hovoru hlavní biolog. „Výbušniny, jed, elektrický proud — každý z těchto prostředků je možno použít. Ale pokud to nebude nevyhnutelné, byl bych raději, kdybychom se mohli zabíjení vyhnout. To zvíře patří k největším živočichům, jací kdy na Zemi žili a zabít ho by byl zločin.“

„*Prosím vás*, doktore Robertsi!“ protestoval ředitel. „Rád bych vám připomněl, že náš úřad se zabývá výhradně produkcí potravin — výzkum ani zachování živočišných druhů, s výjimkou velryb, nespadá do naší kompetence. Navíc si myslím, že výraz zločin je v souvislosti s nějakým přerostlým měkkýšem příliš silné.“

Doktora Robertse ale ředitelova poznámka nezastrašila.

„Souhlasím s vámi, pane,“ pokračoval zdvořile, „že vaším hlavním úkolem je produkce potravin a ekonomické faktory nesmíme nikdy ztrácet ze zřetele. Zároveň ale musím připomenout, že průběžně spolupracujeme s oddělením pro výzkum a toto je jen další příležitost k oboustranně prospěšné spolupráci. Vlastně tím můžeme získat dlouhodobý přínos.“

„Pokračujte,“ vybídl ho ředitel s lehkým mrknutím oka. Zajímalo ho, jaký geniální plán vědci, kteří měli spolu s kolegy z oddělení pro výzkum pracovat pro něj, upekli.

„Žádnou obrovskou oliheň se ještě nepodařilo odchytit živou. Důvodem je především skutečnost, že na to nemáme potřebné vybavení. Byla by to nákladná akce, ale pokud se nám podaří Percyho najít a chytit, další náklady už nijak vysoké nebudou. Proto navrhuji, abychom se ho pokusili dostat živého.“

Nikdo se neobtěžoval dotazem, jak si to představuje. Když doktor

Roberts tvrdí, že to je proveditelné, znamená to, že už vypracoval plán postupu. Pro ředitele je typické, že přehlížejí drobné technické detaily, které s ulovením několikatunové bránící se olihně z hloubky patnácti set metrů souvisejí a věnují se přímo nejdůležitějšímu bodu.

„Uhradí to oddělení pro výzkum? A co bude s Percym, až ho chytíme?“

„Neoficiálně mohu slíbit, že oddělení pro výzkum zajistí potřebné dodatečné vybavení, pokud my zajistíme ponorky a jejich obsluhu. Budeme také potřebovat plovoucí plošinu, kterou jsme si loni půjčovali od údržbářů. Je dost velká pro dvě velryby, takže oliheň určitě udrží. Tady jistě budou nějaké dodatečné výdaje, budeme muset zajistit vzduchovací zařízení, elektronickou síť, aby Percy nemohl vyskočit, a tak dál. No, zřejmě budeme při jeho zkoumání používat dok jako laboratoř.“

„A potom?“

„Coby, prodáme ho.“

„Obávám se, že poptávka po padesátimetrovém domácím mazlíčkovi nebude nijak převratná,“ vytáhl doktor Roberts svůj trumf.

„Pokud dostaneme Percyho živého a v dobrém stavu, Mořský svět za něj zaplatí padesát tisíc dolarů. Tak vysoká byla nabídka profesora Miltona, když jsem s ním dnes ráno mluvil. Nepochybuju, že bychom mohli dostat i víc. Koneckonců, obrovská oliheň bude jistě největší atrakcí, jakou kdy Mořský svět měl.“

„Oddělení výzkumu se neosvědčilo,“ bručel ředitel, „a zdá se, že teď chcete do té zábavné akce nalákat nás. Co se mě týče, připadá mi to předem odsouzené k neúspěchu. Pokud mě účetní dokáží přesvědčit, že ten projekt není příliš nákladný a pokud se neobjeví další překážky, pustíme se do toho. Tedy pokud si pan Franklin a jeho kolegové myslí, že je to proveditelné. To jsou totiž lidé, kteří by tu práci odvedli.

Pokud má pan Roberts připravený nějaký plán, rád bych ho s ním prodiskutoval. Je to velice zajímavý projekt.“

Tak tomuhle se říká zdrženlivé vyjádření, pomyslel si Franklin. Nepatřil k lidem, kteří se pro věc bezhlavě nadchnou. Už dávno se poučil, že takové nadšení obvykle končí zklamáním. Pokud se operace Percy bude realizovat, bude to nejzajímavější úkol, s jakým se za pět let působení v ponorce setkal. Ale vypadalo to příliš lákavě, aby to mohla být pravda. Určitě se přihodí něco, co celý projekt zhatí.

Nic takového se ale nestalo. O necelý měsíc později se snášel ke dnu ve speciálně upravené ponorce pro velké hloubky. Asi sedmdesát metrů za ním ho následoval Don Burley ve druhém stroji. Bylo to poprvé, co se od dob výcviku na Heronu setkali při práci, ale když se Franklina zeptali, koho by chtěl za partnera, bez váhání jmenoval

Dona. Tohle byla životní šance a Don by mu nikdy neodpustil, kdyby si vybral někoho jiného.

Franklin občas uvažoval, jestli Don jeho rychlý služební postup nenese nelibě. Před pěti lety byl Don hlavním strážcem a Franklin zcela nezkušeným začátečníkem. Teď jsou oba hlavními strážci a Franklin zanedlouho zřejmě zase povýší. Nijak to nevítal, i když byl nepochybně ctižádostivý, protože mu bylo jasné, že čím vyšší postavení získá, tím méně času bude trávit pod vodou. Don zřejmě dobře ví, co dělá. Bylo těžké představit si ho někde v kanceláři…

„Vyzkoušej si světla," ozval se Donův hlas z reproduktoru. „Doktor Roberts chce, abych tě vyfotil."

„Dobře," odpověděl Franklin. „Zapínám."

„Bože — ty *opravdu* vypadáš skvěle! Být olihní, jsem si jist, že bys mi připadal neodolatelný. Zapni na chvíli boční světla. Díky. To je teda věc. Poprvé v životě vidím někoho jet rychlostí deset uzlů v hloubce přes tisíc metrů."

Franklin se ušklíbl a vypnul světla. Tento nápad doktora Robertse se zdál na první pohled jednoduchý, ale zbývalo zjistit, jestli se osvědčí. Mnoho mořských živočichů má čidla na vnímání světla. Mohutné olihně díky obrovským očím reagují na světlo velice citlivě. Umožňují jim nejen nalákat oběť, ale také přivábit své druhy. Pokud jsou olihně tak inteligentní, jak se předpokládá, Percy jejich maskování brzy prohlédne, pomyslel si Franklin. Bylo by ironií osudu, kdyby si ho Percy spletl s vorvaněm obrovským a dal se s ním do boje.

Skalnaté dno bylo teď asi sto osmdesát metrů pod nimi, každý detail byl zřetelný už na radiolokátoru krátkého dosahu. Místo nevypadalo nijak slibně. Může tu být bezpočet jeskyní, ve kterých se může Percy ukrýt — a pak není naděje ho odhalit.

Na druhou stranu, velryby ho našly — ke své škodě. To, co dokáže velryba, přesvědčoval Franklin sám sebe, dokáže ponorka také.

„Máme štěstí," ozval se Don. „Voda je tu čirá. Něco takovýho jsem v týhle hloubce ještě nezažil. Pokud nezvíříme bahno, máme viditelnost kolem sta metrů."

To bylo důležité. Kdyby voda byla zvířená a viditelnost malá, světelné vábničky by Franklinovi nebyly k ničemu. Zapnul vnější kameru a vyhledal slabý odraz Donova reflektoru přibližně sedmdesát metrů za sebou. Ano, mají štěstí. Čirá voda jim jejich úkol velice usnadní.

Franklin zaměřil nejbližší signál a s maximální přesností určil polohu své ponorky. Aby měl jistotu, požádal o totéž Dona a porovnali rozdíl. Potom začali po rovnoběžných trasách prohledávat dno.

Bylo nezvyklé najít v takové hloubce holou skálu, protože mořské dno bývá obvykle pokryté vrstvou několika desítek metrů bahna a usazenin. Franklin usoudil, že tady musí být silné proudy, které

udržují tuto oblast čistou. Ale teď žádný proud necítil a ujistil ho o tom i pohled na měřič odchylky. Zřejmě tu proudění souvisí s ročním obdobím a s osm kilometrů vzdáleným Millerovým kaňonem, který je ještě o tři tisíce metrů hlubší.

Každých několik vteřin Franklin zapnul soustavu barevných světel a napjatě sledoval, jestli se dostaví nějaká odezva. Před chvílí mu dělalo společnost hejno vyplašených ryb. Vypadaly jako z hrozného snu — kolem jednoho metru dlouhé, měly obrovské čelisti a z těla jim trčely podivná tenká tykadla a výčnělky. Lákavé záblesky světla byly zřejmě silnější než strach z vibrací motoru a ryby si dodaly odvahy prozkoumat ponorku zblízka. Ale za chvíli je nechal za sebou. Vzápětí se ale vynořovaly další příšery a zdálo se, že každá je jiná.

Obrazovce kamery se Franklin příliš nevěnoval. Důležitější byla obrazovka radiolokátoru dlouhého dosahu, která ho upozorňovala na to, co leží tři sta metrů před ním. Musel hledat svou kořist, ale zároveň dávat pozor na skály a pahorky, které se mohly na trase ponorky náhle objevit. Plul rychlostí deseti uzlů, která nebyla sice nijak vysoká, ale vyžadovala soustředění. Občas se ho zmocnil pocit, jako by letěl v husté mlze nad vrcholky zalesněného pohoří.

Urazili téměř deset kilometrů a stále se nic nedělo. Potom se otočili a po rovnoběžné trase se vraceli zpátky. Kdyby celá akce nevedla k cíli, alespoň tu podrobně prozkoumají dno. On i Don měli zapnutý záznam, takže přístroje automaticky mapovaly dno pod nimi.

„Kdo tvrdil, že to bude vzrušující?“ ozval se Don po čtvrté obrátce. „Ještě jsem nezahlíd ani mladou chobotnici. Možná ty olihně plašíme.“

„Roberts tvrdil, že na vibrace nereagují, tak si myslím, že by se bát neměly. Navíc mám pocit, že Percy není žádný strašpytel.“

„*Pokud* existuje,“ dodal Don skepticky.

„Nezapomínej na ty obrovské otisky přísavek. Co by je mohlo dělat? Myši?“

„Hej!“ vyhrkl Don. „Podívej se na signál na dvou stech padesáti stupních ve vzdálenosti dvě stě třicet tři metrů. Vypadá to jako skála, ale myslím, že se to pohnulo.“

Další falešný poplach, pomyslel si Franklin. Ne, signál se zachvěl. Pane Bože, ono se to *hýbe*!

„Sniž rychlost na půl uzlu,“ nařídil. „Schovej se za mě, já zapnu světla.“

„Ten signál je zvláštní. Jako by ta věc měnila velikost.“

„Mohl by to být náš hoch. Tak jdeme na to.“

Ponorky pluly nad nekonečnou, lehce nakloněnou planinou a stále je provázelo hejno zvědavých pohledných koníků. Na obrazovce kamery se všechno, co bylo dál než padesát metrů, utápělo v mlze. Neporadily si s ní ani infra detektory. Franklin vypnul reflektory a dál

hledal jen na obrazovce radaru.

Ve vzdálenosti sto šedesát metrů se na obrazovce začal objevovat nezaměnitelný tvar a ve sto třiceti metrech už nebylo pochyb. Ve sto metrech Franklina spěšně opustily ryby, které ho dosud provázely. Bylo jasné, že tohle není bezpečné místo. V sedmdesátimetrové vzdálenosti zapnul světelné vábničky, ale se spuštěním reflektorů a kamery ještě chvíli počkal.

Po dně kráčel les — les pohybujících se zakroucených chapadel. Obrovská oliheň na chvíli ztuhla, když ji světla oslnila. Vzápětí bleskově stáhla chapadla a vytvořila dojem jednolité, proudnicově tvarované hmoty. Potom vyrazila plnou silou a tryskovou rychlostí proti ponorce.

V poslední chvíli uhnula a Franklin zachytil krátký pohled velkého oka bez víček. Mělo v průměru minimálně třicet centimetrů. V následujících vteřinách se ozvala silná rána na trup ponorky a skřípavý zvuk, jak se obrovská chapadla snažila rozdrtit kov. Franklin se rozpomněl na šrámy, které vídal na oteklé kůži vorvaňů a byl rád, že jeho chrání silná ocel. Slyšel, jak mu obr utrhl vnější osvětlení — nevadí, svému účelu posloužilo.

Bylo potřeba ohlásit, co se děje. Ponorka se občas pořádně otřásla, ale Franklin se nepokoušel uniknout. Pokud nebude hrozit bezprostřední nebezpečí, zůstane na místě.

„Vidíš, co dělá?“ zeptal se Dona trochu nejistým hlasem.

„Jo, objal tě svýma osmi pažema a zbylejma chapadlama mi mává. A nevídaným způsobem mění barvy, ale na popis není čas. Rád bych věděl, jestli tě chce fakt sníst, nebo je to jen projev něžnosti.“

„Ať je to cokoli, moc příjemné to není. Pospěš si a nafoť to, ať odsud můžu vypadnout.“

„Dobře, dopřej mi pár minut, abych to mohl taky natočit. Potom si ho označíme.“

Dvě minuty připadaly Franklinovi jako věčnost, ale nakonec byl Don hotový. Percy stále neprokazoval nic ze stydlivosti, kterou u něho doktor Roberts předpokládal, ačkoli teď už si mohl jen těžko myslet, že ponorka je další oliheň.

Don pečlivě zamířil do nejsilnější části Percyho fráčku, kde se sonda bezpečně zachytí, ale neublíží. Po nárazu harpuny obrovský měkkýš uvolnil sevření a Franklin využil příležitost a vyrazil plnou rychlostí vpřed. Cítil na zádi plavidla rohovitá chapadla. Potom byl ale najednou volný a vystřelil vzhůru ke vzdálené obloze. Byl rád, že se mu podařilo uniknout, aniž by musel použít některou z arzenálu zbraní, kterými byla ponorka pro podobné účely vybavena.

Don ho následoval v těsném závěsu. Kroužili sto sedmdesát metrů nad mořským dnem a stále ještě nebylo mnoho vidět. Na obrazovce radaru se dno jevilo jako ostře ohraničená planina, ale teď v jejím

středu poblikávala zřetelná hvězdička. Malá vysílačka, jen patnáct centimetrů dlouhá a přibližně dva centimetry široká, kterou měl Percy zabodnutou v těle, už odváděla svou práci. Bude sloužit přibližně týden, než se jí vybijí baterie.

„Označili jsme ho!“ vyhrkl Don nadšeně. „Teď už se před náma nemůže schovat.“

„Pokud se té šipky nezbaví,“ upozornil Franklin opatrněji. „Jestli to dokáže setřást, můžeme ho začít hledat znovu.“

„Mířil jsem *já*,“ zdůraznil Don vážně. „Vsaď se deset ku jedný, že to zůstane na svým místě.“

„Jestli jsem se tady něco naučil,“ odvětil Franklin, „tak nepřijímat tvoje sázky.“ Zvýšil rychlost a vydal se k hladině, vzdálené stále ještě víc než osm set metrů. „Nemůžeme nechat doktora Robertse čekat — ten chudák bude netrpělivostí bez sebe. Mimochodem, sám bych ty záběry rád viděl. Je to poprvé, kdy jsem vystupoval ve filmu spolu s obrovskou olihní.“

V duchu si připomněl, že tohle byl teprve začátek, pouhé zvednutí opony. Hlavní bod programu mají ještě před sebou.

Patnáctá kapitola

„Je to krásný pocit," prohodil Franklin, rozvalený pohodlně v křesle na verandě, „mít manželku, kterou moje práce neděsí."

„Někdy mám strach," připustila Indra. „Nemám ráda operace ve velkých hloubkách. Kdyby se tam dole něco stalo, nemáš šanci."

„Člověk se může stejně utopit ve třech metrech jako ve třech stech."

„To je hloupost a ty to moc dobře víš. Mimochodem, pokud vím, ještě žádný ze strážců se neutopil. To, co se jim stalo, nebylo ani zdaleka tak příjemné a jednoduché."

„Omlouvám se, že jsem zvolil takové téma," přerušil ji Franklin a rozhlížel se, jestli je Petr v doslechu. „Ale akce Percy ti strach nenahání, že ne?"

„Ne, nemyslím. Jsem stejně zvědavá jako všichni ostatní, jestli ho chytíte. A ještě víc mě zajímá, jestli se doktoru Robertsovi podaří udržet ho při životě." Vstala a odešla ke knihovně zapuštěné do zdi. Probírala se hromadou časopisů a různých materiálů, které se na polici nahromadily, až nakonec našla to, co hledala.

„Poslechni si tohle," pokračovala, „a měj na paměti, že to bylo napsáno téměř před sto lety." Začala číst jako v přednáškové síni a Franklin poslouchal. Nejdřív s mírnou nechutí, ale vzápětí ho text zcela pohltil.

V dálce líně narůstala bílá hmota, zvedala se výš a výš, až se vymanila z modři a zářila před nimi jako lavina, která se právě sesula z hor. Chvíli zazářila, potom začala zvolna klesat, až se zcela potopila. Nevypadalo to jako velryba. Že by to byl Moby Dick? pomyslel si Daggoo. Duch se zanořil, ale zanedlouho se objevil znovu a jeho náhlé zjevení probralo všechny z poklidného klimbání. „Támhle," vykřikl černoch. „Támhle! Je tam zase! Noří se pod hladinu! Přímo před náma! Bílá velryba! Bílá velryba!"

V okamžiku se ocitly na vodě čtyři loďky. Achab byl vpředu a všichni se hnali za svou kořistí. Brzy se zase ponořila, ale všichni čekali se spuštěnými vesly, až se objeví znovu. Za chvíli se začala vynořovat na stejném místě jako předtím. Na chvíli jsme všichni zapomněli na Moby Dicka a zírali na nádherný výjev, jaký tajuplné moře občas lidstvu odhalí. Obrovská kašovitá, krémově zbarvená hmota, několik furlongů na délku i na šířku, se vznášela na hladině. Ze středu jí vycházel bezpočet dlouhých paží, které se svíjely a kroutily jako anakondy ve snaze zachytit všechno, co se jim ocitne v dosahu. Neměla tvář a nebylo možné poznat, která část patří dopředu. Nedávala najevo žádné projevy myšlení, citů nebo instinktů. Jen se

vznášela na vlnách, nadpozemská, beztvará, jako samotná podstata života.

Se šplouchnutím znovu zmizela. Starbuck stále zíral na rozčeřené vody v místech, kde se zanořila a vykřikl: „Raději bych viděl Moby Dicka a pustil se s ním do boje, než vidět tohohle bílého ducha!“

„Co to bylo, pane?“ zeptal se Flask.

Obrovská oliheň. Zničila už několik velrybářských lodí, ale některým se podařilo vrátit do přístavu a vyprávět o tom.

Achab mlčel. Otočil člun a vracel se k lodi. Ostatní ho v tichosti následovali.

Indra se odmlčela, zavřela knihu a čekala na manželovu reakci. Franklin se v pohodlném křesle napřímil a zamyšleně pronesl: „Tu část jsem zapomněl — pokud jsem vůbec někdy tak daleko dočetl. Vypadá to jako ze života, ale co ta oliheň dělala na hladině?“

„Zřejmě umírala. Občas se v noci vynořují, ale ve dne to nedělají nikdy. A Melville píše o průzračně modrém ránu.“

„Mimochodem, co je to furlong? Rád bych věděl, jestli Melvillova oliheň byla velká jako Percy. Podle fotografií má rozpětí chapadel čtyřicet tři metrů.“

„Tak to překonal i největší známou modrou velrybu.“

„Jo, asi o metr. Ale nedosahuje ani desetinu její hmotnosti.“

Franklin se zvedl z pohovky a šel najít slovník. Indra v tu chvíli zaslechla z obývacího pokoje nějaký rozhořčený zvuk. „Co se děje?“

„Tady píšou, že furlong je dvě stě metrů. Melville si to vymyslel.“

„Obvykle je velice přesný, alespoň co se týče velryb. Ten furlong je ale opravdu podivný — překvapuje mě, že si toho zatím nikdo nevšiml. Možná měl na mysli sáhy, nebo došlo k tiskařské chybě.“

Franklin se uklidnil, odložil slovník a vrátil se na verandu. Přišel právě včas, aby zahlédl přicházet Dona Burleye. Vytáhl Indru na nohy a srdečně, nicméně bratrsky, ji políbil na čelo a upustil ji zpátky do křesla.

„Ahoj Walte!“ hlaholil. „Máš sbaleno? Hodím tě na letiště.“

„Kde se schovává Petr?“ zeptal se Franklin. „Petře! Pojď se rozloučit! Táta odchází do práce.“

Čtyřletý uzlík nezvládnutelné energie vletěl do místnosti a skočil otci do náruče tak bouřlivě, že ho málem povalil.

„Táta jede chytit tu oliheň?“ ujišťoval se.

„Hej — kdepak se to dozvěděl?“

„Dneska ráno, tos ještě spal, to říkali ve zprávách,“ vysvětlovala Indra. „Ukázali taky několik záběrů z Donova filmu.“

„Tak toho jsem se bál. Teď nás bude pronásledovat banda kameramanů a reportérů a budou nám nakukovat přes rameno. Tak to určitě nastanou nějaké potíže.“

„No, na dno za náma nemůžou," uklidňoval ho Burley.

„Doufám, že máš pravdu. Ale nezapomínej, že nejsme jediní, kdo má hlubinné ponorky."

„Nechápu, jak s ním můžeš vydržet," obrátil se Don na Indru. „Na všem vidí vždycky to nejhorší."

„Vždycky ne," usmívala se Indra a odtrhávala Petra od otce. „Minimálně dvakrát v týdnu má i dobrou náladu."

Když sledovala sportovní auto, jak sjíždí dolů z kopce, úsměv se jí vytratil z tváře. Měla Dona moc ráda, byl téměř členem jejich rodiny, ale byly chvíle, kdy o něho měla strach. Bylo jí líto, že se nikdy neoženil a neusadil. Toulavý, přelétavý život, jaký vedl, ho mohl jen těžko uspokojovat. Od chvíle, kdy se s ním poznala, trávil většinu času pod vodou. Výjimkou byly jen letmé návštěvy základny, za kterou považoval jejich dům. Byl vždycky vítán, problémem byly jen perné chvilky, když se u snídaně objevil s nečekanou dámskou návštěvou.

I jejich život byl podle běžných měřítek kočovný, ale vždycky měli místo, které mohli považovat za domov. Byt v Brisbane, kde její krátká kariéra asistentky na Queenslandské univerzitě skončila narozením Petra. Domek na Fidži, který měl ve střeše štěrbinu, kterou se stavitelům nikdy nepodařilo najít, byt na stanici pro chov velryb v jižní Georgii (stále se jí vybavoval pach hory odpadků a racci kroužící nad dvorky) a nakonec tento dům s výhledem přes moře na další ostrov. Čtyři domovy během pěti let by se mnoha lidem zdály přehnané, ale Indře bylo jasné, že na rodinu strážce to ještě jde.

Občas litovala svojí přerušené kariéry. Říkala si, že až bude Petr starší, vrátí se k výzkumu. Neustále sledovala odbornou literaturu a udržovala kontakt i s praxí. Před několika měsíci jeden časopis dokonce uveřejnil její článek *O možném vývoji žraloka ostroploutvého (Scapanorhynchus owstoni)* a od té doby se účastnila diskuse s dalšími pěti vědci, kteří měli k tomuto tématu co říct.

I kdyby se nic z jejích snů nesplnilo, bylo příjemné je mít a vědět, že z obou světů se jí dostalo toho nejlepšího. To si říkala Indra Franklinová, hospodyně a ichtyoložka, když se vydala do kuchyně připravit oběd pro věčně hladového syna.

Plovoucí plošina prošla mnoha úpravami, které zcela změnily její původní vzhled. Bytelná ocelová mříž nad izolovaným prostorem pro pozorování celou plošinu prodloužila a nad sítí bylo napnuté plátno, aby Percyho citlivá čidla a kůži neponičily sluneční paprsky. Osvětlení plošiny zajišťovala soustava jantarově zbarvených žárovek. Obrovská vrata betonové nádrže byla na obou stranách otevřena a pouštěla dovnitř slunce i vodu.

Obě ponorky se pohupovaly přivázané vedle přeplněné lávky, kde doktor Roberts uděloval poslední pokyny.

„Budu se snažit vás moc nerušit, až budete dole,“ pronesl, „ale neustále mě informujte, co se děje.“

„Asi budeme mít plný ruce práce, než abychom mohli poskytovat ještě komentář,“ ušklíbl se Don. „Ale budeme se snažit. Kdyby se dělo něco nečekaného, budeme se snažit co nejrychlejc zmizet. Připraven, Walte?“

„O. K.,“ odpověděl Franklin a soukal se do kabiny. „Uvidíme se tak za pět hodin, s Percym — doufám.“

Bez zbytečného otálení se vydali k mořskému dnu. Za necelých deset minut už měli nad hlavou třináct set metrů vody a na obrazovce kamery i na radaru se objevila známá planina. Ale po blikající hvězdičce, která by naznačovala přítomnost Percyho, nebylo ani vidu.

„Doufám, že se to čidlo neporouchalo,“ prohodil Franklin, když podával netrpělivým vědcům hlášení. „Pokud by se to stalo, mohlo by nám trvat celé dny, než ho znovu objevíme.“

„Myslíš, že se přesunul jinam? Z toho bych ho nevinil,“ namítl Don.

Z dalekého světa zalitého sluncem k nim dolehl odhodlaný a jistý hlas doktora Robertse.

„Možná se schovává v nějaké štěrbině nebo je ukrytý za skálou. Navrhuji, abyste se přesunuli o sto sedmdesát metrů výš a měli tak výhled na všechny nerovnosti dna a mohli provést rychlý průzkum terénu. To čidlo má dosah téměř dvě stě metrů, takže byste ho měli poměrně rychle zachytit.“

O hodinu a půl později už doktorův hlas nezněl zdaleka tak sebejistě a z komentářů snášejících se dolů do hlubin bylo jasné, že reportéři a televizní štáby začínají být netrpěliví.

„Existuje jediné místo, kde by se mohl ukrýt,“ ozval se Roberts. „Pokud je v oblasti a čidlo pracuje, určitě se ponořil do Millerova kaňonu.“

„Ale ten je přes pět tisíc metrů hluboký,“ namítl Don. „Tyhle ponorky jsou prověřené jen do čtyř tisíc.“

„Já vím, já vím. Ale on určitě není až na dně. Zřejmě se usadil někde na svahu. Jestli tam je, snadno ho najdete.“

„Dobře,“ odpověděl Franklin bez známek optimismu v hlase. „Vydáme se tam, ale jestli je ve větší hloubce než čtyři tisíce metrů, tak tam zůstane.“

Na obrazovce radaru byl kaňon zřetelně vidět jako průrva na jasně svítícím dně. Obě ponorky se k ní blížily rychlostí čtyřicet uzlů. Franklin si pomyslel, že nikdo se v takové hloubce nepohybuje rychleji. Jednou letěl v nízké výšce a blížil se k Velkému kaňonu. Viděl, jak se zem pod ním najednou rozestoupila a před ním se objevila hluboká průrva. A teď, ačkoli se mohl spoléhat jen na signály radaru, měl při pohledu na největší trhlinu v mořském dně úplně

stejné pocity.

Ještě se tou myšlenkou zabýval, když zaslechl Donův vzrušený hlas: „Támhle je! V hloubce tři tisíce metrů.“

„Nemusíš mi protrhnout bubínky,“ zamručel Franklin. „Vidím ho.“ Strmý sráz kaňonu se na obrazovce radaru jevil jako téměř kolmo dolů směřující čára. Na stěně blikala hvězdička, kterou hledali. Zrádné čidlo Percyho odhalilo.

Podali o situaci zprávu doktoru Robertsovi. Franklin si dokázal představit, jaké zavládlo nahoře vzrušení. Něco z něj pronikalo mikrofonem i dolů. Doktor Roberts se trochu zadýchaně zeptal: „Myslíte, že můžete pokračovat v připraveném plánu?“

„Pokusíme se,“ odpověděl Franklin. „Nebude to jednoduché, když má člověk hned vedle sráz. Doufám, že tam nejsou jeskyně, ve kterých by se mohl Percy schovat. Done, jsi připraven?“

„Jo, můžeme dolů.“

„Myslím, že se k němu dostanu s vypnutými motory. Tak jdeme na to!“

Franklin přesunul zátěž do předních nádrží a začal klouzat dolů. Doufal, že zcela nehlučně. Jakmile by si Percy všiml nebezpečí, zřejmě by zmizel.

Oliheň se pohybovala po příkrém srázu a Franklin žasl, jak na tomto opuštěném místě dokáže sehnat něco k jídlu. Při každém pohybu vypouštěl Percy z kanálku nálevky proud vody. Zdálo se, že stále netuší, že tu není sám, protože nezměnil směr pohybu.

„Jsme ve vzdálenosti sedmdesát metrů — zapnu světla,“ sdělil Donovi.

„Ještě tě neuvidí. Dneska je viditelnost jen dvacet pět metrů.“

„Ano, ale stále se přibližuju — už mě zahlédl! Jde po mně!“

Franklin nečekal, že stejný úskok mu u tak inteligentního zvířete vyjde i podruhé. Ale za okamžik pocítil náraz, provázený skřípěním drápů, a kolem ponorky se obemkla silná chapadla. Věděl sice, že se mu nemůže nic stát, že plášť ponorky nedokáže žádný živočich porušit, protože je konstruován pro tlak tři tisíce tun na metr čtvereční, ale ten skřípavý zvuk by dokázal vyvolat i noční můru.

Potom nastalo nečekaně ticho. Zaslechl Dona vykřiknout: „Ta věc funguje zatraceně rychle. Je tuhej!“ Vzápětí se ozval doktor Roberts. „Nedávejte mu toho moc! A udržujte ho v pohybu, aby mohl dýchat!“

Don měl plné ruce práce a na odpověď mu nezbýval čas. Franklin splnil svou roli návnady a teď mu nezbývalo než sledovat, jak jeho kolega obratně manévruje kolem obrovského měkkýše. Uspávací bomba ho zcela znehybnila a obr se zvolna potápěl. Chapadla se volně vznášela nad ním. Z tlamy mu vypadávaly kusy ryb, některé až půl metru dlouhé, jak příšera vyvrhla své poslední jídlo.

„Dokážeš se dostat pod něj?“ ozval se Don. „Jde ke dnu moc

rychle.“

Franklin zapnul motory a otočil se. Ozvalo se dunění, jako když padá ze střechy sníh a jemu bylo jasné, že mu na ponorce spočívá pět až deset tun rosolovité hmoty.

„Výborně — drž ho tam — zaujímám pozici.“

Franklin nic neviděl, ale podle zvuků usoudil, co se děje. Za chvíli Don vítězoslavně prohlásil: „Hotovo. Můžeme jet.“

Váha se z ponorky uvolnila a Franklin měl zase možnost vidět. Percy byl pečlivě spoután. Kolem nejužší části těla těsně pod chapadly ho obepínala pružná sít. Od ní vedlo lano k Donově ponorce, ale v mlze nebylo vidět. Percyho dopravovali ve směru, jakým se pohyboval — tedy dozadu. Kdyby byl při vědomí, hravě by se ubránil, ale v omámení nedělalo Donovi potíže s ním manipulovat. Zábava začne, až se Percy bude probírat…

Franklin podal krátké hlášení, aby i kolegové trpělivě čekající kilometr a půl nad nimi měli přehled, co se děje. Zřejmě jeho slova vysílají. Doufal, že Indra s Petrem poslouchají. Potom se přesunul na místo, odkud bude moci na cestě vzhůru Percyho sledovat.

Nemohli se pohybovat rychlostí vyšší něž dva uzly, aby límec kolem obrovské masy rosolu vydržel. Cesta zpátky jim bude trvat minimálně, tři hodiny, aby měl Percy možnost adaptovat se na změny tlaku. Živočichové, kteří dýchají vzduch, jako například vorvani, jsou daleko přizpůsobivější a stejnou změnu tlaku mohou prodělat bez potíží během dvaceti minut. Tento případ je zřejmě výjimečný, protože doktor Roberts nechtěl svůj neobyčejný úlovek vystavit žádnému nebezpečí.

Po hodině pozvolného stoupání se dostali do hloubky jednoho kilometru. V tu chvíli začal Percy jevit známky života. Dvě dlouhá chapadla pokrytá obrovskými přísavkami se začala pohybovat a ve velkých očích, na která Franklin fascinovaně zíral ze vzdálenosti necelých dvou metrů, začal probleskovat život. Aniž by si uvědomil, že hovoří šeptem, okamžitě oznámil situaci doktoru Robertsovi.

Doktor v prvním okamžiku reagoval ulehčeným: „Bože! Bál jsme se, že jsme ho možná zabili. Vidíte, jestli pravidelně dýchá? Stahuje se nálevka?“

Franklin se spustil o kousek níž, aby měl na masitou trubici rýsující se na těle olihně lepší výhled. Nálevka se nepravidelně otevírala a zavírala, ale s každým vydechnutím byly stahy silnější a důraznější.

„Nádhera!“ radoval se doktor Franklin. „Je v dobrém stavu. Jakmile se začne vrtět příliš, dejte mu jednu z těch menších ampulí. Ale počkejte s tím na poslední možný okamžik.“

Franklin uvažoval, jak má tu chvíli poznat. Percy se začal zbarvovat do modra a i když měl Franklin vypnutá světla, zřetelně ho

viděl. Vzpomněl si., že podle doktora Robertse je modrá barva u olihní znamením rozrušení. V tom případě je nejvyšší čas něco podniknout.

„Raději vypusť tu bombu. Myslím že začíná být neklidný," navrhl Donovi.

„Dobře — tady je."

Na Franklinově obrazovce se objevila skleněná bublina, která vzápětí zmizela.

„Ta zatracená věc nepraskla!" křikl. „Dej tam další!"

„O. K. — tady je číslo dvě. Doufám, že zabere. Zbývá mi jich už jen pět."

Jenomže bomba s uspávacím prostředkem znovu selhala. Tentokrát ji Franklin ani nezahlédl. Bylo mu jen jasné, že místo toho, aby Percy upadl do omámeného spánku, jeho aktivita vteřinu po vteřině stoupá. Osm kratších chapadel — tedy kratších v porovnání s téměř třicetimetrovým dosahem těch delších — se začalo proplétat. Vzpomněl si na Melvillovo přirovnání o hnízdě anakond. Ne, měl pocit, že to není výstižné. Bylo to, jako když si lakomec — takový ponorkový Shylock — mne ruce a proplétá prsty v radosti nad svým bohatstvím. V každém případě to byl zajímavý pohled, když prsty měly průměr třicet centimetrů a pohybovaly se ve vzdálenosti necelého metru…

„Budeš se muset snažit dál," oznámil Donovi. „Pokud ho neuspíme, dostane se ze sítě a zmizí."

O chvíli později si vydechl úlevou, když zahlédl klesat ke dnu rozbité střepy. Percy se znovu zklidnil a už se nevztekal.

„Co se stalo?" vyptával se doktor Roberts napjatě z hladiny.

„Ty vaše podivné uspávací kapky! Dvě z nich selhaly. Zbývají nám už jen čtyři a při současném počtu selhání budu rád, když bude funkční alespoň jedna."

„Nechápu to. Při testování v laboratoři fungoval jejich mechanismus perfektně."

„Ověřovali jste je pod tlakem sto atmosfér?"

„No — ne. Nepřipadalo nám to nutné."

Donovo „Aha!" zcela vystihovalo jeho názor na biology, kteří se pletou do řemesla technikům. Několik následujících minut vládlo ticho. Potom se doktor Roberts ozval poněkud změněným tónem.

„Na bomby se nemůžeme spolehnout, tak bude lepší, když se vynoříte rychleji. Znovu se probere přibližně za třicet minut."

„Dobře — zdvojnásobím rychlost. Doufám jen, že mu ten límec nesklouzne."

Následujících dvacet minut proběhlo v klidu, ale potom došlo k dramatické změně.

„Začíná znovu přicházet k sobě," oznámil Franklin. „Myslím, že ho probrala ta vyšší rychlost."

„Toho jsem se bál," ozval se doktor Roberts. „Vydržte co nejdéle a potom odpalte další bombu. Můžeme se jen modlit, aby alespoň *jedna* fungovala."

Na frekvenci se ozval další hlas.

„Tady kapitán. Hlídky zahlédly několik vorvaňů. Jsou asi tři kilometry od nás, ale plují naším směrem. Navrhuju, abyste se po nich podívali sami — já nemám horizontální radar dlouhého dosahu."

Franklin rychle přepnul na dlouhý dosah a okamžitě zachytil signál.

„Nemusíme se ničeho obávat," řekl. „Kdyby se dostali moc blízko, vyplašíme je." Podíval se na obrazovku kamery a viděl, že Percy začíná být velice neklidný.

„Vypusť bombu," navrhl Donovi. „A drž nám palce."

„Moc bych na ně nesázel," odpověděl Don. „Tak co?"

„Nic, další zmetek. Zkus to znovu."

„Máme už jen tři. Tak jedem."

„Je mi líto, ale praskla dřív."

„Vyšlu další a pak už máme jen jednu."

„Další rána vedle. Co máme dělat, doktore? Risknout to s tou poslední? Obávám se, že Percy nám za chvíli vyklouzne."

„Nic jiného dělat nemůžeme," odpověděl doktor napjatým hlasem. „Tak to odpal, Done!"

Franklin téměř okamžitě spokojeně vykřikl.

„Povedlo se! Je zase tuhej! Jak dlouho mu to vydrží tentokrát?"

„Můžeme se spolehnout jen na dvacet minut, tak podle toho plánujte vynoření. Jsme přímo nad vámi. A nezapomeňte, že posledních sedmdesát metrů nesmíte absolvovat za kratší dobu než deset minut. Nerad bych, aby po všech těch potížích nakonec utrpěl náhlou změnou tlaku šok."

„Moment," vložil se do hovoru Don. „Díval jsem se po těch velrybách. Nabraly rychlost a plavou přímo k nám. Myslím, že objevily Percyho — nebo to čidlo, kterým jsme ho vybavili."

„Takže co?" zeptal se Franklin. „Můžeme je vyplašit — ale…"

„Jo — myslím, žes na to zapomněl, Walte. Tohle nejsou hlídkový ponorky. Nejsou vybavený sirénama. A pouhej zvuk motorů velryby nevyplaší."

Dnes to byla pravda, i když před padesáti lety, kdy byla velká zvířata blízko vyhubení, to bylo jinak. Od té doby ale dospělo a zemřelo několik generací zvířat, která teď chápala ponorky jako zcela neškodné a neočekávala od nich žádné ústrky. Existovalo reálné nebezpečí, že si na bezmocném Percym pochutnají dřív, než se dostane do klece.

„Myslím, že to zvládnem," uklidňoval se Franklin a propočítával rychlost blížících se velryb. S tímhle rizikem nikdo nepočítal. Byl to

ale typický příklad, jak se podmořské operace komplikují neočekávanými překážkami.

„Vynořím se co nejrychleji do sedmdesáti metrů," oznámil Don. „Počkáme, až to bude pro Percyho bezpečné a potom se dostaneme k lodi. Co si o tom myslíte, doktore?"

„Nic jiného nám nezbývá. Ale nezapomínejte, že ty velryby dokážou v případě nutnosti vyvinout rychlost patnáct uzlů."

„Jo, ale nevydržej dlouho, i když jim utíká večeře. Tak jdem na to."

Když se voda kolem rozjasnila a obrovský tlak se snížil, ponorky zvolnily. Dostali se do zóny, kde se může bezpečně potápět i člověk. Mateřská loď byla vzdálena necelých sto metrů, ale právě poslední fáze operace byla nejriskantnější. V posledních sedmdesáti metrech se tlak rychle snižoval z osmi atmosfér na jedinou — to byl ve srovnání s předešlými čtyřmi sty metry obrovský rozdíl. Percy na sobě sice neměl žádné dutiny, které by mohly způsobit jeho roztrhání, ale nikdo nevěděl, k jakým vnitřním poškozením by mohlo dojít.

„Velryby jsou jen osm set metrů od nás," oznámil Franklin. „Kdo to říkal, že nás nedohoní? Za dvě minuty jsou tady."

„Musíte je nějak zadržet," vyhrkl doktor Roberts a v jeho hlase bylo znát zoufalství.

„Nějaké návrhy?" zeptal se Franklin ironicky.

„„Co kdybyste předstírali útok. Možná je to odradí."

Tohle není žádná legrace, říkal si Franklin pro sebe. Ale jiná možnost zřejmě neexistuje. Ještě jednou se zadíval na Percyho, který už zase ožíval, a vydal se k blížícím se velrybám.

Před sebou viděl tři signály — nebyly sice velké, ale to mu nijak nepomohlo. I když to budou menší samice, každá z nich je velká jako deset slonů a blíží se k němu rychlostí šedesát kilometrů v hodině. Snažil se dělat co největší rámus, ale zatím se zdálo, že to nestačí.

Potom zaslechl Dona křičet: „Percy se rychle probírá! Cítím, že se začíná hýbat."

„Pojeďte sem. Vrata jsou otevřená," nařídil doktor Roberts.

„Připravte se zavřít zadní vrata hned, jak uvolním lano. Vyjedu druhou stranou ven — nerad bych s Percym sdílel váš bazén v okamžiku, kdy zjistí, co se s ním stalo."

Franklin vnímal hovor jen na půl ucha. Tři blížící se signály byly už hodně blízko. Odhalí jeho podfuk? Vorvaňi patří k největším bojovníkům na moři. Ve srovnání se svými vegetariánskými sestřenicemi se chovají jako divocí buvoli. Byl to právě vorvaň, kdo inspiroval poslední kapitolu *Moby Dicka*. Neměl v úmyslu účastnit se pokračování příběhu s ponorkou.

Držel stále kurs, i když do setkání se zvířaty už chybělo jen asi patnáct sekund. Potom si všiml, že se rozdělila. Velryby se chovaly

zmateně, i když nebyly vyděšené. Možná díky hluku jeho motorů ztratily kontakt se svým cílem. Snížil rychlost na nulu a velryby začaly kolem něho kroužit v třicetimetrovém kruhu. Občas zahlédl na obrazovce velký stín. Byly to skutečně mladé samice a Franklinovi bylo trochu líto, že je připravil o kořist.

Zadržel jejich útok a zbytek úkolu musí splnit Don. Z úryvků hovoru z reproduktoru usoudil, že to nebude nijak jednoduché. Percy nebyl sice ještě plně při vědomí, ale pochopil, že něco není v pořádku a začínal protestovat.

Lidé na plovoucí plošině měli na konečnou fázi nejlepší výhled. Don se vynořil přibližně padesát metrů od vrat, hladinu za ním pokryla vlnící se rosolovitá hmota, mrskající se na vlnách. Don se vydal přímo k vratům, i když měl ještě velkou rychlost. Percy se pokusil ve vratech zapřít svými chapadly a snažil se osvobodit, ale rychlost ponorky ho přiměla sevření uvolnit. Jakmile se octl uvnitř, masivní vrata se začala zavírat jako obrácené čelisti a Don uvolnil lano, svírající olihni chapadla. Na nic nečekal a druhými vraty vyrazil ven. Ta se začala zavírat už ve chvíli, kdy jimi proplouval. Percyho uvěznění do klece trvalo jen několik sekund.

Když se vynořil Franklin ve společnosti tří zklamaných vorvaňů, nikdo si ho nevšiml. Všichni zírali do obrovské betonové nádrže — někteří s posvátnou úctou, jiní s pocitem vítězství nebo s vědeckou zvědavostí. Někteří vypadali, že tomu nemohou uvěřit. Na hladinu vyskakovaly bubliny vháněného vzduchu, které umožňovaly Percymu zbavit se posledních zbytků uspávací látky. Ve světle jantarových žárovek, osvětlujících vnitřek nádrže, začala obrovská oliheň zkoumat své vězení.

Nejdřív pomalu plavala z jedné strany betonové nádrže na druhou a chapadly zkoumala stěny. Potom se dvě chapadla vynořila ven a zamávala nadšeným divákům na okraji plošiny. Jakmile se ale dotkla elektřinou nabité sítě, zmizela rychlostí, nad níž přecházely oči. Percy pokus ještě dvakrát zopakoval, ale potom se smířil s tím, že tudy cesta ven nevede. Celou dobu upíral na přihlížející lidi pohled, ze kterého promlouvala inteligence srovnatelná s jejich.

Když Franklin s Donem přišli na plošinu, oliheň už byla se zajetím smířená, uklidnila se a jevila mírný zájem o spoustu ryb, které jí do nádrže pustili. Oba strážci se připojili k doktoru Robertsovi a konečně poprvé v plné kráse uviděli příšeru, kterou se jim podařilo vynést z mořských hlubin.

Očima přejížděli po třiceti i více metrech tvárné hmoty plné síly, vybavené přísavkami s drápy, zvolna pulsující nálevkou a obrovskýma očima největšího dravce, jakého kdy svět viděl. Pak Don vyslovil to, na co oba mysleli.

„Je váš, doktore. Doufám, že víte, jak s ním zacházet.“

Doktor Roberts se sebejistě usmíval. Byl šťastný, ale v mysli mu začínaly narůstat obavy. Nepochyboval, že se o Percyho dokáže postarat — a měl pravdu. Ale už si nebyl tak jistý, že dokáže zvládnout i ředitele ve chvíli, kdy přijdou účty za vybavení, které chce nechat pořídit — a za hory ryb, které Percy spolyká.

Šestnáctá kapitola

Tajemník Úřadu pro vědu a výzkum mu sice pozorně naslouchal, ale Franklinovi neušlo, že ho jeho problém nezaujal. Když dokončil řeč, kterou si tak dlouho a pečlivě připravoval, pocítil zklamání. Věděl, že udělal všechno, co bylo v jeho silách. Co se bude dít dál, už nezávisí na něm.

„Rád bych si vyjasnil pár bodů," začal tajemník. „Začal bych tím nejdůležitějším. Proč jste se neobrátil na výzkumné oddělení Ministerstva pro moře a oceány, ale přímo na Světový sekretariát?"

Franklin věděl, že je to poněkud choulostivá záležitost. Ale tuto otázku čekal a byl na ni připraven.

„Přirozeně jsem se nejdřív snažil získat podporu u nás, pane Farlane. Problém tam sice vzbudil zájem, zvlášť poté, co se nám podařilo odchytit obrovskou oliheň. Ale operace Percy se ukázala daleko nákladnější, než se původně předpokládalo, a existuje kolem ní i mnoho nejasností. Nakonec několik vědců přešlo do jiných oddělení."

„Vím," přerušil ho tajemník s úsměvem. „Někteří z nich přišli k nám."

„Takže u nás teď získá podporu pouze výzkum zaměřený na praktické otázky chovu a to je důvod, proč přicházím za vámi. Navíc si myslím, že potřebné pravomoci máte jedině vy. Náklady na provoz dvou hlubinných ponorek jsou značné a musela by je schválit vyšší místa, než pouhé oddělení našeho úřadu."

„Pokud by se našly prostředky, jste si jist, že by byl i dostatek lidí?"

„Ano, tedy ve vhodnou dobu. Teď jsou ohrady téměř stoprocentně spolehlivé — už tři roky nedošlo k žádné vážnější poruše — a strážci kromě doby každoročních tahů a odchytu na porážku moc práce nemají. Proto mi ten nápad připadal zajímavý…"

„Aby se využily ladem ležící schopnosti strážců?"

„No, to je trochu zjednodušené. Nerad bych vzbudil dojem, že Úřad pro chov velryb není vytížený."

„Nic takového by mě nenapadlo ani ve snu," usmál se tajemník. „Další věc je trochu osobní. Proč se o ten projekt tak zajímáte právě vy? Stál vás určitě spoustu času a starostí — a obávám se, že vašich nadřízených se dotkne, že jste s ním šel rovnou za mnou."

Odpovědět na tuto otázku by nebylo snadné ani někomu, koho člověk dobře zná, natož někomu zcela neznámému. Pochopí tenhle muž, který se dostal na vysoké místo ve státní správě, jak fascinující je záhadný signál na obrazovce radaru, který zahlédl Franklin jen jednou před několika lety? Ano, pochopí, protože kousek vědce v něm určitě

zůstalo.

„Jako hlavní strážce," vysvětloval Franklin, „už pravděpodobně nebudu mít tolik příležitostí trávit čas pod vodou. Je mi třicet osm let a na tuto práci začínám být starý. Jsem zvídavý, možná jsem se měl věnovat vědě. Rád bych ten problém vyřešil, i když je mi jasné, že hodně věcí mluví proti."

„To dokážu ocenit. Tenhle plán průzkumu ale zahrnuje polovinu světových moří."

„Ano. Je mi jasné, že to vypadá beznadějně, ale nové radiolokátory mají třikrát větší dosah než ty, které jsme používali dřív a signál takových rozměrů nelze přehlédnout. Je jen otázkou času, než ho někdo najde."

„A ten někdo chcete být vy. No, má to logiku. Když jsem obdržel váš dopis, promluvil jsem s biology a ti vyslovili tři názory, ale ani jeden nebyl příliš povzbudivý. Jedni tvrdí, že podobné signály jsou jen výsledkem chyb radaru nebo nějaké nesourodosti ve vodě."

Franklin si odfrkl. „Ti, kdo pracují s radarem, všechny duchy i falešné signály poznají. Jinak by tu práci nemohli dělat."

„Ano, v tom s vámi souhlasím. Většina mých lidí tvrdí, že z většiny mořských hadů se nakonec vyklubaly olihně, úhoři nebo jiné ryby. To, co vaše hlídky zachytily, budou buď tyto druhy nebo velký žralok."

Franklin zavrtěl hlavou. „Odraz všech, které jste jmenoval, bezpečně poznám. Tohle je něco jiného."

„Třetí námitka je teoretická. Ve velkých hloubkách není dost potravy, aby se tak velká a aktivní forma života mohla nasytit."

„Tím si nikdo nemůže být jistý. Ještě v minulém století vědci tvrdili, že na mořském dně nemůže život vůbec existovat. Dnes už víme, že to byl nesmysl."

„No, váš návrh se mi líbí. Uvidíme, co se dá dělat."

„Mnohokrát vám děkuju, pane Farlane. Možná by bylo lepší, kdyby se o naší schůzce nikdo z Úřadu pro chov velryb nedozvěděl."

„My jim to říkat nebudeme, ale obávám se, že na to přijdou." Tajemník vstal a Franklin usoudil, že jednání je u konce. Mýlil se.

„Než se rozloučíme, pane Frankline, rád bych si vyjasnil ještě jednu věc, která mi dělá starosti už řadu let."

„O co se jedná, pane?"

„Nikdy jsem nepochopil, proč kvalifikovaný strážce bloumá uprostřed noci za Velkým bariérovým útesem a v téměř dvousetmetrové hloubce chce; dýchat stlačený vzduch."

Nastala dlouhá odmlka, při které se oba muži měřili pohledem. Franklin pátral v paměti, ale tajemníkova tvář mu nic neříkala. Bylo to už dávno a v té době se setkával s množstvím lidí.

„Patříte k těm, kdo mi tenkrát pomohli?" zeptal se. „Pokud ano,

rád bych vám poděkoval.“ Po krátké odmlce dodal: „Víte, tehdy to nebyla nehoda.“

„Myslel jsem si to. Tím se všechno vysvětluje. Ale než změníme téma, co se stalo s Bertem Darrylem? Nikdy jsem se nedokázal dopátrat pravdy.“

„No, přišel o dobrou pověst a důvěru a nedokázal už *Mořského lva* provozovat. Naposledy jsem ho potkal v Melbourne. Byl na dně, protože právě zrušili celní hlídky a slušný pašerák si už neměl jak vydělat na živobytí. Nakonec se pokusil získat za *Mořského lva* pojistku. Ponorku podpálil a poblíž ostrovů opustil. Šla ke dnu, ale likvidátoři ji našli a začali se zajímat, proč z paluby zmizely před požárem všechny cenné věci. Nevím, jak se z toho kapitán nakonec dostal.

A to byl konec toho starého mizery. Dal se na pití a jednou v noci se v Darwinu rozhodl, že si půjde zaplavat. Jenomže zapomněl, že je odliv — a v Darwinu klesá při odlivu hladina o deset metrů. Skočil z mola a srazil si vaz. Kromě věřitelů litovala jeho konce i spousta dalších lidí.“

„Chudák starý Bert. Na světě bez takových chlapíků brzy zavládne nuda.“

Franklin si pomyslel, že taková slova znějí z úst vysokého úředníka Světového sekretariátu přinejmenším kacířsky. Ale těšila ho — a nejen proto, že s nimi souhlasil. Bylo mu jasné, že nečekaně získal vlivného přítele a šance na realizaci jeho projektu se tak výrazně zvýšily.

Nečekal, že věci budou probíhat závratnou rychlostí, takže týdny ticha a čekání ho nijak neznepokojovaly. Krom toho měl dost práce. Hluchá sezona nastane až za tři měsíce a do té doby se na něj hrnulo množství drobných, ale nepříjemných problémů.

Jedna událost se ale nedala nazvat drobnou. Na svět přišla Anna Franklinová. Měla vykulené oči, otevřenou pusu a Indra začala pochybovat, že se k vědecké kariéře kdy vrátí.

Franklin, ke svému velkému zklamání, nebyl v době narození dcery doma. Vedl flotilu šesti ponorek u ostrovů Pribilof, aby zabránili v cestě velké skupině zabijáckých velryb. Podobnou práci nedělal poprvé, ale tentokrát byla díky využití nové techniky akce velice úspěšná. Použili nahrávek zvuků, vydávaných tuleními mláďaty a malými velrybami, pouštěli je do moře a tiše čekali na zabijáky.

Objevilo se jich několik stovek a nastala nepředstavitelná jatka. Než se malá flotila vrátila na základnu, zahynulo víc než tisíc kosatek. Byla to těžká a někdy i nebezpečná práce a přes její nezbytnost působila tato vědecky provedená řezničina na Franklina depresivně. Nedokázal se ubránit obdivu k rychlosti a síle lovců, které sám honil a

vždycky byl rád, když měl podobnou akci za sebou. Zdálo se, že kosatky se z děsivých zkušeností poučily a statistici budou muset rozhodnout, jestli se opakování podobné operace v další sezoně vyplatí.

Franklin se sotva stačil vzpamatovat a trochu se pomazlit s Aničkou, která mu ale nijak nedávala najevo, že ho poznává, a už se musel vydat do jižní Georgie. Měl zjistit, proč velryby, které jinak bez potíží vplouvaly do jatečních ohrad, začínají být podezíravé a do vrat se jim nechce. K vyřešení záhady ale nijak nepřispěl. Zatímco se zabýval psychologickými aspekty, jeden mladý inspektor zjistil, že z továrny na zpracování masa pronikala do vody krev. Nebylo divu, že velryby, jejichž čich není ve srovnání s jinými savci nijak zvlášť vyvinutý, zostražitěly a do míst, kde tolik jejich příbuzných našlo smrt, se jim nechtělo.

Jako hlavní strážce teď Franklin působil v roli pohyblivého zažehnavače problémů a mohl být kdykoli vyslán na jakékoli místo na světě. Sám podobný stav vítal, ale rodina ho nesla hůř. Jakmile člověk práci strážného zvládl, krom hlídání a péče o velryby už ho nic dalšího nečekalo. Donu Burleymu a jemu podobným ta práce poskytovala uspokojení a bavila je, ale Don nebyl příliš ctižádostivý ani nijak intelektuálně zaměřený. Franklin o tom přemýšlel bez jakéhokoli pocitu nadřazenosti. Prostě to tak je a Don by to klidně přiznal také.

Právě byl v Anglii jako znalec před Velrybářskou komisí, což byl státem určený hlídací pes Úřadu pro chov velryb, když se mu ozval doktor Lundquist, který nahradil doktora Robertse po jeho odchodu na lukrativnější místo v akváriu Mořského světa.

„Právě jsem dostal tři bedny přístrojů ze Světového sekretariátu. Nic takového jsme neobjednávali, ale je na nich vaše jméno. Co to má znamenat?“

Franklin bleskově uvažoval. Musí to přijít právě v době, kdy je pryč! Jestli ředitel odhalí jeho záměry dřív, než se mu podaří ho zpracovat, bude z toho bouřka.

„Je to příliš složité na vysvětlování po telefonu,“ odpověděl Franklin. „Během deseti minut bych měl předstoupit před komisi. Někam to zastrčte, všechno vám vysvětlím, až se vrátím.“

„Doufám, že to není nějaká levota — je to nezvyklý postup.“

„Nemějte obavy — uvidíme se pozítří. Kdyby se na základně objevil Don Burley, ať se na ty věci podívá. Papíry dám do pořádku hned po návratu.“

To bude na celé věci nejhorší, pomyslel si. Získat vybavení, o které nikdo oficiálně nepožádal, a zařadit je bez velkého vyptávání do inventáře bude minimálně stejně zapeklité jako najít obrovského mořského hada…

Jeho obavy byly ale z valné míry zbytečné. Jeho nový vlivný

přítel z oddělení pro výzkum při Světovém sekretariátu většinu problémů předvídal. Vybavení bylo Úřadu pro chov velryb jen zapůjčeno a po splnění úkolu bude vráceno. Ředitel z jednání pochopil, že jeho se projekt netýká. Měl sice jisté pochybnosti, ale Franklin byl oficiálně krytý.

„Zřejmě víš, o co jde, Walte," pronesl v laboratoři, když vybavení konečně vybalili. „Bude lépe, když mi vysvětlíš, o co se jedná a k čemu to má být."

„Je to automatický záznam, daleko lepší než ty, které máme umístěné u vrat na počítání velryb, když jimi proplouvají. Je to vlastně radiolokátor dlouhého dosahu, který zkoumá okruh dvaceti kilometrů až na dno. Všechny statické signály vyčlení a zaznamená pouze pohybující se předměty. Je možné nastavit, aby si všímal jen signálů od určité velikosti. Tuto operaci provede každých šest minut, tedy dvě stě čtyřicetkrát za den. Zmapuje jakoukoli oblast."

„Důmyslné. Předpokládám, že po nás chtějí, abychom tu věc umístili na určité místo a uvedli do chodu."

„Ano — a každý týden vyzvedli informace. Budou užitečné i pro nás. Mimochodem, ta zařízení jsou tu tři."

„Ti chlápci z výzkumu jsou velkorysí! Byl bych rád, kdybychom měli taky tolik peněz na rozhazování. Ukažte mi, jak ty věci fungujou — pokud fungujou."

Všechno proběhlo v klidu a o mořském hadovi nepadlo ani slovo.

Víc než dva měsíce po něm nebylo ani stopy. Každý týden vyzvedla hlídka, která pracovala nejblíž, záznamy ze tří zařízení, umístěných na dně moře v místech, která Franklin pečlivě vybral s ohledem na předešlá pozorování. S nadšením, které zvolna přecházelo v zatvrzelé odhodlání, zkoumal stovky metrů zastaralého šestnáctimilimetrového filmu, který ale v nahrávacích zařízeních zatím nic jiného nenahradilo. Při promítání filmů viděl tisíce signálů, zachycujících pohyb mořských stvoření ve dne v noci.

Obvykle byl však film prázdný, protože nastavil zařízení tak, aby vypouštělo všechny signály předmětů kratších než dvacet pět metrů. Tím vyřadil všechno, kromě skutečně rozměrných velryb — a kořisti, kterou hledal. Když se dala do pohybu celá hejna, film byl tečkovaný signály, které poskakovaly velkou rychlostí po obrazovce. Před očima měl téměř tisíckrát zrychlený život pod hladinou.

Po dvou měsících planého pátrání se ho začal zmocňovat pocit, že všechna tři zařízení špatně umístil, takže a začal uvažovat o jejich přemístění. Rozhodl se, že to udělá, až dorazí příští várka filmů. Nové lokality měl už vytypované.

Ale tentokrát našel, co hledal. Signál byl v rohu obrazovky a radar ho zachytil jen při čtyřech otočeních. Podlouhlý signál zachytilo

zařízení před dvěma dny. První důkaz tedy měl, ale není ověřený.

Posunul zbylá dvě záznamová zařízení tak, aby všechna dohromady tvořila trojúhelník o straně dlouhé pět kilometrů a aby se jejich dosah částečně překrýval. Následoval další týden trpělivého vyčkávání.

Čekání ale stálo za to. Koncem týdne měl všechna fakta, která potřeboval na zahájení akce. Měl jasný a nezpochybnitelný důkaz.

Obrovský živočich, příliš dlouhý a tenký, než aby si ho bylo možné splést s jinými zvířaty, se pohyboval v neuvěřitelné hloubce téměř sedmi tisíc metrů a dvakrát za den se vynořil o tři tisíce metrů výš, zřejmě za potravou. Ze záznamu mohl Franklin celkem dobře odhadnout jeho zvyky a pohyb. Pokud neopustí oblast a neztratí se beze stopy, neměl by být problém zopakovat úspěch s Percym.

Neměl zapomínat, že pod vodou se nic neopakuje dvakrát.

Sedmnáctá kapitola

„Jsem ráda, miláčku," prohodila Indra, „že to bude jedna z tvých posledních cest."

„Myslíš si, že už jsem na to moc starý?"

„Ne, samozřejmě že ne. Ale až budeš pracovat na ředitelství, budeme moci začít žít normálním společenským životem. Budu moci pozvat někoho na večeři, aniž bych se musela omlouvat, že tě bohužel právě odvolali k nemocné velrybě. I pro děti to bude lepší. Nebudu jim muset vysvětlovat, kdo je ten neznámý člověk, kterého občas v domě potkají."

„No, *tak* strašné to snad není, co ty na to, Petře?" zasmál se Franklin a pohladil syna po tmavých neposlušných vlasech.

„Kdy mě vezmeš do ponorky, tati?" zeptal se chlapec už po sté.

„Až budeš dost velký, abys nepřekážel."

„Ale když budeš čekat až vyrostu, tak *budu* překážet určitě."

„A máš to," zasmála se Indra. „Říkala jsem ti, že moje dítě je geniální."

„Možná po tobě zdědil vlasy," namítl Franklin, „ale to ještě neznamená, že tvoje zásluha je i to, co má pod nimi." Obrátil se na Dona, který vyluzoval Aničce pro potěšení podivné zvuky. Holčička váhala, jestli se dát do smíchu nebo do pláče a plně se do svého problému zabrala. „Kdypak ty se usadíš, aby sis taky užíval výhod rodinného života? Nemůžeš být celý život jen čestným strýčkem."

Don se ohlédl a tvářil se trochu zaskočeně.

„No," začal pomalu, „právě o tom uvažuju. Konečně jsem potkal jednu, která by o mě stála."

„Blahopřeju! Myslel jsem si, že se s Marií vídáte často."

„No — ehm — ona to není Marie. S tou jsem se právě rozešel."

„Aha," pronesl Franklin zaskočeně. „A kdo to tedy je?"

„Myslím, že ji neznáš. Jmenuje se June — June Curtisová. S velrybama nemá nic společnýho, což je v některých ohledech výhoda. Ještě jsem se napevno nerozhodl, ale zřejmě ji příští týden požádám o ruku."

„Zbývá už jen jediné," vložila se do hovoru Indra. „Až se vrátíte z toho honu, přivedeš ji na večeři a já ti řeknu, co si o ní myslím."

„A taky jí řekneme, co si myslíme o *tobě*," dodal Franklin. „To je přece fér, nebo ne?"

Když se nořil dolů do věčné tmy, hlavou se mu honila Indřina slova: Bude to jedna z tvých posledních cest. Samozřejmě to tak nebude doslova. I když byl povýšen na místo v kanceláři, občas se na moře dostane. Ale příležitostí k tomu bude stále méně a méně. Tohle

je jeho labutí píseň a on neví, jestli má cítit lítost nebo radost.

Už sedm let brázdí oceány — na každé z moří připadá rok jeho života — a za tu dobu poznal mořské živočichy téměř dokonale. Viděl moře ve všech jeho proměnách a náladách. Plul po hladině hladké jako zrcadlo, ale zažil i nárazy vysokých vln, které pohazovaly i ponorkou v hloubce přes třicet metrů pod rozbouřenou hladinou. Viděl na svých cestách pod hladinou krásu i děsivé výjevy a zrození i smrt ve všech jejich podobách. Postupně došel k závěru, že ve srovnání s životem pod vodou je pevnina pustou pouští.

Krásu moře nedokáže zničit ani člověk, ale Franklinovi bylo jasné, že nadešel čas pro další úkoly. Podíval se na obrazovku radaru a hledal podlouhlý signál, zobrazující Donovo plavidlo. Vzpomněl si na vlastnosti, které je spojují, i na zcela odlišné rysy jejich povah. Kdo by si dokázal v těch dávných dnech, kdy se s obavami setkali jako žák a instruktor, představit, jak dobrými přáteli se stanou?

Od té doby uběhlo teprve sedm let, ale Franklin se už jen stěží rozpomínal, jaký tenkrát byl. Cítil vděk k psychologům, kteří mu nejen pomohli zachovat si zdravý rozum, ale našli mu i práci, která mu dala nový smysl života.

Vzpomínky se nořily jedna za druhou. Snažil se vybavit si Irenu a chlapce — proboha, Rupertovi bude už dvanáct! Kdysi pro něho představovali střed života, ale teď pro něj byli už cizími lidmi a rok od roku se mu vzdalovali. Poslední fotografie, kterou od nich dostal, byla už téměř rok stará. Poslední dopis od Ireny byl odeslán z Marsu před několika měsíci a on si provinile uvědomil, že na něj ještě neodpověděl.

Smutku a bolesti se zbavil už před lety. Necítil se už vykázaný ze svého světa, netrápilo ho, že už neuvidí přátele z dob, kdy jeho doménou byl celý vesmír. Zbyl jen smutek, nebo spíš nostalgie a lítost, jak je smutek nestálý.

Z úvah ho vyrušil Donův hlas.

„Právě jsem překonal osobní rekord, Walte. Tři tisíce tři sta je největší hloubka, v jaký jsem kdy byl.“

„A to jsme teprve v polovině cesty. Jaký je v tom rozdíl, když má člověk pořádný stroj? Jen mu to trvá dýl dolů a taky dýl zpátky. Tyhle ponorky mají i na dně Filipínského příkopu bezpečnostní faktor pět.“

„Jo, to je pravda, ale těžko mě přesvědčíš, že to nemá vliv na psychiku. Copak necítíš na ramenou ty tři kilometry vody?“

Nebylo zvykem, aby právě Don podléhal fantazii. Obvykle takové poznámky pronášel Franklin a sklízel za ně posměch. Když začíná být Don melancholický, bude nejlepší ho vyléčit jeho vlastním lékem.

„Řekni mi, až ti bude voda sahat až po bradu. To se budeme muset vrátit.“

Musel uznat, že otřepaný vtip pomohl i jemu. Představa, že tlak

vody kolem něj se blíží třem tunám na centimetr čtvereční, ho mírně zneklidňovala. V mělkých vodách takový pocit nikdy nezažil, ale i tam může být konec stejně nečekaný a zničující. Měl v technické vybavení plnou důvěru a zvláštní pocit deprese, který ho téměř připravil o nadšení z akce, kterou s takovým úsilím připravil, dobře znal.

O tisíc sedm set metrů hlouběji se nadšení se stejnou intenzitou vrátilo. Oba zahlédli signál téměř ve stejném okamžiku a oba začali pokřikovat jeden přes druhého, až si uvědomili, že je potřeba zachovávat disciplínu. Když znovu nastal klid, Franklin vydal příkazy.

„Sniž obrátky motoru na čtvrtinu," nařídil. „Víme, že ten tvor je velice citlivý a nemůžeme si dovolit ho do poslední chvíle vyplašit."

„Nemohli bychom zatížit přední nádrže a dolů už jen klouzat?"

„To by trvalo moc dlouho — pod námi je ještě tisíc metrů. Radar seřiď na minimální výkon, nechci, aby zachytil naše vlny."

Zvíře se pohybovalo po podivně klikaté trase, občas udělalo kličku doleva nebo doprava, jak hledalo potravu. Zjistili, že na své trase míjejí podivně strmé kopce, tyčící se z mořského dna. Franklin jako už mnohokrát pocítil lítost, že nejdivukrásnější scenérie světa se skrývají tisíce metrů pod mořskou hladinou. Nic na souši se nemůže srovnávat se sto padesát kilometrů širokými kaňony v severním Atlantiku nebo s obřími dírami v Pacifiku, které představovaly nejhlubší místa na zeměkouli.

Zvolna se potápěli pod vrcholek podmořské hory — hory, jejíž vrcholek se tyčil téměř pět kilometrů pod hladinou. Jen kousek pod nimi se tajemně vlnil signál, jehož pohyb Franklinovi připomínal hadí plazení. Pomyslel si, jakou ironií by bylo, kdyby se z velkého mořského plaza vyklubal skutečně had. Ale to nebylo možné, protože hadi nemohou pod vodou dýchat.

Při pomalé cestě k cíli oba muži mlčeli. Oběma bylo jasné, že prožívají jeden z největších okamžiků v životě a chtěli si ho plně vychutnat. Don byl až doposud lehce skeptický a byl přesvědčen, že najdou jen variantu některého ze známých živočišných druhů. Ale jakmile se signál na obrazovce zvětšoval, bylo jasné, že nic takového ještě neviděli. Tohle je něco úplně nového.

Hora se teď tyčila nad nimi a oni se ocitli na úpatí útesu. Jejich kořist se pohybovala necelý kilometr před nimi. Franklina svrběla ruka a toužil zapnout ultrafialová světla, která by dávné tajemství moře okamžitě odhalila a vnesla do něj jasno. Vteřiny míjely a on uvažoval, nakolik je to pro něho skutečně důležité. Nenamlouval si, že mu na tom nezáleží. Taková příležitost ho už nikdy v životě nemusí potkat…

Najednou se ponorka nečekaně zachvěla jako po úderu kladiva. V tu chvíli vykřikl Don: „Pane Bože, co to bylo?"

„Nějaký blázen odpaluje výbušniny," odpověděl Franklin, kterého

vztek a frustrace zbavily strachu. „Copak nedostali všichni zprávu, že se potápíme?“

„To není exploze. Už jsem to zažil — to je zemětřesení.“

Žádné jiné slovo by nedokázalo tak spolehlivě znovu vyvolat hrůzu z hloubky, které se Franklinovi podařilo cestou se zbavit. Najednou na ně dolehla váha vody jako obrovské duševní břemeno. Bytelné plavidlo jim připadalo křehké jako skořápka, rozkývaná silami, které se zatím člověku nepodařilo ovládnout.

Franklin samozřejmě věděl, že na dně Pacifiku není zemětřesení ničím neobvyklým, protože rovnováha mezi vodou a skalami se tu neustále měnila. I při obvyklých hlídkových plavbách několikrát pocítil vzdálené chvění — ale tentokrát si byl jist, že epicentrum není daleko.

„Plnou rychlostí ke hladině,“ nařídil. „To může být teprve začátek.“

„Ale stačí nám už jen pět minut,“ protestoval Don. „Zkusme to, Walte.“

Franklin byl na vážkách. Ten otřes mohl být ojedinělý a napětí nejnižších vrstev několik kilometrů pod nimi možná už opadlo. Podíval se na signál tvora, kterého hledali. Pohyboval se teď daleko rychleji, jako by ukázka síly, kterou příroda předvedla, vyděsila i jeho.

„Dobře, riskneme to,“ rozhodl nakonec. „Ale kdyby došlo k dalšímu otřesu, jedeme okamžitě zpátky.“

„Jasně,“ odpověděl Don. „Vsadím se s tebou deset ku jedný…“

Větu už nestačil dokončit. Tentokrát sice úder kladiva nebyl tak silný, ale vytrvalejší. Celý oceán jako by se ocitl ve vlnobití. Vlny se šířily rychlostí přibližně kilometr a půl za sekundu a voda se přesunovala střídavě k hladině a zpátky ke dnu. Franklin vykřikl jediné slovo: „Nahoru!“ a ostře stočil ponorku ke vzdálené hladině.

Ale hladina nebyla k nalezení. Ostře vyznačená rovina, která na obrazovce radaru ohraničovala rozhraní vody a vzduchu, zmizela. Nahradila ji změť nejasných signálů. V prvním okamžiku si Franklin myslel, že otřesy vyřadily zařízení z provozu. Potom si ale uvědomil, co ten šílený zmatek na obrazovce znamená.

„Done,“ křikl, „co nejrychleji na otevřené moře — hory se hroutí!“

Miliardy tun kamene, které se nad nimi tyčily, se začaly propadat do hlubin. Obrys hory zmizel a proměnil. se v kamenný vodopád pohybující se pomalu, ale s nezadržitelnou silou. Připomínalo to zpomalený pohyb laviny, ale Franklinovi bylo jasné, že za několik okamžiků se voda v místech, kde proplouvají, zaplní úlomky skal.

Nabral plnou rychlost, ale zdálo se mu, že nehybně stojí. I bez zesilovačů slyšel rachot drtící se skály. Radar byl zpoloviny vyřazen z provozu jednak díky úlomkům kamene, jednak díky obrovským

mračnům bahna a nánosů, které se zvedly ze dna. Měl velké potíže s orientací. Zbývalo mu jen držet kurs a modlit se.

Ozval se tupý náraz. Něco narazilo na plášť ponorky a ta se celá zatřásla. Chvíli si Franklin myslel, že nad ní ztratil vládu. Nakonec se mu ale podařilo plavidlo uklidnit a udržet ve směru. Potom si uvědomil, že se dostal do sevření silného proudu, který vznikl díky posunu velkého množství vody po pádu skály. Byl rád, protože ten ho odnese do bezpečí na otevřené moře. Znovu začal doufat, že se z toho dostane.

Kde však může být Don! Najít jeho signál na radaru bylo beznadějné. Zapnul vysílačku na nejvyšší výkon a začal přítele volat. Odpovědi se ale nedočkal. Možná má Don moc práce a nemá čas se ozvat, i když se signál k němu dostal.

Divoké rázové vlny začaly slábnout. S nimi odezněly i Franklinovy nejhorší obavy. Už nehrozilo, že by tlak roztrhl plášť ponorky a sesuv kamene už ho také nemohl ohrozit. Proud, který podporoval výkon motorů začal slábnout, takže jeho zdroj byl už hodně daleko. Chaotická mlha na obrazovce radaru, která znemožňovala orientaci, minutu od minuty řídla a ubývalo i úlomků a bahna.

Nakonec se ze změti zmatených signálů vynořila poničená tvář hory. Její tvar získával na obrazovce stále ostřejší kontury a Franklin uviděl obrovskou průrvu, způsobenou sesuvem kamenů. Dno se stále ještě ukrývalo v mlze bahna. Bude trvat hodiny, než bude znovu vidět a než bude možné zjistit, jakou zkázu záchvat vzteku Přírody způsobil.

Franklin sledoval obrazovku a čekal, až se vyjasní. S každým otočením radiolokátoru se interference vytrácely. Voda nebyla sice ještě klidná, ale už se v ní nepohybovalo tolik úlomků. Nejdřív viděl kilometr před sebe, potom tři, pak pět.

Nikde ale nebylo ani stopy po ostře ohraničeném a jasně viditelném signálu Donovy ponorky. Se vzrůstající viditelností pohasínala naděje, protože obrazovka zůstávala prázdná. Znovu vysílal do prázdného ticha a do duše se mu vkrádal smutek a bezmoc.

Odpálil signální granáty, které zalarmují hydrofony a ty mu zajistí pomoc ze vzduchu i z vody. Zahájil pátrání po spirále dolů, ale věděl, že je to beznadějné.

Don Burley svou poslední sázku prohrál.

TŘETÍ ČÁST
ÚŘEDNÍK

Osmnáctá kapitola

Celou jednu stěnu pokrývala velice zvláštní velká mapa světa v Mercatorově válcovém zobrazení světa. Oblasti pevniny byly prázdné. Pro autora této mapy kontinenty ještě nikdo neobjevil. Ale na moři mapa zachycovala každičký detail a některá místa byla díky mechanismu ukrytému ve stěně osvětlena barevnými žárovkami. Tato světýlka se hodinu po hodině posunovala, znázorňovala zasvěcenému oku pohyb všech velrybích seskupení, která se ve vodě pohybovala.

Franklin viděl tu mapu za posledních čtrnáct let několikrát, ale ještě nikdy ne z tak výhodné pozice. Teď se na ni díval z ředitelského křesla.

„Nemusím ti určitě připomínat, Walte," pronesl jeho bývalý šéf, „že úřad přebíráš ve velice složité době. Během následujících pěti let dojde k rozhodujícímu střetnutí s farmáři. Pokud se nám nepodaří zlepšit produktivitu, planktonové proteiny budou za chvíli daleko lacinější než naše produkce.

A to je jen jeden z problémů. Personální situace se rok od roku horší — a naše existenční problémy jí nepomohou."

Podal Franklinovi desky a ten se při pohledu na jejich obsah nevesele usmál. Inzerát byl už notoricky známý. Během několika posledních týdnů se objevil ve všech významných časopisech a musel Ministerstvo vesmírných projektů stát hotové jmění.

Scéna pod hladinou byla neskutečně jasná a barvy se rozlévaly po celých dvou stranách. Obrovská šupinatá stvoření, daleko větší a ohyzdnější, než jaká kdy žila od období jury na Zemi, se koupala v průzračných hlubinách. Franklin díky fotografiím věděl, že kresba je velice věrná a malíři nijak nezazlíval, že vodu zobrazil jako průzračnou, ačkoli skutečnost je jiná.

Text byl formulovaný velice sebevědomě a vzbuzoval senzaci. Kresba sama o sobě byla působivá a žádné příkrasy nepotřebovala. Čtenář zjistil, že Ministerstvo vesmírných projektů naléhavě hledá mladé muže jako strážce a odborníky na produkci potravin a pro výzkum moří na Venuši. Ta práce byla, alespoň podle textu, patrně nejvíc vzrušující a uspokojivá ze všech v celé Sluneční soustavě. Je dobře placená a kvalifikační požadavky nejsou tak velké jako pro astronauty. Po krátkém seznamu požadavků na tělesnou kondici a vzdělání končil inzerát slovy, která komise pro Venuši uplatňovala už půl roku a která už Franklinovi začínala vadit: POMOZTE NÁM VYBUDOVAT DRUHOU ZEMI.

„Na nás je," pokračoval bývalý ředitel, „abychom tu první udrželi v chodu, zatímco schopní mladíci nám utečou na Venuši. A mezi námi, nijak by mě nepřekvapilo, kdyby se Ministerstvo vesmírných

projektů snažilo získat i některé naše lidi.“

„Něco takového by snad nepodnikli!“

„Skutečně? Mimochodem, je tu výpověď od hlavního strážce McRaye. Pokud se ti nepodaří mu to rozmluvit, pokus se aspoň zjistit, co ho k odchodu přimělo.“

Franklin si pomyslel, že ho nečeká jednoduchý život. Joe McRay byl jeho starý přítel. Může se na jejich přátelství spolehnout i teď, kdy se stal Joeovým šéfem?

„Další problém, který tě čeká, je udržet pod kontrolou vědce. Lundquist je daleko horší než Roberts. Má v běhu asi šest šílených projektů a Roberts, na rozdíl od něj, běsnil jen občas. Polovinu času tráví na Heronu a možná by nebylo špatné zajet se tam za ním podívat. Já jsem se k tomu ale nikdy nedostal.“

Franklin stále zdvořile naslouchal, jak jeho předchůdce s gustem pokračoval a probíral bod za bodem. Při každé příležitosti zdůraznil, kolik jeho nové postavení skýtá nevýhod. Většinu z nich Franklin znal, takže začal pomalu myslet n něco jiného. Přemýšlel o tom, jak krásné bude zahájit kariéru ředitele návštěvou na ostrově Heron, kde už přinejmenším pět let nebyl, a na který měl tolik vzpomínek z počátku svého působení.

Doktora Lundquista návštěva nového ředitele potěšila. Ve své naivitě si ji totiž vykládal jako první krok při zvýšení prostředků na jejich projekty. Kdyby tušil, že výsledkem bude zřejmě pravý opak, nadšení by ho opustilo. Nikdo nesympatizoval s výzkumem víc než Franklin, ale když teď začal sám podepisovat účty, zjistil, že jeho názor se začíná měnit. Cokoli Lundquist podnikne, bude muset znamenat pro úřad přímý užitek. Jinak nebude možné takový projekt uskutečnit — pokud by se ho neujalo přímo Ministerstvo pro vědu a výzkum.

Lundquist byl malý prudký člověk, jehož rychlé a poněkud chaotické pohyby připomínaly Franklinovi vrabčáka. Byl typem nadšence, jaký se potká už jen zřídkakdy a spojoval v sobě vědecký základ a neotřelé nápady. Míru jeho nespoutanosti bude mít Franklin příležitost brzy poznat.

Na první pohled se zdálo, že většina práce, probíhající v laboratoři, představuje rutinní záležitosti. Franklin přežil půlhodinu, po kterou mu dva mladí vědci vysvětlovali postup prací na výzkumu, jak zbavit velryby množství parazitů, které je trápí, a vzápětí jen o vlásek unikl přednášce o porodech kytovců. S větším zájmem se seznámil s poslední studií o umělém oplodnění, protože kdysi s rannými, a většinou naprosto neúspěšnými pokusy v této oblasti pomáhal. Se zájmem přičichl ke vzorkům uměle vyrobené ambry a souhlasil, že vůně je téměř k nerozeznání od pravé. Potom se

zaposlouchal do nahrávky tlukotu velrybího srdce po složité operaci, která zvířeti zachránila život a představil, že slyší rozdíl.

Všechno tam bylo v naprostém pořádku. Přesně to předpokládal. Potom ho Lundquist vytáhl z laboratoře dolů k bazénu se slovy: „Myslím, že tohle vás bude zajímat víc. Je to teprve ve stádiu pokusů, ale vypadá to slibně."

Vědec pohlédl na hodinky a poznamenal: „Musíme tam být za dvě minuty. Touhle dobou bývá vidět." Zadíval se k útesu a spokojeně prohlásil: „Á — támhle je!"

K ostrovu se blížila obrovská černá masa a za chvíli Franklin spatřil typický mohutný gejzír, podle kterého se poznal kytovec dlouhoploutvý. Zároveň zahlédl druhý, o něco menší vodotrysk a uvědomil si, že je to matka s mládětem. Obě zvířata bez váhání proplula průplavem, který tu před mnoha lety vyhloubili, aby se malá plavidla mohla dostat až k laboratořím. Ve velkém, přílivem naplněném bazénu se zvířata stočila vlevo a zůstala na místě jako dobře vycvičení psi.

Dva technici z laboratoře, oblečeni do nepromokavých oděvů, táhli k okraji bazénu zařízení připomínající hasicí vůz. Lundquist a Franklin se vydali za nimi a nový ředitel pochopil, proč mají v tak jasném a slunečném dni nepromokavé obleky. Při každém gejzíru nastala malá bouře. Franklin byl rád, že si půjčil oděv, který ho před nelibě páchnoucí sprchou ochránil.

Dokonce i strážcům se málokdy poštěstilo zahlédnout velrybu z tak krátké vzdálenosti a za tak ideálních podmínek. Matka byla asi sedmnáct metrů dlouhá a jako všichni kytovci dlouhoploutví byla mohutná. Žádná krasavice to není, pomyslel si Franklin, a nic na tom nemění ani nepravidelné výstupky na okrajích ploutví. Mládě měřilo asi sedm metrů a na první pohled bylo jasné, že toto prostředí mu nevyhovuje, protože kolem klidné matky stále neklidně kroužilo.

Jeden z vědců vydal zvláštní ječivý zvuk a velryba se okamžitě otočila na bok a na hladině se objevila polovina břicha plného záhybů. Zdálo se, že jí nevadí, když jí na odhalený cecík přiložili velkou gumovou nádobu. Na první pohled bylo jasné, že se snaží spolupracovat, protože měrka na nádrži ukazovala, že obsah rychle přibývá.

„Jistě víte," vysvětloval Lundquist, „že matky při krmení vstřikují mláďatům mléko pod tlakem, aby se jim nedostala do pusy voda. Když jsou ale mláďata ještě opravdu *hodně* malá, matky se otočí na bok, takže dítě se krmí nad vodou. A to nám velice usnadnilo situaci."

Poslušná velryba se bez jakéhokoli pokynu, alespoň Franklin nic nepostřehl, otočila na druhý bok, aby mohla být podojena i z druhého cecíku. Podíval se na měrku. Ta ukazovala něco kolem pětadvaceti litrů a stále stoupala nahoru. Mládě začínalo být neklidné, nebo je

možná rozrušilo mléko, které se nedopatřením dostalo do vody. Několikrát se pokusilo svého gumového soupeře odstrčit a výzkumníci ho museli usměrnit několika plácnutími.

Na Franklina udělal pokus dojem, ale nepřekvapil ho. Věděl, že to není poprvé, kdy se velryby dojí, ačkoli netušil, že je možné to zvládnout tak klidně a čistě. Ale k čemu to bude? Snad to ví doktor Lundquist.

„No," ozval se znovu vědec v naději, že ukázka udělala na návštěvu náležitý dojem, „takhle můžeme získat kolem dvou set litrů mléka denně od jedné samice, aniž bychom ohrozili vývoj mláďat. Kdybychom se na mléko zaměřili jako farmáři na souši, bez problémů bychom mohli získat i několikanásobek. Myslíte, že je to přehnaný odhad? Já to považuju za zcela reálný cíl. Koneckonců, nejlepší krávy dávají denně i čtyřicet až padesát litrů — a velryba je přibližně dvacetkrát větší než kráva!"

Franklin se pokusil proud statistických údajů přerušit.

„To je jistě zajímavé," poznamenal. „O vašich číslech nepochybuju. Jsem si jist, že se vám také podařilo odstranit z mléka jeho olejnatou chuť — ano, už jsem ochutnal, díky. Ale jak chcete sehnat všechny samice z hejna — zvlášť takového, které urazí za rok šestnáct tisíc kilometrů?"

„To už máme promyšlené. Je to jen otázka cviku. Hodně jsme se naučili, když jsem cvičili Susan reagovat na nahrávky pouštěné pod vodou. Byl jste někdy na farmě a díval jste se, jak krávy vcházejí bez zdráhání do automatické dojičky a po dojení v klidu odejdou, aniž by v okruhu několika kilometrů byl přítomen člověk? A věřte mi, že velryby jsou daleko chápavější a cvičí se snáz než krávy! Vypracoval jsem zatím jen rámcový návrh na mléčný tanker, kde by se mohly dojit čtyři samice najednou a který by mohl velryby na tahu následovat. V každém případě, když teď dokážeme kontrolovat úrodu planktonu, mohli bychom migraci zastavit a držet velryby v tropické oblasti, aniž by trpěly hladem. Ujišťuji vás, že celý projekt má velký praktický význam."

Franklina ten nápad fascinoval. Už se o něm hovoří mnoho let, ale doktor Lundquist se začal jako jediný zabývat jeho realizací.

Matka s mládětem už odplula na moře a za chvíli se oba hlučně potápěli a vynořovali za útesem. Franklin při pohledu na ně uvažoval, jestli za několik let uvidí stovky obrovských zvířat poklidně čekat, až na ně přijde řada u plovoucích mlékáren, kde každá z nich nadojí tunu tekutiny považované za nejvýživnější potravinu na světě. Ale možná ten nápad zůstane jen snem, protože by bylo nutné vypořádat se se spoustou praktických problémů. To, čeho je možné dosáhnout s jediným zvířetem v laboratorních podmínkách, se nemusí ve větším měřítku na otevřeném moři osvědčit.

„Rád bych," ozval se znovu Lundquist, „abyste mě nechal přednést zprávu o — hm — velrybích mlékárnách a o požadavcích na jejich vybavení a obsluhu. Pokuste se zjistit, kde by bylo možné získat potřebné prostředky. Potom spočítáme, kolik mléka je možné získat a za jak dlouho se vložené náklady vrátí. Pak už budeme mít přesné údaje, se kterými bude možno pracovat. Teď je věc ve stádiu zajímavého experimentu, ale nikdo ještě neví, jestli bude mít i praktické využití."

Lundquista očividně zklamala malá míra Franklinova nadšení, ale cestou od bazénu za chvíli zase ožil. Jestli si Franklin myslí, že tak malý projekt, jako je zřízení mlékáren pro velryby, Lundquistovy nápady vyčerpá, vzápětí zjistí, že tomu tak zdaleka není.

„Chtěl bych si s vámi promluvit ještě o jednom návrhu," promluvil vědec znovu. „Je to teprve ve stádiu plánů. Je mi jasné, že jedním z našich nejvážnějších problémů je nedostatek pracovních sil, a tak jsem uvažoval o způsobu, jak zvýšit produktivitu uvolněním pomocných pracovníků.

Samozřejmě to není nic jednoduchého a není možné všechno zautomatizovat. Před necelým rokem u nás byli odborníci na zvyšování produktivity práce." (Jo, a doposud jsme se z toho nevzpamatovali, pomyslel si Franklin.)

„Můj přístup k problému," vysvětloval Lundquist, „je poněkud nekonvenční a myslím, že vás jako bývalého strážce zaujme. Jak víte, na usměrnění pohybu velkého hejna velryb je třeba dvou až tří ponorek. Jedna ponorka by to nezvládla, protože zvířata by se rozprchla do všech stran. Právě tohle mi ale připadá jako šokující plýtvání lidmi a stroji, protože by na to stačil jediný strážce. Stačí mu, když jeho partneři budou vydávat na správných místech požadované zvuky — a to přece zvládne i stroj."

„Pokud máte na mysli automatické ponorky," přerušil ho Franklin, „tak ty už jsme zkoušeli a neosvědčily se. Jeden strážce nedokáže ovládat dvě nebo dokonce tři ponorky najednou."

„O *tom* experimentu vím všechno," namítl Lundquist. „Mohl být úspěšný, kdyby byl dobře provedený. Ale moje myšlenka je daleko revolučnější. Řekněte mi — říká vám něco název ovčácký pes?"

Franklin svraštil obočí. „Myslím, že ano. Nebyli to ti psi, které ovčáci před několika sty let používali k ochraně stád?"

„No, bylo to ještě před necelým stoletím. A slovo *ochrana* jejich práci podceňuje. Sledoval jsem filmové záznamy činnosti ovčáckých psů a kdo je neviděl v akci, neuvěří, co všechno byli schopni zvládnout. Ti psi byli tak inteligentní a dobře vycvičení, že dokázali stádo přimět ke všemu, co ovčák požadoval. Stačil k tomu správný povel. Dokázali stádo rozdělit na několik částí, oddělit jednotlivé ovce nebo po libovolnou dobu udržet stádo v klidu na místě.

Je vám jasné, na co narážím? Po staletí jsme cvičili psy, takže jejich výkony nás nijak neudivují. Navrhuji, abychom podobný model uplatnili i pod vodou. Dnes víme, že řada mořských savců — například někteří z ploutvonožců nebo sviňuchy — jsou přinejmenším stejně inteligentní jako psi, ale krom cirkusů a akvárií se jejich výcvikem nikdo nezabývá. Viděl jste, co dokáží naši tuleni a lachtani a víte, jak jsou přátelští a přítulní. Kdybyste se podíval na ty staré filmy o psech, uznal byste, že to, co se dokázali naučit před sto lety psi, se dnes naučí i ploutvonožci.“

„Moment,“ přerušil ho Franklin. „Vysvětlete mi to jasně. Navrhujete snad, aby každý strážce disponoval několika — ehm — pomocníky, když shromažďuje hejno velryb?“

„Při některých operacích. Samozřejmě by tu byla jistá omezení. Žádné zvíře nedokáže vyvinout takovou rychlost jako ponorka, ani nemá takový dosah. A ti pomocníci, jak jste je nazval, se ne vždy dostanou na místa, kde je jich zapotřebí. Ale vypracoval jsem několik studií a myslím, že efektivita práce vašich strážců by se tak zdvojnásobila a zmenšila by se doba, kdy musí pracovat ve dvojicích nebo ve trojicích.“

„Ale,“ namítl Franklin, „všimly by si velryby tuleňů? Vždyť by je naprosto ignorovaly.“

„Ale já netvrdím, že nejlepší by bylo použít tuleně, to byl jen příklad. Máte pravdu — velryby by je přehlédly. Musíme najít zvíře, které je dostatečně velké, které má inteligenci srovnatelnou s tuleněm a ze kterého budou mít velryby respekt. Existuje jediné zvíře, které všechny tyto požadavky splňuje. Potřebuju vaše svolení, abych mohl nějaká odchytit a vycvičit.“

„Pokračujte,“ povzbudil ho Franklin rezignovaně. I Lundquist, který téměř postrádal smysl pro humor, se při jeho poznámce usmál.

„Rád bych odchytil párek kosatek,“ upřesnil, „a začal je cvičit pro práci s našimi strážci.“

Franklin si představil desetimetrové, silou překypující torpédo, které tak často stíhal a zabíjel v ledových polárních mořích. Bylo těžké představit si, jak takový zuřivý netvor spolupracuje s člověkem. Potom si vzpomněl na propast mezi ovcí, psem a vlkem, kterou se už dávno podařilo překlenout. Ano, je možné se o něco podobného pokusit znovu — pokud to za to stojí.

Když máš pochybnosti, požádej o zprávu, poradil mu kdysi jeden z jeho nadřízených. No, z ostrova Heron si poveze minimálně dvě a obě budou představovat velice provokativnivní četbu. Lundquistovy plány jsou sice vzrušující, ale patří do budoucnosti. Franklin však musí úřad řídit teď a v tom stavu, v jakém se nachází. Drastické změny by raději o několik let odložil, dokud se nerozkouká a důkladně neseznámí s chodem úřadu. Krom toho, i kdyby se Lundquistovy

nápady ukázaly jako prakticky využitelné, nejdřív by proběhla dlouhá, tuhá bitva s lidmi schvalujícími rozpočet. „Rád bych koupil padesát automatických dojiček pro velryby, prosím.“ Franklin si dokázal živě představit reakci konzervativních úředníků.

Letadlo, kterým cestoval domů, začalo stoupat a ostrov pod nimi se pomalu ztrácel. Připadalo mu zvláštní, že po letech cestování se nakonec vrací do svého rodiště. Od chvíle, kdy absolvoval s chudákem Donem první plavbu, uplynulo téměř patnáct let. Don by byl určitě rád, kdyby viděl ovoce svého důkladného výcviku. A profesor Stevens také. Franklin z něj měl vždycky trochu strach, ale dnes by mu dokázal klidně pohlédnout do tváře, kdyby profesor ještě žil. S lítostí si uvědomil, že psychiatrovi nikdy pořádně nepoděkoval za všechno, co pro něho udělal.

Za patnáct let se propracoval z neurotického studenta na místo ředitele úřadu. To není špatný výsledek. A co dál, Waltře? ptal se Franklin sám sebe. Žádné další ambice zatím neměl, možná už svou ctižádost uspokojil. Bude docela spokojen, pokud se mu podaří vést úřad do klidné a komplikací prosté budoucnosti.

Pro klid jeho duše bylo dobře, že netušil, jak marnou se tato jeho touha ukáže.

Devatenáctá kapitola

Fotograf svou práci skončil, ale mladík, který Franklina minulé dva dny následoval na každém kroku, měl zřejmě nevyčerpatelnou zásobu zápisníků i otázek. Stojí všechny tyhle potíže za to, aby se váš obličej, pravděpodobně na impozantním pozadí velryb, dostal na každý novinový stánek na světě? Franklin o tom pochyboval, ale v této záležitosti neměl jinou volbu. Vzpomněl si na úsloví: Veřejní činitelé nemají žádné soukromí. Jako každý aforismus byl i tento pravdivý jen zpoloviny. O bývalém řediteli po celou dobu jeho působnosti nikdo neslyšel a jeho mohl potkat stejně nenápadný život, kdyby oddělení pro styk s veřejností nedošlo k jinému rozhodnutí.

„Mnoho vašich lidí, pane Frankline," prohodil mladík z časopisu *Země*, „mi vyprávělo o vašem zájmu o takzvaného velkého mořského hada a o výpravě, při které zahynul váš kolega. Podnikly se na tomto poli nějaké další akce?"

Franklin si povzdechl. Obával se, že se tato otázka dřív nebo později objeví a doufal, že v konečném znění článku nebude stěžejní. Přešel ke své skříni a vytáhl silné desky poznámek a fotografií.

„Tady jsou všechny materiály, Bobe," pronesl. „Možná byste si je rád prolistoval — záznamy jsou vedené až do současnosti. Doufám, že jednoho dne dostaneme odpověď. Je to sice stále ještě můj koníček, ale posledních osm let jsem na něj neměl čas. Teď je to v pravomoci Ministerstva pro vědu a výzkum — Úřad pro chov velryb s tím nemá nic společného. My máme jiné úkoly."

Mohl ve výkladu ještě pokračovat, ale raději přestal. Kdyby tajemník Farlan nebyl brzy po nevydařeném pokusu přeložen, mohli mít další šanci. Ale po vyšetřování a obvinění, které po neštěstí následovaly, o ni na dlouhou dobu přišli. V životě každého člověka možná musí dojít k nějakému zásadnímu selhání, musí zůstat nějaká nedokončená práce, která vyváží množství úspěchů.

„Zbývá už jen jediná otázka, kterou bych vám ještě rád položil," pokračoval novinář. „Jak vidíte budoucnost Úřadu pro chov velryb? Existují nějaké zajímavé dlouhodobé plány, o kterých byste se rád zmínil?"

Tohle byla další záludná otázka. Franklin už dávno zjistil, že člověk v jeho postavení musí s tiskem spolupracovat a během posledních dvou dnů se čilý mladík stal téměř členem jejich rodiny. Některé věci ale vypadaly příliš vizionářsky a když s Bobem zaletěli na ostrov Heron, snažil se držet doktora Lundquista mimo novinářův dosah. Samozřejmě zahlédl prototyp přístroje na dojení a ten ho celkem zaujal. O dvou mladých kosatkách, držených se značnými potížemi a velkými výdaji v blízkosti jižního okraje útesu ale neměl

tušení.

„Víte, Bobe," začal pomalu, „ve statistikách se teď už vyznáte zřejmě lépe než já. Doufáme, že se nám podaří zvýšit četnost našich stád během následujících pěti let alespoň o deset procent. Pokud by se program s využitím mléka uskutečnil, zaměřili bychom se na kytovce dlouhoploutvé a snížili bychom stavy vorvaňů obrovských. V současné době zajišťujeme lidstvu dvanáct a půl procenta celkového množství potravin, a to představuje značnou odpovědnost. Doufám, že za svého působení se dočkám zvýšení na patnáct procent."

„Takže každý člověk na zemi bude mít minimálně jednou v týdnu velrybí steak?"

„Taky je to možné tak vyjádřit. Ale lidé jedí velrybí produkty denně a nemají o tom tušení — pokaždé, když použijí při vaření olej nebo si namažou krajíc chleba margarínem. Můžeme zdvojnásobit produkci, ale nikdo si toho nevšimne, protože naše produkty tvoří jen součást výrobků."

„Nebojte se. Až článek vyjde, zastihnete při týdenních nákupech lidi s očima upřenýma na obal, jak hledají, kolik procent výrobku pochází z velryb."

„To by bylo hezké. Ale — mimochodem — už jste se rozhodl, jak nám budete říkat?"

Novinář se zamračil.

„To záleží na nakladateli," odpověděl. „Zdůrazním mu ale, aby se jako čert kříži vyhýbal slovu *velrybář*. Stejně je už příliš otřepané."

„No, uvěřím vám, až uvidím konečnou verzi článku. Každý novinář slibuje, že nám tak říkat nebude, ale pokušení bývá zřejmě silnější. Kdy by měl podle vás článek vyjít?"

„Pokud ho nevytlačí nějaká žhavá novinka, tak přibližně za čtyři týdny. Před tím ale samozřejmě dostanete korektury — tak asi koncem příštího týdne."

Franklin vyprovodil mladíka z kanceláře a bylo mu trochu líto, že přichází o zábavného společníka, který sice pokládal podivné otázky, ale bohatě to vynahradil mořem historek o nejslavnějších lidech planety. Nyní k nim bude patřit i on sám, protože nejnovější článek ze seriálu *Lidé planety* si přečte minimálně sto milionů lidí.

O čtyři týdny později článek skutečně vyšel. Byl přesný, dobře napsaný a obsahoval jedinou drobnou chybu, kterou při čtení korektur přehlédl i Franklin. Fotografický doprovod byl skvělý a zahrnoval i udivující snímek, na kterém mládě saje mléko — získat takový záběr bylo určitě vrcholně nebezpečné a autora stálo jistě měsíce trpělivého vyčkávání. Čtenář nemohl tušit, že fotograf ho pořídil v bazénu u ostrova Heron, aniž by si omočil palec u nohy.

Kromě šokující slovní hříčky pod fotografií na obalu „Prince of

Whales“, (whale = velryba, pozn. překl.) s ním byl Franklin spokojen. Nadšení panovalo i v Úřadu pro chov velryb, na ministerstvu a dokonce i v samotné Světové organizaci pro výživu. Nikdo netušil, že během několika týdnů bude článek důvodem největší krize, jaká se kdy v Úřadu pro chov velryb odehrála.

Důvodem nebyl nedostatek předvídavosti. Někdy je možné události předvídat a podle toho si promyslet, jak jim čelit. Občas se ale stane, že události, které by podle všech předpokladů neměly mít žádnou souvislost-jsou tak rozdílné, jako by ke každé z nich došlo na jiné planetě — spolu zareagují zdrcujícím způsobem.

Úřad pro chov velryb existoval padesát let a po celou tu dobu se formoval do současné podoby. Zaměstnával dvacet tisíc lidí a hodnota jeho majetku převyšovala dvě miliardy dolarů. Byla to typická součást současné hierarchie včetně vlivu a prestiže, které z takového postavení plynou.

A teď se od základů zatřese pod vlídnými slovy muže, který žil tisíc let před Kristem.

Všechno začalo, když byl Franklin v Londýně. Nebylo nijak nezvyklé, že úředníci Světové organizace pro výživu přeskočili ministerstvo a kontaktovali přímo jeho. Nezvyklá byla ale skutečnost, že tajemník SOV osobně narušil každodenní práci úřadu a přiměl Franklina zrušit všechny závazky a okamžitě odletět na druhý konec světa do malého městečka na Srí Lance, jehož název nikdy neslyšel a ani ho nedokázal vyslovit.

Naštěstí bylo tou dobou v Londýně horko a dalších deset stupňů v Colombu nebylo tak strašných. Na letišti Franklina očekával místní představitel SOV. Byl oblečen do sarongu, který už přijali i nejkonzervativnější obyvatelé Západu, a vypadal svěže a spokojeně. Okázale si potřásli rukama a Franklin si s úlevou všiml, že nikde kolem nejsou žádní novináři, kteří by o důvodu jeho cesty věděli víc než on sám. Nastoupili do menšího letadla, kterým urazí posledních patnáct set kilometrů cesty.

„Tak,“ pronesl, když sledoval pohledem tisíce kilometrů úhledných, automaticky ošetřovaných čajových plantáží, „teď byste mi měl konečně vysvětlit, o co se jedná. Proč je tak důležité hnát mě do té Anna — jak se to místo vlastně jmenuje?“

„Anuradhapura. Tajemník vám to neřekl?“

„Setkali jsme se na letišti v Londýně na pouhých pět minut. Takže můžete začít pěkně od začátku.“

„No, tato situace se začala vyvíjet už před několika lety. Varovali jsme vedení, ale nikdo nás nebral vážně. A vaše interview v *Zemi* věci urychlilo. Mahanayake Thero z Anuradhapury — je to nejmocnější a nejvlivnější muž Východu a brzy se o něm dozvíte víc — si článek

přečetl a okamžitě nám nařídil, abychom mu zařídili cestu do sídla Úřadu pro chov velryb. Samozřejmě to nemůžeme odmítnout, ale dobře víme, co má v úmyslu. Přijede s týmem kameramanů a pořídí dostatek materiálu na širokou kampaň proti úřadu. Po nějakém čase bude požadovat referendum. A pokud dopadne v náš neprospěch, ocitneme se ve značných potížích."

Jednotlivé dílky skládačky do sebe začaly zapadat a vzor začínal zřetelně vystupovat. Na chvíli Franklina ovládla nevole, že ho posílají na druhý konec světa, aby se zabýval něčím tak absurdním. Vzápětí si ale uvědomil, že ti, kdo ho sem poslali, to za absurdní nepovažují. Určitě jsou daleko lépe než on obeznámeni se silami, které se připravují k útoku. Nikdy se nevyplatilo podceňovat sílu náboženství, ani tak mírumilovného a tolerantního, jako je buddhismus.

Ještě před sto lety by jeho současnou sílu nikdo nepředpokládal, ale katastrofální politické a společenské změny v minulém století mu poskytly nové možnosti. S oslabením nebo pádem svých tří největších rivalů se stal buddhismus jediným náboženstvím, které si zachovalo skutečný vliv na myšlení lidí.

Křesťanství, které se nikdy zcela nevzpamatovalo z ran, jež mu uštědřili Darwin a Freud, se nakonec nečekaně vytratilo ještě před archeologickými nálezy ve dvacátém století. Hindské náboženství s udivujícím panteonem bohů a bohyní nepřežilo rozvoj vědeckého racionalismu. A islám, oslabený stejnými vlivy, ztratil zbytky prestiže, když vycházející Davidova hvězda zastínila Prorokův půlměsíc.

Tato náboženství sice stále existovala a jistě se ještě po generace udrží, ale jejich vliv dávno pominul. Přežilo jen učení Buddhy, kterému se dokonce podařilo svůj vliv posílit, protože vyplnilo uprázdněný prostor po ostatních vírách. Buddhismus sám se označoval za filozofický směr a nestavěl na tvrzeních, která je možné vyvrátit archeologickým kladívkem. Díky tomu se vyhnul otřesům, které ostatní giganty zničily. Vnitřními reformami se očistil a zjednodušil, ale základní struktura zůstala neporušená.

Franklin věděl, že jedním ze základních kamenů buddhismu je úcta ke všem živým tvorům. Byl to zákon, který někteří buddhisté obcházeli tvrzením, že jíst maso zvířete, které zabil někdo jiný, je v souladu s vírou. V posledních letech se objevily pokusy dodržovat toto pravidlo co nejpřísněji, takže na nejrůznějších úrovních probíhaly nekonečné debaty mezi vegetariány a příznivci masa. Že by tyto dohady mohly mít vliv na činnost Organizace pro výživu, by Franklina nenapadlo ani ve snu.

„Řekněte mi," zeptal se, když se pod nimi míhaly úrodné hory, „jaký je ten Thero jako člověk?"

„Thero je jeho titul. Pokud chcete, překlad by byl asi arcibiskup. Jeho skutečné jméno je Alexander Boyce a narodil se před šedesáti

lety ve Skotsku.“

„Ve Skotsku?“

„Ano — byl prvním člověkem ze Západu, který se dostal na vrchol buddhistické hierarchie a musel na té cestě překonat řadu překážek. Jeden můj přítel, bhikku — ehm, mnich — si stěžoval, že Maha Thero je typický církevní starší, který se narodil o několik set let později. Takže namísto skotské církvi se věnoval reformaci buddhismu.“

„Jak se dostal na Srí Lanku?“

„Věřte nebo ne, přišel sem, jako začínající filmový technik. Tehdy mu bylo asi dvacet. Říká se, že se vydal natáčet sochu umírajícího Buddhy do jeskyně chrámu Dambulla a poté se vzdal své víry a přestoupil na buddhismus. Pak se dvacet let snažil propracovat se až na vrcholek a jeho dílem jsou téměř všechny reformy, ke kterým od té doby došlo. Náboženství se po několika tisíciletích existence naruší a je potřeba je pročistit. Maha Thero významně ovlivnil buddhismus na Srí Lance tím, že ho zbavil všech hinduistických bohů, kteří se usadili v chrámech.“

„A jak hledá nové nápady?“

„Předstírá, že s politikou nemá nic společného, ale pouhým zvednutím prstu dokázal položit několik vlád. Na Východě má velké množství stoupenců. Jeho programům s názvem *Buddhův hlas* naslouchá několik set milionů lidí. Tvrdí se, že s ním sympatizuje minimálně miliarda lidí, i když všichni se vírou neřídí. Už chápete, proč hovoříme tak vážně?“

Když teď Franklin pochopil, kdo se skrývá za záhadným jménem, vzpomněl si, že ctihodný Alexander Boyce byl před dvěma nebo třemi lety na titulní stránce časopisu *Země*. Takže přece jen mají něco společného. Teď by byl rád, kdyby si byl článek přečetl, ale tehdy to nebylo středem jeho zájmu a nedokázal si ani vybavit Therovu podobu.

„Je to velice tichý, drobný člověk, se kterým je snadné vyjít,“ zazněla odpověď na nepoloženou otázku. „Zjistíte, že se chová přátelsky a rozumně, ale jakmile se rozhodne, rozmetá jakýkoli odpor jako ledovec. Není fanatik, pokud na to myslíte. Jestli se vám podaří přesvědčit ho o tom, že nějaká akce je nezbytná, nebude vám stát v cestě, i když s vámi nebude souhlasit. Naše snaha o zvýšení produkce masa v oblasti mu vadí, ale je mu jasné, že všichni nemohou být vegetariány. Dohodli jsme se s ním na kompromisním řešení a že nebudeme ani v jednom z posvátných měst budovat jatka, ačkoli původně jsme to měli v úmyslu.“

„Tak proč se začal najednou zajímat o Úřad pro chov velryb?“

„Zřejmě se rozhodl dát o sobě vědět. A mimochodem — nemáte pocit, že velryby se od ostatních zvířat liší?“ Úředník pronesl otázku

téměř omluvným tónem, jako by očekával odmítnutí nebo dokonce posměch.

Franklin mlčel, protože tuto otázku se posledních dvacet let snažil vyřešit sám pro sebe. Scenérie pod nimi ho od ní odpoutala.

Právě přelétali nad kdysi největším městem na světě. Ve srovnání s ním byl Řím nebo Athény pouhými vesnicemi. Až do rozkvětu Londýna a New Yorku před dvěma sty lety nemělo konkurenci v rozloze ani počtu obyvatel. Starobylé sídlo singhálských králů obklopoval kruh umělých jezer, některá měla v průměru až deset kilometrů. I z výšky byl na současné Anuradhapuře znát rozdíl mezi starým a novým. Mezi barevnými vzdušnými konstrukcemi dvacátého prvního století se občas objevily velké zvonovité chrámové stavby. Právě přelétali nad největší z nich — Abhayagiri Dagoba. Dlažba chrámu dávno zarostla travou a křovím, takže chrám teď připomínal spíš asymetrický kopec, zakončený zborcenou věží. Velikostí mohla ten kopec překonat jen jediná z pyramid, postavená na břehu Nilu.

Když dorazili do místní kanceláře Světové organizace pro výživu, promluvil si Franklin s jejím vedoucím a obdařil jednoho reportéra, kterému se podařilo nějakým způsobem zjistit jeho přítomnost ve městě, několika neurčitými odpověďmi. Příjemně se najedl a začínal být přesvědčen, že už ví, jak se se situací vypořádat. Jde vlastně jen o další problém ve styku s veřejností. Něco podobného, jako když se před třemi týdny objevila v novinách senzačně laděná a velice nepřesná reportáž o porážení velryb. Tehdy se mu na hlavu sesypaly protesty několika sdružení na ochranu zvířat. Věc vzápětí vyšetřila zvláštní komise a všechna obvinění rychle vyvrátila. Kromě nesolidního reportéra nikdo žádnou újmu neutrpěl.

Když ale o několik hodin později stál před k obloze se tyčící pozlacenou věží Ruanveliseya Dagoba, pochybnosti se vrátily. Obrovský bílý chrám byl nádherně obnoven a zdálo se nemožné, že od položení jeho základních kamenů uplynulo skoro dvaadvacet století. Nádvoří chrámu lemovala téměř čtyři sta metrů dlouhá stěna, sestavená ze soch slonů v životní velikosti. Spojením umění a víry tu vzniklo mistrovské architektonické dílo poskytující závratný pocit starobylosti. Franklin se neubránil úvahám, kolik současných staveb bude v roce 4000 v tak zachovalém stavu.

Velké dlažební kameny byly rozpálené a Franklin byl rád, že u vchodu do chrámu odložil jen boty a ponožky si nechal. K chrámu tyčícímu se k obloze jako zářivá hora byla přistavěna moderní budova, jejíž čisté linie a bílé plastové stěny s prací stavitelů, kteří zemřeli před začátkem éry křesťanství, dobře ladily.

Bhikku v rouchu šafránové barvy zavedl Franklina do Therovy pohodlné a příjemně klimatizované kanceláře. Takovou pracovnu by mohl mít kterýkoli významný vedoucí pracovník kdekoli na světě.

Zvláštní pocit, který se Franklina zmocnil při vstupu do chrámu, se začínal vytrácet.

Maha Thero vstal a šel ho přivítat. Byl to drobný člověk a Franklinovi dosahoval sotva po ramena. Lesknoucí se vyholená lebka mu dávala nadčasový vzhled. Bylo těžké odhadnout, co si ten člověk myslí a ještě obtížnější bylo zařadit ho do některé z obvyklých kategorií. Na první pohled na Franklina nijak zvlášť nezapůsobil, ale potom si Franklin uvědomil, kolika malým lidem se podařilo zatřást světem.

Ani po čtyřiceti letech Mahanayake Thero neztratil rodný přízvuk. Zpočátku to v tomto prostředí působilo nepatřičně, možná až trochu komicky, ale za několik minut si to Franklin přestal uvědomovat.

„Je od vás hezké, že jste vážil tak dlouhou cestu, pane Frankline," poznamenal Thero zdvořile, když si potřásli rukama. „Musím přiznal, že jsem nečekal, že by se můj požadavek realizoval tak rychle. Doufám, že vám to není nepříjemné?"

„Ne," odpověděl Franklin. „Vlastně," dodal upřímně, „tato návštěva pro mě představuje zcela novou zkušenost a jsem vděčný za možnost se sem podívat."

„Výborně!" pronesl Thero spokojeně. „Já mám ze své cesty na základnu do jižní Georgie podobné pocity, jen doufám, že mi nebude dělat potíže tamní klima."

Franklin si vzpomněl na instrukce, které dostal. „Snaž se ho od jeho záměru odradit, ale nesmíš na něj spěchat." Dobře, tak tedy začne.

„To je právě jedna z věcí, na kterou jsem vás chtěl upozornit, Vaše Důstojnosti," odpověděl a doufal, že použil vhodný titul. „V jižní Georgii je právě zima v nejlepším a základna je vlastně do konce jara zavřená. Znovu ožije až tak za pět měsíců."

„Jsem to ale bláhový — měl jsem si to uvědomit. Ale do polárních oblastí jsem se nikdy nedostal, i když jsem o to stál. Myslím, že jsem hledal záminku, jak se tam podívat. No, budu se muset vydat na některou ze základen na severu. Kterou navrhujete — Grónsko nebo Island? Řekněte mi, kde vám to bude víc vyhovovat. Nechceme vám působit jakékoli potíže."

Po této poslední větě se stal Franklin poraženým ještě před začátkem bitvy. Bylo mu jasné, že stojí proti protivníkovi, kterého od jeho záměru neodradí úskokem ani silou. Bude se prostě muset s Therem dohodnout. Bude se muset snažit vyjít z boje se ctí a doufat, že všechno nakonec dobře dopadne.

Dvacátá kapitola

Nad širokým zálivem se vznášely obláčky mlhy. Velké hejno velryb nejistě kroužilo, ale hlasy, které je na toto místo mezi horami přivedly, jim nenaháněly hrůzu, jen jim nerozuměly. Velryby celý život poslouchaly příkazy, které přicházely někdy s vibracemi vody, jindy díky elektrickým rázům vydávaným malými stvořeními, která velryby považovaly za své vůdce. Tyto příkazy se velryby kdysi naučily a dosud nikdy nebyly díky jim ohroženy. Naopak je dovedly na úrodné pastviny, které by velryby bez vedení nikdy nenašly, protože se nacházely v oblastech, od kterých je po milion let budované instinkty odrazovaly. A občas je drobní vůdci chránili před zabijáky a rozehnali skupiny dravců dřív, než se mohli na své oběti vrhnout.

Velryby neměly nepřátele a neznaly strach. Po celé generace se pohybovaly bezpečnými oceány, tloustly, byly zdravé a měly se lépe, než kterýkoli z jejich dávných předků. Během padesáti let jejich průměrná velikost vzrostla díky starostlivé péči o deset procent a váha dokonce o třicet procent. Největší jedinec jejich druhu, padesát jedna metrů dlouhý samec modré velryby B.69322, známý pod jménem Kolos, se stále pohyboval se svou družkou a mládětem v Golfském proudu. Bez péče by Kolos takových rozměrů nikdy nedosáhl. Nebylo to možné průkazně doložit, ale byl pravděpodobně největším zvířetem za celou historii Země.

Příkaz se vynořil v okamžiku, kdy bylo potřeba velryby vést neviditelnými kanály a průplavy. Elektronické bariéry zde byly nahrazeny betonovými. Zvířata proplouvala čtyřmi rovnoběžnými kanály, které byly tak úzké, že umožňovaly pohyb pouze jediné velryby. Automatická čidla je změřila a zvážila, vyřadila všechny kusy, které nedosahovaly určité velikosti a vrátila je zpátky do moře — nepochybně poněkud zmatené a bez tušení, jak jsou jejich rozměry důkladně zpracovány.

Velryby, které kontrolou prošly, pokračovaly dvěma kanály, až se dostaly do velké laguny. Některé úkony nebylo možno svěřit jen přístrojům. Tady pracovali kontroloři, aby zjistili, jestli nedošlo k nějaké chybě, jestli jsou zvířata v dobrém stavu, zkontrolovali čísla obrovských zvířat a ta se vydala na poslední krátkou cestu do ohrad, kde jejich život skončí.

„Právě se blíží B 52111," oznámil Franklin Therovi. Stáli společně v místnosti, odkud bylo možno veškeré dění pozorovat. „Dvacet tři metrů dlouhá samice, která přivedla na svět pět mláďat. Produktivní věk má už za sebou." Byl si vědom, že za ním tiše předou kamery, které celou scénu natáčejí. Překvapilo ho, jak zručně a zkušeně je lidé

s vyholenými lebkami v šafránových šatech obsluhují. Potom zjistil, že všichni prošli školením v Hollywoodu.

Velrybu nic nevarovalo. Zřejmě ani necítila jemný dotek pružných měděných chapadel, když jí přejela po těle. Jednu chvíli klidně plavala v ohradě a za okamžik se proměnila v neživou hromadu masa a oleje, která ještě setrvačností pokračovala v pohybu vpřed. Proud o padesáti tisících ampérů jí projel srdcem jako blesk a neposkytl jí ani čas ke smrtelné křeči.

Na konci ohrady spočinulo mrtvé zvíře na dopravním pásu, který je vyvezl do mírného svahu, až se celé tělo vynořilo z vody. Potom pokračovalo pomalu dál podél rotujících válců, táhnoucích se až k obzoru.

„Je to nejdelší dopravník tohoto druhu na světě," vysvětloval Franklin s netajenou pýchou. „Může najednou přepravovat až deset velryb — tak tisíc tun. Byl velmi drahý a museli jsme pro něj pečlivě vybírat místo. Maso zpracováváme minimálně kilometr od ohrad, aby velryby nevystrašil pach krve. Myslím, že budete souhlasit, že náš způsob porážky zaručuje nejen okamžitou a bezbolestnou smrt, ale že zvířata nejsou do poslední chvíle ničím vystrašená."

„Máte naprostou pravdu," souhlasil Thero. „Všechno to vypadá velice humánně. Kdyby se velryby vyplašily, bylo by jistě velice obtížné je zvládnout, že? Zajímalo by mě, jestli tohle všechno podstupujete jen proto, abyste je ušetřili nepříjemných pocitů."

Byla do dobře promyšlená otázka, stejně jako mnohé další, které Franklin za několik posledních dnů vyslechl. Nebyl si zcela jistý, jak odpovědět.

„Obávám se," uvažoval nahlas, „že všechno záleží na prostředcích, které nám poskytuje Světová rada. Její finanční výbor rozhoduje, nakolik můžeme být ohleduplní. Ale to je jen teoretická úvaha."

„Samozřejmě — ale další otázky už mají blíž k praxi," pokračoval ctihodný Boyce a upíral zamyšlený pohled na vzdalujících se osmdesát tun masa a kostí. „Vrátíme se k autu? Rád bych se podíval, co se děje za tím kopcem."

A mě bude moc zajímat, pomyslel si Franklin, jak se to tobě a tvým kolegům bude líbit. Většina návštěvníků při prohlídce zpracovatelského zařízení bledla a třásla se, několik jich dokonce omdlelo. Mezi pracovníky Úřadu se tradoval vtip, že zkušenost se zpracováním masa vezme návštěvníkům na několik hodin chuť k jídlu.

Zápach je udeřil do nosu už několik set metrů od vjezdu. Franklin si koutkem oka všiml, že mladý bhikku s magnetofonem už vykazuje známky neklidu, ale Maha Thero se zdál naprosto v pořádku. Tvářil se klidně a nezúčastněně i o pět minut později, když vjeli do zapáchajícího pekla, kde se mrtvá těla dělila na maso, kosti a

vnitřnosti.

„Představte si," vysvětloval Franklin, „že téměř po dvě staletí dělali tuhle práci lidé, pracovali většinou na palubách lodí v hrozném počasí. Ani dnes to není nic pěkného na pohled, ale představte si, že byste se tam dole oháněl nožem dlouhým téměř jako vy."

„Myslím, že bych to zvládl," odpověděl Thero, „ale raději bych toho byl ušetřen." Otočil se ke svému kameramanovi a vydal několik pokynů. Potom se zaujetím sledoval, jak se na dopravníku blíží další velryba.

Obrovské tělo už prohlédly fotobuňky a zanesly do počítače jeho rozměry. I když člověk celý postup důvěrně znal, pokaždé ho zaskočila přesnost, s jakou se nože a pily otáčely na pohyblivých ramenech a podle přesného plánu prováděly řezy. Po dokončení práce zmizely. Velká chapadla se zmocnila třiceticentimetrové vrstvy tuku a stáhla ji, jako když člověk loupe banán. Výsledkem bylo nahé, krvácející mrtvé tělo, které se na pásu posunulo k začátku porcování.

Tělo se pohybovalo rychlostí, které člověk volnou chůzí stačil, a přímo před jeho očima se zmenšovalo. Pruhy masa velikosti slona se odtrhávaly a mizely v propustích. Když cirkulárky řezaly žebra, vznesl se od nich oblak prachu z kostí. Plastikové pytle s vnitřnostmi, plnými mořských krabů a planktonu z posledního jídla velryby, se vršily na hromadách odpadu.

Za necelé dvě minuty se vládce moří změnil na krvavou změť, ve které se orientoval jen odborník. Ani kosti nepřišly nazmar. Na konci pásu spadla obnažená kostra do jámy, kde se promění na hnojivo.

„To je konec linky," upozornil Franklin, „ale zpracování tu vlastně teprve začíná. Z tuku, který jste viděl odstraňovat hned na začátku, je třeba získat olej. Maso se rozřeže na menší kusy a upraví proti rychlé zkáze — my používáme neutronový zdroj o vysokém výkonu — a potom zbývá oddělit a zabalit ještě přibližně deset dalších produktů. Pokud máte zájem, rád vám ukážu kteroukoli část zpracovatelské továrny. Už to nebude vypadat tak drasticky, jako to, co jste právě shlédl."

Thero chvíli zamyšleně mlčky stál a studoval poznámky, které si pořídil svým neobyčejně úhledným rukopisem. Potom se zadíval na čtyři sta metrů dlouhý krví potřísněný pás, na němž se právě objevila další velryba.

„Jedna sekvence se nám zřejmě nepodařila," oznámil a bylo na něm znát, že došel k rozhodnutí. „Pokud by vám to nevadilo, rád bych se vrátil ještě jednou na začátek."

Franklin zachytil v poslední chvíli kameru, která mladému mnichovi vypadla z rukou. „To nic, synu," uklidňoval ho, „poprvé je to vždycky nejhorší. Kdybyste tu pobyl několik dní, udivilo by vás, že si návštěvníci stěžují na zápach."

Bylo těžké tomu uvěřit, ale lidé, kteří tu pracují, ho ujistili, že je to skutečně tak. Jen doufal, že ctihodný Boyce nebude tak důkladný, aby si to mohl sám ověřit.

„A teď, Vaše Ctihodnosti," promluvil Franklin, když se letadlo odlepilo od země a vydalo se na zpáteční let z Londýna na Srí Lanku, „bych se vás rád zeptal, jak chcete nashromážděné materiály použít?"

Během dvou společně strávených dnů se kněz s Franklinem spřátelili a jeden druhého si navzájem vážili. Franklina zaskočilo, že Therova společnost mu byla příjemná. Byl přesvědčen — a kdo by nebyl — , že dokáže lidi odhadnout, ale některé stránky osobnosti Mahanayake Thery byly nad jeho síly. Nijak mu to ale nevadilo. Instinktivně tušil, že se nachází ve společností síly a také — ačkoli šlo o otřepané a prázdné slovo, nedokázal se mu vyhnout — dobroty. Začínal uvažovat, s úctou, která mohla každou chvíli přerůst v jistotu, že člověk, jemuž teď dělá společnost, vejde do historie jako světec.

„Nemám co skrývat," odpověděl Thero vlídně. „Jak víte, klam a podvod je v rozporu s Buddhovým učením. Náš postoj je jednoduchý. Věříme, že každé stvoření má právo na život a z tohoto pohledu je vaše činnost špatností. Proto bychom ji rádi zarazili."

Franklin takovou odpověď očekával, ale bylo to poprvé, kdy Thero jasně vyslovil, o co mu jde. Pocítil vlnu zklamání. Člověk tak inteligentní jako Thero si přece musí uvědomovat, že podobný krok lze těžko realizovat, protože svět by tak přišel o celou osminu produkce potravin. A proč se zaměřili právě na velryby? Co krávy, ovce, vepři — všechna zvířata, která člověk láskyplně chová, aby je nakonec odvezl na jatka a použil jejich maso ve svůj prospěch?

„Je mi jasné, na co myslíte," ozval se Thero, než Franklin stačil své námitky vyslovit. „Jsme si vědomi problémů, které by takový krok přinesl a je nám jasné, že to bude vyžadovat čas. Ale někde musíme začít a Úřad pro chov velryb nám poskytl pro náš problém tu nejlepší prezentaci."

„Díky," zabručel Franklin. „Ale připadá vám to fér? To, co jste viděl, se odehrává na všech jatkách na této planetě. Nic na tom nemění ani skutečnost, že my se odlišujeme rozsahem prací."

„Máte pravdu. Ale my jsme praktičtí lidé, žádní fanatici. Je nám jasné, že dřív, než omezíme produkci masa, budou muset být nalezeny nové zdroje potravy."

Franklin nesouhlasně zavrtěl hlavou.

„Promiňte," namítl, „ale i kdyby se vám podařilo najít nové zdroje, nepodaří se vám změnit všechny obyvatele planety na vegetariány — i když podporujete přesídlování na Mars a Venuši. Při představě, že už nikdy nebudu jíst jehněčí kotletu nebo dobře upečený steak, bych se raději zastřelil. Vaše plány musí ztroskotat minimálně

ve dvou bodech — na psychologii lidí a na faktech o produkci potravin.“

Maha Thero se zatvářil trochu zklamaně.

„Můj milý řediteli,“ promluvil, „snad si nemyslíte, že bychom něco tak jasného nevzali v úvahu? Dovolte mi ale nejdřív dokončit vysvětlení našeho pohledu na věc. Potom vám vyložím, jak chceme maso nahradit. Zajímá mě vaše reakce, protože představujete maximální míru — ehm — spotřebitelského odporu, s jakým se můžeme setkat.“

„Tak dobře,“ usmál se Franklin. „Uvidíme, jestli mě dokážete od mé práce odradit.“

„Od počátku dějin,“ pronesl Thero, „si člověk myslí, že veškerá zvířata existují jen kvůli jeho užitku. Vyhubil celé druhy jen proto, že mu ničily úrodu nebo že mu překážely v dalších činnostech. Nepopírám, že k tomu měl často důvod a že často jinou možnost neměl. Ale v průběhu věků si člověk díky zločinům vůči zvířatům zatemnil duši — některé z nejhorších se odehrály před šedesáti, sedmdesáti lety právě ve vaší profesi. Četl jsem o případech, kdy harpunované zvíře zahynulo po dlouhých hodinách nepředstavitelných útrap a z jejich masa pak nemohl být použit ani kousek — bylo otráveno látkami, vyprodukovanými tělem velryby ve smrtelné agonii.“

„To se stávalo jen velmi zřídka,“ přerušil ho Franklin. „A brzy jsme od toho ustoupili.“

„Ano, přesto to zůstává součástí dluhu, který musíme vyrovnat.“

„Svend Foyn by s vámi nesouhlasil. Když vynalezl v roce 1870 výbušnou harpunu, poznamenal si do diáře, že za všechnu práci děkuje Bohu.“

„Zajímavý názor,“ poznamenal Thero nevzrušeně. „Rád bych si s ním o tom promluvil. Víte, existuje jednoduchý test, kterým se lidstvo dělí na dvě části. Pokud člověk při chůzi zahlédne na ulici brouka právě v místě, kam směřuje jeho další krok, může stoupnout jinam, nebo může brouka rozšlápnout. Do které kategorie patříte vy, pane Frankline?“

„To záleží na tom, jestli je brouk jedovatý nebo roznáší nákazu, takového bych zašlápl. Jinak bych ho překročil. Tak by jednal každý rozumný člověk.“

„Potom nejsme rozumní. Jsme přesvědčeni, že zabíjení ospravedlňuje pouze záchrana života živočicha na vyšším vývojovém stupni. A je zajímavé, jak zřídka k podobným situacím dochází. Ale vraťme se k našemu problému.

Přibližně před sto lety napsal irský básník lord Dunsay hru s názvem *K čemu je člověk*. Zanedlouho ji uvidíte na jednom z našich televizních programů. Jednomu člověku se zdá, že je nějakým

záhadným způsobem odvezen ze Sluneční soustavy a že je postaven před soud zvířat. Pokud nedokáže najít alespoň dva druhy, které budou ochotné mluvit v jeho prospěch, lidstvo zanikne. Jediný pes byl ochoten se za svého pána postavit. Všechna ostatní zvířata se pamatovala na své dávné zvyky a způsob života a byla by raději, kdyby se člověk neobjevil. Blíží se vyslovení rozsudku, ale v poslední chvíli se objeví ještě jeden zastánce lidí a lidstvo je zachráněno. Tím stvořením, kterému člověk přináší užitek, byl komár.

Můžete si myslet, že jde jen o zábavný příběh. Jsem si jistý, že stejný názor sdílel i Dunsay — který byl náhodou vášnivý lovec. Ale básníci občas vysloví skrytou pravdu, které si ani sami nejsou vědomi. Jsem přesvědčen, že tato téměř zapomenutá hra obsahuje velice důležité varování lidstvu.

Během staletí, Frankline, se skutečně dostaneme mimo Sluneční soustavu. Dřív nebo později se setkáme s jinými podobami inteligentního života na daleko vyšší úrovni, než jsme my. Až ta chvíle nastane, mohou se k nám nositelé vyšší formy života chovat tak, jak se my teď chováme k ostatním stvořením našeho světa.“

Ta slova zazněla tiše, ale s takovým přesvědčením, že se Franklinovi vplížil do duše chlad. Poprvé si připustil, že i na jiném názoru může něco být — něco, co je víc než pouhá lidskost. Může být ale lidskost *pouhá*? Konečná fáze jeho práce se mu nikdy nezamlouvala, protože měl už od začátku své obrovské svěřence rád, ale vždycky si byl vědom, že jinak to nejde.

„Uznávám, že máte dobře zformulované argumenty,“ připustil. „Ale ať se nám to líbí nebo ne, musíme se podřídit reálné situaci. Nevím, kdo pronesl slova: Přírodou hýbou zuby a drápy. Tak to prostě je. Kdyby si svět mohl vybrat mezi jídlem a etikou, je mi jasné, co by zvítězilo.“

Thero se mírně usmál, vědomě nebo mimoděk. Jeho výraz v tu chvíli připomínal pohled, s jakým umělci řady generací zobrazovali Buddhu.

„Ale právě o to jde, milý Frankline,“ namítl. „Už není potřeba se rozhodovat. Naše generace je v historii lidstva první, která může ten dávný kruh porušit a jíst co má ráda, aniž by při tom tekly potoky krve nevinných stvoření. Jsem vám velice vděčný, že jste mi umožnil pochopit jak.“

„Já!“ podivil se Franklin.

„Samozřejmě,“ potvrdil svá slova Thero, jehož úsměv připomínal díla buddhistických umělců. „A teď, pokud mě omluvíte, bych si rád zdříml.“

Dvacátá první kapitola

„Tak tohle," bručel Franklin, „je odměna za dvacet let poctivé státní služby — dokonce i moje vlastní rodina se na mě dívá jako na krví potřísněného řezníka."

„Ale všechno to bylo pravdivé, nebo ne?" ujistila se Anna a ukázala na televizní obrazovku, která byla před několika vteřinami skutečně zalitá krví.

„Samozřejmě. Ale byla to zároveň velice chytře připravená propaganda. Klidně bych dokázal udělat něco podobného i na naši obhajobu."

„Jsi si tím jist?" zeptala se Indra. „Tví nadřízení to po tobě budou jistě chtít, ale nebude to jednoduché."

Franklin rozzlobeně odfrkl.

„Ty statistické údaje jsou nesmyslné! Už jen myšlenka, že bychom mohli všechna naše zvířata převést na produkci mléka je šílená. Kdybychom všechny naše zdroje přeorientovali na získávání velrybího mléka, nedokázali bychom nahradit ani čtvrtinu ztrát tuku a proteinu, ke kterým by při uzavření našich zpracovatelských zařízení došlo."

„Ale Waltře," uklidňovala ho Indra, „nemusíš si ničit cévy, jak se snažíš zůstat klidný. Ve skutečnosti tě štve představa, že planktonové farmy se rozšíří, aby doplnily vzniklou mezeru v produkci potravin."

„No, ty jsi bioložka. Je praktické měnit tu kaši v hovězí žebírka nebo steaky?"

„Zjevně je to *možné*. Nechat šéfa Waldorfu ochutnat skutečný a potom uměle vytvořený produkt byl skutečně chytrý tah. Zvlášť když odborník nedokázal oba vzorky rozeznat. Nepochybně na tebe čeká nádherná bitva — lidé z farem se okamžitě vrhnou na Therovu stranu a Ministerstvo pro moře a oceány se rozdělí na několik skupin."

„Možná s tím počítal," pronesl Franklin s váhavým obdivem. „Má po čertech dobré informace. Mrzí mě, že jsem se tenkrát tolik rozpovídal o produkci mléka — a oni to v konečné verzi článku ještě zdůraznili. Jsem si jist, že právě tím to celé začalo."

„To je další věc, o které jsem se chtěla zmínit. Kde přišel k číslům, na kterých založil svou statistiku? Pokud vím, nikde mimo úřad nebyla zveřejněna."

„Máš pravdu," souhlasil Franklin. „Měl jsem na to přijít dřív. Hned zítra ráno se vydám na Heron a promluvím si s doktorem Lundquistem."

„Vezmeš mě s sebou, tati?" prosila Anna.

„Tentokrát ne, mladá dámo. Nerad bych, aby nevinné uši mé dcery vyslechly slova, která zřejmě budu nucen pronést."

„Lundquist je v laguně, pane,“ oznámil mu hlavní laborant. „Nemůžeme se s ním spojit, dokud se nevrátí sám.“

„Nemůžete? Tak se vypravím k laguně a poklepu mu na rameno.“

„Nemyslím, že by to bylo moudré, pane. Attila a Čingischán nemají cizince příliš v lásce.“

„Pane Bože — copak on je ve vodě *s nimi*?“

„Ano — mají ho docela rádi a spřátelili se i se strážci, kteří s nimi pracují. Ale cizí člověk by mohl rychle zmizet v jejich žaludku.“

Franklin si pomyslel, že se tu děje spousta věcí, o kterých nemá tušení. Rozhodl se vypravit k laguně. Pokud nebylo nesnesitelné horko a pokud člověk neměl nějaká velká zavazadla, nestálo za to si brát na tak krátkou vzdálenost auto.

Když konečně došel k novému východnímu molu, změnil názor. Buď se ostrov Heron zvětšil, nebo začíná pociťovat svůj věk. Posadil se na kýl dnem vzhůru obrácené loďky a pohlédl na moře. Byl sice příliv, ale čára označující okraj útesu byla dobře vidět a za chvíli se objevily vodotrysky dvou zabijáckých velryb jako ozdobné chocholy mlhy. Na moři se pohupovala malá loďka. Někdo v ní seděl, ale Franklin nedokázal na tak velkou vzdálenost poznat, jestli je to doktor Lundquist nebo někdo z jeho asistentů.

Po několika minutách čekání zavolal pro loď, která by ho dopravila k útesu. Po delším čase — kdyby plaval, dostal by se tam dřív — dorazil na místo a poprvé zahlédl Attilu a Čingischána.

Obě kosatky měřily kolem deseti metrů. Jak se k nim s loďkou přiblížil, obě zvířata se vynořila z vody a upřela na něj velké inteligentní oči. Nezvyklý pohled na velká bílá těla budil ve Franklinovi neklid a pocit, že se neocitl tváří v tvář zvířatům, ale stvořením, která by mohla stát na vývojovém žebříčku výš než on sám. Byl si ale vědom, že pravda je jiná a připomněl si, že se dívá na nejkrutější zabijáky, jací v moři žijí.

Ne, tak to není. *Druhé* nejkrutější zabijáky…

Velryby zmizely pod hladinou očividně spokojené s tím, co zjistily. V tu chvíli Franklin zahlédl Lundquista. Pohyboval se asi deset metrů pod hladinou na malém torpédu naloženém pomůckami. Pohyb zvířat ho zřejmě zneklidnil, protože se vynořil na hladinu. Když návštěvníka poznal, zůstal na vodě a stáhl si masku.

„Dobrý den, pane Frankline. Dnes jsem vás nečekal. Co říkáte mým žákům?“

„Působivé. Jak zvládají výcvik?“

„Skvěle — o tom není pochyb. Jsou chytřejší než sviňuchy a překvapivě přítulné, když se s vámi sžijí. Dokážu je teď naučit cokoli. Kdybych chtěl spáchat dokonalou vraždu, mohl bych jim sdělit, že jste tuleň nebo ledová kra, a během dvou vteřin by vaši loďku převrhli.“

„V tom případě bych raději pokračoval v našem rozhovoru na

pevnině. Dokončil jste už svou práci?“

„Ta nebude nikdy u konce. Vrátím se zpátky na torpédu — není potřeba všechny ty krámy nakládat do loďky.“

Vědec zapnul motor své malé kovové ryby a vyrazil směrem k ostrovu takovou rychlostí, jaké malá loďka nemohla stačit. Dva zabijáci vyrazili za ním a jejich velké ploutve čeřily vodu do bílé pěny. Vypadalo to na nebezpečnou hru, ale než mohl Franklin zjistit, co se stane, až velryby torpédo dostihnou, Lundquist přejel přes mělčinu nad sítěmi ohraničujícími prostor. Obě velryby se zastavily a vybíjely si vztek na vodě.

Franklin cestou zpátky na ostrov hodně přemýšlel. Znal Lundquista už léta, ale měl pocit, jako by se s ním dnes setkal poprvé. Nikdy nepochyboval o jeho originalitě a vtipu v myšlení, teď však zjistil, že vyniká i neobyčejnou odvahou a iniciativou. Ale ani jedna z těchto vlastností mu nepomůže, pomyslel si Franklin, pokud nedokáže uspokojivě odpovědět na několik otázek.

V obvyklém prostředí laboratoře a v civilních šatech byl Lundquist oním mužem, jakého Franklin znal. „Tak Johne,“ začal, „předpokládám, že jste sledoval v televizi ten pořad namířený proti Úřadu.“

„Samozřejmě. Ale byl skutečně namířený *proti* nám?“

„Směřuje proti naší hlavní činnosti, ale o tom se dohadovat nechci. Chci vědět jediné: Jste ve spojení s Maha Therem?“

„Jistě. Kontaktoval mě hned poté, co vyšel ten váš rozhovor v *Zemi*. „

„A vy jste mu předal i důvěrné informace?“

Lundquist se tvářil ublíženě.

„To odmítám, pane Frankline. Jediná informace, kterou ode mne získal, byla moje studie o produkci mléka. A ta vyjde příští měsíc v odborném časopise. Zveřejnění jste sám schválil.“

Obvinění, které se Franklin chystal vyslovit, nahradil pocit studu.

„Promiňte, Johne. Beru to zpátky. Jsem z toho všeho podrážděný. Rád bych si ujasnil fakta dřív, než mě začnou vyslýchat na velitelství. Ale nemyslíte, že jste mě měl o tom požadavku informovat?“

„Mám-li být upřímný, nevidím k tomu důvod. Každodenně tu řešíme spoustu problémů a není mi jasné, proč by se právě tohle mělo lišit od ostatních rutinních záležitostí. Samozřejmě mě potěšilo, že se někdo o můj projekt zajímá a tak jsem jim poskytl veškerou pomoc.“

„Dobře,“ odpověděl Franklin rezignovaně. „Zapomeňme na to. Ale odpovězte mi na jedno: Jste jako vědec přesvědčen, že si můžeme dovolit ukončit chov velryb na maso a přejít na mléko a syntetické náhražky?“

„Když nám poskytnou deset let, klidně to zvládneme. Žádnou technickou překážku nevidím. Nemohu samozřejmě ručit za údaje od

farmářů, ale můžete si být jistý, že Therovy informace jsou přesné.“

„Uvědomujete si ale, co by to znamenalo? Když to začne od velryb, dřív nebo později se to přesune na všechna domácí zvířata.“

„A proč ne? Mně se ta představa zamlouvá. Pokud věda a náboženství mohou zbavit přírodu krutosti, proč se tomu bránit?“

„Mluvíte jako utajený buddhista — a mě už unavuje opakovat, že v tom, co děláme, žádná krutost není. Mimochodem, pokud by po vás Thero znovu něco chtěl, odkažte ho na mě.“

„Dobře, pane Frankline,“ odpověděl vědec upjatě. Nastala tísnivá odmlka, kterou přerušil až příchod posla se zprávou.

„Chtějí s vámi hovořit na velitelství, pane Frankline. Je to naléhavé.“

„To si pište,“ zamumlal Franklin. Potom pohlédl na Lundquistův nepřátelský výraz a neubránil se úsměvu.

„Když dokážete cvičit kosatky na strážce, Johne,“ pronesl, „měl byste se začít rozhlížet po nějakém dalším savci, nejlépe obojživelném, aby se stal novým ředitelem.“

Na planetě s nepřetržitou univerzální komunikací se zprávy dostaly od jednoho pólu ke druhému dřív, než se kdysi rozšířily ústním podáním po jediné vesnici. Dovedně sestavený a prezentovaný program, který se napoprvé dotkl zvyků dvaceti milionů lidí, se napodruhé setkal s daleko příznivější odezvou. Brzy se objevilo několik dalších témat ke konverzaci, mimo jiné o jedné z nevýhod života v mírumilovném a dobře organizovaném světě, kde se bez válek a krizí vlastně nic neděje. Mezi stesky patřila i skutečnost, že po zrušení státní suverenity se rozplynula i historie. K výměně názorů tak docházelo jen v klubech, kuchyních, Světové radě a v osamělých kosmických dopravnících, ale stejně neexistoval odpůrce.

Světová organizace pro výživu se tvářila důstojně a klidně, ale v zákulisí probíhala horečná aktivita. Věcem nijak neprospělo lobování skupiny pěstitelů planktonu, kteří se chovali přesně podle Indřiných předpokladů. Franklina snahy konkurenčního oddělení vytěžit z jeho potíží co nejvíc pro sebe tak popudily, že několikrát protestoval přímo u ředitele planktonových farem. „Zatraceně, Tede,“ křičel do videofonu jednou, když útoky přesáhly únosnou míru, „jsi řezník stejně jako já. Každá tuna planktonu, který vypěstujete, obsahuje půl miliardy krabů a krevet, které mají stejný nárok na život, svobodu a štěstí jako moje velryby. Takže se nesnaž tvářit, že tebe se to netýká. Dřív nebo později se Thero vrhne i na tebe — tohle je jen vrcholek ledovce.“

„Možná máš pravdu, Waltře,“ připustil obviněný kolega celkem vstřícně. „Ale myslím, že farmy vydrží, než odejdu do důchodu. Vzbudit soucit s krevetami není tak jednoduché, ony totiž nemají roztomilá desetitunová mláďata.“

To byla naprostá pravda. Bylo těžké najít předěl mezi přehnaným sentimentem a rozumnou lidskostí. Franklin si vzpomněl na kreslený vtip, na kterém Thero spíná ruce nad kvílejícím zelím, rvaným brutálně ze země. Malíř se nestavěl na žádnou ze stran, jen se pokusil upozornit na názor lidí, kteří si myslí, že spousta povyku je pro nic. Možná za několik týdnů, až se lidé začnou nudit, celá aféra odezní a nahradí ji něco dalšího. Ale Franklin o tom pochyboval. Televizní program jasně ukázal, jak Thero dokáže mistrně ovlivňovat veřejné mínění. Určitě nepřipustí, aby jeho kampaň ztratila tempo.

Therovi stačil na posbírání deseti procent hlasů, potřebných na ustavení vyšetřovací komise, necelý měsíc. Skutečnost, že deset procent lidstva projevilo o tyto problémy zájem a chtělo se seznámit se všemi skutečnostmi zdaleka neznamenalo, že s Therem souhlasí. Svůj hlas odevzdali hlavně ze zvědavosti sledovat, jak se státní instituce dokáže bránit. Komise sama o sobě velký význam neměla. Zásadní bude až hlasování o její konečné zprávě a do té doby uplyne ještě řada měsíců.

Jedním z neočekávaných výsledků rozvoje elektroniky ve dvacátém století byla možnost, aby měl svět poprvé v historii skutečně demokratickou vládu — každý občan měl možnost vyjádřit svůj názor na jednotlivé politické záležitosti. To, o co se Athéňané pokusili před několika tisíciletími v omezeném okruhu několika tisíc svobodných občanů, bylo teď dosažitelné pro celých pět miliard obyvatel Země. Zařízení, určené původně k hodnocení televizních pořadů, teď získalo daleko širší význam. Stalo se prostředkem k jednoduchému a poměrně levnému způsobu, jak zjistit názory veřejnosti.

Jistě, musela existovat i bezpečnostní opatření a před dosažením určité úrovně vzdělání na celém světě by byl takový systém nebezpečný — uplatnit se mohl až od začátku dvacátého prvního století. I v současnosti se v některých citově laděných případech vyskytovaly hlasy, které byly ve skutečnosti zaměřené proti zájmům lidstva, a žádná vláda by nemohla existovat bez práva konečného rozhodnutí. I když se celý svět shodl na některé věci devadesáti devíti procenty hlasů, stát mohl vůli lidu ignorovat, ale musel počítat s odezvou v příštích volbách.

Franklin si nijak neliboval ve výsadě představovat pro komisi korunního svědka, ale bylo mu jasné, že neexistuje způsob, jak se z této povinnosti vyvléct. Většinu času teď trávil shromažďováním údajů proti návrhům lidí, kteří se snažili ukončit porážky. Ukázalo se, že to bude daleko složitější úkol, než si představoval. Nemohl jasně přesvědčit uvedením ceny za vyprodukování kilogramu velrybího masa až do okamžiku, kdy se ocitne spotřebiteli na stole, a srovnat ji s cenou syntetického masa vyrobeného z planktonu. Tyto údaje totiž nikdo neznal a existovalo množství variant. Největší neznámou se

ukázaly být náklady na provoz navrhovaných mořských mlékáren v případě rozhodnutí, že velryby se budou pěstovat na mléko, nikoli na maso.

Čísla byla nepřesná a nespolehlivá. Bylo by čestné to předem připustit, ale byl vystaven tlakům prokázat, že zastavení výroby velrybího masa by se hospodářsky nevyplatilo. Jeho loajalita k Úřadu pro chov velryb, podpořená zájmem o uchování svého místa, ho směrovala stejně.

Ale nešlo jen o ekonomické otázky. Ve hře byly i city, které Franklinovi komplikovaly situaci a bránily mu v jednoznačném rozhodnutí. Doba, kterou strávil s Therem a letmé seznámení s civilizací a způsobem uvažování, které byly daleko starší než ty, které doposud uznával, ho ovlivnily víc, než si uvědomoval. Jako většina lidí materialistické éry byl nakažen obdivem k vědeckému i společenskému pokroku počátku dvacátého prvního století. Byl hrdý na svůj skepticky racionální přístup ke světu a oproštění se od pověr. Základní filozofické otázky ho nikdy příliš nezajímaly. Věděl, že existují, ale měl pocit, že se týkají jiných.

A teď, ať se mu to líbí nebo ne, na něj dolehly úvahy, proti kterým byl téměř bezbranný. Vždycky se považoval za humanistu, ale teď si uvědomil, že lidskosti není nikdy dost. Čím víc se nořil do svých úvah, tím víc ho popouzel svět kolem něj a věci nakonec dospěly do takového stádia, že se iniciativy musela ujmout Indra.

„Waltře," řekla odhodlaně, když se Anna s pláčem odebrala po hádce s otcem do postele, „ušetříme si spoustu potíží, pokud se dokážeš vyrovnat s fakty a přestaneš ze sebe dělat blázna."

„Co tím chceš říct?"

„Za poslední týden ses dokázal rozhádat s kde kým — s jedinou výjimkou. Napadl jsi Lundquista, ačkoli to byla moje chyba, hádáš se s tiskem, s většinou spolupracovníků, s dětmi a každou chvíli se pustíš i do mě. Ale ve skutečnosti se zlobíš jen na jednoho člověka — a tím je Maha Thero, ten je příčinou všech potíží."

„Proč bych se měl na něj zlobit? Je to cvok, ale je svatý — nebo je tomu tak blízko, jak si jen dokážu představit."

„Nemám v úmyslu se o tom dohadovat. Já ti jen říkám, že s ním vlastně souhlasíš, ale nechceš si to připustit."

Franklin se chystal vybuchnout. „To je teda blábol!" začal. Potom mu ale došlo, že je to sice *divné*, ale je to tak.

Pocítil úlevu a zklidnění a zbavil se vzteku na svět i na sebe. Jeho dětinské odmítání skutečnosti, že právě *on* by měl být člověkem, který má zásadní dilema vyřešit, se nečekaně vypařilo. Není důvodu stydět se za to, že si své obrovské svěřence zamiloval. Pokud by bylo možné zamezit jejich zabíjení, osobně by to uvítal, ať bude dopad na Úřad jakýkoli.

V duchu se mu vybavil Therův plachý úsměv. Copak ten člověk věděl, že ho získá na svou stranu? Jestli jeho schopnost přesvědčit lidi kolem sebe — spolu s šokující taktikou využití krvavého televizního dokumentu — zapůsobila na Franklina, bitva je už napůl vyhraná.

Dvacátá druhá kapitola

Indra si s povzdechem pomyslela, že dřív byl život daleko jednodušší. Petr a Anna trávili většinu času ve škole. Očekávala, že bude mít víc času pro sebe, ale nějak to nefungovalo. Když teď Franklin pracoval v tak vysokém postavení, čekalo se od nich, že se budou účastnit společenského života. I když to možná bylo trochu nadsazené, protože ředitel Úřadu pro chov velryb stál minimálně o šest příček níž než prezident a jeho poradci.

Některé skutečnosti se ale odehrávaly nezávisle na oficiálním postavení. Nikdo nemohl tvrdit, že Waltova práce je nějak zvlášť oslnivá, a přesto si díky svým aktivitám její manžel vydobyl všeobecné uznání dřív, než se objevil ten článek v *Zemi* a ve srovnání s ostatními řediteli úřadů Ministerstva pro moře a oceány byl velice známý. Kolik lidí znalo ředitele planktonových farem nebo sladkovodní produkce potravin jménem? Stěží jeden ze sta lidí, kteří znali Franklina. Byla na něj hrdá, i když jeho postavení vzbuzovalo občas mezi ostatními řediteli žárlivost.

Teď to bude zřejmě horší, protože nikdo z vysokých představitelů na ministerstvu ani ve Světové organizaci pro výživu netušil, že Franklin má nějaké pochybnosti ani že nedokáže odhodlaně podporovat oficiální stanovisko.

Její snahu začíst se do posledního čísla časopisu *Nature* přerušilo vyzvánění videofonu. I přes její protesty jim soukromou linku zavedli hned poté, co se Walter stal ředitelem. Zdá se, že státní služba není žádný med. Teď ho mohli z úřadu volat, kdykoli se jim zachtělo. Pokud neučinil náležitá opatření.

„Dobrý den, paní Franklinová," ozval se operátor, který se už stal téměř členem rodiny. „Je ředitel doma?"

„Obávám se, že nikoli," odpověděla spokojeně. „Už téměř měsíc neměl jediný den volna a dneska si s Petrem vyrazili s loďkou do zátoky. Pokud ho chcete zastihnout, budete muset vyslat letadlo, protože vysílačka je už zase rozbitá."

„*Oba* přístroje jsou mimo provoz? To je divné. No, nejde o nic naléhavého. Až se vrátí, předejte mu, prosím, vzkaz."

Po slyšitelném cvaknutí spadl do velkého koše na zprávy list papíru. Indra si ho přečetla, bezmyšlenkovitě se s operátorem rozloučila a okamžitě šla Franklinovi zavolat na jeho bezvadně fungující vysílačku.

Svištění plachet, jemné šumění vody míjející loďku a občasný výkřik některého z mořských ptáků ji přenesly do Moretonova zálivu.

„Myslím, že tě to bude zajímat, Waltře," začala. „Ve středu bude mít Politická rada zvláštní zasedání tady v Brisbane. Máš tři dny na

rozmyšlenou, co jim řekneš.“

Po krátké odmlce, při které slyšela Franklina přecházet po palubě, se její muž ozval: „Díky, drahá. Je mi jasné, co jim řeknu — jen nevím, jak to říct. Ale jednu věc bys pro mě mohla udělat. Znáš manželky všech strážců. Mohla bys jim zavolat a zjistit, co si o té věci myslí jejich manželé. Dokázala bys to zařídit, aniž by to bylo nějak zvlášť nápadné? Pro mě není tak jednoduché, zvlášť teď, zjistit, co si lidé skutečně myslí. Mají tendenci říkat mi to, o čem předpokládají, že mi bude vyhovovat.“

Ve Franklinově hlase zaznívalo zamyšlený tón, který Indra slýchala poslední dobou stále častěji. Znala ale svého muže natolik dobře, aby jí bylo jasné, že odpovědnosti, která na něm teď leží, nijak nelituje.

„To je dobrý nápad,“ souhlasila. „Existuje minimálně patnáct lidí, kterým jsem měla už dávno zavolat, takže budu mít dobrou výmluvu. Ale možná to celé vyústí v další večírek.“

„To je mi jedno. Alespoň dokud jsem ředitelem a dokážu to zaplatit. Ale kdybych se měl během měsíce vrátit k platu strážce, museli bychom zábavu značně omezit.“

„Ty si opravdu myslíš, že…“

„No, myslím, že tak hrozné to nebude. Ale možná mě přeloží na nějaké hezké zastrčené místo, ačkoli mi není jasné, k čemu bych byl mimo Úřad. ZMIZ NÁM Z CESTY TY ZATRACENEJ BLÁZNE. COPAK NEVIDÍŠ, KAM SE ŘÍTÍŠ? Promiň, miláčku, ale je tu spousta svátečních jachtařů. Pokud nás nějaký idiot nepotopí, budeme tak za hodinu a půl doma. Petr říká, že chce do čaje med. Tak ahoj.“

Indra se zamyšleně zadívala na vysílačku, která před chvílí zmlkla. Napůl si přála, aby se do zálivu vypravila s nimi, ale bylo jí jasné, že Petr teď potřebuje spíš otce než ji. Byly chvíle, kdy ji to mrzelo. Uvědomovala si, že za několik měsíců o chlapce, jehož mysl i tělo zformovali, přijdou, neboť se začíná osamostatňovat.

Samozřejmě je to nevyhnutelné. Pouta, která otce se synem spojovala, je teď oddělí. Nebyla si jistá, jestli Petr ví, proč se chce dostat do vesmíru. Nakonec, mezi chlapci jeho věku to nebylo nijak výjimečné. Ale on patřil k nejmladším, kteří absolvovali výcvik pro tří planety. Nebylo těžké pochopit, proč právě on. Byl odhodlán pokořit živel, který nad otcem zvítězil.

Ale konec snění, poručila si. Vzala si adresář a začala vyťukávat čísla manželek strážců, které by mohly být doma.

Politická rada se scházela dvakrát do roka a obvykle příliš politických témat k projednání neměla. Většinu jejích úkolů plnily výbory zabývající se financemi, produkcí, pracovními silami a technickým vybavením. Franklin ve všech pracoval, i když jen jako obyčejný člen, protože předsedou byl vždycky někdo z ministerstva

nebo Světové rady. Občas se ze schůzí vracel v depresi a bez nálady. Bylo to překvapivé, protože obvykle se ve špatné náladě domů nevracel.

Indra vešla do domu a hned jí bylo jasné, že se něco stalo. „Co se stalo?“ pronesla rezignovaně při pohledu na zničeného manžela, sklesle sedícího v nejpohodlnějším křesle. „Budeš si muset hledat novou práci?“

Snažila se žertovat a Franklinovi se podařilo vyloudit mírný úsměv. „Tak zlé to není,“ odpověděl, „ale ve hře je víc, než jsem si myslel. Starý Barrows na tom pracoval dřív, než se ujal předsednictví v komisi. Kdosi ze sekretariátu vystihl jeho postoj slovy: Pokud se neprokáže, že výroba potravin z velrybího mléka a z planktonu by byla výrazně lacinější než stávající způsob, porážky velryb budou pokračovat. Desetiprocentní úspora se nepovažuje za dostatečnou pro tak radikální změnu. Burrows to postavil tak, že nás zajímají především ceny, nikoli abstraktní filozofické principy jako například spravedlnost pro zvířata.

Myslím, že je to rozumný postoj a budu se snažit ho prosadit. Potíže ale začaly o přestávce, když se podávala káva. Burrows mě zahnal do kouta a chtěl vědět, co si o tom myslí strážci. Řekl jsem mu, že osmdesát procent z nich by dalo přednost tomu, aby se s porážením přestalo, i kdyby to mělo znamenat zvýšení cen potravin. Není mi jasné, proč mi položil právě tuhle otázku, jedině snad, že by výsledky našeho malého průzkumu pronikly ven.

No, v každém případě ho to poněkud rozčílilo a bylo mi jasné, že se chystá něco obejít nebo se tomu vyhnout. Potom mi řekl, že až začne vyšetřování, budu vystupovat jako korunní svědek, ale že ministerstvo by nebylo rádo, abych Therův případ obhajoval veřejně před miliony lidí, kteří budou jednání komise sledovat. Zajímá vás můj osobní názor? zeptal jsem se. Nikdo se tolik nesnažil zvýšit produkci velrybího masa a oleje jako já. Rád bych ale, aby se teď úřad stal jen zařízením pro péči o zvířata. Ujistil se, jestli se jedná o můj osobní názor a já odpověděl, že ano.

Potom jsme přešli na poněkud osobnější tón rozhovoru, i když stále ještě v přátelském duchu. Shodli jsme se na tom, že existují rozdíly v postoji lidí, kteří s velrybami přicházejí každý den do styku a těch, kdo se na ně dívají přes statistické údaje o produkci potravin. Potom Burrows odešel a vyřídil několik telefonátů. Všechny nás nechal půl hodiny čekat, zatímco se vybavoval s několika lidmi ze sekretariátu. Nakonec se vrátil a dal instrukce, které byly vlastně příkazy pro mě, i když si dával pozor, aby to tak nevyznělo. Prostě to dopadlo tak, že při vyšetřování mám vystupovat jako malý ťulpas nastrčený za břichomluvce.“

„Ale co když tě druhá strana požádá, abys vyjádřil vlastní názor?“

„Naši lidé se je pokusí usměrnit, ale pokud by to nevyšlo, vyslovení vlastního názoru se ode mne neočekává.“

„A jaký to má všechno smysl?“

„Právě na to jsem se Burrowse zeptal taky a nakonec se mi povedlo to z něj vypáčit. Ve hře jsou politické zájmy. Světový sekretariát se obává, že by Maha Thero mohl získat příliš velký vliv, kdyby spor vyhrál, takže chtějí bojovat za jakoukoli cenu.“

„Už tomu začínám rozumět,“ pronesla Indra pomalu. „Myslíš, že Thero usiluje o politický vliv?“

„Sám za sebe zřejmě ne. Ale mohl by se snažit získat dostatečný vliv na prosazení svých náboženských ideálů, a právě toho se sekretariát obává.“

„Jak se k tomu postavíš?“

„Nevím,“ připustil Franklin. „Opravdu nevím.“

Jednání vyšetřovací komise začalo a Franklin stále ještě neměl jasno. Byla to první událost, při které se Maha Thero objevil před celým světem. Franklin si pomyslel, že na první pohled ten drobný člověk s holou lebkou, oblečený ve žlutém oděvu, nijak působivě nevypadá. Vlastně vypadal skoro komicky — ale jen do chvíle, než promluvil. V tu chvíli bylo všem přítomným jasné, že se ocitli ve společnosti silné osobnosti s nevyvratitelným přesvědčením.

„Rád bych udělal v jedné věci zcela jasno,“ oslovil Maha Thero nejen předsedu výboru, ale i miliony neviditelných diváků, kteří jednání sledovali. „Někteří naši odpůrci tvrdí, že se pokoušíme přimět celý svět k vegetariánství, ale to není pravda. Ani sám Buddha se zcela nevyhýbal konzumování masa, když mu je předložili. Neděláme to ani my, protože host má pokorně přijmout, co mu hostitel předloží.

Náš názor má základ v něčem daleko hlubším a zásadnějším, než jsou předsudky týkající se jídla, to jsou jen vnější projevy. Navíc věříme, že rozumní lidé bez ohledu na víru, kterou vyznávají, přijmou náš pohled na věc.

Je možné jej shrnout do několika prostých vět, i když je výsledkem dvaceti šesti staletí úvah. Myslíme si, že zraňovat nebo zabíjet ostatní tvory je špatné, ale nejsme tak bláhoví, abychom si mysleli, že je možné se této zásady držet za všech okolností. Chápeme například nutnost hubit mikroby a hmyz, přenášející nakažlivé nemoci, i když toho litujeme.

Ale pokud zabíjení není nezbytné, měli bychom mu zamezit. Jsme přesvědčeni, že teď jde hlavně o vyšší živočichy. Získávání všech druhů proteinů výhradně z rostlinných zdrojů je dnes ekonomicky možné — nebo bude, pokud se o to pokusíme. Během další generace můžeme setřást břemeno viny, které více nebo méně tíží svědomí každého z nás. Jinak dřív nebo později poznamená všechny uvažující

lidi, kterým je jasné, že naši planetu sdílíme všichni společně.

Toto přesvědčení ale nechceme nikomu vnucovat proti jeho vůli. Budeme rádi, když budou lidé o našich návrzích přemýšlet, takže svět se bude moci rozhodnout sám.“

Franklin si pomyslel, že jeho řeč byla prostá a přímočará, prostá jakéhokoli fanatismu, který by tuto záležitost v éře rozumu předem odsoudil k neúspěchu. Celý spor se ale nesoustředil na rozumovou stránku člověka. V tomto logikou ovládaném světě by tento spor nikdy nevznikl, protože nikdo by nezapochyboval o právu člověka využívat říše zvířat ke svému užitku a cítit se nad ni nadřazen. V tomto případě ale bylo možné logiku snadno očernit a využít ji jako přesvědčivý důkaz kanibalismu.

Thero ve své řeči nepoužil ani jeden z argumentů, které tak silně zapůsobily na Franklina. Nezmínil se o možnosti, že člověk by se jednoho dne mohl setkat s podobnou životní formou, která by ho mohla přiřadit do říše zvířat. Myslel si snad, že je to příliš vzdálená budoucnost, že veřejnost by tuto myšlenku nedokázala brát vážně a celou kampaň by považovala za pouhý žert? Nebo byl přesvědčen, že taková představa dokáže ovlivnit právě bývalého astronauta? Nemělo smysl o tom uvažovat. Byla to prostě názorná ukázka skutečnosti, že Thero dokáže předvídat reakce jednotlivců i veřejnosti.

Franklin vypnul přijímač. Scény, které budou následovat, už důvěrně znal, pomáhal je Therovi natočit. Ministerstvo pro moře a oceány teď určitě lituje, že vyšlo Therovi vstříc a poskytlo mu pomoc, ale za daných okolností se stejně nic jiného dělat nedalo.

Během dvou dnů předstoupí se svým svědectvím Franklin. Připadal si spíš jako zločinec před soudem, než jako svědek. Ve skutečnosti s ním skutečně probíhal proces — přesněji s jeho svědomím. Nedokázal se zbavit zvláštního pocitu, že kdysi chtěl zabít sám sebe a teď odmítá zabíjet jiná stvoření. Určitě v tom nějaká souvislost je, ale odhalit ji bylo nad jeho síly. I kdyby se mu to podařilo, v řešení jeho dilematu by mu to nepomohlo.

Řešení se ale blížilo z neočekávaného směru.

Dvacátá třetí kapitola

Franklin nastupoval do letadla, které ho mělo dopravit k výslechu, když se ozval signál ohrožené ponorky. Stál ve dveřích a četl na displeji elektronického přístroje vzkaz. V tu chvíli na všechno ostatní zapomněl.

SOS vysílal Úřad pro těžbu, největší z oddělení Ministerstva pro moře a oceány. Jeho název byl trochu zavádějící, protože žádné doly v pravém slova smyslu neobhospodařuje. Před dvaceti, třiceti lety byly na mořském dně doly, ale dnes už je moře nedotknutelným chráněným pokladem. Z mořské vody je dnes možné získat přímo a hospodárně téměř všechny přírodní prvky. Díky výborným selektivním iontovým filtrům se stal zlý sen se skládkami kovů navždycky minulostí. Úřad pro těžbu odpovídal za množství ropných studní, rozmístěných na mořském dně, které zajišťovaly přísun vzácné tekutiny, základní suroviny pro polovinu světových chemických továren. Předešlé generace ji s trestuhodnou krátkozrakostí používaly jako palivo. V celosvětové říši tohoto úřadu docházelo k mnoha haváriím. Loni jim Franklin půjčoval velrybářskou ponorku pro neúspěšný pokus zachránit nádrž zlatého koncentrátu. Po několika telefonátech zjistil, že tentokrát je to vážnější.

O půl hodiny později už seděl v letadle, ale cestoval úplně jiným směrem, než měl původně v úmyslu. Další hodinu trvalo, než vydal potřebné příkazy a konečně si vyšetřil chvilku, aby zavolal Indře.

Jeho nečekaný telefonát ji překvapil, ale překvapení vzápětí přešlo ve znepokojení. „Poslouchej, miláčku," začal Franklin. „Do Bernu nakonec neletím. Těžaři mají vážnou nehodu a požádali nás o pomoc. Jedna z jejich velkých ponorek je uvězněná na dně. Vrtala studnu a narazila na velký rezervoár plynu. Tlak plynu vynesl jeřáb do výšky a ten vzápětí dopadl na ponorku, takže ta se nemůže dostat nahoru. Na palubě je spousta velice důležitých lidí, včetně nějakého senátora a ředitele Úřadu pro těžbu. Nevím, jak je vytáhneme, ale snad se nám to podaří. Brnknu ti, až budu mít čas."

„Budeš se tam muset potopit sám?" zeptala se Indra napjatě.

„Pravděpodobně ano. No tak, netvař se tak vyděšeně. Vždyť to dělám už léta!"

„Nejsem *vyděšená*," namítla Indra a Franklin věděl, že lepší bude jí neodporovat.

„Nashledanou, miláčku," ukončil hovor, „pozdravuj ode mě Aničku a neměj strach."

Indra sledovala, jak se jeho tvář vytrácí z obrazovky. Když zmizela úplně, Indra si uvědomila, že tak šťastně a spokojeně její muž už dlouho nevypadal. Možná to není vhodné vyjádření, když jde o

životy lidí. Výstižnější by možná bylo říct, že je plný života a nadšení. Usmála se, protože jí bylo jasné, co je důvodem.

Walter se může zbavit problémů souvisejících s jeho postavením a může se znovu na chvíli zcela zabrat do práce pod vodou.

„Támhle je," ukazoval řidič ponorky a ukazoval na okraj obrazovky radaru. „Je na skále v hloubce téměř čtyři sta metrů. Za chvíli budou zřetelné i detaily."

„Jaká je viditelnost — můžeme použít kameru?"

„Pochybuju. Plyn stále uniká — támhle ten rozkmitaný signál. Určitě rozvířil bahno v okruhu několika kilometrů."

Franklin upíral pohled na obrazovku a porovnával tvary signálů s nákresy a plány na palubní desce. Oválnému tvaru ponorky dodávaly zbytky jeřábu podivné obrysy. Představovaly několik tun oceli, které ponorku přibily k mořskému dnu. Nebylo divu, že ani po vypuštění nádrží a zapnutí motoru na plné obrátky se plavidlo nedokázalo posunout víc než o metr.

„To je teda pěkný malér," hodnotil Franklin zamyšleně situaci. „Za jak dlouho se sem mohou dostat vlečné čluny?"

„Tak za čtyři dny. *Herkules* dokáže zvednout pět tisíc tun, ale teď je někde u Singapuru. Ta loď je moc velká, než aby ji sem mohli dopravit letecky, bude muset připlout sama. Vy jediní máte tak malá plavidla, že vás mohou dopravit na místo letadlem."

To je pravda, pomyslel si Franklin, ale zároveň to znamená, že na silácké kousky jsou zase moc malí. Jedinou nadějí je vrak jeřábu rozřezat a odstranit zbytky tak, aby se ponorka dostala nahoru sama.

Další z ponorek už byla v plné práci. Franklin si pomyslel, že někomu se podařilo nezvykle rychle připevnit na plavidlo, které nebylo k takovým úkolům zkonstruované, řezačky. Došel k závěru, že ani Ministerstvo vesmírných projektů by to se všemi svými možnostmi nedokázalo rychleji.

„Tady kapitán Jacobsen," ozvalo se z reproduktoru. „Jsme rádi, že jste poblíž, pane Frankline. Vaši hoši odvádějí dobrou práci, ale zdá se, že to bude nějakou chvíli trvat."

„Jak to vypadá uvnitř?"

„Není to tak strašné. Starosti mi dělá jen promáčklý trup mezi třetí a čtvrtou přepážkou. V těch místech došlo k nárazu a je to tam trochu pokroucené."

„Kdyby se tam udělala trhlina, můžete tu sekci uzavřít?"

„No, to by bylo špatné," odpověděl Jacobsen. „Naneštěstí je to přímo nad středem řídícího centra. Kdybychom je museli opustit, byli bychom naprosto bezmocní."

„A co cestující?"

„No — ti jsou v pořádku," odpověděl kapitán tónem, který dával

jasně najevo, že o některých dost pochybuje. „Rád by s vámi mluvil senátor Chamberlain.“

„Dobrý den, Frankline,“ ozval se senátor. „Nečekal jsem, že se znovu setkáme za takovýchto okolností. Za jak dlouho nás odsud dostanete?“

Senátor měl dobrou paměť nebo dobré informace. Franklin se s ním setkal maximálně třikrát v životě — naposledy na zasedání Výboru pro zachování přírodních zdrojů v Canbeře. Jako svědek vystoupil Franklin před komisí tak na deset minut a nečekal, že vytížený předseda by si ho mohl pamatovat.

„Nemohu vám nic slíbit, pane senátore,“ odpověděl opatrně. „Než všechen ten šrot odklidíme, bude to nějakou chvíli trvat. Ale nemusíte mít obavy, zvládneme to.“

Když se k ponorce přiblížili, už si tak jistý nebyl. Jeřáb byl přes sedmdesát metrů dlouhý a malé ponorce bude trvat zatraceně dlouho, než ho rozřeže a odstraní.

Následujících deset minut probíhala porada mezi Franklinem, kapitánem Jacobsenem a hlavním strážcem Barlowem, který řídil druhou ponorku. Nakonec se dohodli, že nejlepší bude pokračovat v rozřezávání, což by i při nejpesimističtějších odhadech dokončili dva dny před připlutím *Herkula*. Pokud by nedošlo k nějakým nepředvídaným komplikacím. Jediným hrozícím nebezpečím byl problém s pláštěm ponorky, o kterém se zmínil kapitán. Jako všechna rozměrná plavidla, i tato ponorka měla instalované zařízení na obnovu vzduchu, které dokáže vzduch uchovat dýchatelný po celé týdny. Pokud by se ovšem plášť v místě řídicího centra protrhl, všechny základní procesy by byly porušeny. Cestující by se museli uchýlit za vzduchotěsnou přepážku, ale to by jim umožnilo přežít jen po přechodnou dobu, protože vzduch by okamžitě začal ztrácet potřebnou kvalitu. Kdyby některá část ponorky nabrala vodu, bylo by i pro *Herkula* obtížné ji vyzdvihnout.

Než se Franklin připojil k Barlowovi, použil vysílačky dlouhého dosahu, aby se domluvil se základnou o dodání dalšího potřebného vybavení, které by mohlo být užitečné. Požádal ještě o vyslání dvou dalších ponorek a začal plnit vztlakové nádrže. Nebylo to nijak složité, stačilo naplnit vzduchem staré nádrže na ropu. Pokud se jim podaří jich několik připojit k jeřábu, mohli by ho zvednout bez pomoci dalších záchranných plavidel.

Měli ještě jedno zařízení, ale Franklin s jeho použitím váhal. Potom si pro sebe zamumlal: „Lepší je to přehnat než nedocenit,“ a zařízení vyslal, i když mu bylo jasné, že zásobovači ho budou považovat za šílence.

Rozřezávání jeřábu na menší kusy byla zdlouhavá práce, ale nebyla nijak obtížná. Obě ponorky pracovaly společně — jedna

rozřezávala konstrukci a druhá uvolněné kusy odvážela. Franklin za chvíli ztratil pojem o čase. Existovaly pro něj jen různě dlouhé kusy oceli, kterými se zaobíral. Průběžně přicházely instrukce a zprávy, ale nijak se jimi nezabýval. Ruce a mozek mu pracovaly jako dva svébytné orgány.

Voda, která byla po jejich příjezdu divoce zvířená, se začala rychle pročišťovat. Gejzír plynu, tryskající z mořského dna několik desítek metrů od nich, zřejmě nasával vodu a s ní i většinu zvířeného bahna. Ať už se stalo cokoli, velice to ulehčilo záchranné práce, protože ponorky mohly využívat kamery.

Příjezd posil Franklina téměř zaskočil. Zdálo se mu nemožné, že by tu už pracovali šest hodin. Necítil únavu ani hlad. Ponorky s sebou přivezly i nádrže, které potřebovali. Vlekly je za sebou upevněné na laně.

Teď záchranné práce probíhaly už ve více směrech. Nádrže jednu po druhé připevňovali k jeřábu, připojili k nim hadice, a když z nich vybublala voda a naplnily se vzduchem, vznášely se nahoru jako upoutané balony. Každý z nich dokázal unést dvě až tři tuny. Až se jich naplní všech sto, mohla by ponorka uniknout bez další pomoci do bezpečí.

Dálkově ovládaný venkovní manipulátor, který se při normálních akcích používal jen velice zřídka, vypadal jako prodloužené paže. Naposledy manipuloval s šikovnými prsty, které umožňují člověku pracovat i v místech, kam by se bez ponorky nedostal, před čtyřmi lety. Vzpomínal si, jak se ještě o deset let dřív snažil poprvé jejich pomocí uvázat uzel a vznikla mu z toho nepředstavitelně zacuchaná změť. Zvládnutí tohoto zařízení patřilo k dovednostem, které neuplatňoval často. Kdo by čekal, že dnes, kdy odešel na pevninu a jako strážce už dávno nepracuje, se jeho zručnost bude hodit?

Začali čerpat vzduch do další várky nádrží, když se ozval kapitán Jacobsen.

„Obávám se, že mám pro vás špatné zprávy, Frankline," pronesl hlasem plným obav. „Začíná nám sem prosakovat voda a trhlina se zvětšuje. Pokud to bude stejným tempem pokračovat, budeme muset za pár hodin řídicí místnost opustit."

Této zprávy se Franklin celou dobu obával. Záchranné práce se díky této skutečnosti měnily na závod s časem — závod beznadějně nevýhodný, protože rozřezání jeřábu by si vyžádalo ještě minimálně den.

„Jaký máte uvnitř tlak?" zeptal se kapitána Jacobsena.

„Už jsem ho zvýšil na pět atmosfér. Zvyšovat dál by už bylo nebezpečné."

„Pokud je to jen trochu možné, zvedněte ho na osm. I kdyby polovina lidí omdlela, pokud zůstane alespoň jeden při vědomí, nic se

neděje. Trhlina by se nerozšiřovala a o to jde teď především.“

„Udělám to, ale pokud se většina lidí ocitne v bezvědomí, značně to zkomplikuje případnou evakuaci z řídicí místnosti.“

Množství lidí slyšelo Franklinovu logickou odpověď, že pokud by místo bylo třeba opustit, na takových věcech by už nezáleželo. Kapitán Jacobsen to věděl stejně dobře jako Franklin, ale někteří z cestujících si neuvědomovali, že takový krok by znamenal konec nadějí na záchranu.

Rozhodnutí, o němž doufal, že k němu nedojde, bylo teď na něm. Tohle zdlouhavé rozřezávání vraku k ničemu není. Budou muset použít výbušninu a zborcený jeřáb v polovině rozlomit, aby se volná část vzadu svezla stranou a její váha už ponorku netížila.

Bylo jasné, že jinak to nepůjde. Franklin to věděl hned od začátku, ale dvě skutečnosti mluvily proti: první bylo riziko použití výbušniny tak blízko oslabeného pláště ponorky a druhou byla nutnost umístit výbušniny s milimetrovou přesností. Jednalo se o čtyři hlavní nosníky jeřábu. Dva přední byly snadno dosažitelné, ale ke spodním se žádným způsobem z ponorky nedostanou. Byla to práce pro zkušeného potápěče a v malých hloubkách by to byla záležitost na pár minut.

Naneštěstí tady se o mělké vodě nedalo mluvit. Nacházeli se čtyři sta metrů pod hladinou, kde působí tlak víc než třiceti atmosfér.

Dvacátá čtvrtá kapitola

„Je to příliš riskantní, Frankline. Nedovolím to.“ Člověku se nestává často, aby se mohl dohadovat se senátorem, pomyslel si Franklin. Pokud to bude nutné, přestane diskutovat a rozhodne sám.

„Vím, že naprosto bezpečné to není,“ připustil. „Ale jiná možnost není. Míra rizika je únosná — jeden život proti třiadvaceti.“

„Jenomže já mám pocit, že potopit se bez ponorky pod sto metrů je sebevražedné.“

„Pokud potápěč dýchá jen stlačený vzduch. Nejdřív bude mít problémy díky dusíku a vzápětí nastane otrava kyslíkem. Ale se správnou dýchací směsí je to proveditelné. S mou výstrojí je možné se dostat až do pěti set metrů.“

„Nerad bych vám odporoval, pane Frankline,“ ozval se kapitán Jacobsen tiše, „ale obávám se, že pěti set metrů dosáhl zatím jediný člověk — a to za zcela jiných podmínek. *Navíc* se v té hloubce nesnažil pracovat.“

„Já tam taky pracovat nehodlám. Jen položím ty dvě nálože.“

„Ale co tlak!“

„O tlak nejde, senátore, pokud je vnější a vnitřní v rovnováze. Na plíce může člověku tlačit třeba sto tun — pokud má sto tun i zevnitř, vůbec to nepocítí.“

„Promiňte mi mou poznámku, ale nebylo by lepší vyslat někoho mladšího?“

„Tuhle práci nemohu nikomu nařídit. Navíc věk na potápěčových schopnostech příliš nemění. Jsem zdravý a o to jde především.“

„Jedeme nahoru,“ nařídil. „Kdybychom tu zůstali, dohadovali by se celý den. Chci to mít za sebou dřív, než si to stačím rozmyslet.“

Celou cestu ke hladině se snažil ujasnit si myšlenky. Je blázen, který je ochoten přijmout míru rizika, jaká muži jeho postavení a živiteli rodiny nepřísluší? Nebo se stále ještě i po všech těch letech snaží dokázat, že není žádný zbabělec a znovu se vrhá do nebezpečných situací podobných té, ze které ho jen zázrakem zachránili?

Byl si vědom i dalších, daleko méně lichotivých důvodů. Možná se jen pokouší uniknout před zodpovědností. Ať už úkol splní nebo ne, stane se hrdinou — a takového nebude pro sekretariát snadné usměrnit nebo obejít. Cítil to jako zajímavý problém; může člověk nedostatek morální odvahy nahradit fyzickým hrdinstvím?

Když se ponorka dostala na hladinu, neměl otázky zdaleka zodpovězené a raději je odsunul stranou. Možná jsou všechna obvinění, která proti sobě vznesl, pravdivá, ale to teď není podstatné. V duchu mu bylo jasné, že dělá správnou věc. Navíc jedinou možnou.

Jiný způsob, jak ty lidi téměř půl kilometru pod hladinou zachránit, neexistuje. Ve srovnání s tím vyznívají všechny ostatní úvahy nicotně.

Ropa unikající z vrtu se rozlila po hladině a pilot letadla, které nebylo konstruováno jako obojživelné, na ní dokázal přistát. Jedna z ponorek se vznášela na hladině a její posádka se potýkala s dalšími vztlakovými nádržemi. Z vratkých člunů, které se po dopadu na hladinu samy nafoukly, jim pomáhali i muži z posádky letadla.

Korvetní kapitán Henson, hlavní potápěč Ministerstva pro moře a oceány, čekal s výstrojí v letadle. Následovalo ještě krátké dohadování, než kapitán rád a s notnou dávkou úlevy kapituloval. Pokud se měl někdo pokusit takový úkol zvládnout, kapitán Henson se svými jedinečnými zkušenostmi byl tím pravým. Franklin dokonce na chvíli zaváhal a uvažoval, jestli tvrdošíjným trváním na tom, že nálože položí sám, celou akci neohrozí. Ale byl už na dně a přesně ví, jak to tam vypadá. Kdyby se měl Henson vydat dolů na průzkum v ponorce, stálo by to drahocenný čas.

Franklin spolkl pH tablety, dostal několik injekcí a nasoukal se do pružného obleku, který ho ochrání před chladem mrazivé vody u dna. Obleky sice nenáviděl, protože brání v pohybu a nepříznivě ovlivňují vztlak, ale v tomto případě není zbytí. Na záda mu upevnili dýchací přístroj sestávající ze tří válců — v jasně červeném byl stlačený vodík — a pak se ponořil.

Kapitán Henson kolem něj plaval, dokud nebyla ověřena spolehlivost všech součástek, připevnil mu pás se zátěží a vyzkoušel vysílačku. Zpočátku bude dýchat stlačený vzduch a na směs kyslíku a vodíku přejde až ve stometrové hloubce. Změna proběhne automaticky a stejně probíhá i regulace toku kyslíku, aby směs odpovídala hloubce, ve které se potápěč pohybuje. Musí být přijatelná v prostředí, kde člověk původně neměl co pohledávat…

Nakonec bylo všechno připraveno. Nálože s výbušninou měl připevněné k opasku, chytil se zábradlí kolem věže ponorky. „Můžeme dolů," oznámil. „klesej asi sedmnáct metrů za minutu a rychlost udržuj na dvou uzlech."

„Klesání je nařízené na sedmnáct metrů za minutu. Kdybychom začali nabírat rychlost, přibrzdím to zpětným chodem motorů."

V tu chvíli se denní světlo začalo vytrácet a nahradila ho pochmurná zeleň. Voda těsně pod hladinou byla díky tryskající ropě téměř neprůhledná. Franklin neviděl ani celou věž ponorky. Půl metru před očima mu kovová tyč mizela v nicotě. Neměl ale obavy. V případě potřeby dokázal pracovat jen pomocí hmatu. Navíc věděl, že voda je u dna daleko čistší.

V desetimetrové hloubce se musel zastavit a téměř minutu počkat, než mu odlehnou uši. Zběsile funěl a polykal, dokud nezaslechl uvnitř hlavy cvaknutí — jasné znamení, že všechno je v pořádku. Pomyslel

si, jak ponižující by bylo, kdyby se musel vrátit na hladinu kvůli neprůchodné Eustachově trubici! Nikdo by ho samozřejmě z ničeho nevinil. Nejednoho výborného potápěče vyřadil i chlad — ale zklamání by ho provázelo po celý zbytek života.

Sluneční paprsky ztrácely v zakalené vodě sílu a světlo rychle sláblo. Ve třiceti metrech měl pocit, jako by se ocitl v zamlženém měsíčním světle. Svět tu ztratil barvy i teplo. Uši už mu nedělaly potíže a dýchal zcela lehce. Cítil ale, že se ho zmocňuje mírná deprese. Byl si jist, že je to jen důsledek úbytku světla, nikoli hrůza z tří set metrů hloubky, které má ještě před sebou.

Aby se nějak zaměstnal, zavolal pilota ponorky a zeptal se ho na poslední zprávy o situaci dole. K jeřábu bylo už připevněno padesát nádrží, které dokázaly nadzvednout víc než tisíc tun. Šest cestujících v ponorce upadlo do bezvědomí, ale zdá se, že akutní nebezpečí jim nehrozí. Zbylým sedmnácti nebylo sice dobře, ale pomalu se na zvýšený tlak začínali adaptovat. Trhlina se zatím nezvětšuje, ale v řídicí místnosti je asi sedm centimetrů vody. Zanedlouho nastane nebezpečí zkratu.

„Jsi ve sto metrech," ozval se kapitán Henson. „Zkontroluj si měření přívodu vodíku. Pomalu bys měl přejít ze stlačeného vzduchu na hlubinnou směs."

Franklin se podíval na malý displej. Ano, automatika funguje a úprava směsi už začala probíhat. Subjektivně žádnou změnu necítil, ale po několika následujících desítkách metrů klesání se začne nebezpečný dusík vytěsňovat. Zdálo se divné nahradit ho vodíkem, který v plynném stavu daleko snáz reaguje a navíc je výbušný, ale vodík nepůsobí tlumivě a nezachycuje se v tkáních tak rychle jako dusík.

Za posledních třicet metrů tma přestala houstnout, Franklin si přivykl na slabé osvětlení a voda se začínala pročišťovat. Dokázal rozeznat téměř metr hladkého povrchu pláště ponorky, která ho dopravovala do hlubin, kam pronikla bez ponorky zatím jen hrstka lidí — a ještě míň se jich vrátilo, aby o tom mohli vyprávět.

Znovu se ozval kapitán Henson: „Teď bys měl dostávat padesát procent vodíku. Cítíš to?"

„Ano — je to taková kovová příchuť. Ale nijak nepříjemná není."

„Mluv co nejpomaleji," nabádal ho kapitán. „Je ti špatně rozumět, hlas ti teď zní hrozně vysoko. Cítíš se dobře?"

„Jo," odpověděl Franklin s pohledem upřeným na hloubkoměr. „Zrychlil bys klesání na třicet tři metrů za minutu? Nemáme času nazbyt."

Ponorka se začala ponořovat rychleji a on zahlédl vznášející se vztlakové nádrže. Poprvé pocítil kolem sebe hmatatelný nápor tlaku. Klesal tak rychle, že úprava tlaku v obleku se lehce zpožďovala. Ruce

a nohy měl jako v obrovském svěráku, který jako by zpomaloval jeho pohyby, ale nijak je neomezoval.

Teď už se ocitl v téměř neproniknutelné tmě. Pilot jako by mu četl myšlenky a rozsvítil oba reflektory. V tomto pustém prostoru mezi nebem a mořským dnem neměly sice co osvětlovat, ale pohled na dva světlé body před ním ho uklidňoval. Fialové filtry kvůli němu odstranili, a když teď měl kam zaměřit pohled, necítil se už tak stísněně.

Dvě stě sedmdesát sedm metrů, téměř tři čtvrtiny cesty ke dnu, má za sebou. „Tady se tři minuty zdržíme," ozval se kapitán Henson. „Raději bych tě tu nechal půl hodiny, ale to zvládneme až na zpáteční cestě."

Franklin na zdržení přistoupil bez námitek, ale tři minuty mu připadaly k nepřežití dlouhé. Možná už ztratil pojem o čase a každá minuta mu připadala jako deset. Právě se chystal zeptat kapitána, jestli se mu nezastavily hodinky, když si uvědomil, že má svoje. Skutečnost, že zapomněl na něco tak triviálního, považoval za špatné znamení. Byl to jasný signál, začíná být zmatený. Když si ale uvědomuje, že se chová zmateně, nemůže to být ještě tak hrozné… Než se stačil do úvah zabrat, začali znovu klesat.

Teď už slyšel stále sílící řev obrovského gejzíru, řinoucího se z vrtu, který na mořském dně vytvořil zvídavý a nenechavý člověk. Kolem byl takový hluk, že sotva rozuměl pokynům a radám svých pomocníků. Kromě tlaku tu hrozilo ještě jedno nebezpečí. Kdyby se dostal do gejzíru, proud by ho během několika sekund vyvrhl o několik set metrů výš a on by vybuchl jako ryba, žijící v hloubce, kterou rychle vyzvednou na hladinu.

„Jsme skoro na místě," oznámil pilot ponorky po klesání, které Franklinovi délkou připadalo jako věčnost. „Za chvíli bys měl zahlédnout jeřáb. Zapnu spodní světla."

Franklin se přehoupl přes okraj zvolna se pohybující ponorky a snažil se ve světlech směřujících ke dnu něco zahlédnout. Zpočátku nic neviděl, ale za chvíli rozeznal nějaké záhadné obdélníky a kruhy. Na chvíli ho vyděsily, ale vzápětí si uvědomil, že to jsou vztlakové nádrže, připravené zvednout rozlomený jeřáb.

Téměř ve stejnou chvíli zahlédl pokroucené nosníky a vzápětí i jasnou hvězdu — na takovém místě působila neskutečně, která jasně zářila mimo kužele světla. Sledoval při práci jednu z elektrod ovládanou mechanickýma rukama ponorky, která byla mimo jeho dohled.

Ponorka ho opatrně dopravila až k jeřábu a Franklin si poprvé uvědomil, jak beznadějné by bylo orientovat se tu poslepu. Viděl oba nosníky, na které musí nálože upevnit. Překrývala je změť tenčích trubek, tyčí, kabelů a nosníků, kterou se musí nějak prodrat.

Pustil se ponorky, která ho tak lehce dopravila až na dno, a pomalu plaval k jeřábu. Jak se k němu blížil, poprvé uviděl i obrovskou uvězněnou ponorku a srdce mu pokleslo, když si uvědomil, kolik problémů bude nutno ještě vyřešit, aby se plavidlo uvolnilo. Dostal se až k plášti ponorky a zabušil na něj několikrát velkými kleštěmi na štípání drátů ze své sady nářadí. Lidé uvnitř budou vědět, že je na místě, ale signál na ně může zapůsobit různě.

Potom se dal do práce. Snažil se nevnímat silné vibrace, pohybující masami vody kolem, a začal pečivě zkoumat kovovou změt, kterou musí proniknout.

Dostat se k nejbližšímu nosníku a umístit nálož nebude nijak složité. Mezi několika traverzami byla dostatečně velká mezera, zahrazená pouze několika kabely, které půjdou snadno odsunout stranou (bude ale muset dávat pozor, aby se o ně něčím nezachytil). Pak bude mít nosník v dosahu. Navíc je tam dost místa na otočení, takže se bude moci vyhnout nepříjemnému couvání.

Rozhlédl se ještě jednou a žádné vážné překážky neviděl. Pro jistotu se ale znovu ujistil u kapitána Hensona, který celou situaci viděl stejně dobře na obrazovce vnější kamery. Potom vplul pomalu do konstrukce a rukama v rukavicích se přidržoval jejích částí. Překvapilo ho, že i v takové hloubce se nachází množství vilejšů a jiných mořských živočichů, díky kterým je nebezpečné dotýkat se předmětů, které zůstaly pod vodou víc než několik měsíců.

Kovová konstrukce se otřásala jako obrovská ladička. Cítil tryskání gejzíru, přenášené vibracemi vody i kovu pod rukama. Připadal si jako vězeň v obrovské otřásající se kleci. Díky neustávajícímu hluku a značnému tlaku začínal jednat zmateně a dostával se do letargie. K dokončení akce bude muset zmobilizovat veškerou vůli. Stále si připomínal, že na jeho schopnostech závisí i životy ostatních.

Dostal se k nosníku a pomalu k němu páskou upevnil plochý balíček. Trvalo mu dlouho, než byl s prací spokojen, ale nakonec byla výbušnina na svém místě a on si byl jist, že ji chvění neposune ani nesetřese. Pak se rozhlédl po druhém nosníku.

Podařilo se mu zvířit vodu v okolí tak, že se značně zhoršila viditelnost. Nic mu ale nemohlo zabránit v pohybu uvnitř jeřábové konstrukce a ve snaze dokončit práci. Jedna možnost byla vrátit se stejnou cestou zpátky a vrak obeplout. Za normálních okolností by to nebylo nic složitého, ale v tuto chvíli si to musel dobře rozvážit a energii vydávat velice hospodárně až ve chvíli, kdy nemá žádné pochybnosti.

S neurčitými obavami se vydal zkalenou vodou středem konstrukce. Dolů k němu nasměrované reflektory ho natolik oslňovaly, že ho začínaly pálit oči. Vůbec ho nenapadlo, že stačí

požádat a osvětlení bude ztlumeno na míru, která mu bude vyhovovat. Místo toho se snažil držet ve stínu a hledal volnou cestu ve změti trosek, kterými se pohyboval.

Našel další nosník a dlouho musel uvažovat, co tam vlastně pohledává. Zdálky vnímal hlas kapitána Hensona, který se ho snažil vrátit do reality. Opatrně a pomalu upevnil páskou cennou nálož na místo. Potom se vznášel ve vodě a obdivně si své dílo prohlížel. Hlas z malého reproduktoru k němu doléhal stále naléhavěji. Uvědomil si, že když si sundá masku, bude mít od nepříjemně rušivého hlasu pokoj. Chvilku si s tou myšlenkou pohrával, ale zjistil, že nemá sílu odepnout pásky, přidržující masku na obličeji. Bylo to zlé, ale možná ten hlas zmlkne, když udělá, co po něm požaduje.

Naneštěstí ale neměl nejmenší tušení, kudy vede cesta ven z mlhy, která ho tak příjemně ukrývá. Světlo a hlas ho vyrušovaly. Ať se pohnul kterýmkoli směrem, za chvíli na něco narazil a musel se vrátit. Zlobilo ho to, ale znepokojení si neuvědomoval, protože se cítil naprosto šťastný.

Hlas mu ale nedopřával ani chvilku klidu. Už nezněl přátelsky ani nápomocně, došlo mu, že na něj zlostně křičí a dává mu příkazy. Nemohl si sice vzpomenout proč, ale věděl, že tak se k němu lidé obvykle nechovají. Dostával podrobné informace, které se opakovaly se vzrůstající naléhavostí stále dokola, protože se je zdráhal splnit. Cítil příliš velkou únavu, aby se zmohl na odpověď a rozfňukal se nad neúctou, s jakou s ním zacházejí. Ještě nikdy v životě na něj nikdo takové věci nekřičel a opravdu jen zřídkakdy zaslechl něco tak šokujícího, jako byly věty, které se linuly z reproduktoru. Kdo si dovoluje s ním takhle mluvit? „Tam ne, ty zatracenej pitomče. Doleva, VLEVO! To je ono — a teď ještě kousek dopředu. Nezastavuj se! Panebože, on už zase upadá do spánku. PROBER SE — OKAMŽITĚ SE PROBER, NEBO TI TU TVOU ZATRACENOU PALICI URAZÍM! No konečně, hodnej hoch — jsi skoro na místě — zbývá jen pár metrů…“ a tak stále dokola. Některé věty byly ještě daleko horší.

Potom překvapeně zjistil, že kolem něj už žádný kov není. Pomalu plaval na otevřeném moři, ale nevydrželo mu to dlouho. Nešetrně ho sevřely kovové prsty a odnášely ho do řvoucí tmy.

Zdálky zaslechl čtyři tlumené exploze a cosi hluboko v mysli mu sdělilo, že dvě z nich jsou jeho dílem. Z dramatu odehrávajícího se třicet metrů pod ním nic neviděl. Po odpálení výbušnin se jeřáb rozlomil na dvě části. Část spočívající plnou vahou na ponorce byla stále ještě příliš těžká, aby ji dokázaly nádrže zvednout, ale když se teď mohla pohnout, nadzvedla se jako houpačka, svezla se stranou a dopadla na mořské dno.

Velká ponorka, zbavená závaží, se vydala rychle nahoru. Franklin cítil nárazy vody, jak se kolem něj přehnala, ale byl ještě příliš

zmatený, aby dokázal poznat, co to bylo. Stále ještě nebyl plně při vědomí. V hloubce kolem dvou set padesáti metrů začal najednou na Hensonovy provokace reagovat a ke kapitánově úlevě mu začal ve stejném duchu odpovídat. Několik desítek metrů klel jak pohan, ale potom si uvědomil, kde je a zarazil se. Teprve tehdy mu došlo, že úkol úspěšně splnil a že lidé, kterým se vydal na pomoc, jsou už dávno v bezpečí nahoře nad ním.

Franklin se tak rychle vynořit nemohl. Ve sto metrech na něj čekala vyrovnávací komora. V ní ho dopraví do Brisbane, kde stráví osmnáct nudných hodin, než se zbaví všeho vstřebaného vodíku. Až ho doktoři propustí ze svých spárů, bude už příliš pozdě zamezit kolování nahrávky po celém úřadě. Pro celý svět představuje teď hrdinu, ale kdyby ho snad měla ovládnout domýšlivost, stačí si připomenout, že všichni jeho podřízení si s radostí poslechli každé slovo kapitána Hensona, kterým častoval jejich ředitele.

Dvacátá pátá kapitola

Petr se cestou po můstku k raketě, ze které za necelou půlhodinu uvidí vzdalující se Zemi, ani jednou neohlédl. Franklin chápal, proč má syn tvář odvrácenou na druhou stranu. Osmnáctiletý mladík na veřejnosti nepláče. Totéž platí pro ředitele důležitých úřadů ve středních letech, dodal v duchu.

Anna takovými zábranami netrpěla. Plakala nahlas a nedokázala ji uklidnit ani Indra. Až ve chvíli, kdy se dveře rakety zavřely a všechny ostatní zvuky překryla varovná siréna, která se spouští třicet minut před startem, přešly její vzlyky v posmrkávání.

Nával přihlížejících diváků, mezi kterými nechyběli přátelé a příbuzní, kameramani a představitelé Ministerstva vesmírných projektů, začal ustupovat před pohyblivými zábranami. Franklin držel za ruce manželku i dceru a nechal se unášet davem. Jaké naděje a obavy, bolesti a radosti teď prožívá! Snažil se rozpomenout na své pocity při prvním startu. Ta chvíle patřila určitě k největším okamžikům jeho života, ale vzpomínky na ni se vytratily, překryté třiceti lety dalších zážitků a zkušeností.

Petr teď startoval na cestě, po které se jeho otec pohyboval před několika desítkami let. Franklin synovi přál, aby ho mezi hvězdami čekalo víc štěstí než jeho. Toužil být alespoň na chvíli v Port Lowellu, až Irena přivítá chlapce, který by mohl být jejím synem a přemýšlel, jak nevlastního bratra přivítají Roy s Rupertem. Byl si jist, že ho rádi uvidí. Petr nebude na Marsu tak osamělý, jako kdysi poručík Walter Franklin.

Tiše sledovali, jak minuty ubíhají. Touhle dobou bude Petr určitě natolik zabraný do úvah o vzrušujícím vzdáleném světě, který mu bude po celý příští týden domovem, že mu na stesk z odloučení od rodiny nezbyde čas. Není možné se na něj zlobit, že upírá pohled na nový život, který před ním leží v celé své nepoznané lákavé svůdnosti.

A co tvůj vlastní život? zeptal se Franklin v duchu sám sebe. Když teď vypravil syna do světa, muže říct, že je úspěšný? Najít na tuto otázku pravdivou odpověď bylo těžké. Spousta jeho pokusů a snah skončila nezdarem, nebo dokonce katastrofou. Bylo mu jasné, že vyššího postavení ve státní službě už nedosáhne. Jistě, je hrdina, ale svou nečekanou podporou Maha Thery si proti sobě poštval spoustu lidí. Na povýšení už nemá naději, a vlastně o něj ani nestojí, protože chce během následujících pěti až deseti let dokončit reorganizaci Úřadu pro chov velryb. Mnohokrát mu dali jasně najevo, že když se zasloužil o změnu situace — obvykle se o ní mluvilo jako o šlamastyce — měl by ji také vyřešit.

Jedna věc mu nebyla stále jasná. Kdyby necítil podporu veřejnosti

a co víc, trvalé přátelství senátora Chamberlaina, odhodlal by se prosazovat své nové přesvědčení? Jako hrdina milovaný celým světem, i když jen nakrátko, to měl jednoduché. Postavil se na místo pro svědka a přednesl svůj názor. Jeho nadřízení mohli proletět stropem, ale nezbývalo jim nic jiného, než to s předstíraným klidem velkoryse přijmout. Občas si přál, aby k té nehodě nedošlo, nebo aby ji aspoň nemusel řešit právě on. Konec konců, bylo jeho svědectví rozhodující? Měl podezření, že ano. Výsledek referenda byl těsný a Maha Thero by bez jeho podpory ničeho nedosáhl.

Do myšlenek mu pronikla tři ostrá zahoukání sirény. V následujícím tichu, které stále ještě zneklidňovalo pamětníky éry raket, se rozměrná stotunová loď vznesla a začala stoupat do prostředí, pro které je určena. Necelý kilometr nad planinou vytvořila vlastní gravitační pole, takže její pohyb přestal odpovídat pozemským měřítkům a označení *nahoru* a *dolů*. Nasměrovala příď k obzoru a chvíli visela ve vzduchu jako obrovský kovový obelisk, který se zázrakem ocitl v oblacích. Potom se za naprostého ticha proměnila v čáru a obloha byla pustá.

Napětí povolilo. Ozvalo se několik vzlyků, ale převládal smích a žertování, možná trochu přehnaně veselé na to, aby šlo od srdce. Franklin objal jednou rukou Indru, druhou Annu a vedl je k východu.

Nekonečná vesmírná moře odkázal synovi ochotně a s radostí. Jeho oceány mu úplně stačí. Přijal za své všechny jejich obyvatele, od obrovského Kolosu, připomínajícího pohybující se horu, až po čerstvě narozeného delfínka, který ještě neuměl pod vodou sát mateřské mléko.

Do jejich ochrany vkládal všechny své schopnosti a zkušenosti. Budoucí role úřadu mu už začínala být jasná. Strážci budou skutečnými ochránci všech živočichů žijících v moři. Všech? Ne, to by bylo samozřejmě absurdní. Nic nedokáže změnit nebo zmírnit neustálé krutosti a zabíjení, které v mořích a oceánech probíhá. Ale s velkými savci, kteří jsou s lidmi příbuzní, by mohlo uzavírání příměří v bitvě s Přírodou začít.

Těžko říct, co z toho během staletí vzejde. Dokonce i Lundquistův plán výcviku kosatek se může ukázat jen jako náznak skutečností, které přinese až budoucnost. Možná se svět dočká odpovědí na záhady, které ho pronásledují a jejichž řešení byl tak blízko ve chvíli, kdy ho zemětřesení připravilo o nejlepšího přítele.

Jedna kapitola jeho života — možná ta nejlepší — se uzavírá. Budoucnost přinese řadu problémů, ale nevěřil, že by se ještě někdy setkal s výzvami, které ho potkaly v minulosti. V jistém slova smyslu svůj díl práce odvedl, i když doladění podrobností teprve začíná.

Ještě jednou upřel pohled na prázdnou oblohu a v mysli mu jako bublina na vodě vytanula slova, která na zpáteční cestě ze základny v

Grónsku pronesl Mahanayake Thera. Na tu mrazivou představu nikdy nezapomene. „*Až ta doba přijde, člověk se od svých pánů dočká stejného zacházení, jaké uplatňoval k ostatním stvořením svého světa*.“

Možná je blázen, když dopustil, aby jeho jednání a rozhodování ovlivnily podobné představy o neznámé budoucnosti, ale toho, co udělal zatím, nelitoval. Při pohledu do modrého nekonečna, které pohltilo jeho syna, mu hvězdy připadaly blízko. „Dej nám ještě sto let,“ zašeptal, „a my se ti budeme moct podívat do tváře s čistýma rukama i srdcem — ať budeš vypadat jakkoli.“

„Pojď, drahý,“ ozvala se Indra hlasem, prozrazujícím zbytky nejistoty. „Nemáš moc času. Z kanceláře mě žádali, abych ti připomněla — Výbor pro standardizaci jednotlivých úřadů se sejde za půl hodiny.“

„Já vím,“ odpověděl Franklin a důrazně se vysmrkal. „Ani by mě nenapadlo nechat je čekat.“